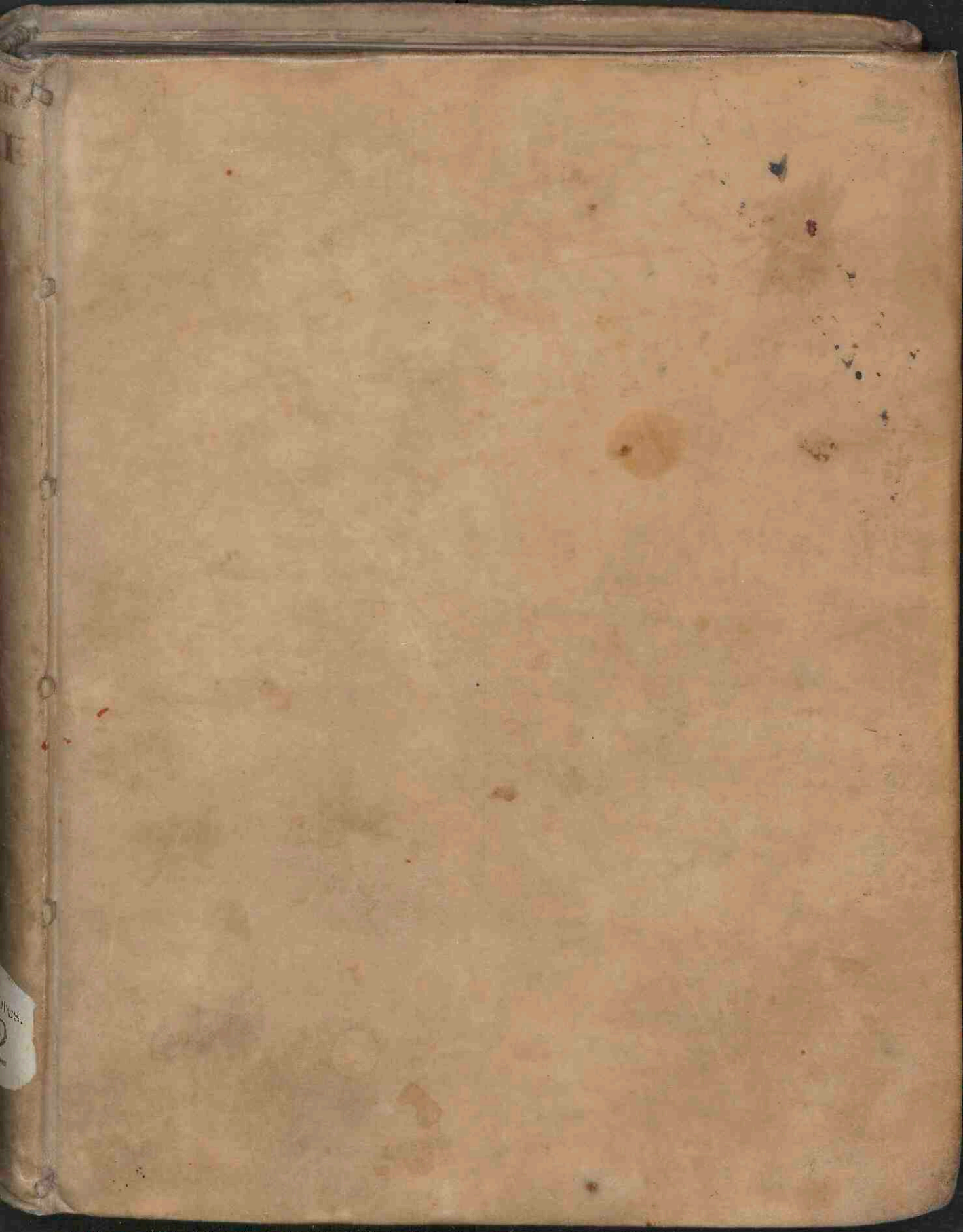

Het voorhof der ziele: behangen met leerzaeme prenten en zinnebeelden

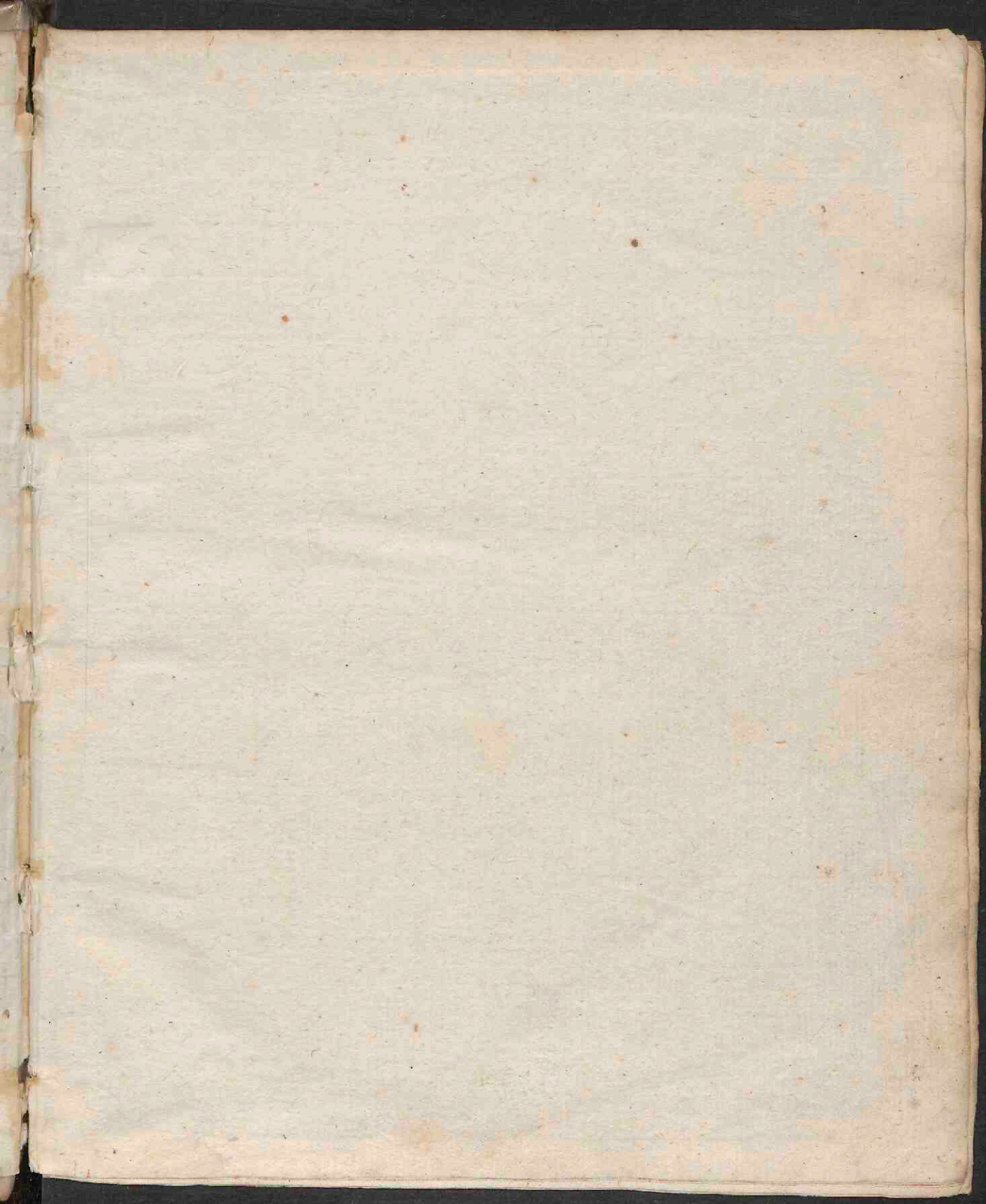
<https://hdl.handle.net/1874/240807>

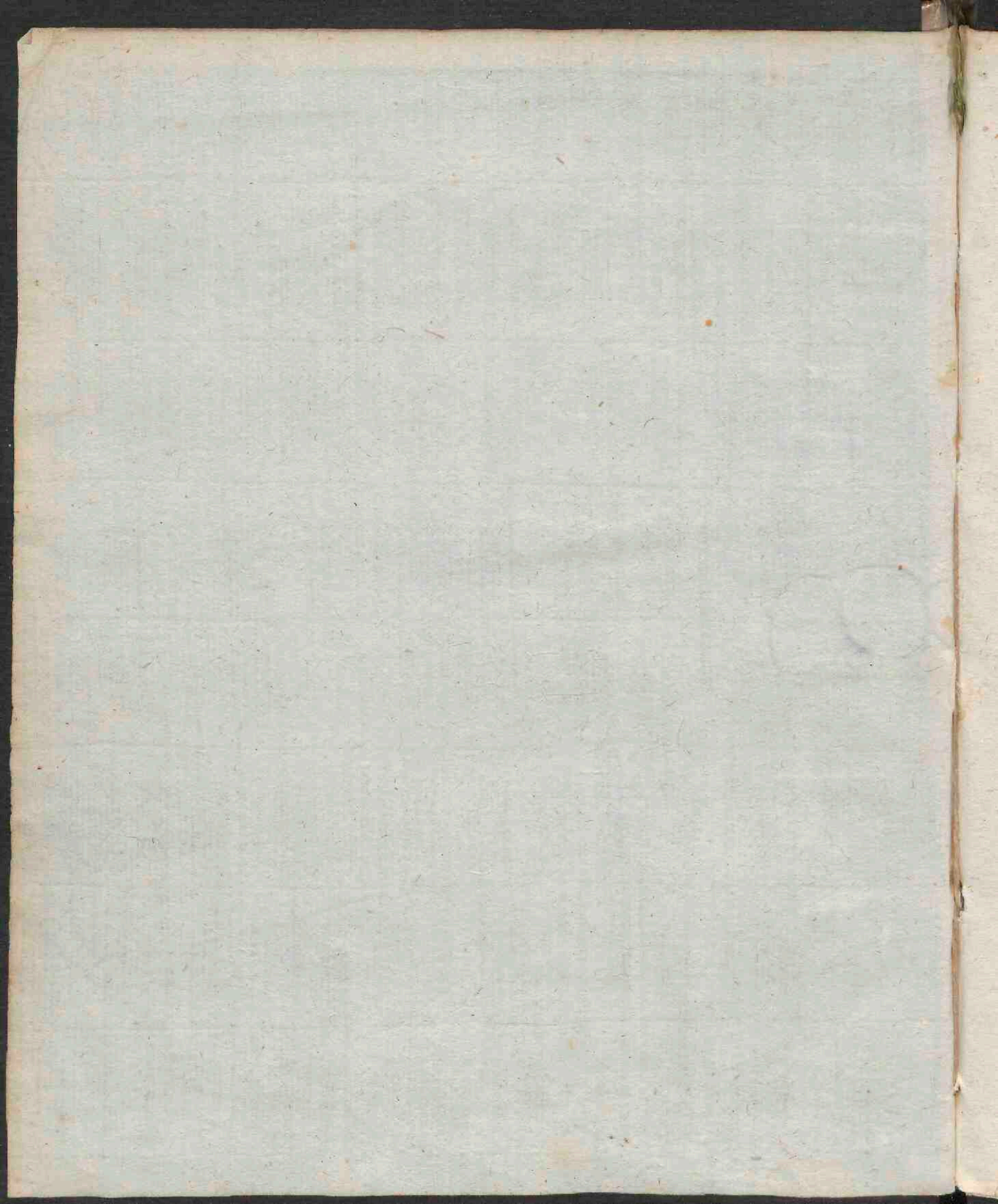

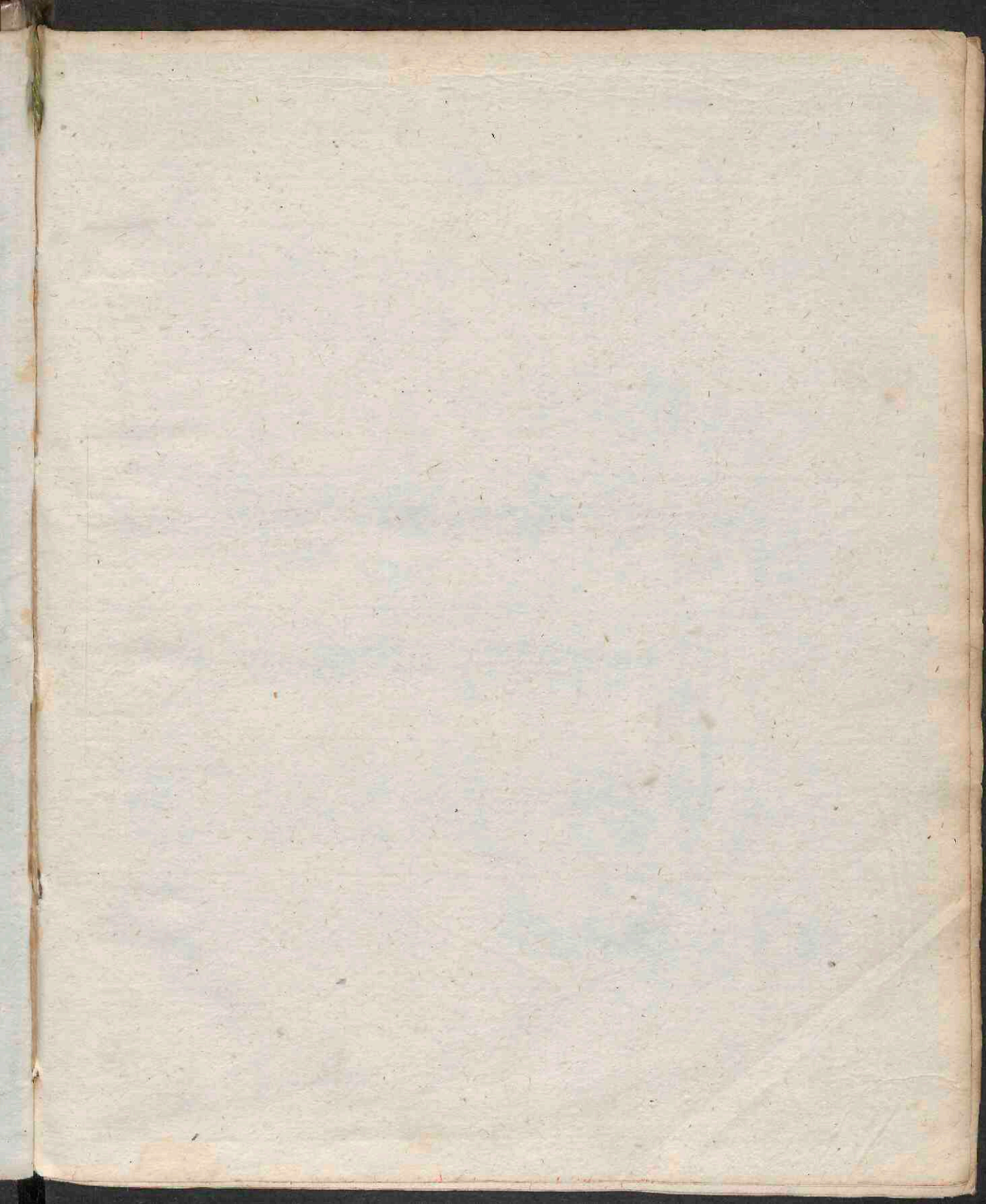
Litt. recentiores.
Qu. n° 162

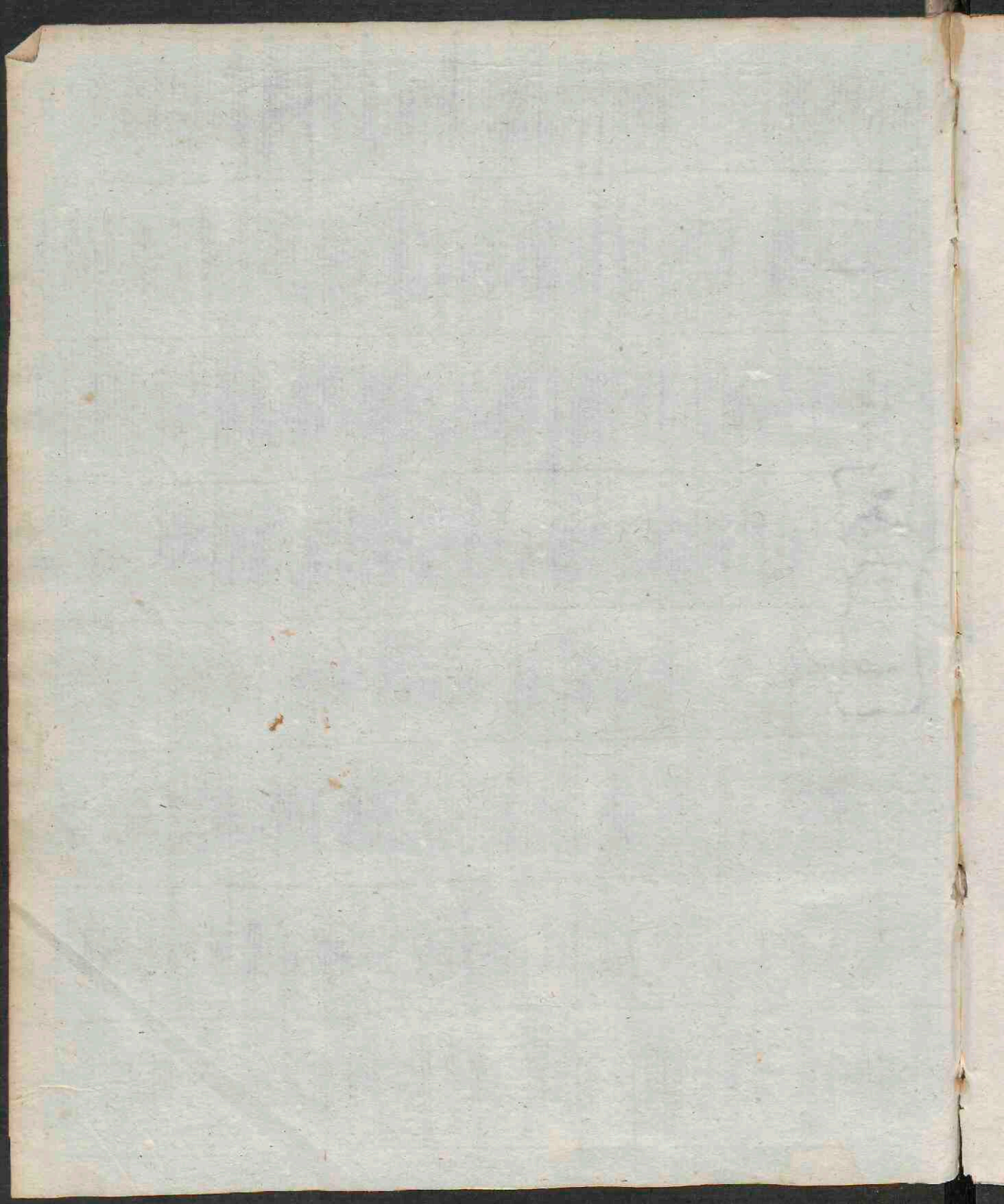

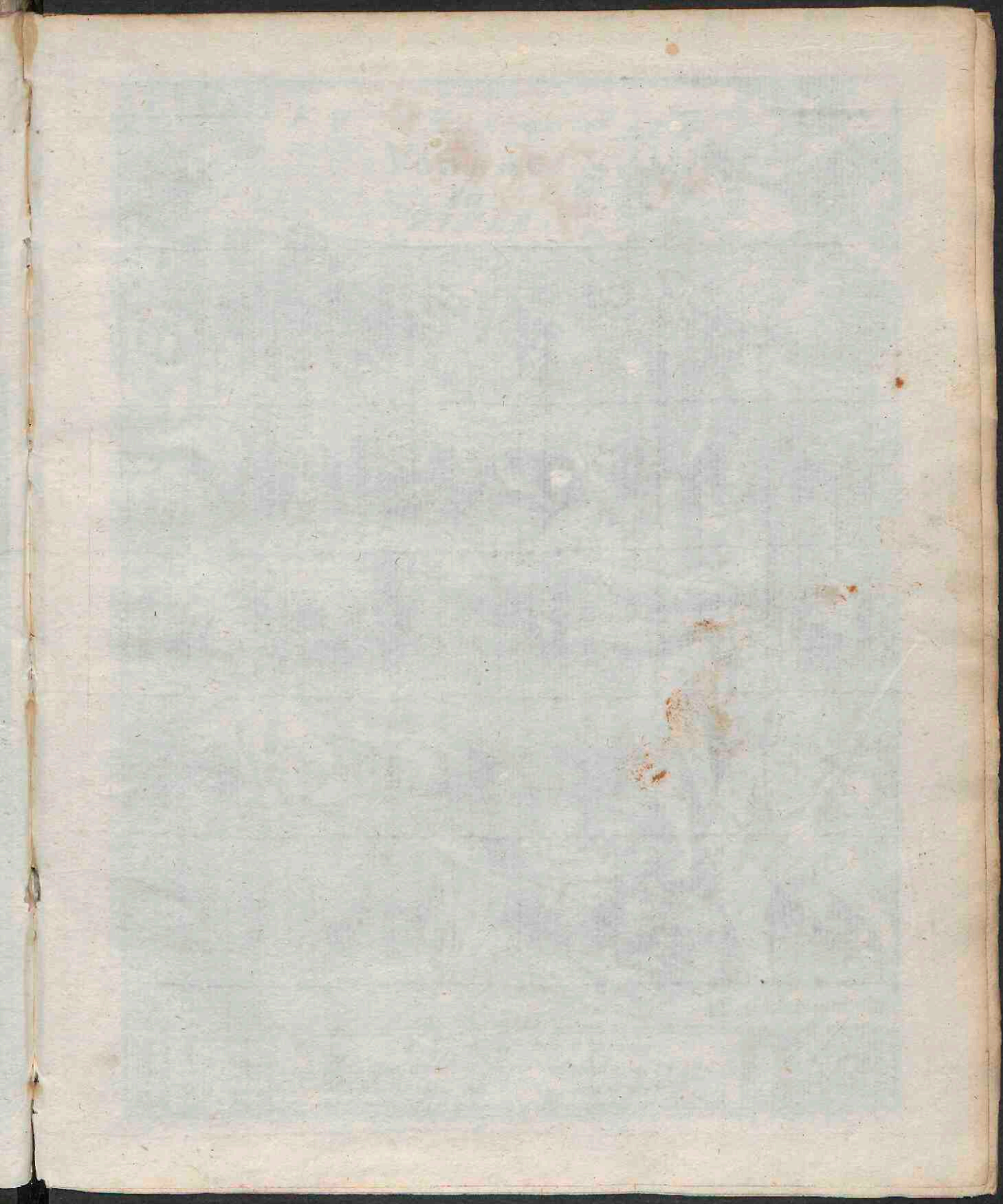
G E S C H E N K
VAN
DE VROUWE WEDUWE
VAN DEN HEER HOOGLEERAAR
J. C. SWIJGHUISEN GROENEWOUD.

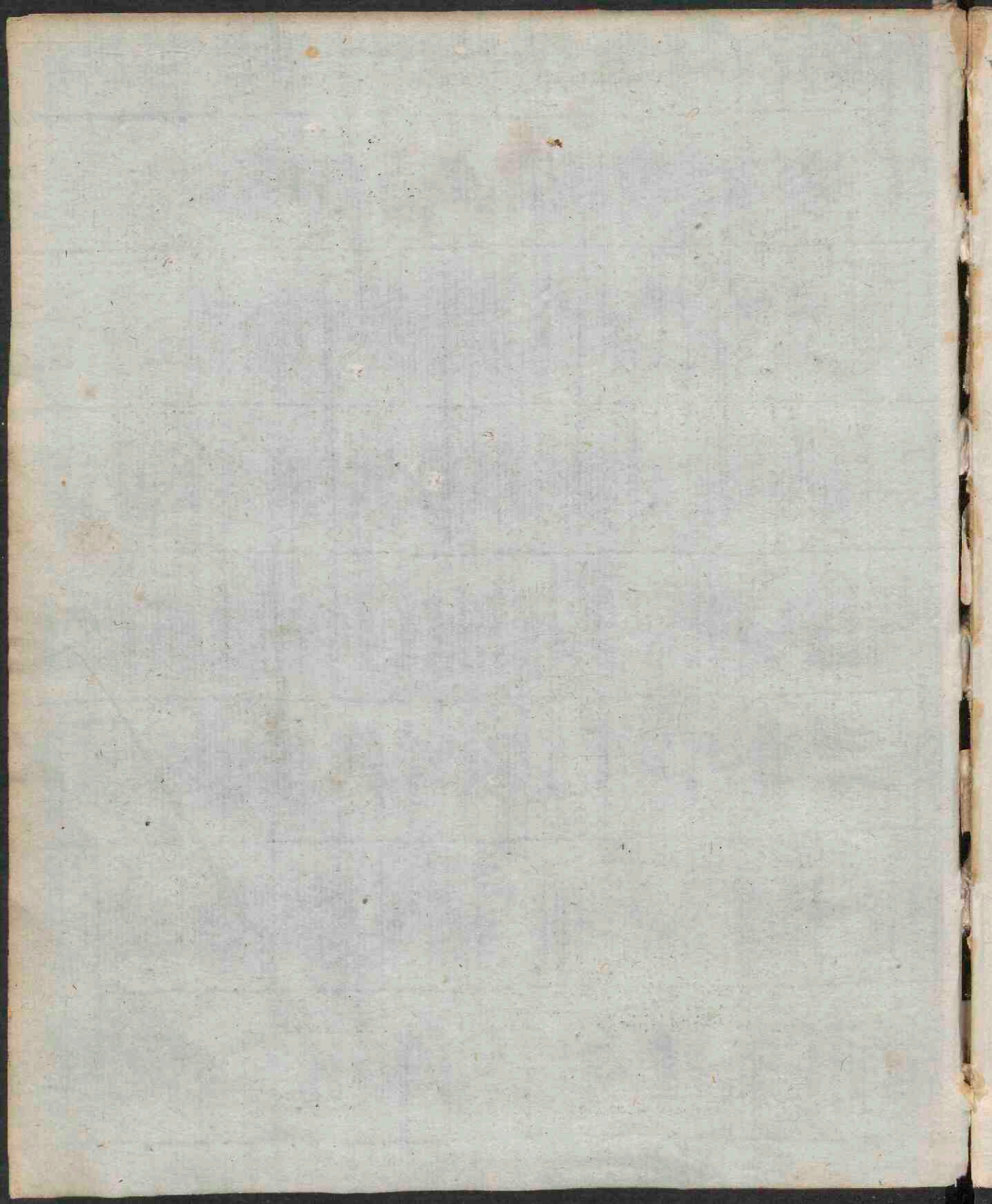

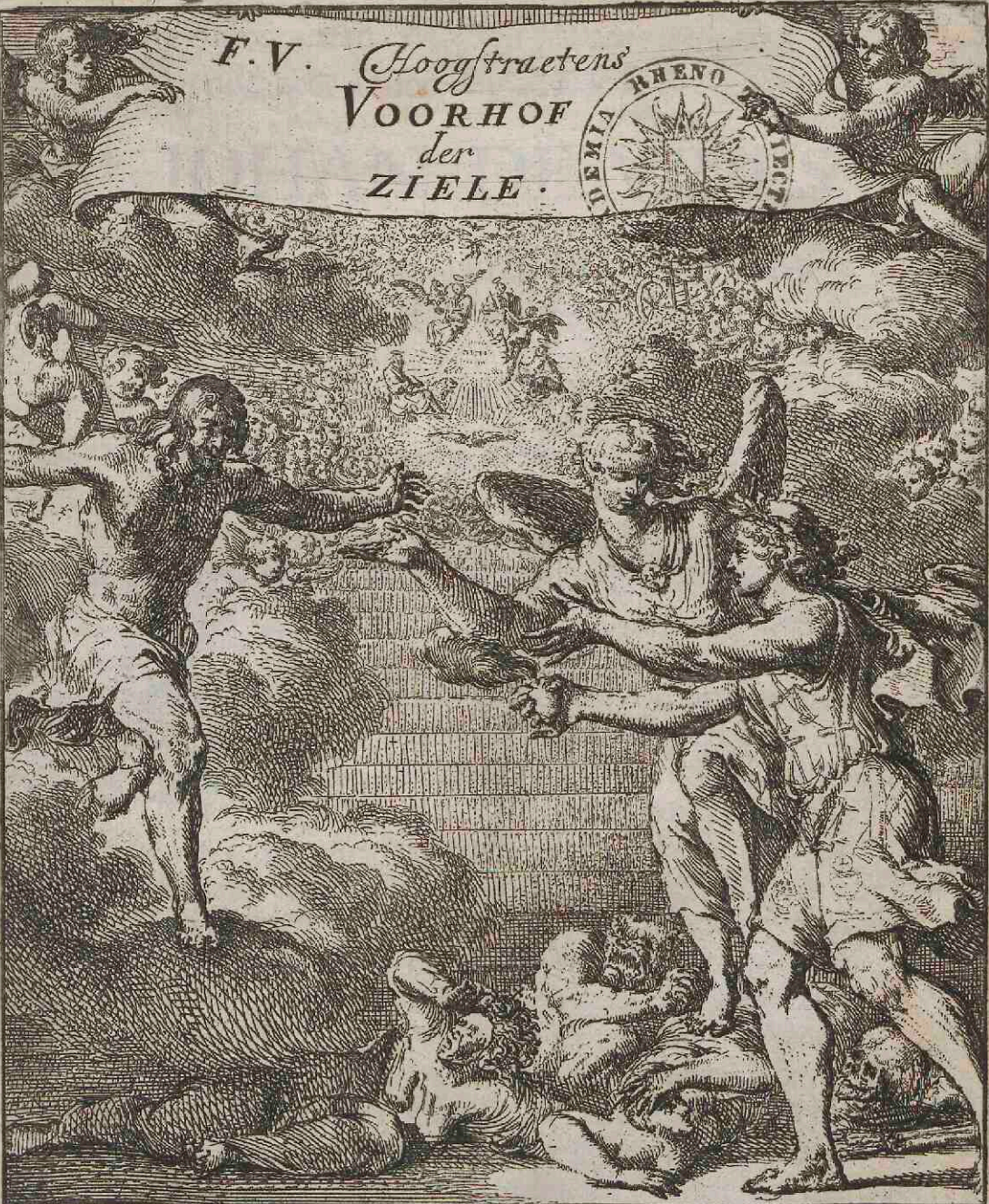

F.V. Hoogstraetens
VOORHOF
der
ZIELE.

R. de Hoog
fecit

*Falsatiens bona prius
Incipe Colla iugo retrahere; ;
Vera dehinc animam subierint.*

Parisijs
1668

ST. LOUIS
MAY 18 1864

Den Eerentfesten, Wijzen, Voorzienigen
ende zeer Discreten HEERE

MR JOHAN DE VRIES,

Regeerend Burgermeester, Raed ende Vroedtschap
der Stad ROTTERDAM,

M I T S G A D E R S

*Bewinthebber van de Geoëtroyeerde Oostindische Com-
pagnie ter Kamere van dezelve Stad.*

Ven gelijk de genen, die met de koortse
bevangen zijn, van hunne Medecijn-
meesteren niet juist op eenerhande ma-
niere, en met even dezelve drancken ge-
holpen worden: zoo worden ook de
genen, die ziek van gemoed, en dage-
lijksche zwakheden en gebreeken zijn
onderworpen, niet op gelijke maniere genezen. Onder
zoo veele vernuften, die dit mijn zeggen niet alleen be-
vestigt, maer ook metter daet bewezen hebben, zijn
voor al te reekenen die twee vermaerde Wijzen, welker
naemen ons van de grijze outhed zijn overgelevert, te
weten, *Democritus* en *Heraclitus*, die beide de doo-
lingen der blinde menschen waernemende, en van harte
wenschende hen op den rechten wegh te brengen, noch-
rans twee strijdige middelen daer toe gebruikten; want
d'een poogde met lachen, d'ander met schreien tot
* 3 zijn

Het

O P D R A C H T.

zijn oogmerk te komen. Het zal dan, Achtbaere HEER, by uw E. Achtb. te verschoonen zijn, dat ik, aenmerkende de verscheidenheit der menschelijke zinlijkheden en tochten, zoodanige stoffen in Vaerzen ontworpen hebbe, die zelf den Predikstoel niet oneigen kunnen gerekent worden; my aldus in den tijd, dien ik voor my zelve houde, met een eerlijke oeffeninge vermaekende, en om, by deze of gene gelegentheden, niet al te zeer te vervreemden van het Hemelsch aengezichte der deugt; want men kan aldus, mijns oordeels, door Beelden en woorden, door het gezicht en gehoor, twee zinnen, die, na het zeggen des Filosoops, werktuigen van de Wetenschap zijn, gesticht worden. Dusdanig een slag van leeren en onderwijzen is niet alleen by onzen tijd, gelijk dat noch de schriften van *Heinsius*, *Boxhornius*, *de Brune*, *Cats*, en meer andere kunnen getuigen, maer ook, gelijk uw E. Achtb. buiten twijffel zal bekent zijn, in d'oude tijden, en voor veele honderden van jaeren gebruikt geweest. Want by d'Egyptenaeren wert de wijsheit geleert door teekenen en figuren; de Fabelen van *Esopus* onderwijzen ons door Beeften en Dieren; en het vermaert Tafereel van *Cebes*, een heerlijk overblijffel der Ouden, is ook niet dan met Zinnebeelden bezet, en wel te recht gerekent eene waerachtige Leermeeftresse der wijsheit; Ook onderrechtte de Romein *Tarquinius* zijnen Zoon door Zinnebeelden, wanneer hy in zijnen tuin de struiken der Mankoppen afmaeiende, hem daer mede te kennen gaf, dat hy, in de beroerte van het gemeene beste, de hoofden der wederspannelingen most uitroeien.

Maer wat zoek ik getuygenissen by lang verstorve
Hei-

O P D R A C H T.

Heidenen, daer zelf in het Oud Verbond de Godtlooze *Abimelech* met de beeltenissen der boomen door zijnen broeder *Jotham* wort overgehaelt? Ook gebruikte de Propheet *Nathan*, daer *David* zich met overspel en dootslagh bevekt hadde, zijne verzierde beeltenissen, om hem daer mede, als met een uitnemend middel, weder te recht te brengen; Gelijk ook by den zelve Koning die Vrouwe, van *Joab* afgevaerdigt, om *Absolon*, van wegen zijnen Broedermoord in ongenade, weder met zijnen vergramden Vader te verzoenen. Ja zelf onze Zaligmaeker heeft doorgaens in d'Evangelien met Beelden en gelijkenissen zijne Discipelen den wegh ten Hemel gebaent.

Ik dan, mijn Werk ten einde zijnde, en in bedenken wat persoon my te kiezen stonde, dien ik het mochte toe-eigenen, vond geraden uw E. Achtb. daer mede te gedenken, die, niet tegenstaende met de zaeken van het gemeene beste besloommert, en ten vollen genegen om by alle gelegtheden den verlegen te helpen, gelijk uw Ed. Achtbaerh. met reden wert toegezongen;

*Dat hy, die moedeloos naer wven drempel ging,
Voor 't dankbaer afscheit, hulp, genade en troost ontving.*

des niettemin, zegge ik, in den tijd van ruste, en wanneer de zaeken der gemeente uw Ed. Achtbaerh. van zorgen ontslaen, noch lust schept om de vermoeide zinnen met deze of diergelijke lezinge te verquicken, als zijnde zoo groot een beminner van Boecken, die de deugt en Godtvruchtigheid leeren, als vyand van walgelijke Minneschriften, die niet anders voor de Jonkheit dan
tot

O P D R A C H T.

tot ydele en onnutte tijtkortinge dienen. Ontfang dan, Achtbaere H E E R, dezen Voorhof, met spreekende Zinnebeelden behangen, en wilt, naer uw E. ingeboore heusheit, de mislagen verschoonen, terwijl ik onder-tusschen wensche te blijven

Achtbaere H E E R,

*Uw E. Achtbaerheits Ootmoedigste
Dienaer*

F. v. H O O G S T R A E T E N.

*Rotterdam den
2. van Herfst-
maend. 1668.*

Op het
VOORHOF DER ZIELE
van
F. v. HOOGSTRAETEN.

TE Siddim in't vervloekte dal,
Berucht door gruwlen, en den val
Van vier met vyer verdelgde Steden;
Ontrent het bang en heylloos strand
Des Pekpoels, uit wiens ingewand
En keel de stank der vuilicheden
Eens snooden Volks, daer elk voor yst,
Noch na den grammen Hemel ryst,
En Helle en Afgrond schijnt te splijten;
Strand, welkers swarte swavelvloed
Noch kookt en borrelt op den gloed
Der beestelyke Zodomijten:
In dit afgrijszelyk gewest
Daar groeit een vrucht, een Boomgaardpest,
Die onbezande kan verrukken,
En door een uiterlyk cieraad,
Bedrieghlyk schoon, geveinst gelaat,
De gulzicheid verlokt tot plukken.
Maar, ach! wie daar den tand in zet,
Word fluks met dompige asch besmet,
Om't pynlyk hert met angst bekrypen,
In merg en bloed verdroogt, verteert,
En eindlyk van de Dood verbeert,
Zijn quynende adren ingestopen.
Dit mensch verradende Ooft verbeeld
De Minneveerzen, opgespeelt
Van dertle Kabinetboelinnen,
Parnas Syrenen, welkers rey
Door geyl muzyk, onkuisch gevley,
Bevallich opgesmukt, de zinnen

* *

Der

Der zorgelooze jeucht te snood
Op weytze Zangbanketten nood,
En prikkeltze om haar neer te zetten:
Doch elk, die nadert tot de spijs,
Zuigt uit Fyool en Ambergruys
Een booze zedepest, die smetten
En schenden ken, een' vuilen damp,
Een scherpe vergif, dat wee en ramp
Door brein, gemoed en geest doet glijden;
Vergif dat vleesch en bloed en lust
En hertstocht fier ten Oorlog rust,
Om deucht en reden te bestrijden;
Vergif dat met een helsche macht
De zuivre Zedicheyd verkracht,
Op d'eerbre Maachtshuante aan durst vallen,
De wijze Maticheyd versmoord,
En deerlijk d'edle ziel vermoord,
Dat kostelijkste pand van allen.
't Orakelkoor van Eskulaap
Voorspeld den kranke een' yzren slaap,
Die met de bittere Dood in d'armen,
Haar scherpe Zeyszen niet gevoelt:
Maar 't hert daer dit vergif in woelt,
Wel verr' van jammerlyk te kermen,
Dat liefkoost, troetelt, voed en vleyt,
Verheucht in droeve ellendicheyd,
De heete zielkoorts, die 'er 't wezen
Van 't geestlyk leven in versmacht;
Wat Heelkonst zal het dan met krachte
Van zulken tooverplaag genezen?
O blinde meenichte, die lang
Uw ongeluk met spel en zang
Onthaalt hebt, en te dierbre jaren
In koorden, sweetende in het vyer.
Der Venuzijnsche Minnelier,
In dertle Lesbiaansche snaren.

In Nazoos weeldestrikken vast
Bleeft hangen; breek, ey breek den bast,
De boejen, die u Slaven maken
Van 's afgronds Zielgeweldenaar.
Bewandel dezen Voorhof, daar
De zinnen in de Liefde blaken
Die 't hert der Zerafijnen gloeit;
Daar Kruid, en Bloem, en Balzem groeit;
Daar Artzenyen zijn te vinden,
Om uwen geest, in't vleesch verrot,
Verettert, stinkende voor God,
Met heilzame uirkomst te verbinden.
En roept de beet door merg en been
Der Mintarantula alleen
Om toon en klank en zang en maten:
Hier galmt de nutte les, zoo schoon,
Op maet en zang en klank en toon,
Dat haar vergif u moet verlaten.
Voorts alles wat na vroomheyd, tucht,
Vernuft en deuchden hygt en zucht,
Koom' zich in dezen Hof vermeyen,
Wiens rijke paden altemaal
De Ziele na de Binnezaal
Van haren Bruydegom geleyen.

H. DULLAART.

** 2

Op

Op het zelve.

TOen eens mijn zinnen speelen gingen
In Maro, daar hy komt te zingen
Van Didoos Voorhof, rijk behangen
Met Schilderyen, die de daden
Der Grieken, en Trojaensche schaden
Verbeelden, wiert ik met verlangen
Tot zulk een Schoufpiel, zoo bewogen,
Als zagh ik 't levend voor mijn' oogen.

Dit beurde my ook zelf in Roomen,
En in de Stadt gebout op stroomen,
Twec Steden waardigh te bezoeken,
Waer in Urbynen en Usellen
De Konft in hooger achting stellen.
Laat dan de naam van Leeke-boeken
Een flag van Schilderyen voeren,
Die zin en geest, en 't hart beroeren.

Ook hoeftme uit Hollant niet te wijken
Tot d'Outheit, of tot vreemde Rijken,
Om deze waarheit te bewijzen:
Hier vindm' ook keur van Schilderyen,
Die 't oog bedroeven, of verblijen.
Wie kan zich spanen van te prijzen
De Schilderkunft, die net verbeelde
Al wat natuur op aarde teelde?

De Konft is waarlijk hoog te schatten,
Om zelf geheimen te bevatten:
Maar om uit Beelt of Print te leeren,
Zal dezen Voorhof, daar de stukken
Ons uit den wegh der zonde rukken,
En tot de ware deugt bekeeren,
Wat Galery men ook mach prijzen,
In nutticheit vry hooger rijzen.

Hier gaet de Ziele, in Zinneprenten,
Gelijk een Bietjen in de Lenten
Op Honighbloemen, Honigh zuygen:
Of als in Spiegels zich bekijken
Om 't goet te kiezen 't quaet te wijken,
En willich voor den wil te buygen
Van hem, die 't binnenste der zalen
Bereit heeft om de Ziel t'onthalen.

S. V. HOOGSTRATEN.

Op het zelve.

Ziet hier, ó Lezer! een gebloemden Hof,
Die tans verschafft een leerelyke stof,
Om u te trekken van de weerelt of

Door schoone Beelden.

Hoe menigmael verspilt de mensch zijn tyt,
Door 't lezen van een vuyle Minnestrijt,
Die nimmermeer 't gemoet kan worden quijt,
Door indrukx weelden.

Hoe wýslyk is 't, te nemen dan een zaek,
Die stigtlyk is, en mede geeft vermaek,
En strekt in 's weerelts Zee een Held're baek
Voor alle menschen.

Hier opent voorzigt het tooneel Gordijn,
En leert door Beelden hoe de walsche schýjn
Moet van de waerheit af gescheiden zýjn,

Om 't best te wenschen.

Of schoon 't welspreken door den tyt vergaet,
Der menschen schrik de Boeken noyt verlaet,
Die blijven altijt in dien zelven staet,

Zooz' zýjn geschreven.

*Wat lof en eer verdient dan togh die Man,
Die zoo een Voorhof ons beschrijven kan,
Hy krijgt den Lawwer om zijn Herzen-pan,
En 't eeuwigh leven.*

C. V. SANTEN.

Op het zelve.

AL dat de Zielen nut, en vreugde toe kan voegen,
Den reukeloozen mensch kan leiden tot de deugd:
En waare Wijsheid leert, met zonderling genoegen,
De Staat, en Geltzucht, en verdoemelijke vreugd
Des weerelts, als de Pest, leert haten en God vreezen
Met een verflagen harte, en met een rein gemoedt,
Dat word ons, door de Konst, hier zinrijk aangewezen,
Zo haast de leerzucht maar dit Voorhof open doet,
Daar in Hoogstraeten zich, op zulke hooge toonen,
Laat hooren, in 't gewoel van stinkende ydelheid,
Dat ieder word verplicht om 't breinrijk hoofd te krooné,
Dat niet dan Hemelspijs hier, voor ons, heeft bereid;
Terwijl de Teekenkonst van een' Romein de wanden
Des Voorhofs heeft voorzien met Prenten, schoon
aan 't oog,
En Leer, en Zinrijk, aan doorluchtige verstanden;
Des ik dit dierbaar Boek, zoo haast als ik het woog
In mijne Redenschaal, veel waarder moest waardeeren
Dan 't alderfijnste Goud, en 't edelste Gesteeent.
Men mag de Zedepen van eenigh Heyden eeren,
Maar tienmaal meerder nut Hoogstraeten ons verleent.

J. ZOET. *Amsterdammer.*

Op

Op het zelve.

VRome Ziele, die de paden
Van de ydle werelt myt!
Wat de wellust u magh raden,
Altijt op u hoede zijt.
Al haar quaat leyt diep verscholen.
Paradijs ooft vol ellent.
Sterren die voor eewich dolen
Aan 't lasurich Firmament.
En een Zee, die dan de baren
Schuymende ten Hemel drijft;
Dan met schrikkelijk verwaren
In den donkren afgront blijft;
Is de werelt; naau bekeken
Gulde Applen vol fenijn.
Duisenden daar door bestreken,
En in't graf gedompelt zijn.
Mijt dien Kruiswegh daar sy vielen,
Met elkandren overhoop.
Maar in't Voorhof van de Ziele;
Oeffent u, en zet u loop
Om den wandel aan te merken
Van d'oetmoedigen; en ziet
Al u doen met liefdewerken
Uit te drukken. Jaaght, en vliet
Voor den glans van aartsche weelde.
Vest, en zet in u gemoet
Heel dees Rey van Zinnebeelden;
Alles wat u daar ontmoet,
Zijn voor u bespiegelingen,
Om te mijden alle quaat.

Die u schenkt dees schoone dingen
(Voor de ziel een heuschen raat
Om doch nimmermeer te dwalen
Van Godt en zijn liefde) geeft
Dankbaarheid om te betalen
't Werk dat u voor oogen leeft.
Zoo zult gy hem weer verplichten
Om iet meeders te verrichten.

Non est mortale
quod opto.

P. V. BRACHT.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS
super Matthæum.

SICUT DIFFICILE EST, ARBOREM JUXTA VIAM POSITAM FRUCTUS USQUE AD MATURITATEM SERVARE; SIC DIFFICILE EST, VIRUM JUXTA HUNC MUNDUM VIVENTEM, ID EST, IN ACTIBUS MUNDI, JUSTITIAM IMMACULATAM USQUE AD FINEM TENERE.

RECEDE ERGO DE VIA, ET PLANTA TE IN LOCO SECRETO, UT NEC MUNDUS TECUM HABEAT ALIQUID COMMUNE, NEC TU CUM MUNDO.

HET VOORHOF DER ZIELE,
Behangen met Leerzaeme Prenten en
Zinnebeelden.

SI VIS FRUI SOLE, VERTE DORSUM UMBRÆ.

I. De Man, zijnen rugh de schaduwe en zijn aengesicht de Zonne toe-
keerende, spreeckt:

NU ik de schaduwe den rugge keer, verlicht
De Zonne met haer' glans mijn dompig aengezicht.
Glans zonder wedergâ, waer door wy 't leven houwen!
Hoe waer 't my mogelijk uw' straelen aen te schouwen,
Zoo lang ik met den rugh naer u toe nederzat,
En al mijn' tijd in damp en duisterheit vergat?

A

Dit

(a) Niemand Dit voorval opent my het Boek van goê gedachten,
 en kan twee Dat lang besloten lagh in die verdoemde nachten
 Heeren dien- En nevelen, waer in mijn ziele hangen bleef.
 nen; want hij Een spreuke, die men ons in't Evangely schreef
 zal of den Eenen haeten Uit Jesus mond, staet ons aendchtig na te lezen:
 eenen haeten (a) Men kan twee Heeren niet gelijk gediensligh wezen;
 en den ande- De Zon en 's werelts damp op eenen zelven stont
 ren lief heb- Niet teffens zien; geen mensch op aerde kent dien vond.
 ben, of hij (b) Twee Haezen op de jacht met yver na te spooren
 zal den een- Past reukeloozen, die hun mocite graeg verlooren.
 nen verdrac- (c) Samaritaenen, die de werelt dient en Godt,
 gen, en den En met dien dubblen dienst u zelve stelt ten spot
 anderen versmaeden. By al wie kennis heeft, in dees verwaende droomen
 Matt. 6: 24. Der werelt, hoe men best tot zijnen Godt zal komen,
 (b) Qui duos Bespiegel mijn bestaen, leer hoe dees duysternis
 inseclatur Met dat gezalight licht te bijster strijdigh is:
 lepores, neu- Een strijdighheit gelijk, zoo ons Godts bladen melden,
 rrum capit. Daer (d) Filistijnen d'Ark by Afgod Dagon stelden,
 (c) Daer zy dienden, Godt by den Duivel, niet te paeren voor altoos;
 den Heere dienden zy Want eene kracht breekt uit, en, naer een korte poos,
 oock himme Rukt dien vervloekten Godt van zijnen steenen wortel,
 Goden, na En klinkt hem op den vloer te pletter en te mortel.
 de gewoonte der Heidenen. Dat leert den Filistijn en ons op vasten voet
 4. Kon. 17. Te vliên de schaduwen, te zoeken 't hoogste goet,
 (d) Zy von- Te volgen (e) Moyfes spoor, dien Godt niet openbaerde
 den Dagon In Faroos duister Rijk, maer toen hij cenzaem waerde,
 leggen op En met den rugh naer 't Hof het vee te weide dreef.
 zyn aenzicht Wat gaeve was 'er, die de Heer hem schuldigh bleef,
 op de aerde Daer hy zyn oogen sloegh op 't gloeien der waerande,
 voor des Heeren Ar- En naer geen dampen zagh! wat heeft hy in den lande
 ke; maer Der ongeloovigen, gelijk ons zijne blaen
 Dagon's Daer van getuige zijn, al wonderen gedaen!
 hoest, ende Zoô kan een logge ziel, gewekt door 't licht van boven,
 beide de pal- Godt dienen, en den damp versmaên van 's werelts hoven.
 men van den waren afgesneden op den dorpel. 1. Kon. 5: 4. (e) Als hy de kudde gedreven hadde tot
 zijne han- het diepste der woestyne, openbaerde hem de Heere daer in eene vlamme vyers. Exod. 3: 2.

DER ZIELE.

3

PEREGRINI MULTA HABENT HOSPITIA,
QUIETEM NULLAM.

II. De Postbode voor de Herberge afdijgende, spreekt:

IK overal gehuist heb nergens huis noch hof.
Men vraeg' niet wat ik zegh, als had ik geene stof
Om zulk een dubble tael my zelve toe te passen,
Die, tot een' vreemdeling gewonnen en gewassen,
Al loopend leve, en nacht en dag te paerde draef.
Wat stilte en eenzaamheit voor heil en hemelgaef
Den stervelingen schonk, ik kenze slechts by naemen:
Mijn klepper gaet zijn' gang, en schoon wy ruste naemen,
Het was ter loops, en met de zinnen zonder rust.
Wat heb ik al gezien op deze en gene kust!

V O O R H O F

4

Wat steden, vlecken en waeranden doorgetogen,
Die dubbelwaerdigh zijn om met opmerkende oogen
Te zien! wat wonderheên ter rechte en slinke zy
Mijn oogh bejegenden, ik vloogse al snel voorby.
Heeft iemant d' onrust oit ten spiegel gâ geslagen,

*(a) Impiger
extremos
currit mer-
cator ad In-
dos,*

*per mare
pauperiem
fugiens, per
saxa, per
ignes. Hor.*

*(b) Ik zal
haer leiden
inde woestij-
ne, en tot
haer harte
spreken.*

Ose. 2: 14.

*(c) Het Rijke
Godts is
binnen u lie-
den. Luc.*

17: 21.

*(d) Al de
glorie van
des Konings
dochter is
van binnen.*

Pfal. 44: 14.

*(e) De klaer-
heit Gods
zal haer
verlichten,
en het Lam
is haere
kaerffe.*

Openb. 21:

23.

Hem zy geraden my voor zijn gezicht te draegen,
Als eene beeltenis van 't onbezuijt gewoel,
Waer in de mensch verzinkt in dezen aertschen poel;
Tot eene leere om zulk een' harden draf te mijden,
En zijn bedenckingen eens d'aendacht toe te wijden,
Die ingetogen, en in 't eenzaam metter woon,
De ziel den vrede gunt, als eene waerde kroon
Den rechten Christenen zoo voeglijk aengeschapen,
Gelijk de wereltling een' eigen schilt en wapen
Van twist en onrust voert, het zy hy vyerigh doelt
Naer hoogheit en gezagh, het zy hy slaeft en woelt,
En naer zijn' adem hijgt om gelden op te gaeren,
Van d'armoê voortgejaegt tot in de (a) Roode baeren.
De geest des Heeren, die zoo wonder veel vermagh,
En ons de duisternis tot eenen blijden dagh
En rechte vrolijkheit kan scheppen en verkeeren,
Zocht al van outs ons in te prenten en te leeren,
Dat zijn genegentheit en liefde niet en viel
Op eenigh woelend mensch, maer op een (b) stille ziel,
Die op geen postpaert van de werelt zoekt te rijden,
Te woelt in haren zin, en wijckende bezijden
In haere eel, zich vind bevrijd voor harden stoot,
Als die het (c) Rijke Gods inwendelijk belloot,
Waer by geen waerdigheit van werelden kan haelen.
Hoe schoon de Vorsten hier met purpre kleeden praelen
En roô karbonkelen, aen hunne kroon gehecht,
Des (d) Konings Dochter, wel van buiten slecht en recht,
Maer innigh schoon, pronkt hier met zoo veel wonderheden,
Als of Jeruzalem quam zijgen naer beneden,
Die (e) Stad der zaligen van geene zon verlicht,
Maer brommende op den glans uit Jesus aengezicht.

O Aerd-

DER ZIELE.

O Aerdworm! kan ik u niet trecken met mijn rede;
Zoo merk eens, hoe (f) Godts geest in stilte woont en vrede.

ESTOTE IMITATORES DEI, SICUT FILIJ
CHARISSIMI. *Ephes. 5:1.*

III. Ende als Rebekka Isaak hadde gezien, is zy van den Kemel afgestegen. Ende zy zeide tot den knecht: wie is de man, die daer op het velt ons te gemoete komt? Ende hy heeft haer gezegt: Dat is mijn Heere. Doen nam zy terstont den mantel, ende bedekte haer. *Genes. 24: 64.*

5
(f) In vrede
is zijne
plaetse ge-
maekt, en
zijne wonin-
ge in Sion.
Psal. 75: 3.

WAT aertsche schriften oit de zinnen driftigh maecken,
Zy zijn maer schaduwen en woorden zonder zaecken,
In vergelijcking by de Heylige Schriftuur,
Die's Lezers ziel beroert en aensteekt met haer vuur.

En zoektge na bewijs van dit gezegh te vraegen,
 Merk hoe Rebekka hier, na't afscheit van haer Maegen
 En vaderlijk gezin, op haere bruiloftsreis
 Van 's hoogen Kemels rugh haer' Isak vol gepeis
 Door d'ackers ziende gaen te voet in slechte kleéren,
 Van haeren Kemel stijgt, en, onder dit verneéren,
 Het aengezicht beschaemt met haeren mantel dekt;
 Nadien een bloozend root haer blankheit overtrekt,
 Als vol vertsaegtheit om dien Bruidegom te groeten.
 Maer nader tot dit Beeld met geene losse voeten,
 Noch merk het niet alleen van buiten op den bast,
 Als of de (a) nadruk, die gewijde bladen past,
 En nutte leerzaamheit, onzichtbaer voor de blinden
 En wufte lezeren, hier niet en waer te vinden.
 Gy ziet in Izak, dus ootmoedigh in het oogh,
 Het beeld van Jesus zelf, die van des Hemels boogh
 Gedaelt, ootmoedelijk en nedrigh hier beneden
 Alleen tot 's menschen heil het aertrijk quam betreden.
 Rebekka schildert ons, van dat verheven dier
 Afziggende, en beroert in haer gelaet en zwier
 Op die bejegening van haeren Uitverkoren,
 Een rechte Kruisheldin om zonden te verstooren.
 Want zoo een mensch in top van rijkdom, eere, en staet
 Gezeten, zijnen geest ten leste eens keeren laet
 Naer al d'omftandigheên van 's Heylants angstigh leven;
 Hoe zijne moeder hem, als van den nood gedreven,
 In slechte zwachtelen in eene Kribbe leit,
 Daer niemant plaetse gunt voor 't Kind der zaligheid;
 En hoe hy opgegroeit zich nergens en verluste,
 Noch op geen (b) ledekant van zachte pluimen ruste,
 Maer altijd doende was met aller menschen heil,
 Tot dat hy eindelijk, op 't hoogste punt en peil
 Des lijdens, aen het Kruis in armoê quam te sterven,
 Daer hy zijn kleeders zelf zou hebben moeten derven,
 Zoo hy op 't Joodsch geroep van 't Kruis was afgedaelt,
 Als zijnde door het lot der boeven al verdwaelt:

(a) Scriptu-
 ra sacra in-
 feis homini-
 bus mysteris
 carere visa
 est: attamen
 qui penitus
 & alta men-
 te illam con-
 templantur
 (si humiliter
 sibi invocent
 divinum spi-
 ritum) nul-
 lum verbum
 invenient
 sine myste-
 rio, nullam
 syllabam sine
 doctrina,
 nullam de-
 niique lite-
 ram sine
 causa appo-
 sitam. Stella
 in Luc. c. i.
 (b) de vossen
 hebben ho-
 len, ende de
 vogelen des
 hemels ne-
 sten, maer
 de Zone des
 menschen en
 heeft niet
 daer hy het
 hoest op ne-
 derlegge.

Matt 8:20.

D E R Z I E L E .

Indien hy, zegh ik, des Verlossers doen en wandel
 Gaet vergelijken by zijn eigen levens handel,
 Vol weelde en yverloos, vol afgunst, haet en twist,
 En zich noch ziet den naem te draegen van een' Christ,
 Die niemant eigen is, dan die met Christe wercken,
 En deugt en heiligheit dien hoogen titel stercken;
 Hy zal (zoo hy niet heel van oordeel is vervreemt,
 En, trefbaer in de ziel, na mijn Rebekka zweemt,)

Het aenzicht root van schaemt met zijnen mantel decken,
 Zijn hart en zinnen van de weelde en rijkdom trecken,
 En ziende zijnen Godt te voet gaen door het land,
 Van dat hoovaerdigh dier, te hoogh en trots van stant,
 Haest nederstijgen, en den Heiland heusch gemoeten.
 O Middel, om de schult van hovaerdy te boeten,
 En t'eigenen de gunst van Jesus onzen Heer!
 By wien (c) d'ootmoedigheid meer geld dan d'offereer
 Van Priestteren, gereet om in zijn Vaders zaelen
 En hoven zulk een ziel eerbiedigh in te haelen,
 Te kroonen met een kroon van goud en diamant,
 En haer als Bruidegom te bién zijn rechte hand.

(c) Godt
 wederstaet
 den hoovaer-
 digen, maer
 den ootmoe-
 digen geeft
 by genade.
 1.Pet. 5: 9.

EL VASO QUE ESTA VAZIO, EN TOCANDO LE
SUENA QUIEN ES.

IV. De Man met zynen hamer op den bodem van een ledigh
vat slaende, spreekte:

IK heb, al keurt mijn oogh dit voor geen ledigh vat,
Maer vol van Rijnschen Wijn en geestverquickend nat,
Met mijn gehoor nochtans het tegendeel vernomen,
Zoo haest mijn hamer trof op die gesloote boómen,
Zoo voor als achter, een gebom en wangeluit,
Als of het sprak: *Mijn wijn, mijn edel vocht is uit,*
Ik kan geen' disgenoot verbeugen met mijn sloopen;
En lust het iemant noch mijn' hollen romp te koopem
Op hoop van eenigh nat en weeldens overschot,
Hy klaeg' niet, als men hem om zulk een doen bespot.

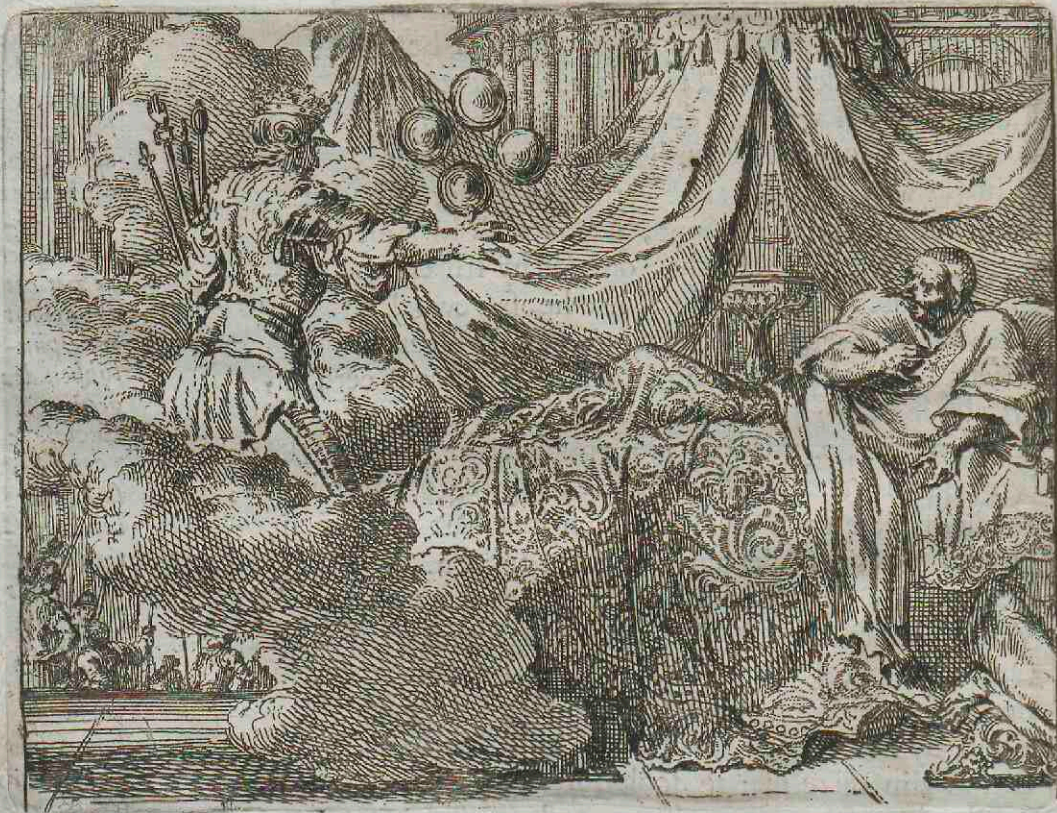
O Tigtgenooten hier zoo weeligh opgewassen!
 Gy ziet dit Zinnebeeld de werelt voeglijk paffen:
 Want zooge met de knods der waerheit cenen stoot.
 En slaggh geeft op den boom van onzen aertschen klood;
 Geen oogh ter proeve stelt, maer uwe inwendige ooren,
 Gy zult een hol gebom in al den handel hooren,
 En zulk een' valschen galm verliezen als een' droom;
 Wat tegenwoordigh is, baert niet dan vreeze en schroom
 Om zijne onvastigheit, en wat noch staet te wachten,
 Is even zoo gewis als vliegende gedachten.
 De (a) wijfste Koning, die de werelt in haer' grond
 En ingewanden zaggh, riep met zijn' gulden mond
 Aen alle menschen, die noch doolen hier beneden:
 't Is loutere ydelheit, 't is alles ydelheden.
 Ik zaggh het al wat van de zonne wort berent,
 Maer niet dan ydelheit en hartseer zonder end.
 Zijn (b) vader David, hoe verheerlijkt met gewaden
 Van Purper, hoe gekroont, noemt zich in zijne bladen
 Behoefstigh, arm en slecht, om dat hy stil en koel
 Slechts ydelheden zaggh in al het hoofs gewoel.
 De vroomme Stella, het cieraet der Godtgelcerden,
 Wiens luister en waerdy wy noch te spaerzaam eerden,
 Al cierende men zijn werck met eene goude kroon,
 Zijn graf met myrteloof, is menigmael gewoon
 Te zeggen: (c) Buiten Godt het hoogste goet te minnen,
 En hem alleen ten dienst te staen met hart en zinnen,
 Is alles ydel, en niet waerdigh aen te zien.
 Een woord, dat ook die Borst van Kempen, na het vliên
 Van d'onrust, die het hart benaeut had als met hoepen,
 Ons uit zijn cel van heil en rust heeft toegeroepen.
 Eer eenigh reiziger een' vreemden wegh zal gaen,
 Hoort hy bedrevenen, bekent op zulk een baen,
 Om in zijn reize niet te doolen noch te missen:
 Zal dan een Christen noch zoo veel getuigenissen
 En nutte leeringen en lessen, uit den mond
 Der Heiligen gehoort, verstootten zonder gront,

(a) Ydelheit
 der ydelhe-
 den, ende
 het is al
 ydelheyt. Ik
 heb gezien al
 de dingen,
 die onder de
 zonne ge-
 schieden, en-
 de ziet het is
 al ydelheit
 ende pijn-
 lijckheit des
 geestes.
 Eccles. I:
 vers 2, 14.
 (b) Maer ik
 ben behoef-
 tigh ende
 arm, Gods
 help my.
 Ps. 69: 6.
 (c) Todo es
 vanidad,
 sino a solo
 Dios amary
 servir. Stella
 de contemp.
 Mund.

Voor een bestandigh goet een ydle schaduw' koopē,
 Zijn eige zaligheid verzuimen en verloopē?
 Godt hoede zulks, en geve ons allen eenen geest,
 Die waerheit zoekt, en voor bedrogh en valscheit vreesť.

EL FIN DA EL SER A LAS COSAS.

V. Het hoofť van dezen beelde was van den besten goude, ende de borst, ende de armen waren van zilver, maer den buick ende de dyen waren van metael. Ende de beenen waren van yzer, maer van de voeten was het een deel van yzer, ende het ander deel van gebackē aerde. Dan. 2 : 32.

AL was het aertsch bestier, gelijk het lagh besloten
 Daer boyen, in het Beeld van Babel afgegoten,

Dat

Dat by den Rixmonarch al droomende is gezien,
 Op dat hy weten mocht' wat namaels zou gefchiën:
 Het zal nochtans dit blad niet reuckeloos bedecken
 In eenen andren zin, maer tot een' spiegel strecken,
 Waer in al's werelts doen met zijnen uitgang speelt.
 Het Gouden hoofd, dat als een zon 't gezichte streelt
 En aenloekt, is het aes der zonde met zijn lusten,
 Onkuisheit, overdaet en weelde, zonder rusten
 Door een oneindigh tal van menschen nagejaegt,
 En daer men 't leven voor te pande zet en waegt.
 De schoonheit en waerdy, aen't mindren langs de leden,
 En aen't verslechten van het hoofd af naer beneden,
 Verbeelt de quellingen, die weelde en welluft geeft
 Voor haere omhelzingen, terwijl de zondaer leeft
 De voeten van hart leem en yzer, zijn de plaegen
 En geesselingen, die de zondaer heeft te draegen
 Op zijnen uitgang, en het einde van zijn' loop.
 Nu staet dat gouden hoofd hem al te dier in koop;
 Zijn (a) blijde Feesten, zijn vermaeckingen en kluchten,
 Hoe eindigen zy nu met kermen en met zuchten!
 Zoo valt een (b) zoete stroom, voor menschen en voor vee
 Bekoorlijk en van smaek, in eene zoute zee,
 En moet al't voorigh zoet op zijnen uitgang missen.
 Wat was het eene (c) vreugt, die helsche duisternissen
 Bedocht te hebben, toen Godts gunstige genâ
 Noch was te vinden, en de boete niet te spâ!
 Zoo bleef Jeruzalem in dertlen welluft slaepen,
 En zich aen weelde als aen een gouden hoofd vergaepen,
 Niet denckende op het einde en naeckende gevaer,
 Haer schreiende van (d) Godt gespelt voor menigh jaer,
 Tot dat de Keizer met zijn Roomsche Ruiterbenden
 In't blancke harnas haer quam stooten op de lenden,
 En zulk een Stadt, als of zy noit geweest en was,
 Met haere Borgers en den Tempel leide in asch.
 Indien de werelt haere gasten wil onthaelen,
 Zy schenkt in't middagmael den wijn uit goude schaelen,

(a) Ik zal
 uwe feestda-
 gen verkee-
 ren in wee-
 nen, en al
 uwe zang-
 liedkens in
 kermen.

Amos 8:10
 (b) Hy zal
 opkomen als
 een geheelen
 vloed, ende
 hy zal ne-
 dervallen als
 de riviere
 van Eryp-
 ten. Amos
 8: 8.

(c) Quam
 vellent ethe-
 re in alto
 mune & pau-
 periem &
 duros per-
 ferre labo-
 res. Virg.
 Lib. 6.
 Æneid.

(d) Luc. 19:
 41.

Maer op den avontfont een' smaeckeloozer dranck
 Uit aerde koppen, groen van vuiligkeit en stank.
 Zoo gingh het niet, daer Godt ter Bruiloft was gezeten
 In Kana, toen meer wijn naer 't jongste middageten

(e) *Ioh. 2: 10* Vercifcht wert en gezocht; want zulk een (e) tweede smack
 Van Godt geschoncken, gaf den gasten meer vermaek.
 Godt gaf 't beloofde Land na veele zwaerigheden,
 By 't Volk van Israël al doolende geleden.

(f) *Gen. 30: 43.* Hy draegt zich na verdriet en lijden als een' vriend;
 Dat tuigde (f) Jakob, toen hy Laban had gedient,

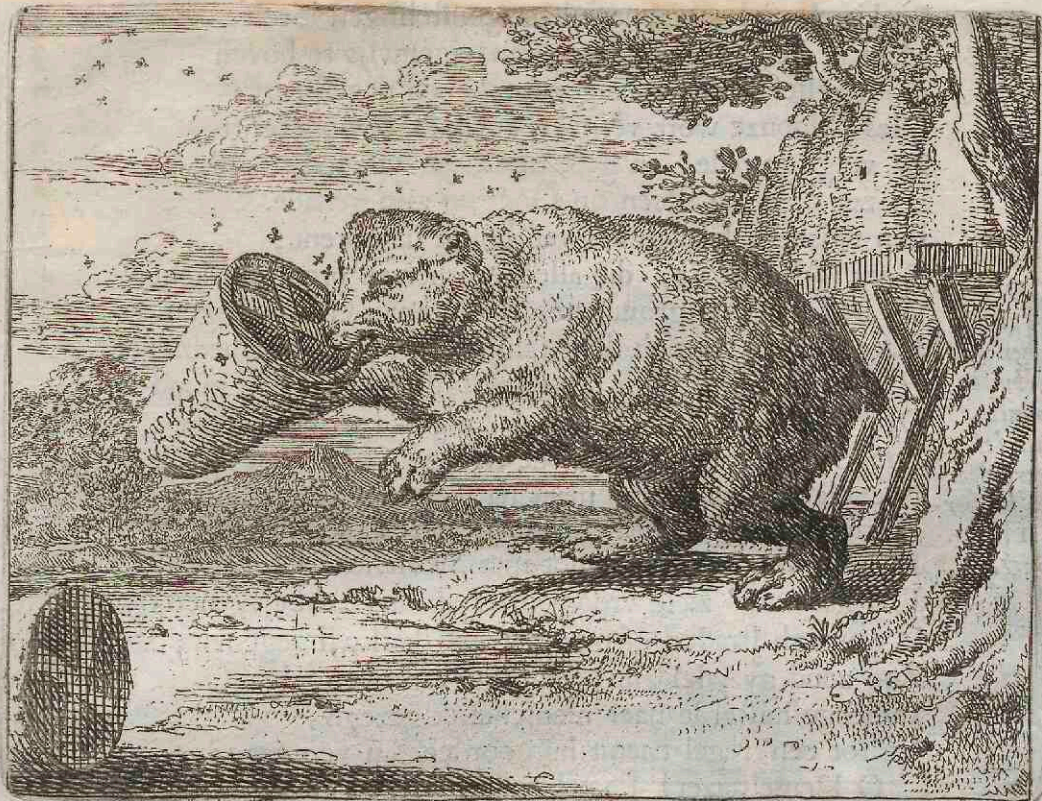
(g) *De Heere was met hem, ende bestierde alle zijne werken. Gen. 39: 23.* En (g) Joseph, daer hy in den Kercker lagh verschoven,
 De werelt zal u wel een gouden hooft belooven,
 Maer let op haer manier; zy draegt zich niet als Godt;
 Haer aenvang is vermaek, haer einde pijn en spot.

WERPT UWE ZORGE OP DEN HEERE, ENDE
 HY ZAL U OPVOEDEN. *Psal. 54. 23.*

VI. *Ursus auferens alveare melle plenum, non curat multum,
 si a quarundam apum pungatur aculeis.*

EEN Godtsgezant, geneigt de Joden te bekeeren,
 Wijft hun op (a) dieren, om de zonden af te leeren
 En met een reine ziel te dienen hunnen Heer;
 Dies wy te rustiger het Beeld van eenen Beer,
 Die zijnen bykorf om geene angels wil verliezen,
 Hoe zeer de byzwarm hem te keere gaet, verkiezen:
 Op hope of eenigh mensch door beelden en gedicht
 In zijne Hemelreis gesterckt wierde en gesticht,
 En als een sterke Beer kloekmoediger zijn treden
 En gangen zette naer 't Paleis der zaligheden;
 Schoon of de lasterzwarm hem toevliegt, byt en plaegt,
 Daer hy den honigkorf der ziele by zich draegt.
 Een rechte teekening van vroomheit, die gesteecken
 Van lastertongen, en beschuldight met gebreecken,

(a) Een offe heeft zijnen bezitter gekent, ende een ezél de kribbe zijns Heeren: maer Israél en heeft my niet gekent, ende mijn volk en heeft niet verstaen
Isai. 1: 3.

Des niettemin betreft met oordeel en verstant
 Den knobbeligen wegh naer 't Hemelfch Vaderland.
 Zy trooft zich, om de (b) gunft van Christus te gewinnen,
 Dat haer de werelt acht als dwaes en buiten zinnen,
 Verzeeckert zijnde, dat haer Godt in ongeval
 Met zijne gunft behoën en onderhouden zal.
 En zou die lytsaemheit niet als een goude keten
 Hun paffen, met den nacin van Christenen geheeten;
 Zoo freek een Wijsgeer van de Heidenen den prijs,
 Een Aristippus, die geduldelyck en wijs,
 Daer hem het onverstant des volks versmaedde en schelde,
 Zijn groote lijtsaemheit met deze woorden meldt:
 (c) Ik acht hen even zoo gelijk een dier het goud.
 Geen ziele ook, die haer streck recht naer den Hemel houdt,

(b) *Wy zijn
 dwaes om
 Christus
 wille. 1 Cor.
 4: 10.*

(c) *Nec au-
 rum bestia,
 nec ego illos.*

En kittelt zich, wanneer haer gunstelingen loven,
 Maer is dien valschen waen van eigenwijs te boven
 Door zellefkennis, lang gezocht en nagespeurt:
 Dies schoonze wort verneert, of hooger opgebeurt,
 Zy volgt de rede, en gaet met haer gemoed te rade,
 En zet de hope alleen op Godt en zijn genade.
 Een wijsheit, haer gewis van boven ingeprent;
 Want (d) Godt ist, die alleen de herten proeft en kent,
 En met een peil grondeert, die nimmer en kan liegen,
 Daer zich de mensch door schijn van buiten laet bedriegen.
 Het was hoognoedigh scherp te luistren naer den mond
 Des volks, en gâ te slaen wat die geraden vond,
 Zoo Godt in zijn gerecht de strenge Vyerschaer spande
 Niet na zijn wijsheit, maer na wereltschen verstande:
 Doch nu d'Almogentheit hier in heel anders gaet,
 En met haer wijsheit, niet met menschen zich beract,
 En, naze uw' ziele vroom of Godtloos zal bejegenen,
 U eeuwigh straffen of met eeuwigh heil wil zegenen;
 Zoo zoud gy ydel zijn, en blint van overlegh,
 Indienge luisterde naer menschelijk gezegh,
 En tot een' regel naemt hun oordeel en vernoegen.
 O Hemelreizer! Laet hen knaegen, laet hen wroegen,
 Een Godt zit aen het roer: stap rustigh op de baen,
 Die gy begonnen hebt: trek u geen' laster aen
 Noch iemants lof, dan om uw' feilen te begraven;
 Zoo zultge recht de poort des Hemels innedraven.

(d) De mensche ziet de dingen, die van buiten schijnen, maer de Heere doorziet het herte. 1 Kon. 16:7.

QUI CURRUNT IN STADIO, RUDIS POPULI JUDICIA
negligunt: at ejus qui daturus est bravium victori,
curant maxime.

VII. De Schilder over zijne schildery het oordeel van eenen Boer
hoorende, spreekt:

NA dat ik langen tijd in arbeid was geweest,
Voltrok mijn hand dit beeld, het pit van mijnen geest,
En van de kennis uit mijn Meesters borst gezogen,
Een proeve; dies mijn lust verrukt wert en bewogen,
Om eens te hooren het gevoelen van 't gemeen.
Mijn stuk dan neêrgezet op dezen hoogen steen,

Wort

Wort van een' Plompen boer geoordeelt en bekeven,
 Als eene schildery niet eenigh met het leven,
 En byster strijdigh met het wezen der natuur.
 Ik geef de reden plaets; dies kan mijn yvervuur
 Op zulk een oordeel niet verdooven noch bezwijcken.
 Dat vry de plompaerden een boertigh oordeel strijcken,
 Ik volg met mijn pinceel de regels van de kunst,
 Verwachtende tot loon des Kenders lof en gunst.

O Christenen! Laet u een Schilders voorbeeld stercken,

Daer gy geheeckelt wort in deugt en goede wercken,

En volg het leven van uw' Zaligmaecker na,

Gelijk ik stip natuur in 't schildren gade sla.

(a) Hy heeft
 hē verheugt
 als een Reuse
 om den wegh
 te loopen.

Plal. 18: 6.

(b) En zeg-
 gen wy niet

wel, dat gy
 een Samari-
 taen zijt, en-
 de den Dui-
 vel hebt?

Joh. 8: 48.

(c) Luc. 7:
 34.

(d) Joh. 9:
 16.

(e) Ende die
 voorby gin-
 gen, strafte
 hem, dat hy
 zwiigen

zoude: maer
 hy riep noch
 veel meer,

Dauids zoon-
 ne, ontfermt
 u mijner.

Luc. 18:
 39.

Uw Heyland is, hoe zeer de lasterpijlen vlogen,

Gelijk een (a) stercke Reus ten Kruisbergh opgetogen;

Wat leed hy niet op zulk een steeckelige baen!

Hoe scholden hem de Joôn voor een' (b) Samaritaen,

Voor eenen (c) gulzigaert in drincken en in eten,

Ja voor een' mensch, die van den Duivel was bezeten,

Een' (d) Sabbatschender, een' verbreecker van de Wet,

Die Godt door Moyses had belast en ingezet.

En most hy, dien de kroon des Hemels was beschooren,

Hy zelf de heiligheit, dien sinaet en laster hooren

Van Joodsche Fariseen; waerom en hoortge niet

Uw leven laecken, dan met hartseer en verdriet?

Of wiltge, daerge ziet uw' Heer en Meester treuren,

Dat u een beter heil op aerde zal gebeuren,

En lof en loon van hun, die weten noch verstaen

Wat gy lofwaardigs hebt bedreven en gedaen?

Dat waer een blintheit by geen wijzen te verschoonen.

Gy moet den genen, die u na den loop zal loonen,

Slechts d'ooren leenen, niet aen eenigh onverstant.

En wiltge weten wat een onwaerdeerbaer pant

Volstandigen gebeurt, zoo leer het van den blinden,

Die zijnen Heyland wist by Jericho te vinden

Met (e) onophoudelijk te roepen in zijn' nood,

Hoe zeer hem 't volk versnaedde en 't roepen hem verbood;

Dies won hy, doof op 's volks berispen en verachten,
 Dat aengenaem gezicht na veel vergeeffche klachten,
 Ga heene, volgh dan met dien blinden uwen Godt,
 Roep hem volherdigh na; en, schoon men u bespot
 En toegraeut, wilt voor smaet niet sidderen noch beven;
 Hem gold het zijn gezicht, maer u het eeuwich leven.

HENLIEDER TANDEN ZIJN WAPEN ENDE SCHICHTEN,
 ende henlieder tonge is een scherp zwaert. *Pfal. 56: 5.*

VIII. *Que hazen sino soplar el polvo, y cegarse con el?*

En sneller veder magh een hooger baen berennen,
 Mij Penne zoekt om laegh de leerzaamheit te kennen

In beelteniffen, en met aendacht ftil te ftanen.
 Nu wenscht zy uitgedrukt in 't wit van haere blaen
 Den lafterziecken aerd, en, blijftze noch verlegen,
 Met hulpe van de kunft hem op een aes te wegen.
 Men zie dan dezen, die uitzinnigh en verdwaeft
 In vuil en driftigh ftof met stijve kaecken blaest,
 Zulks dat een nevel, door dit blaezen opgedreven,
 Hem voor het aenzicht schiet, zijne oogen glans en leven,
 En al hunne eigenschap, het waerdigh zien, ontroof.
 En twijfeltge te zien in zulk een windigh hoofd
 Dien, die zijn tong misbruikt in 's vroomen faem te steecken,
 Ik heb dat driftigh vuil by 't lasteren geleecken,
 Dat zijnen lasteraer in 't schelden zoo verblint,
 Zoo jammerlijk bedwelmt, dat hy geene oogen vind
 Om recht de waerheit, en zijn eigen doen en feilen
 Eens waer te nemen, en tot in den grond te peilen.
 Want zoo hy oogen had, en reden, en verstant,
 Hy snoerde zijne tong voorzichtig met een' band,
 En stopte zijnen mond, en week al ftil bezijden,
 Om uit zijn' eigen hof het onkruid schoon te wijden:
 En zoo de spreucke, van dat (a) niemant zonder smet
 Noch zonder zonde leeft, zijn tong geen paelen zet,
 De reden zou hem voor Godts roede wel doen vreezen;
 Hy kon op zulk een stuk Elizaas daeden lezen:
 Die Heilige Propheet wert eertijts langs den pad,
 Die hem naer Bethel wees, met spot en smaect beklad
 Van kleine jongers in het quaetdoen onbedreven;
 Hy (b) vloecte hen, dies heeft het naeste woud gegeven
 Twee wreede beeren, die een twee en veertigh tal
 Verscheurden. Zulk een ramp en droevigh ongeval
 Viel jongeren te beurt; hoe zal Godt ouden straffen,
 Die zich gewennen tot de vroomen aen te blaffen?
 En beurde 't niet, gewis in 's werelts jongsten dagh
 Had dat rampsaligh tal wel reden tot beklagh,
 Dat zijne jonkheit wert van Beeren toegevaeren,
 Daer Godt het lasteren gedooft in rijper jaeren.

(a) Nemo
 sine crimine
 vivit. Cato
 l. 3. Distich.
 Vix enim
 quisquam
 adeo mali
 expers, ut
 non aliquam
 mortem me-
 reatur. Ta-
 cit. Lib. 2.
 Annal.

(b) Hy heeft
 hen gevloekt
 in den naeme
 des Heeren,
 ende daer
 zijn twee
 beeren uit het
 bosch geko-
 men, ende
 hebben twee
 en veertigh
 van de kin-
 deren ver-
 scheurt.
 4 Kon. 2:
 24.

De schentong, die de faem eens vroomen plaegt en schent,
 Noch niet volkomen op de baen van deugt gewent,
 En al te klein van moed om laster te bestrijden,
 Is een Herodes, die den zuigeling doct lijden,
 En onbarmhertigh van zijn Moeders tepel rukt.
 O Lasteraers! Wat hebtge al zaet van deugt verdrukt,
 En zielen, pas den storm der zonde ontgaen, gedolven
 Door haer kleinmoedigheid in 's werelts diepe golven!
 Gy zijt de genen, die, voor tanden in den mond,
 Met stael gewapent zijt, en 's vroomen harte wond,
 Die onderdrukt gelijk een Vaderlooze weeze
 Moet blijven, zoo hem Godt niet redde, niet geneze,
 En, daer hy wandelt op des Hemels doornebaen,
 Met lijtsaemheit en met volstandigheid leer' gaen.

ZY HEBBEN GEBEEFT VAN VREEZE,
 daer geen vreeze en was. *Psal.* 13: 5.

IX. *Quis non fatuum diceret eum, qui, cum rectè incedere posset,
 visu claudicantis motus claudicaret?*

INdienge mijne Prent eens in het leven zaegt,
 Een jeugdigh borst, die aen zijn' voet geen letsel draegt,
 By klaeren zonneschijn gelijk een Kreupel hincken,
 Om dat een Houtebeen, wiens etterbuilen stincken,
 Hem op zijn voeglijk gaen verlastert en bespot,
 Gy hield, ô Lezers, hem voor zinneloos en zot,
 En zoud u in dat spel van lachen niet onthouden,
 Indienwe u oit met recht wat redens toebetrouden.
 Zoo ziet het oogh des lijfs wat wel of qualijk voegt,
 En wat hem hindert, of ten hoogste vergenoegt;
 Maer waerom ziet de ziel niet klaerder uit haere oogen?
 Waer is uw overlegh, ô Christen! uw vermogen,

Dat gy de baen van deugt in haer begin verlaet,
 En als een Houtebeen zoo bijster kreupel gaet,
 Om dat de werelt met haer vleien u niet zegent,
 En u zoo hier als daer een spottend mensch bejgent
 Met eene ziel vol stank, en kreupel en verminkt,
 Die u veracht en schelt, om dat gy niet en hinkt?
 De spotter kan u slechts met wind van woorden plaggen,
 U zonder Godt geen (a) hair ontrucken, te verfsagen,
 Daer niemant deeren kan, past kinderen op straet,
 Die loopen uit den wegh met schrick en wangelaget,
 Om dat de Hondkens, die niet en doen als bassen,
 Niet bijten kunnen, hun toevliegen en verrassen.
 De zoon van Jesse zaghe de werelt dieper in,
 En al haer zot gebas met een' bezetter zîn;

(a) De haren
 wes hoofs
 zynal getelt;
 daerom en
 wilt niet
 vreezen.
 Math. 10:
 30.

Dies wist hy zonder nood van deizen noch van wijcken.
 Geen (b) Michol kon hem met verachten, door te strijcken,
 Beletten in zijn' dans tot 's Hemels lof en eer.
 Die Held had moeds genoegh om zonder zwaert en speer
 Het (c) Lantschap van de doot te naderen, te dwaelen
 In diepe schaduwen en onbescheene dalen,
 En daer alleen de vrees te kennen by haer' naem.
 Die stoute zieldrift, Godt zoo lief en aengenaem,
 Is by den meesten hoop, al wanckelens gezinden,
 En ang voor spot en schimp, te speuren noch te vinden.
 Het ruifchen van een blad viel (d) Kain als een ys
 Op zijn benepen hart: in eene zelve wijs
 Kan een onwichtig woord van smaet, u toegedreven,
 Uw' loop verbreeken, u doen sidderen en beven.
 Gy laet u ringelen als redenloos en dwaes,
 En kunt dien smaet en schimp, dat ydel zot geraes
 Zeer licht verwinnen; want gy hoeft hier (e) geene krachten
 Als stillezwijgen en beslootene gedachten.
 Hoe is die schoone les des Wijzen u ontgaen!
 Dat zelf de (f) spotter met roô wangen heen zal gaen,
 Zoo gy wilt zwijgen op zijn schelden, en uw' zinnen
 Gaen vesten op het loon, dat boven staet te winnen.
 Waerom en zwijgtge niet op uw' begonnen loop?
 Een kunst zoo (g) nut, als voor een' kleinen prijs te koop:
 Hy heeft maer eenen mond, gy kunt hem met twee ooren
 Verduuren, en noch meer dan al zijn' laster hooren.
 Wel aen, ô Christe ziel! Verlaet dit misverstant:
 Geen gout noch zilver, geen geslepen diamant
 Verdooft in luister, schoon de Beesten hem niet achten:
 Ook zal een lenteroos daerom niet minder trachten
 Te groeien, op te gaen met 's Hemels dageraet,
 Schoon ofze met haer blaën in steekeldoornen staet;
 Zoo moet gy ook geen' lust tot weldoen laeten drijven,
 Daer zondaers uwe deugt verlastren en bekijken.

confusi qui, che li beffaro. Stella de Contempr. Mundi. (g) Ad divinitatem accedit propius, qui tacere didicit. Did. Saav. Symb. XI.

(b) 2 Kon.
6: 16.

(c) Al wandelde ik in het midden van de schaduw der doot, zoo en zal ik geen quaet vreezen, want gy zijt met my. Psal.

22: 4.

(d) Ik zal ongestadigh ende vluchtigh wezen op de aerde: wie my dan vinden zal, die zal my dooden.

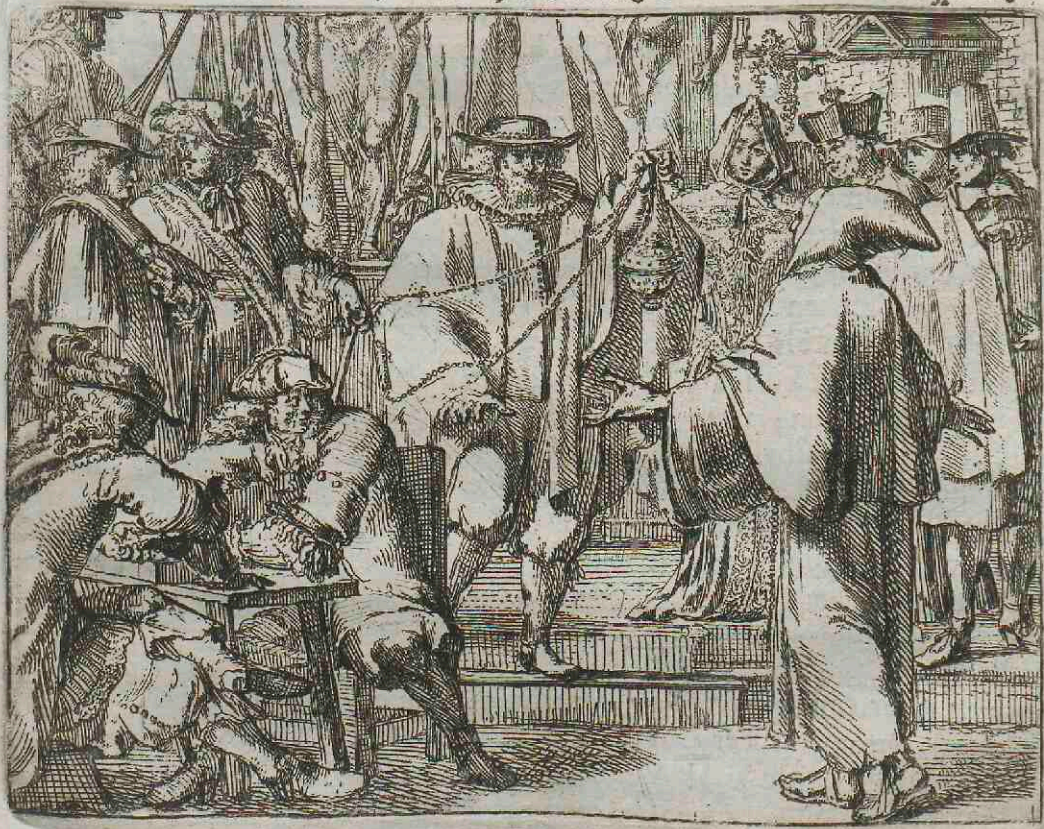
Gen. 4: 11.
(e) In stillezwijgen ende in hope zal uwe sterkheit zijn. Isai.

30: 15.

(f) Se querli che son scherniti, taceffero, & haveffero il suo pensiero nel premio ch' aspettano sofferendo, farebbono

CHRISTI BONUS ODOR SUMUS DEO. 2. Cor. 2:15.

X. De Man, het roockend wierookvat in de hand hebbende, spreekt:

IK zoek geene Afgoôn smook en heilooze eer te geven,
 Maer draegh, ô Kinderen, van Vaderplicht gedreven,
 Dit roockend wierookvat in mijne rechte hand
 U tot een' spiegel voor. My schein dit geurigh pand
 Bequaem te wezen om wat goets in u te wecken,
 De waere beeltenis eens vroomen zonder vlekken,
 Die zielen zuivert met zijn' naem en goet gerucht;
 Gelijk dit edel vat met zijnen geur de lucht

Van

Van alle onreinigheên en stancken weet te vaegen.
 En zoektge nader u hier over te bevrægen,
 Zoo lees het perkement des Bybels deur en deur;
 Gy rickt'er overal des vroomen faem, by geur
 Van mijnen wierook niet oneigentlijk geleecken,
 Nadienze uw' zielen kan verquicken en ontsteecken.

Zoo komt, in 't openen van Moyses wijze blaên,
 Gelijk een wierookgeur de schoone Josept aen,
 Bequaem om vuilen damp uit uwe ziel te weeren,
 Daer hem wellustigheit te zwack viel in 't verheeren.
 Al bleef zijn goet gerucht voor eene wijl besmet,
 In eenen Kerker diep begraven en verlet,

Het quam te schooner uit die nevels opgedrongen;
 Hy won te (a) rijcker lof op aller volken tongen,
 En voor dat kort verdriet een overdadigh loon.

Hoe rickt de goede naem van Vader en van Zoon,
 De vroomheit van den (b) een' en anderen Tobias!
 Hoe stinkt een (c) Achab by den geur van Vorst (d) Josias!
 En, zoo u't achten van een goet gerucht verveelt,
 Zie eens, hoe wonderlijk dat zulk een (e) paer verscheelt.

Het lust my niet, hier van den eersten veel te reppen,
 Wien zal de tweede niet aenmaenen, moed doen scheppen,
 Om na een goet gerucht te trachten en te staen,
 En voor een quaden klank zijn voorbeeld na te gaen?

Josias naem is in den mond van alle menschen
 Gelijk een honigh, die niet zoeter is te wenschen,
 Gelijk een schoon musijk, daer gasten by den wijn
 Aen eenen rijcken disch verheugt en vrolijk zijn.
 De naem van (f) Judith heeft niet min gewenschte geuren:
 Zy was (een zegen, die aen weinigen magh beuren)

(a) Joseph,
 die een men-
 sche geboren
 is, een Prin-
 ce zijner
 broederen,
 eene vastig-
 heit des
 volks, een
 regeerder
 der broede-
 ren, eene
 vastmaekin-
 ge des volks.
 Eccl. 49: 17

(b) De Godt
 van Israël
 gebenedyde
 u, want gy
 zijt een zoon-
 ne van eenen
 alderbesten
 ende recht-
 vaerdigen
 ende Godt-
 vreezenden
 Man, ende
 die aelmoef-
 sen doet.

Tob. 9: 9.
 (c) Ende
 Achab de
 zoonne Amri
 heeft quæer
 gedaen voor
 des Heeren
 aengezichte,
 boven alle

die voor hem geweest waren, 3 Kon. 16: 13 (d) Josias heeft gedaen, dat voor den Heere behaeg-
 lijk was, ende hy heeft gewandelt door alle Davids zijns Vaders wegen; hy en keerde daer niet af
 ter rechter ofte ter linker zijde. 4 Kon. 22: 2. In alle monden zal zijne geheugenisse als honig zoet
 worden, en gelijk musijkspel in de maetijd des wijns Eccles. 49: 2. (e) Nunquam magis exempla
 movent, quam si contraria juxta ponantur à latere. Div. Saav. Symb. XVI. (f) Ende dese was in al-
 len d' aldervermaerste, want zy vreesde den Heere zeer; ende daer en was niemant die van haar een
 quæet woort sprak, Judith. 8: 8.

By yder om haer deugt gewilt en aengenaem;
Men wist niet eene tong te vinden, die haer faem
Met eene lastervlek of zonde kon betijgen.

Om dan, ô Kinderen, een' goeden naem te krijgen,
Te worden even als een geurigh wierookvat,
Zoo luister of uw naem van iemant wort beklad,
En zet, om waerheit en onwaerheit af te meten,
's Volks lof en laster op den toets van uw geweten:
En lijdge onnoozel, liegt de werelt door haer' hals,
Verblijd u dat het onwaerachtigh is en valsch;
Gy hebt den Heyland tot een' broeder in uw lijden.

(g) *Virtu-
temque prae-
sentem odi-
mus, subla-
tam ex ocu-
lis quæri-*

Zijt des verzeekert, als de (g) nevelen der tijden
Zijn wegh gedreven, dat uw naem een' zoeten geur
Zal ademen, en niet bezwijcken voor de keur.

(h) *Ont-
fermt u mij-
ner, Heere,
want ik ben
krank. Psal.*

Maer zietge, met u zelfs te toetsen en ontleden,
Uw' naem bevelecken en beschuldigen met reden,

6: 3.

Zoo kies op (h) Davids spoor de boete en beternis,
Een' zuiverdrank, waer door uw' ziel te heelen is,

(i) *Een goe-
de fame zal
het gebeente
vet maken.*

En haeren eersten geur en goet gerucht zal winnen.
Een goede naem en faem houd snoode tochten binnen,

Prov. 15:
31.

Geeft uwe (i) beenders kracht, en is u (k) meerder waert
Dan veele duizenden, gewonnen of vergaert.

(k) *Beter is
een goede
naem, dan
veele rijk-
dommen.*

Die zijne faem bemint, zal vuile zonden haeten:
Die haer (l) verwaerlooft, zal de deugden ook verlaeten,
En zonder ommezien tot feilen overflaen;

Prov. 22: 1. (l) *Qui famam negligit, virtutes negligit. Did. Saarv. Symb. XV. (m) Gy
hebt het voorhoofd eener onkuische vrouwe gekregen, gy en hebt u niet willen schat-
men. Jer. 3: 3.*

De schaemte, die den mensch ten beste pleeg te raên,
Uitschieten, als een (m) hoer verachten en vertreden,

En, luisterende naer vermaningen noch reden,
Zijn medemakkeren ten schrik en dreigement
Ten leste raecken aen een ongelukkigh end.

EXULTANT IN REBUS PESSIMIS. *Prov. 2: 14.*

XI. *Als de menschen slapen, zoo is de vyand gekomen, en heeft onkruid
gezaeit in het midden van de terwe. Math. 13: 25.*

DE Mond der waerheit, die niet doelen kon noch missen,
Stelt, onder eene ry van zijn gelijkenissen,
Den boozen vyand, die een landbederfflijk zaet,
Dat niet dan onkruid geeft, by duister zaeien gaet
In goede terwe, daer de wachters hen verslaepen.
Die geeft, in zijn waerdy vermindert en herschapien,

D

Zoekt

Zoekt lotgenooten in zijn onheil en verderf;
 Dies past hy op zijn' tijd, en zaet in 's anders erf
 Een zaet, dat, opgegroeit, tot 's eigenaers verschricken
 En onwaerdeerbare schâ, de terwe zal verfticken.

Mijn blad, met deze Prent des nijdigen belaën,
 Wenscht als een spiegel voor des zondaers oogh te staen,
 Die niet alleen zijn ziel met zondigen ontluiſtert,
 En, schoon hy zijnen naem bevekt ziet en verduiſtert,
 Op geene betering van zijne feilen past;
 Maer noch, ô gruwel! zich zoo reuckeloos vertaft,
 Dat hy zijn zonden derft aen anderen vertellen,
 Daer over roemen, die voor al de werelt stellen,
 Als had hy wonder zich gequeten in zijn' plicht.

(a) Booze
 reden beder-
 ven goede
 zeden.

I Cor. 15:

33.

(b) Zy heb-
 ben hunne
 zonde ge-
 roemt als
 Sodoma,
 noch zy en
 hebbenze
 niet verbor-
 gen. Ifai. 3:

9.

(c) De God-
 delooze als
 hy in de
 diepte der
 zonden ge-
 komen is,
 zoo verſmaet
 hy. Prov.

18: 3.

(d) De af-

grijzelijke en onnutte menſch, die ongerechtigheit drinkt als water. Job. 15: 16. (e) Daer zijn
 ongoddelyke, die zo vry zyn zonder zorge, als of zy de werken der rechtvaerdigē hadden. Eccl. 8: 14

d Acl-

d'Aeloutheit had hem noch wat hope en troost gelaeten
 In haeren (f) Augustijn, die, schoon hy een' gehaeten
 En Goddeloozen roem op zijne zonden droegh,
 Zijn tijdgenooten in de boosheit overwoegh,
 En hun tot zondigen verlokte, Godts genade
 Des niettemin verworf, daer hy in traenen badde;
 Viel zulk een voorbeeld niet te byster zeltsaem voor.
 Van dezen Heiligh, als gekoren om het spoor
 Des Hemels onder 't woën der Ketteren te leggen
 Voor veele duizenden, en valt hier niet te zeggen;
 Nadien een (g) yder, met den Duivel in gespan
 Tot 's naesten zielverderf, dat heil niet beuren kan.
 Geen (h) geest en hoeft u in het oordeel aen te klaegen:
 Gy gaet, ô zondaer! zelf uw' zonden overdraegen,
 En roemen dat uw vleesch in vuile lusten viel;
 Dies wacht een zwaerder doem en pijn voor uw' ziel.

(f) *Edo ma-
 liti e Augu-
 stinus pro-
 gressus est,
 ut non face-
 ret modo
 feda et ob-
 scena, ve-
 rum edo an-
 plius (quod
 plane Sata-
 nicum est)
 ex sede fa-
 ctis apud ea-
 quales lau-
 de gloriam-
 que venare-
 tur, pudescens etiam
 magnopere*

*si minus feda perpetrasset, narrantibus illis multo sibi fediora perpetrata, subinde item commen-
 tus se fecisse, quod non fecerat, ne ulla parte detestabilis laudis ceteris inferior esset. Ger. Mo-
 ringus in vita S. Augustini. (g) Sponte peccantes deserunt a Deo: quo ad Paenitentiam
 duce si destituantur, Paenitentiam non inveniunt. J. A. Comenius in Reg. vitæ. (h) No ter-
 nan en el día del juyzio necesidad de acusador, pues ellos mismos publican sus males: por lo
 qual seran mas castigados. Diego de estella.*

DEFECTUS ALIENI GIGANTUM VIDENTUR
 similes; nostri vix pumilionum instar nobis
 apparent. Did. Saav. Symb. VII.

XII. De Ziecke, de lieffelijke spijze van hem afweerende, spreekt:

DE plicht van vrienden, om te troosten eenen krancken,
 Beweege u niet alleen te naderen de stancken
 Van mijne legersteê; maer ook het gruwelbeeld,
 Dat buiten mijne schult in mijn bedrijven speelt,

Als nut voor u, om tot een baecken te beschouwen,
 Gy ziet de keucken my believen, onderhouwen
 Met spijsen, toegerecht niet na gemeenen fleur,
 Maer die bekoorlijk zijn alleen met haeren geur;
 Hoc zou gezonden dan het nuttigen vermaecken?
 Doch ik, onlustigh zoo in slaepen als in waecken,
 En door het gantsche lijf vol pijnen, en gequelt,
 Ben door het eten van die spijsen meer ontstelt:
 Zy zijn my smaekeloos, als warenze bedorven,
 Om dat mijn smaek en reuk door't quijnen is verstorven.
 Gy hebt, mijn vrienden, niet gedoolt, noch misgetaft,
 Indienge in uwen geest mijn wezen hebt gepast
 Op iemant, die, bevekt met zonden en gebreecken,
 Noch over anderen een oordeel uit derst sprecken,

En hunne wercken, die niet ongerechtigh zijn,
 In een' gelijken graed gaet stellen met de zijn'.
 Mijn tong heeft haeren smaek, zijn ziel de deugt verloren;
 Dies moctge hem, als my, niet achten in het hooren;
 Dewijl hy oordeelt naer zijn ziels gesteltenis,
 En niet gelijk de zaak in 't waere wezen is.
 Den oogen (om het stuk natuurlijk te gelijcken)
 Die door een roode ruit de straeten overkijcken,
 Schijnt al wat in de ruit gezien wort, klein of groot,
 Van verf te wisselen, te draegen niet dan root:
 Zoo zal het oordeel, dat het hart van eenen boozen
 En zondigen ten pas en doortocht heeft gekozen,
 Ontlcenen de natuur van 't harte, niet verstaen
 Dat by de vroomen iet behoorlijks wort gedaen.
 Dit zeggen is ons lang in (a) Jesses zoon bezegelt:
 Hy liet, met eenen geest van minzaamheit geregelt,
 Door eene zendinge der Ammonijten Prins
 Vertrooften in de doot zijns Vaders, veel gewins
 En zegens met het Rijk en nieuwe kroone wenschen;
 Maer wat gebeurde hem? (b) Die Godtvergete menschen
 Misduidden zulk een groet voor Hanon hunnen Heer;
 Die boden scheenen hun verspieters, en niet meer;
 De Joodtsche Koning had hen enckel uitgezonden
 Om 's Lants gelegentheit arglistigh te doorgronden,
 Van zins om naderhant te plondren hunnen schat,
 En met zijn Leger te verdolgen Land en Stad.
 Men kan het tegendeel in alle deugtgezinden,
 En, als ten voorbeeld, in den vroomen (c) Joseph vinden,
 Die al 't geweld, hem van zijn Broederen gedaen,
 Wilt in de beste vouw te schicken en te slaen:

(a) 2 Kon.
10: 2.

(b) De Prin-
een der Kin-
deren van
Ammon zei-
den tot Ha-
non hun-
nen Heere:
Meent gy
ook dat Da-
vid deze
troosters aen
u gezonden
heeft ter ee-
re van uwen
Vader? En-
de en meent

gy niet, dat David daerom zijne knechten tot u gezonden heeft, dat hy onderzoeken ende verspieden
 zoude de stad, ende die verderven? 2 Kon. 10: 3. (c) En wilt niet verschrikt wezen, noch en
 laet u niet zwaer duncken, dat gy my verkocht hebt in deze Landen; want Godt heeft my om uwe
 zaligheid voor u gezonden naer Egypten. Gen. 45: 5.

Want ziende op zijne groet hun zeer ontstelt van wezen,
 Beval hy hun niet meer te schricken, niet te vreezen,
 En gaf dat levren en verkoopen eenen naem
 Van Godts verzending tot een heil van al te zaem?
 Zoo vormt de boosheit of oprechtigheid der menschen
 Een oordeel, waerdigh om te haeten of te wenschen.

Eer ik dus jammerlijk aen deze ziekte sloegh,

(d) Ende zy waren beide naakt, te weten, Adam ende zijn wijf, ende zy en schaemden hunlicden niet.
 En dien verholen schat van 's lijfs gezontheit droegh,
 Kon ik gemackelijk de spijsen, nu te schuwen,
 Met eene graege maeg verteeren en verduwen;
 Al wat ik nuttigde, gevoelde ik uur aen uur
 In zuiver bloed verkookt op mijn natuurlijk vuur:
 Zoo gaet het vroomen; want van Godtlijk vuur ontsteeken,
 Verkoockenze al het vuil van 's anderen gebreecken
 En ongerechtighen als in een zuiver bloed.
Gen. 2: 25.

(e) De liefde denkt geen quaet.
 1 Cor. 13: 5.
 Die hy wel haest daer na met opene oogen zagh,
 Wanneer hy liefdeloos in zijne zonde lagh:
 Zoo is de mensch, oprecht van wandel, zonder oogen
 In acht te nemen op eens anders onvermogen;
 De *(e)* liefde maekt dat hy geen quaet noch erg en denkt,
 En zijnen naesten met geen avrechts oordeel krenkt.
 Nu toegezien, en met uw oordeel niet te speelen,
 En zietge in iemant iets, het gene u mocht verveelen,
 Zoo weeg u doen, of gy ten zelve oogenblik
 Niet zeggen mooght: *(f)* *Hy is rechtvaardiger dan ik.*
 De Veltheer *(g)* Joab, om quaet oordeel te beletten,
 En David onvoorziens zijn gramschap neêr te zetten,
 Toen hy voor Rabba had geleên de nederlaegh,
 Beval den Bô (zoo hemde Vorst met deze vraag
 Bejegende: Waerom zoo reukeloos vergadert,
 En om te vechten juist aen 's vyants muur genadert?
 Te zeggen: In dien slag en vreesfelijcken stoot
 Bleef ook de dappre Held uw Knecht Urias doot.
2 Kon. 11: 20. 21.

Het rechte middel om den Koning te doen zwijgen,
 Hem zelven meer dan zijnen Veltheer te betijgen
 Met eene misdaet, ja een' gruwelijcken moord;
 Want in het tegendeel had Joab 's Konings woord
 In zijnen stedestorm gevolgt en waergenomen,
 En mocht verschijnen by den Koning als een vroomen.
 Geen (b) Priester, schoon hy was vol wijsheit en vol raets,
 Mocht onder Moyfes Wet een' ander' voor Melaets
 Verklaren, eer de zon ten achtsten mael quam schijnen:
 En wiltge, minder in de kennis, u verpijnen,
 En zonder ommezien uw oordeel laeten gaen
 In zaecken, niet zoo klaer noch zeeker om te raen?
 O Oordeelstrijcker! weeg en overdenk de plaegen,
 By die van (i) Bethsames geleden en gedraegen,
 Om dat hun oog in d'Ark des Heeren had gezien;
 Godt doodde zeventigh van hunne groote liën,
 En van't gemeene volk tot vijftigh duizent zielen:
 Het (k) hart uws Broeders, daer uwe oogen steets op vielen,
 Is meer een Arke Godts, als die van Israël;
 Het opset van den mensch, dat onder vleesch en vel
 In't harte schuilt, bedekt met diepe duisterheden,
 Is meer verholen, dan de Wet in steen gesneden,
 Het vat gevult met Manne, en Arons roede en staf,
 Die Godt den Priesteren in d'Ark te sluiten gaf.
 Wilt gy u zelve zulk een zisten niet verbieden
 Van al uws naesten doen; hoe zultge Godt ontvlieden,
 Die Bethsamyteren, om diergelijke daet
 En reukeloos bestaen, zoo vinnigh straft en slaet?
 Gy moet u niet met zulk een zotte daet bemoeien,
 Die ydel is, en die Godtvruchtigen verfoeien.
 Indienge stil en met omzichtigheit uw' geest
 Besluit en oeffent, en voor 's naesten oordeel vreesst,
 Zal Godt u lieven, en uw naesten u beminnen,
 Gy in dit leven hier de vreedsaemheit gewinnen.

(b) Levit.
 13.
 (i) Hy
 heeft zom-
 mige van de
 mannen der
 Bethsamyters
 geslagen, om
 dat zy in des
 Heeren Ar-
 ke gezien
 hadden, en-
 de versloeg
 vanden volc-
 ke seventigh
 mannen, en
 van den ge-
 meenen volc-
 ke vijftigh
 duisent.
 1 Kon. 6:
 19.
 (k) Mas
 verdadera
 Arca es el
 coraçon de
 tu hermano,
 que aquella
 Arca de
 Israël: y
 mucho mas
 interior y
 secreta es la
 intencion,

que esta escondida en el pecho del hombre, que las tablas de la Ley, y el vaso de Manna, y la vara, que estavan en el Arca. Diego de Estella.

DAER IS EEN VRIEND, DIE ALLEEN MET
DEN NAEM VRIEND IS. *Eccles. 37:1.*

XIII. *L' arbore, quando hà li suoi frutti, è visitato, perche sono cotti,
ma mancando i frutti è lasciato, & non si curano di lui.*

BY dezen boom, met puik van Peeren overladen,
Die enen graegen mond verquicken en verzaeden,
En dien de jeught beklint met zonderlinge zucht,
Terwijl hy is voorzien van zijne zomervrucht,
Kan ons de vrientschap van de wereltlingen blijcken.
Die jongers zijn niet graeg van dezen boom te wijcken,

Voor

Voor dat het plucken van de vruchten is gedaen:
 Als die gelezen zijn, dan blijft'er niemant staen,
 Gelijk of yder een, na die genootte weelde,
 Alleen het aenzien van dien Peereboom verveelde.

Ik wensch derhalve den vermogenden dit Hout
 Ten spiegel, daer hy zit op eenen bergh van goud,
 En by dien zegen en genade dicht gesloten
 In eenen ronden kring van groote gunstgenooten,
 Die, onder het genot van zijne spijs en drank,
 Hem hunne gunste biên, vereeren met veel dank,
 Ja alle morgen met den dageraet begroeten,
 Ootmoedigh buigen en neêrknielen voor zijn voeten;
 Of hy beluft wierde om de waerheit in te zien.

Want al dat (a) groeten, al dat stuipen met de knyen,
 Die eer, hem vroegh en laet van yder opgedragen,
 Zal, daer Fortuin hem voert op haeren hoogen wagen,
 En hy, als dezen boom, met vruchten is gelaên,
 Wel blijven duuren, en niet lichtelijk vergaen:

(a) *Vulgus
amicitias
utilitate
probat.*

Maer laet een ongeval hem eens van gout ontblooten,
 En, zoo het veeltijts gact, uit zijnen zetel stooten,
 Hy raekt zijn (b) vrienden quijt, als warenze in dien nood
 Met hem gevallen, of verslonden van de doot;
 Ja zelf de genen, daer hy eene Kercke op boude,
 En al zijn zielgeheim aen opende en betroude,
 Zijn meer voorbarigh, meer dan anderen gereet
 Om hem te laeten in zijn zwaerigheit en leet.

(b) *Daer is
een vriend
een Tafelge-
zel, ende
die en zal
niet blijven
in den dagh
des noods.
Eccl. 6: 10.*

Die gunstgenooten zijn gelijk als deze kinders:
 Zy zoeken wat hun smackt; wat wrang is en vol hinders,
 En vreugt noch wellust aen het weeligh lichaem gunt,
 Is by hun even als een penning zonder munt.

Hun (c) liefde heeft haer doel; zy mikt gelijk een Schutter
 Op al het geen, dat haer is dienstiger en nutter.
 Denk niet, dat uw persoon, ô Rijke! waerder is
 By hun, als uwen haert en aengerechten disch;
 Een zoet genot, waerom zy Tabernaeckels bouwen
 Aen uwe zijde, en u al vleierende onderhouden.

(c) *El amor
tiene su fin.
No aman tu
persona,
fino tus bie-
nes. Diego
de Estella.*

Zy zijn geen vrienden, dan met eenen blooten naem,
Niet in uw lijden, maer tot uwen disch bequaem.

(d) Veel van *Wanneer u hulpe ontbreekt, vertroostenze u met (d) woorden;*
woordē zijn Een mededoogen om des lijders ziel te moorden,
mijne vrien- En niet te hooren, dan met walging en verdriet,
den. Iob. 16: Uit eenen trooster, die wel beter middel ziet.
 21.
Gy zijt al te De Stad Jeruzalem, wanneerze in glory bloeide,
zamen lasti- En door Fiktoryen van haere Helden groeide,
ge vertroo- Was als een troetelkind by alle mogentheên:
sters. vers. 2. Men zagh nabuurigen en aengegrensde steên
 (e) *Ende het* Gereet tot haeren dienst, haer (e) tol en schatting geven:
gewichte des Een yder zocht met haer te wonen en te leven,
gouts, dat Te handelen, te staen in vriendelijk verbond;
Salomon Maer naderhant, wanneer haer glory ging te gront,
jaerlijks ge- En zy haer borgeren naer Babel heen zagh leien,
geven wiert, Hief Jeremias aen te klaegen en te schreien,
was ses hon- Dat zich doen (f) niemand van haer vrienden eens liet zien,
dert ende Om haer een' druppel gunst meêdogende aen te biên.
ses-en-ses- Zoo gaet het hen, die zich met wereltsche gezinden
tigh talen- Verceenigen, en aen hun vrientschap hen verbinden.
ten Gouts; Wie een bestendigheid van vrientschap wenscht en zoekt,
zonder dat Houw' zulk een vrientschap als onwaerdigh en vervloekt,
de mannen En poog' de (g) vrientschap van de vroomen niet te derven.
brachten, die Een vroom waerachtigh vriend wil voor zijn' vriend wel (h) sterven,
op de tollē Als Christus, die zich niet ontfagh met zijne doot
der wegen Ons rijk te maecken, en te redden uit den nood.
gestelt wa-
ren, ende de
Kooplieden,
ende die al-
terhande slechte dingen verkochten, ende alle de Koningen van Arabien, en de Vorsten des
Lants. 3 Kon. 10: 14. 15. (f) Daer en is niemand dieze trooste, uit alle haere beminden: al-
le haere vrienden hebben haer versmaet, ende zy zijn haer vyanden geworden. Thren. 1: 2.
(g) Tot allen tijde heeft hy lief, die vriend is, ende een broeder wort in de benauidheden ge-
proeft. Prov. 17: 17. (h) Nec Pylades mortem curat, modo profit Oresti. M. Paling: in
Zod. vi. æ.

QUI EX ERRORE IMPERITÆ MULTITUDINIS
pendet, hic in magnis viris non est habendus.

Cic. de Offic. lib. 1.

XIV. Zommige van hen hebben daer af wat overgelaten tot 's Morgens,
ende het begoft te krielen van de wormen, ende verrotte. Exod. 16: 20.

HET waer een jammer, daer het Manna leit geregent,
En Godt het Jodendom in dorre zanden zegent
Met wondertekenen en daeden (zoo men leeft)
Geen nut te vinden, niet te leeren met den geest.

Zie dezen Jode dan, gelijk de kunst hem prente
 Genegen tot uw heil, verftelt staen in zijn Tente,
 Om dat het Manna, dat hy voor de week behield
 En wegh ging fluiten, van onreine wormen krielt;
 Daer in het tegendeel, wanneer hy 't quam te spaeren
 Voor 's Heeren Zabbath, hem dit noit is wedervaeren;
 Want tot dien Rustdagh bleef het (a) gaef en ongeschent,

(a) Ende zy hebben alzoo gedaen, gelijk Moses bevolen hadde, ende berot, noch daer en is geewormte in gevonden. Exod.

16: 24.

Een zaek van nadruk, waerd den zondaer aengeprezen,
 En hem de zoete kerne uit zulk een' dop te lezen.
 Dat dan de gene, die na lof der werelt jaegt,
 En zich in al zijn doen en handelen gedraegt
 Om op de tongen van de menschen hier te zweven,
 Geduurende den tijd van dit verganklijk leven,
 De woorden hoore, die op zijn bedrijven slaen,
 En hier voor anderen gelieve stil te staen.

Hy zal den tijd van deze werelt in de dagen
 Der Joodsche weecke zien, waer in de wormen knaegen
 Het geurigh Manna, voor den Rustdagh niet gespaert.
 Lofzoecker! al wat gy dus yverigh vergaert,
 Om in der tijd ten loon, naer uw' begeerte en wenschen,
 Een' grooten naem en roem te krijgen by de menschen,
 Niet eens gedachtigh, als verkeert en onbewuft,
 Wat wegh te leggen voor de zaligheit en rust,
 Zal maer een' korten tijd en weinig dagen blincken,

(b) Voorwaer, ik zegge u, zy hebben haeren loon ontfangen. Math.

6: 5.

(c) Voorwaer, ik zegge u, ik en kenne u niet. Math. 25:

12.

Gelijk dat Manna van onreine wormen stincken,
 En niet bestandigh zijn, als zonder steun en staf,
 Ja ongeacht met u neërdaelen in het graf.
 Gy hebt uw' (b) loon al wegh by Godt den grooten Rechter.
 De glory, niet gezocht tot 's Hemels eer, wort slechter,
 En heeft geen' roem noch lof, maer vuilen stank verdient.
 Uw lamp is zonder vocht. Gaet wandelen, mijn vriend;
 (c) Ik heb u noit gekent; ik doe geen vreemden open.
 Zoo spreekt de Bruidegom. Die roem valt dier te koopen.
 Gy hebt in al uw doen Godts mogentheit en macht
 Geene eer bewezen, maer uw' eigen geest geacht;

Dies komt uw (d) glazen lof al blinkende te breecken.

Gy moet zoo ydel na geen kroon van eere steecken,
Niet brommen in't gezicht der vleiers met uw' deugt,
Die met hunn' lof u die ontrooven. Zulk een vreugt,
By u daer uit ontstaen, zal Godt niet laeten duuren.

Moest (e) Ezechias niet zijn' misslagh zwaer bezuuren,
Als hy eerezuchtigh den Gezant van Babylon

Zijn' Koninklijken schat, te achten als een Zon
Der werelt, onbedacht ging toonen en ontsluiten?

Hebt gy wat schoons by u, houw menschenoogen buiten,

En geef'er d' eere van aen uwen grooten Godt;

Zoo blijft uw lof van stank gezuivert, onverrot.

Godt was't, die een' (f) Altaer liet timmeren van slechten

En ongecierden steen: als of hy zijne knechten

Wou leeren, niet den glans van hunne deugt zoo licht

Ten toon te stellen voor de werelt haer gezicht.

Om zulk een' lof, die niet kan duuren, te verwerpen,

Zoo denk uw' zonden na; dat zal de zinnen scherpen,

U met den (g) Tollenaer, terwijl de Phariseer

Met zijnen roem verzinkt, verheffen tot den Heer.

(d) *Laus
virre adum
splendescit
frangitur.*

(e) *Ziet de
dagen zul-
len komen,
ende al dat
in uw huis
is, ende dat
uwe Vaders
in de schat-
ten opgeleit
hebben tot op
dezen dagh
toe, zal
weghgevoert
worden in
Babylonien:
daer en zal
niet overblij-
ven, zegt de
Heere.*

4 Kon. 20:
17.

(f) *Ist dat gy my eenen steenen Altaer maekt, zoo en zult gy dien niet maecken van gehouwe
steenen; want indien gy uw mes daer op heft, zoo zal hy ontwijd zijn. Exod. 20. 25.*

(g) *Luc. 18: 14.*

MAJOR ILLIUS FAMA EST ET OPINIO, QUI PLUS
EAM CELARE CONTENDIT. *Did: Saav. Symb. X.*

XV. *De Goutsmit, zijne weegschael in de hand hebbende, spreekt:*

MIJN vrienden, die hier blijft voor mijnen winckel staen,
En deze sfincker schael ziet ledigh overslaen,
Als waende ik zonder wicht mijn dierbaer gout te wegen,
Een zaecke, die haer schaemt, schoon alle uw' tonge zwegē:

Noch reeckende ik mijn doen tot voordeel en gewin,
 Zaegt gy het oogmerk van dit wegen dieper in;
 Mijn evenaer, voorzien met ongelijke schaelen,
 Was dan uw leider om niet van het spoor te dwaelen,
 Dat naer den Hemel gaet; een kaers voor eene ziel,
 Die tot den naeren damp van eigen roem verviel.

Een vrome, niet gewoon hem zelve veel te looven,
 Maer stil te wandelen, te leven als verschoven,
 Erkennende zijn' Godt, neêrslachtigh van gemoed,
 Voor rechten oorsprong van de (a) gaeven, en het goet,
 Dat met zijn toedoen oit gedaen is in zijn leven,
 Zagh in dees zwaere schael zijn eige schaduw' zweven,
 (a) Alle goede gave, ende alle volmaekte giste is van boven nederdaelende van den Vader der lichten. Jac. 1: 17.

Ontbraecken zijne ziel geene oogen en gezicht,
 Door waere (b) ootmoedigheid, om eigen glans en licht
 In hunn' waerdy te zien volkomen en volwassen;
 Maer iets, dat waerdigh zy, hem zelven toe te passen,
 Is tegens zijn natuur, en hem een zotte klucht.
 Wy laeten hem dan in zijn maetigheid en tucht;
 Wie niet en hongert, hoeft geen voetsel van den broode,
 Ook is welvaerenden geene artsny van noode.
 Maer dat de gene, die te wonder stoft en blaest,
 En van zijn' eigen lof en daeden leit en raest,
 Hem zelven niet ontsiet by anderen te prijzen,
 In deze zwaere schael het leven van de wijzen
 Eens leerzaam gade sla; hoe deugt hen nederwaert
 Kan drijven, hen belet in ecne losse vaert.
 Hy zie de slincker schael (hy hoeft niet te vraegen)
 Zijn zotte driften, en zijn spoorelooze vlaegen
 Aenwijzen, daer zy, met geen dierbaer gout gelaen
 Noch zilver, ledigh naer de hoogte komt te slaen.
 Een beeld, waer uit hy wel ten vollen kan bezeffen,
 Dat zijnen eigen lof uitblaezen en verheffen
 By hem alleen geschiet, om dat zijn zielefchael
 Te licht is, met het gout en kostelijk metael
 Van deugt en vroomheit niet voorzien is noch geladen.
 Hy stoft, helaes! op zijn bedrijven en zijn daeden,
 Als was hy eene bron van wijsheit en van schat;
 Daer (c) alles wat hy heeft, of oit voorheen bezat,
 Maer leengoet is, en voor een' korten tijd ontfangen.
 O Roemer! hebtge noch wat kennis, laetse uw' wangen
 Met schaemte verven; neem uw onvermogen waer:
 Slechts iets te (d) dencken van u zelven is te zwaer;
 Gy kunt met uwen geest het minste niet ontwerpen,
 Ten zy een hooger (e) macht uw' zinnen koom' te scherpen:

(b) El hom-
 bre quanto
 es mas vir-
 tuoso, tanto
 es mas hu-
 milde, y des-
 precia mas a
 si mismo.
 Diego de
 Estella.

(c) Wat hebt
 gy, dat gy
 niet ontfan-
 gen hebt?
 Maer ist dat
 gy't ontfan-
 gen hebt,
 waerom
 roemt gy, als

of gy't niet en had ontfangen? 1 Cor. 4: 7. (d) Wy en zijn niet bequaem om iet te dencken van ons, als uit ons zelven, maer al onze bequaemheit is uit Godt. 2 Cor. 13: 5.
 (e) Zonder my en kunt gy niets doen. Joh. 15: 5.

Hoe zal het gaen, wanneer geen peinzing noch beraet,
Maer fluxe handigheid vereifcht wort tot de daet?

Gy prijft u zelve om een aenzien te verkrijgen,
En alle menfchen, die dit hooren, fchoonze zwijgen,
Verkleenen u met hunn' gedachten, dat men 't ziet.

Geen wijze hoort u zonder walging en verdriet.

En blijft noch iemand met verwondering ftaen gaepen

(f) In den
Hemel is
mijn getui-
ge, ende mijn
bekender in
de hoogten.

Na uwe redenen, men acht hem als wanfchapen
Van geest en herffens, een' verftandcloozen bloet.
Verberg, mijn vrient, verberg het goede, dat gy doet;
Godt in den Hemel zal het (f) tuigen en beloonen.

(g) Popula-
rem gratiam
ne comme-
moratione

Wat is de (g) lof van hun, die hier op aerde woonen?

Getuit van ooren, dat aendachtigen verveelt.

(h) Hoovaerdige
Engelen en menfchen
ftaen misdeelt
Als Godt verachteren
aen Jefus flinckerzijde.
Die zelve Jefus, die uw
Heyland was, vermijdde
In zijnen wandel hier op
aerde, daer hy ftof
In zijn miraeckelen kon
vinden, zijnen lof
Te melden, als bewuft
wat jammer dit kon
baeren.
Hy gaf heel zedigh, in
het byzijn van de
fchaeren, Den tuchtelingen
van Johannes dit befcheit:

(h) Hoovaerdige Engelen en menfchen ftaen misdeelt
Als Godt verachteren aen Jefus flinckerzijde.

Die zelve Jefus, die uw Heyland was, vermijdde

In zijnen wandel hier op aerde, daer hy ftof

In zijn miraeckelen kon vinden, zijnen lof

Te melden, als bewuft wat jammer dit kon baeren.

Hy gaf heel zedigh, in het byzijn van de fchaeren,

Den tuchtelingen van Johannes dit befcheit:

(i) Gaet zegt uw' meefter,
daer hy in den kercker leit,
Al wat gy ziet en hoort;
de blinden krijgen oogen;
De kreupels wandelen;
de dooden 't graf onttoegen
Beginnen wederom te
leven, wie melaets
Of doof van ooren is,
vind hier niet weinig
baets.
Hy riep niet moedigh,
als van hovaerdy gedreven:
Ik doe de blinden zien,
ik geef de dooden 't
leven,
Maer fpreekt als of dit
van een' ander' was
verricht;
Ecn wijs, die eigen roem
leert maetigen, een licht
En voorbeelt ftrekt,
om flechts ter nood en
zonder prijzen,
Tot 's naeften voordeel
op het goede werk te
wijzen,
Dat zonder mond en
tong noch wel geluit kan
flaen,
En, wie zijn wercker is,
by yder doen verftaen.

(i) Gaet zegt uw' meefter, daer hy in den kercker leit,

Al wat gy ziet en hoort; de blinden krijgen oogen;

De kreupels wandelen; de dooden 't graf onttoegen

Beginnen wederom te leven, wie melaets

Of doof van ooren is, vind hier niet weinig baets.

Hy riep niet moedigh, als van hovaerdy gedreven:

Ik doe de blinden zien, ik geef de dooden 't leven,

Maer fpreekt als of dit van een' ander' was verricht;

Ecn wijs, die eigen roem leert maetigen, een licht

En voorbeelt ftrekt, om flechts ter nood en zonder prijzen,

Tot 's naeften voordeel op het goede werk te wijzen,

Dat zonder mond en tong noch wel geluit kan flaen,

En, wie zijn wercker is, by yder doen verftaen.

(h) Godt weder-
ftaet den
hovaerdi-
gen, ende
geeft genade
den oormoe-
digen. Jac.
4. 6.

(i) Gaende
bootschapt
Johannes
wederom,
dat gy ge-

hoort ende gezien hebt, dat de blinde zien, de kreupele wandelen, de melaetsche worden gezui-
vert, de doove hooren, de doode verriyzen, den armen wort het Euangelie verkondight. Luc. 7. 22.

De nederige vlied den lof, die zonder vraegen
 Hem echter volgen wil, ja waerdigh kent te draegen
 Door alle Landen, waer men menschen ziet en vind.
 De Heyland, zijnen lof te melden niet gezint,
 Week naer (k) Woestijnen, en naer afgelege hoecken,
 Daer hem nochtans het volk niet na en liet te zoeken.
 Ootmoedigheid ging ons in Jesus wandel voor:
 Wie haer wil volgen, vind veel zegens op dat spoor,
 En leert hem zelve in zijne (l) onvolmaektheit kennen.
 Bereikt hy dezen trap van kennis, laetse rennen,
 Die tochtigh zijn naer lof; hy heeft een waerder pand,
 De kroon van wijsheit, waerd te haelen uit den brand.

(k) *Uitgegaen zijnde ging hy in eene woeste plaetse, ende de schaeren zochte hem, ende zy zijn tot hem gekomen, ende*

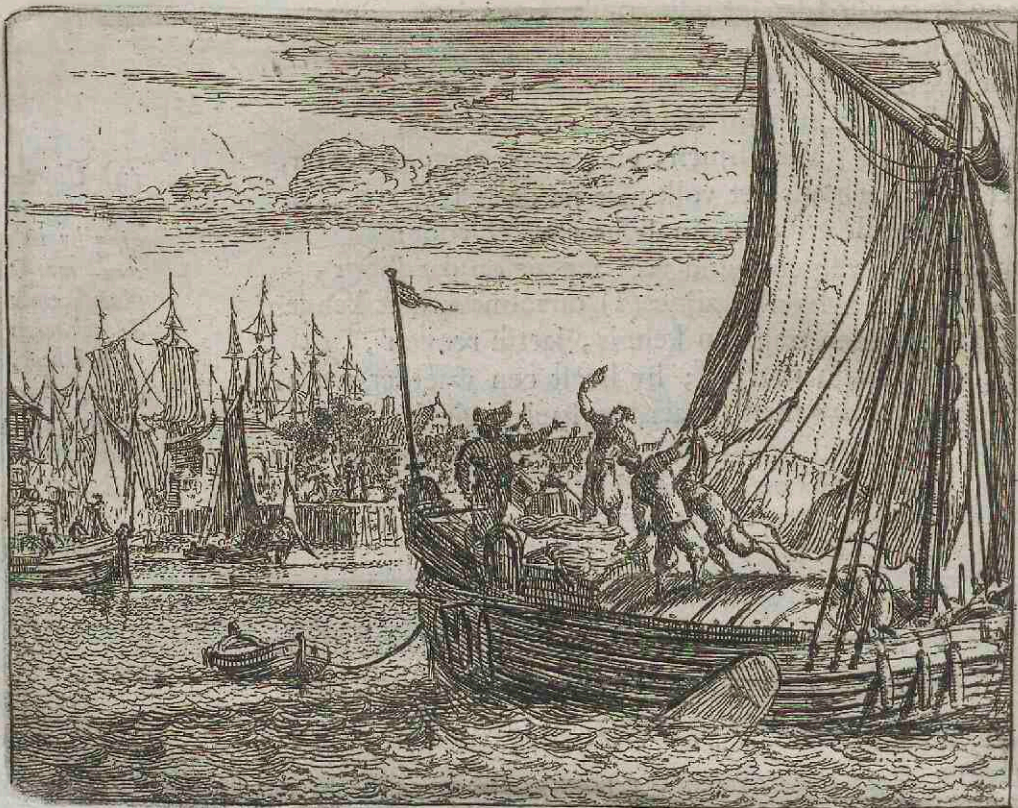
zy hielden hem, dat hy van henlieden niet wegh gaen en zoude. Luc. 4: 42. (l) El conocimiento de la propia imperfeccion, es perfeccion muy grande. Diego de Estella.

WAERT DAT IK DOCH DEN MENSCHEN
 behaeghde, zoo en zoude ik Christus
 dienaer niet zijn. Gal. 1 : 10.

XVI. *Qui navigare volunt, ventum prosperum expectant, qui nisi
 flaverit, è portu non excedunt.*

EEN zoete waterlucht aen onze Maes te haelen
 Valt aengenaemer, als de zinnen niet en dwaelen
 In zorgen, en de ziel met leerzaeme oogen ziet:
 Die Schipper, tochtigh naer de ruimte van den vliet,
 En met geen toeven in de haven meer te pacien,
 Nu eene koelte na zijn' wensch begint te waeien,
 Te wackeren, als blijkt aen wimpelen en zeil;
 Kan ons bequaemelijk, zoo wy't gemelde heil
 Van onbelemmertheit in onze zinnen draegen,
 Een Beeld des genen zijn, die niets bestaet te waegen,
 Niet goets verrichten kan, ten zy een ruime wind
 Van gunst van menschenlof hem werckens maekt gezint.

F In't

(a) *Vos nisi* In 't beeld en afgebeelde een evenheit van zaecten
ad populares In alle deelen hier te treffen en te raecten
auras, inaneisq; rumores rectè facere nescitis, Wil niet gelucken: want die Schipper neemt zijn kans,
 Op dezen goeden wind van 's Hemels hoogen trans,
 & *relieta conscientia virtutisque prestantia, de alienis præmia sermunculis postulatis.* Behoorlijk waer, en niet in weêrwil van dien Grooten,
 Wien 's Afgebeelden doen zoo dikwils heeft verdrooten:
 Wy nemen echter, wat ons dienen kan, te baet;
 En kan men vorderen met iets, dat minder haet
 En meerder lof verdient, men laete vry de Beelden,
 Die met hunn' wanstal den roemzuchtigen verveelden,
 Uit onze bladeren. Hoe veelen volgen dan
 In hunne wercken 't spoor van dezen Waterman,
 Beginnende hun niet te roeren, niet te leven,
 Ten zy een (a) wind van lof hun over 't hooft koom' zweven,

Boëtius de
 Conf. Phil.
 Lib. 2.

En menschenglory hun in't aengezichte speelt!
 Ontbeerenze dit heil, zy achten hun misdeelt,
 En blijven moedeloos en als verschovelingen
 Hunn' tijd verfluimeren; geen trek tot hooge dingen
 Kan hun bewegen van den leger op te staen.
 Zoo lust het hun een schim en schaduw' na te gaen,
 Gehoor te geven aen't verleiden en bedriegen
 Van aertsche menschen, die niet anders doen dan liegen
 In al hun roemen; 't zy of door onwetenheit,
 Of dat het veinzen hun in't hart verholen leit.
 Gy laet uw' wercken van de wereltlingen keuren:
 Maer vraeg ook blinden na het onderscheit der kleuren,
 En eenen dooven wat hy oordeelt van gespeel;
 Een' Boer de waerde van een kostelijk Juweel.
 (b) Was ik noch in de gunst van menschen, en in eere,
 Ik zou geen dienacr zijn van Christus mijnen Heere.
 Zoo hooren wy den galm van 't Uitverkoren vat:
 Dat stont na geenen lof der werelt, en bezat
 Een gunst, waer op het meer kon steunen en betrouwen.

(b) Gal. I:
10.

Om't zeil van weldoen uit te zetten en t'ontvouwen,
 Moet niemant toeven op een wackerende koelt;
 Nadienze dagelijks van boven wort gevoelt.
 Haer in te wachten uit de laegte hier beneden,
 Is al te strijdigh met Godtvruchtigheit en reden,
 En buiten het bestek van Christelijcken plicht.
 De (c) Zaligmaecker lief zijn oogen en gezicht,
 Met een zijn harte, om u te leeren en te stercken,
 In zijn Miraeckelen en groote wonderwercken
 Na zijnen Vader op, van wien hy al het loon
 Verwachtte van zijn doen als een gehoorzaam zoon.
 Als kinderen te zijn, die zeer ongaerne borgen,
 Een' penning liever nu begeeren, dan tot morgen
 Vertoeven, om't genot van hondertmael zoo veel,
 Past niemant met een ziel begaeft, een reedlijk deel.
 Geen wijze laete zich met roem van menschen laeven:
 Hy zie alleen op (d) Godt, den schencker van veel gaeven,

(c) Joh. II:
41.

(d) Alle
uwe zorg-
vuldigheit
werpende op
hem; want
hy heeft
zorge voor
u lieden.
I Petr. 5:7.

(e) Gelijk de oogen der Dienstmaegden op de handen van haere Vrouwen : alzoo zijn onze oogen tot den Heere onzen Godt. Psal. 122:2.

Gelijk een (e) Dienstmaegt, in het huiswerk goet en trouw,
Op niemants handen ziet, dan die van haere vrouw.
Wie aertsgezint een (f) Land- en Veltman zoekt te wezen
Met Ezau, in geen Tent, by Jacob uitgelezen,
Te woonen; dat 's, naer gunst van menschen poogt te staen,
En om 't inwendigh geen uitwendigh wil versmaên;
Beklaeg' zich namaels niet, wanneer hy 't Hemels leven
Moet missen, zonder troost ter Helle wort gedreven,
En met zijn roemzucht zich zoo laeg ziet neêrgedaelt,
Terwijl een kroon op 't hoofd des lofverachters praelt.

(f) Ezau

is geworden een ervaren Jager ende een Ackerman: maer Jakob een man zonder dubbelheit, woonde in Tenten. Gen. 25:27.

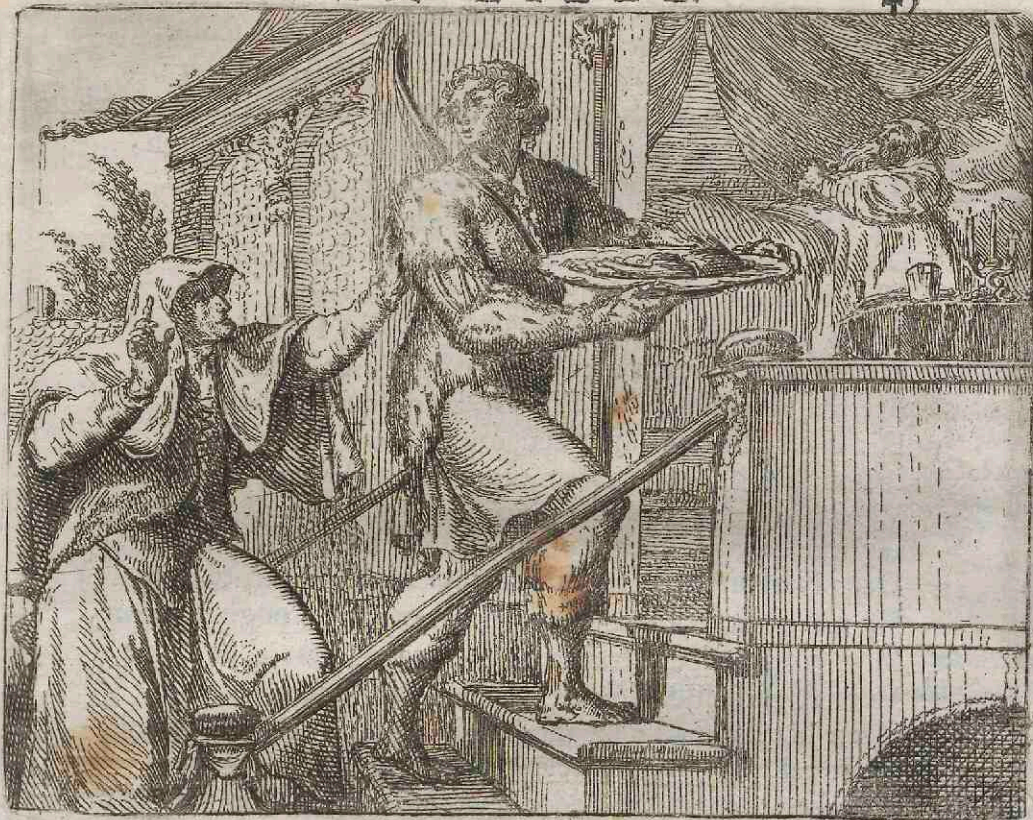
PAZZIA ERA DIFENDERE IL SUO NIMICO.

XVII. De vellekens van de boexkens heeft zy om zijne handen gedaen,
ende het bloot van zijnen halze bedekt, Gen. 17:16.

DES Lezers oordeel mocht in twijffel blijven staen,
Of zich de zondaer tot zijn heil in onze blaên
Volkomen spieglen kon, was Jakob hier verzwegen:
Nu staet die Jongeling, beluft op 's Vaders zegen,
Tot zijn verzeekeringe in onze Prent ten toon.

(a) Met wijs, i welk gy my tot eene gezellinne hebt gegevê, die heeft my van de boom gegeven, ende ik heb 't gegeten. Gen. 3:12.

Hy dekt met Esaus kleed, dat ruig is, al het schoon
Van zijne leden, niet genegen om te proncken
Met die besnedenheit, hem van natuur geschoncken
In overvloed, als hem ondienstigh en verdaght,
Daer hem de Vader om te zegenen verwacht.
Dat dan de mensch, die Godt met zondigen beledigt,
En echter zijne schult rechtvaerdigt en verdedigt,
Als niet uit eigen wil bedreven, na de wijs
Van (a) Adam en zijn Bruid in 't heylrijk Paradijs,
In Jakob overweegh' der vroomen doen en handel;
Of zulk een tekening hem beterde in zijn' wandel,

En van die gruwelen eens onvoorziens genas.
 Wie ooit verdediger van zijne zonden was,
 En, schuldigh zijnde, zich beriep op vroomen daeden,
 Een (b) Heyligh, al ontbeert zijn ziele geen cieraeden,
 Acht zich een' zondaer, en met Ezaus vacht bekleed.
 Hy, die onnoozelis, en zijnen tijd besteeft
 Tot weldoen, slaet het kleed van misdæer om de leden,
 En bid vergeving' met ootmoedige gebeden:
 Hoe stemt dit met het doen des genen, die verblint
 In 't zondigen, zich noch t'ontschuldigen begint?
 Die zonder zonde van den hoogen Hemel daelde,
 Wiens deugt als eene zon de werelt overstraelde,

*debet de proprijs meritis aut de sua sanctitate præsumere, sed potius occulta Dei iudicia
 formidare. Stella in Luc. Cap. 2.*

(b) Een
 rechtvaer-
 dig mensch
 beschuldigt
 eerstmael
 hem zelven.

Prov. 18:

17.

Nullus dum
 mortali hac
 aura fruitur,

(c) Luc. 2: Wou als een zondaer zijn (e) besneden, in den schijn
 21. Een (d) zondaer, en een vriend der Tollenaeren zijn:
 (d) De Zoon des menschen is gekomen, etende ende drinc-
 kende, ende zy zeggen: Ziet den brasser, ende den wijnsuiper, den vriend der Tollenaeren ende zondaeren.
 Math. 11: 19. (e) Ende David zeide tot Nathan: Ik heb den Heere gezondicht. Ende Nathan zeide tot David: De Heere heeft uwe zonde wegh genomen, gy en zult niet sterven.
 2 Kon. 12: 13. (f) Si operantur medicantibus ex-
 pedas, oportet ut vulnus detegas tuum. Boëtius de Cons. Phil. Lib. 1.

En derftge, ô mensch! die niet rechtvaerdigh zijt, maer zondigh,
 En diep in schult steekt, u rechtvaerdigen volmondigh,
 U noch verdedigen met woorden zonder zout,
 Op datge met den naem van heiligh doorgaen zoud?
 Dat is de baen niet van rechtvaerdigen gekoozen;
 Maer in het tegendeel de ziel verreukeloozen,
 Godts gramschap aengetergt, en op zijn Farisees.
 Een schultbekennen met ootmoedigheid en vrees
 Baert u vergiffenis, en stilt Godts grammen tooren;
 Die u zal blixemen in't aengezicht van vooren,
 Indienge valschelijk, wanneerge in zonde leeft,
 Voor hem, die alles ziet, noch eenige onschult weeft.
 Gy moogt eens op het doen van (e) Koning David letten,
 Daer Nathan hem zijn schult voor oogen quam te zetten;
 Hy-roept niet: Eene vrouw heeft my mijn oogh bekoort,
 Mijn vleesch doen struickelen; ô neen! was zulk een woord
 Voor schultbelijdenisse uit zijnen mond gekomen,
 Geen Nathan had gezeght: Uw' zonde is wegh genomen:
 Godt zal u spaeren en bevryden van de doot.
 Indien zich iemand door quetsuren vind in nood,
 Hy zal die zwaerigheid niet voor den (f) Meester heelen,
 Die hem genezen kan, geen' ongequetsten speelen:
 Zoo zal geen mensch, indien hy zijne ziel bemint,
 Zijn zonde heelen en bedecken. Hy verzint
 Het stuk voorzichtiger: hy weet het uit de blaëren
 Van Godts Kronijcken, hoe Giëzi is gevaeren,
 Die, toen hem Naaman had geschoncken eene gaef,
 Zijn schandelijke schult, als een ondienstigh slaef,
 Met stoute logenen zijn' Meester dorst ontleggen:
 Maer Elizeus niet te paeien noch gezeggen
 Met zulk een valscheit, daer de waerheit open lagh
 Voor hem een' Godtspropheet, zoo klaer gelijk de dagh,

Vloekt hem de (g) ziekte toe van Naaman. Hy gaet henen
Melaets gelijk de sneeu; hem baet geen angstigh steenen.
De Moordenaer aen 't Kruis was wijzer van belêit:
Hy quam tot kennis, riep op geene onnoozelheit,
Maer dat by hem de straf (h) gerechtigh wert geleden;
Dies vond hy, schoon hy noch zoo veel had overtreden,
By zijnen Heyland in het uiterste genâ.

Wie nu een deugt begeert, waer van geen wedergâ
Te vinden is, en die beschutten kan voor lijden,
Hy leer' 't ontschuldigen van zijne zonde mijden,
Dat alle menschen noch zoo zuur het leven kost,
Om dat het (i) Adam eerst in Edens Hof begoft.

(g) Naamans Melaetsheit zal u en uwezade aenhangen tot in der ewigheit. Ende hy is van hem gegaen Melaetsch gelijk sneeu. 4 Kon. 5: 27.

(h) Wy lijde dit voor-

waer rechtvaerdelijk: want wy ontfangen rechten loon na onze wercken. Luc. 23: 41.
(i) Si Adam no defendiera su peccado, no fuera hechado del Parayso: pero con desenderse acrecento su culpa. Diego de Estella.

EN WILT GEEN HOOG GEVOELEN HEBBEN,
MAER VREEST. Rom. 11: 20.

XVIII. *Ex mediocritate fortuna pauciora pericula sunt.* Tacitus,
Lib. 14. Annal.

IN Holland woonen, dat zoo rijk is van Rivieren,
En slechts maer met den geest door groene weiden zwieren,
En zijn bedenkingen ontleenen van geboomt,
Was al te naeu bepaelt, de geest wenscht onbetoomt
Te wezen, voor den stroom somwijl het velt te missen;
Dies zienwe nu met lust dien goeden Gryzaert vissen,
En hebben reede een les uit zijn bedrijf gevat,
Daer hy, zijn zwanger net van onder uit het nat
Ophaelende, zijn vangst gaet schiften en verdeelen,
En al wat groey ontbeert, weêr zwemmen laet, en speelen
In zijn' geboorteplas en aengenaemen vliet,
Maer al de groote visch in zijne suicken schiet.

Sraet-

Staetzuchtigen! waert gy bekommert voor uw' schade,
 En niet in overlegh betoovert, gy beraede
 U met het avontuur van eenen stommen visch:
 Wie hier aenzienlijk, en in groote hoogheit is,
 Heeft om te kijcken, en te vreezen voor zijn leven.
 Zoo eens het net van staet wort uit den grond geheven;
 Dat is, wanneer het Land van oproer zwanger gaet,
 Dan vinden kleinen eerst by hunne kleinheit baet,
 En't hevigste onweêr is ten laste van de (a) Grooten.

(a) Tollum-
 tur in al-
 rum, ut lap-
 su graviore
 ruant.

(b) Famam, dignitates, & officia honoratiora defugiat, quisquis invidiae tela experiri non
 vult. Did. Saav. Symb. IX.

En

En hem verdonkerde met zijn geluk en zegen.

(c) Geringen acht men niet; zy hebben niemant tegen,
Zoo lang zy duicken, en naer geene hoogheit zien.

Het spits den (d) staenden en braveerenden te biën,

En niet den genen, die, gevallen by de lijcken

En reets verflagenen, zijn krachten voelt bezwijcken,

Is in den Oorlogh by Soldaeten in gebruik.

Een stercke wind en doet op eenen laegen struik

Geen hinder, geen geweld, maer wel op hooge boomen.

Toen Nabuzardan had verdelgt en ingenomen

De Stad Jeruzalem, vergunde hy het Land

Aen (e) Wijngaertplanteren en bouliën: zijne hant

Was niet genegen dien geringen hoop te moeien,

Daer alle (f) Grooten zijn gevangen, en met boeien

Naer Babel toe gevoert, of jammerlijk vermoort;

Ja Sedekias bey' zijne oogen uitgeboort,

En voor zijn leven in een' naeren kuil gesmeten.

Maer boven't lijfsgevaer in hoogheit, moet men weten

Het ongeval, daer uit te wachten voor de ziel:

Wie was'er oit, die, hoogh geklommen, niet verviel

Tot grove zonden, en in 's Hemels ongenade?

Men slae het leven van den Joodtschen (g) Saul gade:

Hy was in kleinheit vroom en nederigh van geest;

Men vond in Israël geen' beter Man; maer leeft

Eens voorder, hoe hy zich in hoogheit komt te draegen,

Zich niet en regelt na het opperste behaegen,

Maer (h) ongehoorzaem Godts bevelen overtreet.

Zijn nazaet David, die niet minder was bekleed

(c) *Quem quis contemnit, cum suo congressu, odio, pugna, indignum putat; avertit se potius et transit.*

Comenius in Fab. Fort.

(d) *Etiam in acie jacens praeteritur, cum stante pugnatur. Homini contempto nemo pertinaciter, nemo diligenter nocet. Senec. Epist. 106.*

(d) *Van de arme des Landts heester Nabuzardan de Prins der Oorlogen gelaeten tot Wijngaerders ende*

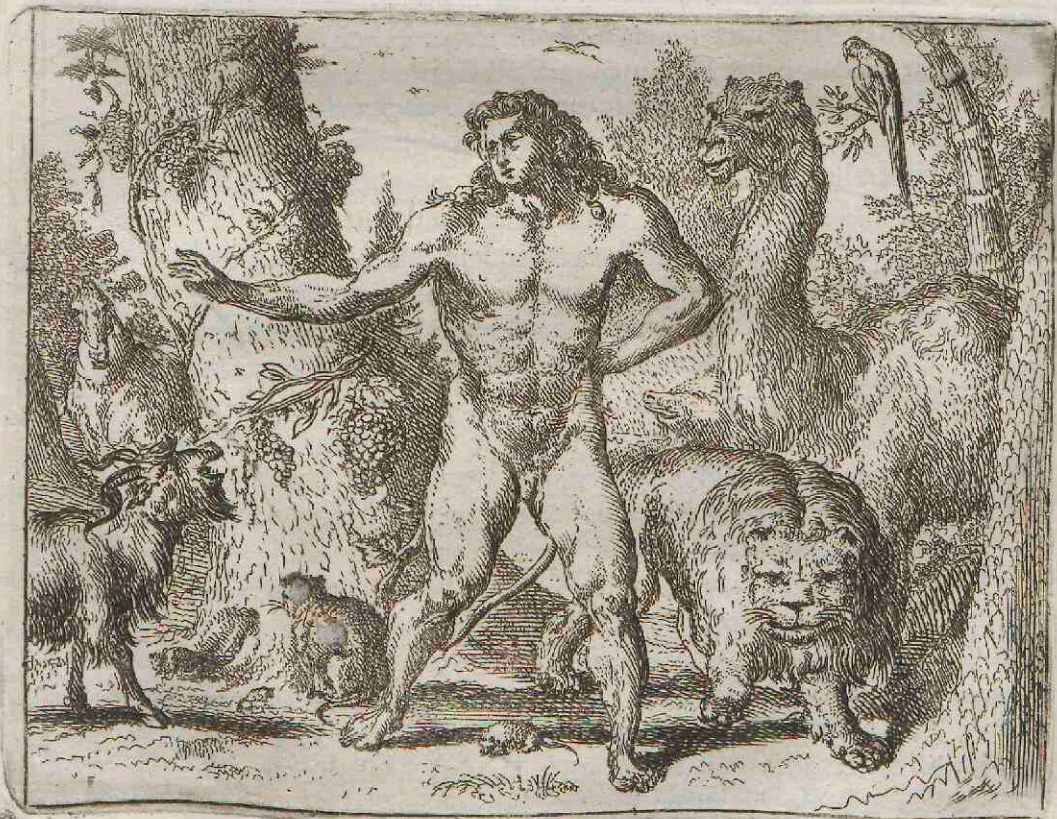
Ackerlieden. Jer. 52: 16. (f) De Koning van Babel heeft Sedekias Zoonen gedoot voor zijne oogen, ende hy heeft ook alle de Princen van Juda gedoot in Reblatha. Ende hy heeft Sedekias oogen uitgesteken, ende hem met boeien gebonden, ende de Koning van Babel heeft hem gebracht in Babel, ende heeft hem gezet in het huis des Kerkers tot den dagh van zijne doot. Jer. 52: 10. 11. (g) Saul was uitverkoren ende goet, ende onder de Kinderen van Israël en was geen Man beter dan hy. 1 Kon. 9: 2. (h) 1 Kon. 13: 13.

(i) Ik heb In zijn' geringen staet met (i) zuivre zielcieraeden,
 Isai des Bet- Zich vindende op den Troon, en rijk, en overlaeden
 lehemiters Met zoo veel zegens, als een Rijkheer wenschen zou;
 Zoone ge- Verloopt zich jammerlijk in (k) wellust, schend de Vrouw
 zien, voor- Van Helt Urias, en, die zonde pas bedreven,
 zienig van- Beneemt door't Heidens Zwaert dien puiksoldaet het leven;
 woorden, en- Een stael van hoogheit, daer de rest uit wort gegift.
 de eenschoon Zijn wijze Zoon, die meer dan alle Vorsten wist,,
 Man, ende In zijnen opgang Godt een' schoonen Tempel boude,
 de Heere is met hem. En op wiens heiligheit gantsch Israël betroude,
 1 Kon. 16: 18. Wort in zijn grootheit zoo verbaestert en ontaerd,
 (k) 2 Kon. 11. Dat hy zijn Wierookvat voor Godts Altaeren spaert,
 En (l) heilooze Afgoôn in het aengezicht gaet zwaeien.
 (l) Salomon Dit zijn de vruchten, die van hoogheit zijn te maeien,
 eerde Astar- Verstreckende de ziele en't lichaem ten verderf.
 the de Go- Een nederige staet is vry een rijcker erf;
 dinne der Nadien hy beter kan de zuiverheit der zeden
 Sidoniters, Bewaeren, niet getergt door veel gelegentheden,
 ende Mo- Gelijk de hoogheit, om de zonde te begaen.
 lochder Am- Is iemand echter noch genegen, om te staen
 moniters Naer eere en aczien, schoon wy schilderen naer't leven
 Afgodt. 3 Kon. 11: 5. De wederwaerdigheên den grooten toegedreven;
 Hy overweeg' dan eens de kortheit van dit heil,
 En, of zijn glory hier by anderen wat steil
 En meer verheven staet, die evenheit der menschen,
 En hunn' gelijkheit, daer zy sterven en verslenssen.
 Hy daele eens neder by de Lijcken; arm en rijk,
 Geleert en wijs of dwaes, zy staen in't graf gelijk,
 Als Beeltenissen in een' zelve vorm gegoten,
 Of blocken in een woud gehouwen en gesprooten.
 Zie daer het einde, dat u nadert, wie gy zijt.
 Ontsla u dan van zucht tot hoogheit; maeke u quijt,
 En weest ootmoediger van zinnen, van gevoelen.
 (m) Quod sis Wic met een dolle drift naer hoogheit zoekt te doelen,
 esse velis, ni- En als verbystert zulk een' onwegh inneslaet,
 bilque ma- Weest gy in uw beroep te vreden: houd den (m) staet,
 lis. Martial.

Waer toe dat Godt u heeft gevordert, hoog in waerde;
Op datge, door gedult en ootmoed hier op aerde,
Een hoogheit winnen moogt, die, met meer zeeckerheit
En altijd duurzaem, voor de vroomen is bereit.

SICUT DIES MERCENARIJ DIES EJUS. *Job. 7:1.*

XIX. Dat hy gebiede over de Visschen der Zee, ende het gevogelte des Hems, ende de beesten, ende alle de aerde, en alle kruipende gedierte, dat op de aerde geroert wort. *Gen. 1:26.*

ZOO eenig Balling, dien men uit zijn land verftiet,
Zijn Vaderlijke Stad by vreemdelingen ziet

Geschildert, en ten toon aen eenen muur gehangen,
 Hy zal 'er zijn gezicht op vesten, als bevangen
 Met een' verborgen trektot zulk een muurcieraet:
 Dies scheen het niemant vreemt, al had men deze plaet
 Van Edens Luffthof, daer het menschdom is geboren,
 Slechts voor een' ogentroost in onze blaên verkooren;
 En niet, om dat de ziel hier schoone vruchten plukt,
 Uit Vader Adam, noch tot zonde niet verruikt,
 En hier geschapen om geen menschen te regeeren,
 Maer Dieren, Vogelen, en Visschen te beheeren,
 Een leerzaam voorbeeld scheidt, een licht op haere baen,
 Om naer geen aertsche kroon of heerschappy te staen.

Men trok met reden noch in twijffel, of gebieden

En moedigh heerschen over Volkeren en Lieden
 Op aerde, niet en waere ontraden zonder slot,

(a) Dal peccato
 habbero origine le
 Signorie, & il
 commandare, & le
 tirannie del
 Mondo.
 Diego
 Stella.

Was uit het (a) schenden van 's Almogenden gebod

Niet alle meesterschap en dwinglandy gesprooten.

Eer noch het Paradijs door zonde wert ontfloten,

Was in den mensche niet te vinden, als een vuur

Van aendacht, en hy was gehoorzaam van natuur:

Maer toen het by den Boom des wetens was verkorven,

Zoo wert hy in den aerd verbastert en bedorven,

En wederspanning en tot alle quaer geneigt:

Dies ziende Godt, hoe d' een den anderen had gedreigt,

En dat d'oneenigheid der menschen hier op aerde

Allengs vergrootte, ja van dagh tot dagh verzwaerde,

Gaf hy hun Koningen en Vorsten in der nood.

Zoo quam de heerschappye, als of het Godt verdroot,

Ter werelt, en 't (b) gebied, om boozen te doen beven,

(b) Door my gebieden
 de Princen, ende de
 Machtige onderschei-
 de de recht-
 vaerdigheid.
 Prov. 8: 16.

Wert dus aen wettigen uit zijnen naem gegeven,

Van geen verstandigen uit eige zucht gezocht.

Een ampt bedienen in een Koninkrijk vermocht

Noit iemand, dan alleen op 't Koninklijk believen;

Het was de Majesteit als een verrader grieven,

En niemant, dorst hy uit hem zelven dit bestaen,

Bleef noch in hope van het Halsgerecht t' ontgaen:

Wy stervelingen zijn in Godts gebied gewassen:
De werelt is Godts Rijk; dies zou het geensins passen,
Indien men buiten Godts believen, hoog en steil
Wou klimmen, om een' damp van aertsch geluk het zeil
Van staetzucht op den vloed der werelt uit-ging zetten.

Wien lust de (c) hoogheit, zoo hy op 't gevaer wil letten,
Waer voor de genen, die geklommen zijn tot staet,
Te duchten hebben, en te vreezen vroeg en laet?
Wie schrikt niet, is hy wat geneigt tot goe' manieren;
Voor heerschappye, met de tochten om te zwieren
Der werelt, en des volks, dat geene deugt bezeft,
Ja tot een' hoogen staet d'onwaardigsten verheft?
De (d) doornboom heeft lust in heerschappye te zweven,
En tot een' Koning van 't geboomt te zijn verheven,
Dat geenen zoeten smaek van zijne rijpe vrucht
Ontbeeren wil, om los te drijven in de Lucht,
En daer een' schraelen wind van eere voor te kiezen.

(e) Zou ik mijn vettigheid om heerschappye verliezen,
Zoo sprak d'Olyfboom, my van zulk een zoet ontslaen,
Dat Godt en menschen kan verquicken en verzaen?
Een Oeffenaer van deugt in stilheit afgewecken,
En daer gewoon met Godt te leven en te spreecken
Tot onbegrijpelijk genoeg en van 't gemoed,
Zou die tot Staeten gaen verzetten zijnen voet;
Genegen wezen om 's volks klachten aen te hooren,
En onder eenen bergh van Pleitpapieren smooren;
Gelijk een Hoveling, in 't drukste van den Haeg,
De nijd en afgunst gaen verduuren vlaeg op vlaeg?
Dat waere zonder nood te worstelen en hijgen,
En zegen zoeken, daer hy niet en is te krijgen.
Men volge dienstiger den Heyland op het spoor,
Die al den (f) valschen schijn der werelt, en haer gloor,

(c) Nullus
est in corona
unio, qui
sudor non
fit; rubinus
nullus, qui
non fit san-
guis; Nul-
lus adamas,
qui non fit
quodammo-
do terebra.
Did. Saav.
Symb. XX.

(d) Alle de
Boomen heb-
ben gezegt
tot den wil-
den Door-
neboom:
Komt gy,
ende weest
ons Over-
heere. Ende
die heeft ge-
antwoort:
Komt, en-
de rust on-
der mijne
schaduwe.
Jud. 9: 14.

15.

(e) Mach ik mijne vettigheid verlaeten, welke de Goden ende de menschen gebruicken,
ende komen, dat ik onder de Boomen magh verheven worden? Vers. 9. (f) Math. 4: 8.

Die hem de Duivel wist al vleiende te toonen,
 Versmaede, en, toen het volk hem wou tot (g) Koning kroonen,
 En wijden, zulk een doen belette door de vlucht.

(g) Als Jesus verstaen hadde, dat zy komen zouden om hem te grijpen, ende Koning te maecken, zoo is hy wederom gevloeden op den bergh, hy alleen.

Joan. 6:15. (h) En begeert de plonderingen niet, want de strijd is tegen ons. Maer staet nu tegen onze vyanden, ende ver-

wintse met strijden, ende dan zult gy daer na de plonderingen vryelyk nemen. 1 Mach. 4: 17. 18. (i) Een strijd is des menschen leven op de aerde. Job. 7: 1. (k) Finita la vittoria in questa vita, potrai dappoi arricchirti, & esser grande nel Cielo. Diego Stella.

Wie echter, schoon hy wort gewaerschuwt, eene zucht
 Tot staet behoud, in macht en aenzien wenscht te deelen;

Hy zie niet elders; maer hy stelle dat krackeelen
 Van zijne tochten, vleesch en ziele tegen een,
 Besloten binnen 't perck des lichaems, eens te vreên.

Held Judas, vaerdigh om met Gorgias te vechten,
 Hem slaghe te leveren, vermaende zijne Knechten:

(b) Dat u het plonderen des rijkdoms niet bekoor,
 Maer weert u tegen 't heir des vyands; slaet 'er door;
 Men zal u naderhant geen' rijcken beuit ontvoeren.

Wie voor 't verwinnen op de plondering gaet loeren,
 Wort een verwonneling, van 's vyands zwaert verrast.

Het is hier strijdens tijd. geen weelig heerschen past
 Den mensch, wiens (i) leven hier een Oorlogh is op aerde.

Als alles (k) neêrleit, met den geestelijcken zwaerde
 Verslagen, en de ziel verwinster uit den strijd

Des levens heene gaet, dan is het heerschens tijd,
 En om een Amptenaer te zijn in 's Hemels hoven,

Daer haet noch afgunst oit de glory zal verdooven,

MULTOS IMPEDIT A FIRMITATE PRÆSUMPTIO
FIRMITATIS. *S. Augustinus.*

XX. *Als Moyses van den bergh Sinai quam, zoo hadde hy de twee tafelen der Getuigenisse, ende hy en wist niet, dat zijn aen-gezicht blinkende was uit het verzaemen van Godts spraecke, Exod. 34: 29.*

Schoon Moyses te vergeefs met reizen zich vermoeide,
En hem het Land, dat van de Melk en Honig vloide,
Om zijne misdaet van den Hemel wert ontfet,
Noch kan zijn beeltenis, bespiegelt met bescheit,

Leer-

Leerzuchtigen een licht naer't Land daer boven geven,
 Daer hy van Sinai komt naer de laegte zweven,
 En, tot verbaestheit van den volcke, in't aengezicht
 Als eene zon voorzien met glans en helder licht,
 Van zulk een' luister wort onwetende bevonden.
 Indien men overwege en gade sla de gronden,
 Waer op mijn inzicht rust, ik zie mijn wit bestemt,
 Laetdunckenden geraekt, en om het hart beklemmt.

De Joodtsche Leitsman wort in dezen stant geleecken
 By vroomen zielen, die, hoewel haer deugden breecken
 Voor alle menschen als de zonnestraelen uit,
 Geen kennis draegen van dien luister: geen geluit
 Van roem daer over slaen, als warenze in dit leven
 Veel cere waerdigh, meer dan anderen verheven.
 En zulk eene ootmoed, in Godtyruchtigen bemerkte,
 Wort niet vermindert, maer in henliên noch gesterkt
 In't overwegen van de broosheit der Natuure;
 En hoe zich niemant kan verzeekeren een uure,
 Ja eenen oogenblick onwanckelbaer te staen,

(a) Tutte le
 cose per esser
 fatte di
 niente, tor-
 narebbono
 in niente, se
 colui, che le
 fece, non le
 sostentasse
 con la sua
 mano. Diego
 Stella.

(b) Het zijn
 des Heeren
 barmhertig-
 heden, dat

wy niet heel verdaen en zijn; want zijne barmhertigheden en hebben niet ontbrooken.
 Thren. 3: 22. (c) De verderffnisse is uwe, ô Israël, alleenlijk is in my uwe hulpe.
 Oze. 13: 9.

Van Godt alleen de hulp. Wy kunnen onze (d) zielen
 Door ongerechtigheên en zondigen vernielen,
 Maer niet herstellen, zoo ons Godt niet ongemeen
 Van middelen voorziet; het harte, hard als steen,
 In buigfaem Was verkeert, en zijnen nood leert klaegen.

Gy hebt geen reden om u moedigh hier te draegen:
 Sint Pieter zelf, daer hy zich boven andren stelt,
 Wort van een (e) Vrouwperfoon geslagen uit het velt,
 En komt zijn' Heer en Godt elendigh te verzaecken.

(f) Ik zal in eeuwigheit niet wanckelen: mijn zaecken
 Staen vast en zeecker. Zoo braveerde vol van moed
 De zoon van Isai in weelde en overvloed;
 Dies viel hy door dien waen tot schandelijcke zonden:
 Want Godt, genegen hem te toonen, op wat gronden
 Hy steunde, liet hem eens geworden, help hem niet.
 Hy riep daer op: (g) Ik ben verschrikt, en mijn verdriet
 Is al te machtigh, daerge uw aenzicht hebt verborgen.

Vermetelen! gy hebt wel reden van te zorgen
 Voor schade, daer u Godt in zijnen Hemel haet.
 Al blinkt in u wat goets voor iemants oogen, laet,
 In tegenstelling van vw' feilen, 'troemen vaeren.
 Een Schip geraekt van zelfs wel midden in de baeren,
 Maer niet behouden in de Haven of aen Land,
 Ten zy de Stierman 't roer bestiere met verstant.
 Een Vogel blijft van zelfs in 's Voglaers stricken hangen;
 Maer weér t'ontvliegen is een ydel dwaes verlangen,
 Ten zy hem iemant koom' te redden in dien last.
 Een Acker, niet geploegt van vlijtigen, bewaest
 Met bossen onkruid, niet met edel Graen en Kooren:
 Zoo gaet het met den mensch; hy is tot ramp geboren,
 Zijn woelen al vergeefs; hy komt tot geen verhael,
 Ten zy een straeltje van Godts hulpe neder strael'.

Gy most, om zeecker en gewis het wit te treffen,
 Op eige gaeven u niet reukeloos verheffen,
 Niet slechts het misverstant van andren gade slaen:
 Laet 's (h) naesten feilen en uw deugt ter zijde staen,

H

(d) Puoi tu
 stesso ucci-
 der l'anima
 tua con pec-
 cati; ma
 non potrai
 liberartene
 senza aiuto
 speciale di
 Dio. Diego
 Stella.

(e) Math.
 26.

(f) Ik heb
 gezet in
 mijne over-
 vloedigheid:
 Ik en zal
 niet wanc-
 kelen in der
 eeuwigheit.

Psal. 29: 7.

(g) Gy hebt
 uw aenzicht
 van my ge-
 keert, ende
 ik ben ont-
 stelt gewor-
 den. Vers. 8.

(h) Se ti po-
 ni avanti a
 gl'occhi le
 tue proprie
 colpe, & i
 beni del tuo
 prossimo, tex-
 rai te per
 peccatore, &
 miserabile,
 & il tuo prof-
 simo per gi-
 usto, e buono.

Diego
 En Stella.

En by de deugden uwes naesten uw' gebreecken
 Gezet zijn: deze, by elkandere geleecken
 Met oordeel, stellen u geheel in 't ongelijk;
 Gy ziet u zelve arm, en uwen naesten rijk
 Van schoone deugden. Kan verwaentheit iemant plaegen,
 Hier vintge reden u zoo moedigh niet te draegen,
 Een' ander' waerdiger te achten dan u zelf.

(i) Ziet die
 hem dienen,
 en zijn niet
 gestadigh,
 ende in zijne
 Engelen heeft
 hy boosheit
 gevonden.
 Job 4: 18.
 (k) Nie-
 mant en kan
 tot my ko-
 men, ten zy dat de Vader, die my gezonden heeft, hem trecke. Joan. 6: 44.

(i) Vernetelheit ontrok Godts Engelen 't gewelf
 Des hoogen Hemels, en heeft menigh mensch bedrogen.
 De zellefkennis geeft een klaerheit aen uwe oogen:
 Wie die behartight, waer hy in hem zelve ziet,
 Hy vind zich ydel, en de minste gaeven niet,
 Die roem verdienen; maer wel reën om Godts genade
 Te sineecken: Kom mijn ziele in haeren nood te stade;
 'k Ben een verworping, zoo niet de (k) Vader my
 Uit mededoogen redde uit 's Duivels slaverny.

DE VREEZE DES HEEREN IS HET BEGINSSEL
 DER WIJSHEIT. *Prov. 1: 7.*

XXI. *El Letrado sin virtud con las armas de las letras, y opinion, que tiene, destruye a si, y a otros muchos.* Diego de Estella.

HOE eene Stad vol volks zou overende staen,
 Indien een raezend mensch de handen quam te slaen
 Aen eenen degen, en daer mee begon te moorden,
 Was licht te deneken, en niet noodigh hier met woorden
 Verhaelt te worden, of te tekenen in Prent:
 Mijn geeft vereischt alleen, om minder in het end
 Van zijn bespiegeling en overleggh te missen,
 Dien dollen op de ry van zijn gelijckenissen;
 Het Beeld des genen, die een' ander' overtreft
 In wetenschappen, en zich reukeloos verheft

In zijne kennis en geleertheit, op die gronden,
 Gelijk hy roemen derft, by niemant uitgevonden.
 Aen hem, die twijfelt of hier waerheit is gezegt,
 En ons wil vorderen tot nader onderrecht,
 Waerom doch een verwaend Geleerde wort geleecken
 By zulk een' dollen, die met houwen en met steecken
 In eene volle straet een yder valt op 't lijf?
 Stont ons met reden weêr te vraegen: Is't bedrijf
 Van die vermetele geletterden verholen
 Aen u alleen? Komt gy in onze werelt doolen
 Gelijk een nieuweling, die nergens af en weet?
 Dat al de werelt vol van oproer, en het kleed
 Van eendracht is gescheurt; dat duizenden van zielen
 Tot Ketteryen en tot doolingen vervielen,

En langs den breeden wegh ter Helle zijn geraect,
 Is den geletterden te dancken, die, vermaect
 Met eige zinlijkheên, de vroomen overkraeien;
 Geen' wijzer hooren; maer een heiloos onkruid zaeien,
 Dat uit hunn' harssenen vermetel is gebroeit.
 De werelt lagh van outs verftreden en vermocit
 Door zulke hoofden, die ontsagh en aenzien kregen
 Met hunn' doorslepenheit: eenvuldigen, verlegen
 En ongeoeffent om de list te wederstaen,
 Begonden eindelijk hun aen de hand te gaen,

(a) Wee u gy Verleid door valscheit, en een' schoonen schijn van woorden.

Zoo zagh men by de Joôn geen lichaemen vermoorden,
 Maer zielen, afgeschrikt van hunn' gekruisten Heer
 Door Schriftgeleerden met hunn' (a) Fariseeufche leer,
 Die uit vermetelheit geen' Meester konden lijdên.
 Een weinig spader, toen de Kerk begon te strijden,
 En door d' Apostelen op aerde wert gebout

Uit hunn' Verlossers naem, begonden trots en stout
 Geleerde Hoofden Godts Gezanten te bevechten,
 Hun valsche Apostelen te noemen, en de slechten,
 Gesteven van de Joôn, te trecken aen hun snoer.
 Sint Pauwels heugde dit, en wat hem wedervoer

Luc. 11: 52. Na d' eerste lessen den (b) Galateren gegeven.

(b) Ik verwondere my, Indien men verder door de tijden koom' te zweven,
 dat gy zoo Het is onnoodigh om te gaen tot Mahometh,

haest over- Die uit vermetelheit in zijn verwaten net
 gestelt wort Zoo veele duizenden van zielen kreegh gevangen;
 van hem, die Men ziet de Christe Kerk, Godts Bruid, aen haere wangen
 u geroepen Van eige kinderen, gequeekt in haeren schoot,
 heeft tot de Getaijtert en gekrabt. Geen Heiden, Turk, of Jood
 genade Christi. Heeft haer meer leets gedaen, dan zulcke voesterlingen,
 sti. Gal. 1: 6.

(c) En, quò Een onverwachte pijl quetst dieper het bespringen
 discordia ci- Van kinderen, en niet van vyanden, in 't bloed
 ves perduxit De Moeder veel te na, wort maer alleen vermoed.

miseros! Eer dat men, in den (c) twist van Burgers, eenig wapen
 Virg. Eclog. Kan vinden tot zijn heil, zoo staet het slecht geschapen;

Men is verlegen en van overlegh berooft,
 En, eer men schilden vind, verliest men hals en hoof.
 Zoo ging het eertijts, en zoo gaet het noch op heden
 In Christus Kerke, van geletterden bestreden,
 Die uit vermetelheit op eige krachten staen.

Indienge wijsheit zoekt, laet ingebeelden waen
 Van kennis vaeren: denk (d) aen zeecker' krank' Geleerde,
 Die Luther, daer hy vyer en vlammen spoog, vereerde
 Met deze gulde les, wel voegende den mond
 Van eenen Wijzen, die gereet en vaerdigh stont
 Van hier te scheiden, en aen aller zielen Hoeder
 Zijn ziel te offeren: Mijn welbeminde Broeder,
 Gaet in uw' Kloostercel, roep Godt aen, smeek hem vry:
 Weest my genadigh: Heere, ontferm u over my!

Ootmoedigheid wijst ons den wegh om wijs te worden.
 Laet vry geleertheit met haer kunsten in slaghorden
 In Hollants Leiden zich vertoonen prat en fier,
 En al 't geschapene beschouwen; haeren zwier
 Bepaelen met de zon; een tael van Englen spreekken;
 Zy zal een winckel zijn van zonden en gebreecken,
 Indienze in nederigheid en (e) liefde schiet te kort.
 Een Boom, al staet hy aen den waterkant, verdort,
 En zal in bladers haest verwelcken, zoo de regen
 Des Hemels niet en valt, als een gewenschten zegen:
 Al vloeit gy over van geleertheit, 't is om niet,
 Ja 't baert u zelve, en een' ander' maer verdriet,
 Indien de hooge geest des Hemels u ontbreecke,
 U niet het harte met een heiligh vyer ontstecke,
 Om Godt te minnen, en uw' naesten als u zelf.
 Als een Metaele kloek te hangen in 't gewelf
 Der werelt, slechts alleen een' ydlen klank te geven
 Voor d' ooren, met den wind van ydelheit gedreven,
 Is vruchteloos, en by verstandigen veracht.

Geletterden! vlied zulk een dwaesheit, zooge tracht
 met de tongen der menschen ende Engelen, maar de liefde en hebbe, zoo ben ik geworden
 als een luidende Metael, of klinckende best. 1 Cor. 13:1.

(d) Alber-
 tus Crant-
 zius, een zeer
 geleert, en
 door zijne
 Boekē wijd-
 beroemt
 Man, Do-
 ctor der H.
 Schrift,
 Domdeken
 binnen Ham-
 burg, heeft
 op zijn doot-
 bedde de
 Theses Lu-
 theri tegen
 des Paus
 Afaeten in
 handen ge-
 kyegen, welc-
 ke als hy ge-
 lezen hadde,
 zoo heeft hy
 gesproockē:
 Frater, vade
 in Cellam, &
 dic, Misere-
 re mei, Deus.
 Baudartij
 Gedenkw:
 Spreuken,
 1. Deel.
 16. Boek
 (e) Waert
 dat ik sprake

Na hooger kennis, dan in scholen wort bezeten;
 Zoo niet, de Leecken, die op aerde minder weten
 Dan gyliên, zullen meer hier namaels zijn geleert,
 En voor vernuftiger van d'Engelen geëert.

BETER IS WIJSHEIT DAN KRACHT, ENDE EEN
 WIJS MAN, DAN EEN STERK MAN. *Sap. 6:1.*

XXII. *Omnia, quae in terra sunt, consumit et conflagrat fulgur, praeter
 Laurum, quae non feritur à fulmine.*

W Acrom de Lauwerboom zoo waerdigh zy geacht
 By d'Ouden, dat zijn loof, als eene diere dracht,

De hoofden cierge van de Dichteren of Helden,
 Die voor het Vaderland hunn' trouwe speeren velden,
 Verzwijgen wy; dit geeft de veder van Oudaen,
 In haere (a) Mogentheit van Roome, te verstaen:
 Dat wy den Lauwerboom verkiezen in't byzonder
 Voor andre Beelden, daer de blixem noch de donder,
 Met eene felle vlaeg geschooten in den ruïn,
 Hem eenig hinder doet aen zijne Bladerkruin,
 Is om den hoogmoed van de stercken te doen zwichten;
 Of die verwaent zijn op hunn' sterkheit, toe te lichten
 Met zulk een voorbeeld, dat hunn' dapperheit verdooft.

En zeecker, niet alleen zijn dapperen het hoofd
 Gekneuft van donder of van blixem, die, hoe krachtigh
 Hy neêrschiet, den Laurier in geenen deele is machtigh
 Te hindren: maer men vind op aerde hoek noch Land,
 Daer niet de dapperheit der kloecken overmand.
 En van hunn' minderen getrapt wert en vertreden.
 Wat oit by Griecken of Romeinen is geleden,
 Blijve onbegrepen, en van ons onaengeroert:
 Is niet de Veltheer van Assyrien beloert
 Van (b) zwacke Judith? hem (wat stercke zou het droomen!)
 Het leven onverwacht met hals en hoofd benomen?
 Vond Samson, Rechter van de Joden, die de poort
 Van Gaza op den bergh voor Hebron droeg, en moord
 En brand aenrechte tot een' schrik der Filistijnen,
 Door toedoen van een (c) Vrouw zijn krachten niet verdwijnen,
 En daerenboven zich berooft van zijn gezicht?
 Voor Samsons tijden bloeide Abimelech, een licht
 Voor eene korte wijl by zinnelooze menschen,
 Die hem, een' doorneboom, voor hunnen Koning wenschen:
 Deze, als Geweldenaer gekomen aen de kroon,
 En zat van moorden, wort in een beleg ten loon
 Met eenen (d) zwaeren steen van eene Vrouw getroffen,
 Die van een' tooren op zijn bekkeneel komt ploffen,
 Vrouw werpende van boven een stuk van eenen Meulensteen, raekte Abimelechs
 brak hem zijn hersenen. Judic. 9: 53.

(a) Ziet van
 den Lau-
 rierkrans in
 F. Oudaens
 R. Mogenth.
 Pag. 376.

(b) Henlie-
 der machti-
 ge en is niet
 gevallen door
 de Fange-
 lingen, noch
 Titans kin-
 deren en heb-
 ben hem niet
 geslagē, noch
 de hooge
 Reuzen en
 hebben zich
 tegen hem
 niet gestelt:
 Maer Ju-
 dith, de
 Dochter van
 Merari,
 heeft hem
 zijn macht
 benomen.
 Jud. 16: 8.
 (c) Judic.
 16: 19.

(d) Ende
 ziet een

(e) David
wierp eenen
steen met de
slinger, ende
omdracien-
de raekte hy
den Philis-
tiin in zijn
voorhoofd,
ende de steen
is diep in
zijn voor-
hoofd vast
blijvè steec-
ken, ende hy
viel met zijn
aengezicht
op de aerde.

I Kon. 17:

49

(f) Tres pe-
stes sunt,
quae omnes
homines soli-
citant: Me-
tus, cupidi-
tas et agri-
tudo. Satis
enim fuerat
dixisse me-
rum, cupidi-
tatem; Quo-
niam agri-
tudine cum
utraque re
conjunctam
esse necesse
est F. Chryf.

(g) Multos
morbos mul-
ta fercula
faciunt. Se-
neca ad Lu-
cil. Epis 99.

En dat verplettert : en schoon of zijn dienaar trouw
Hem op zijn aenzoek voort van kant help ; eene Vrouw
Gaet tegen zijnen dank met deze glory strijcken,
Dat hy door haere hand moft sterven en bezwijcken.
Een Goliath, die Reus, der Joden schrik en schroom,
Terwijl hy aenstapt met zijn' zwaeren weversboom,
Wort van een (e) Herders Kind getroffen met den slinger,
En, daer hy roemt en stoft, gewonden om den vinger.

Het lichaem, hoe voorzien van krachten en van moed,
Indien 't de reden niet gehoorzaemt, kan geen' voet
Verzetten: hadge tien, ja hondert stercke lijven,
O dappere ! gy zoud bezwijcken, onderblijven,
U van uw' vyanden met schande zien verrast.
En wiltge weten, hoege in 't roemen u vertast,
Behalve dat men u bespringen kan van buiten ?
Wat hebtge al (f) zwakheit in u zelven te besluiten !

Gedachten kunnen u verstooren, neder slaen,
En al uw' moedigheid vernietigen ; een waen,
Alleen uit teeckens en omstandigheên begrepen
En avrechts opgevat, kan u ten grave slepen ;
Ja zelf de blyfchap, u gellagen om het hart
Al t' overtolligh, kan u hinder doen en smart.
Uw' (g) levensmiddelen onmaetelijk genoten ;
De drank, te gulzigh of te haestigh ingegoten,
Of wat men noemen kan, indien het oordeel niet
De baen van reden houd, is doodelijk verdriet.

Gy zijt geen eenigh uur verzeekert van uw leven :
En wiltge moedigh zijn, die reden hebt te beven
En sidderen, gy wort met reden dan gestelt
In een gelijcken graet met Koeien, die, van 't velt
Ter slachtbank tredende, noch langs de straeten springen
En huppelen. O mensch ! wat dunkt u ? zijn dit dingen,
Die u betacmen ? Hebtge een redelijcke ziel,
Lact vaeren zulk een' moed, die dwaezen onderhiel.

Een graf, geopent, kan u ook dien moed ontleeren :
Zie, hoe uw lichaem daer onmachtigh is te weeren

Een vuil gewormte; hoe een weereeloos gespuis
 Door uwe lenden kruipt; hoe maeden houden huis
 Met uwe spieren, met uw' binnenste ingewanden!
 De leden, die zoo fier braveerden, armen, handen,
 En stercke beenen, ja het wezen trots van zwier;
 Het leit al roerloos, en doorkropen van de pier.

Een (b) vuig gedierte zijn uwe eenige Erfgenaemen.

Hebt gy dan sterkheit van den Hemel, wilt u schaemen
 Daer op te roemen; laet Godtvruchtigheid en deugt
 Met haer vereenigen en paeren; zoo vermeugt
 Gy stant te grijpen, en uw' kruin in top te heffen
 Gelijk een (i) Lauwerboom, daer blixemstraelen treffen,
 Terwijl alle anderen zoo los staen als het riet,
 Waer op een stercke wind van uit het Noorden schiet.

(b) Als een mensch zal sterven, zal hy serpen-ten, ende wormen, ende beesten beërven. Ec-cles. 10: 13.
 (i) La vera virtu è un

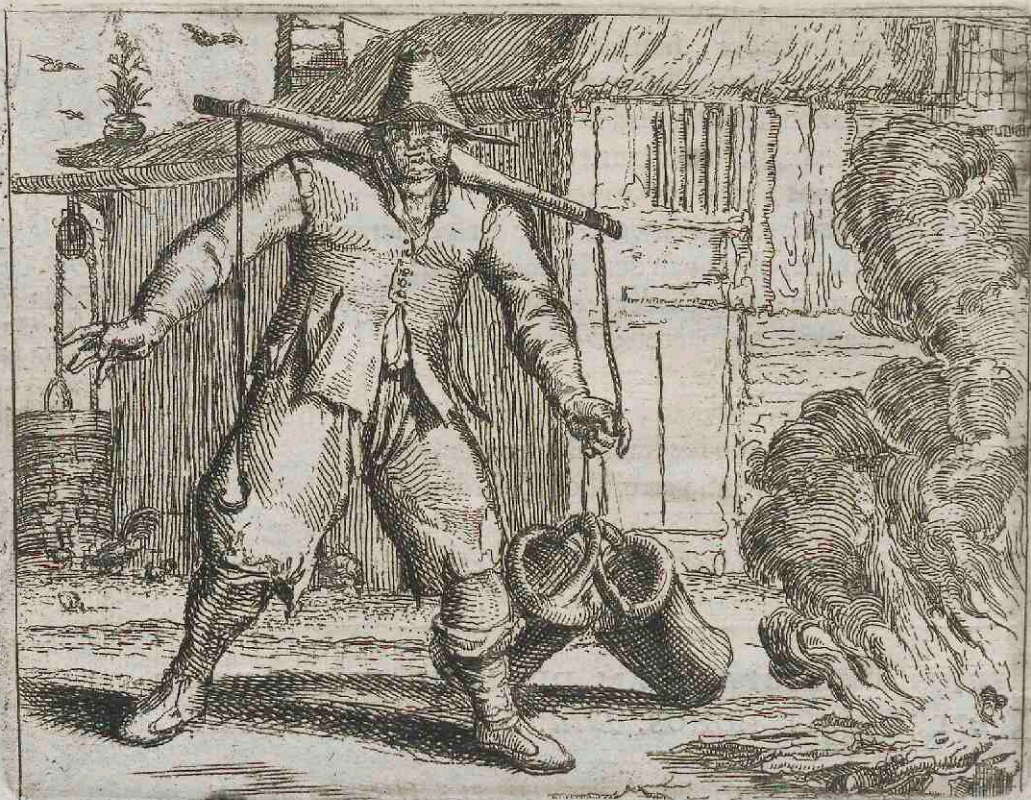
bel lauro, ch' è sempre verde, & non si consuma per nessuna tribulatione. Diego Stella.

SÆPIUS VINDICTA, QUAM DISSIMULATIONE DEPER-
 DITUS FUIT HONOS. *Did. Saav. Symb. XXXII.*

XXIII. De Man, met ledige emmers naer een groot vyer
 gaende, spreekt:

EEN dienstigh middel voor (a) Leermeefters, om Schoolieren
 Te regelen, en hun in zeden te manieren,
 Is na te bootsen wat in 't leeren hun misstaet:
 Want eige liefde maekt hun blind, om dat gelaet,
 Hun zoo misvoegende, in zich zelven te bemercken.
 Op zulk een voorbeelt schein 't my noodigh, slingse wercken
 Ter hand te nemen, met deze emmeren te gaen
 Naer geenen ruimen vliet, of daer de bronnen staen,
 Gelijk men is gewoon, om water: maer als droncken
 Recht toe te treden, daer dit vyer met gloënde voncken
 En vlammen flickert. Komt wraekzuchtigen dit voor,
 Daer zy, verongelijkt, zich wreecken, en het spoor

(a) Facillime corrigitur in discendo, quorum vitia imitantur emendandi causa magistri. Cic. de Offic. Lib. 1.

Des genen, die hun heeft beleedight, achtervolgen ;
 Ik kon niet beter hun nabootsen, die verbolgen
 Dien slimmen doolwegh gaen, met byster onverstant

(b) De Vader
 heeft al het
 oordeel den
 Zoon gegeven.
 Joh. 5:
 22.

En wilt niet
 oordeelen,
 ende gy en
 zult niet ge-
 oordeelt
 worden.

Luc. 6: 37.

Het vocht van heil en van genoeg en in den brand
 Van wraecke zoccken, daer het niet en is te vinden.

Drie dingen zijn 'er, die geen mensch magh onderwinden
 Zich t' eigenen: maer Godt begerde die alleen
 Voor hem te houden, niet te laeten in 't gemeen.

Het oordeel strijcken over 's anderen gedachten
 En overwegingen en toeleg, is te achten

Het eerste; want zoo luid nu Zaligmaeckers Leer:

(b) De Vader gaf den zoon al 't oordeel; wilt niet meer
 Een oordeel vellen, wilt gy niet geoordeelt wezen.

Zijne eere en glory is het tweede: Gy kunt lezen

Godts eigen woorden: (c) Ik en zal een' ander' niet
 Mijne cere geven. Wie van wraecke brand en zied,
 Zy is Godts derde recht; dies past geen' mensch het droigen
 Noch wrecken; want Godt roept: (d) My is de weêrwraecke eigen,
 Ik zal het op zijn' tijd vergelden. Eenig goet,
 Dat andren toekomt, kan met geen geruft gemoed
 Zijn aengetaft; en wiltge Godt het zijne ontrooven,
 Die alles weet en ziet? Geen mensch kan zich belooven
 Zoo dier een wraecke van geleden ongelijk,
 Als Godt zal oeffenen op hunliên, die de wijk
 Tot onrecht namen, en u hard en lastigh vielen.
 Indienge quaemt te zien het pijnigen der zielen,
 Verftooten in den brand der Helle, hoe verhart
 Op uwe vyanden, gy zoud hun leet en smart
 Niet zonder traenen zien: gy zoud met mededoogen
 Van gantscher harten om hun jammer zijn bewogen;
 Een overdencken, dat de wraek verkoelen kan.
 En buiten dit, ey zegh, wie trekt 'er voordeel van,
 Dat hy, verongelijkt, zijn' vyand weêr beledigh',
 En zich een korte wijl niet lijtsaem draege en zedigh?
 Kan dit zijn voorigh leet herstellen? voor gewis
 Ik schep dan water uit dees vlammen; en dan is
 Een diepe wonde niet door plaesteren te heelen,
 Maer met een' ander' mensch te dooden en te keelen;
 Dan baet geene artsfeny den krancken, maer alleen
 Eens anders quijnen, en erbarmelijck gesteen.
 O zinneloosheit, daer wraekgierigen in steecken!
 Wie toeleit, om zijn leet op anderen te wrecken,
 Geniet geen voordeel, noch beledight oit zoo zwaer
 Zijn' even naesten, of zijn eigen (e) zielgevaer
 Is veel gewichtiger; de schade aen zijn geweten
 Met geene schade van 't uitwendigh af te meten:

(c) Mijn
 glorie en zal
 ik niemant
 anders ge-
 ven. Isai.
 42: 8.

(d) Mijne is
 de wraecke,
 ende ik zal 't
 henlieden
 loonen ten
 tijde, alzoo
 dat henlic-
 der voet
 struikelen
 zal. Deut.
 32: 35.

(e) An non
 contra natu-
 ram est velle
 agrotare,
 quod inimi-

cus meus agrotat? & quoniam is, qui mihi male vult, abjicit perfectionem suae mentis, tanquam ita mihi satisfaciat, abjicere me etiam meam? Furor est hic potius, quam ultio. Lod. Vives de Veritate Fidei. Lib. V.

Want zulk een wraekzucht, in den boezem opgequeekt,
 Verwijdert hem van Godt, der zielen heil, verbreekt
 Den vrede, tusschen Godt en zijne ziel geslooten.
 Heeft u het ongelijk van eenigen verdrooten,
 Gy hebt geen reden om te klaegen: zulk een lot
 Is als gerechtigh en verdienstigh, zooge Godt,

(f) *Wie hem wil wrecken, aen dien zal hem de Heere weder wrecken, ende zal hem zijne zonden ook behouden.*

Vergeestuwē naesten die u hinder doet, ende dan zullen u, als gy bid, de zonden ook vergeven

worden. Ecles. 28: 1. Met de zelve maete, daer gy mede gemete hebt, zal u wederom gemeten worden.

Luc. 6: 38. (g) Zaligh zijn de barmhertige, want zy zullen barmhertigheit verwerken. Math. 5: 7.

Gelijk het zeeker is, geduurende dit leven,
 Met ongerechtighcēn oit acnstoot hebt gegeven.
 Laet al de werelt zich vereenen, vaerdigh staen
 Om u te plaegen en vervolgen; Zon en Maen
 U glanssen weigeren, u doorgaens tegenstrijden;
 U past te zwijgen, niet te klaegen om een lijden,
 Door zondigen verdient: en yvertge na wraek,
 Om menschenongelijk, om zoo gering een zaek?
 Had Godt zoo menigmael zijn wraekvyer uitgeschooten
 Als gy hem reden gaeft, gy laegt alreē verstootten
 En neergezoncken in het onuitblufschbaer vyer.

Het is u noodigh dan te letten op den zwier
 Van (f) Godts genade, die zich inlaet by de menschen,
 Zoo zy hunn' vyand voor de wraecke zegen wenschen.

U wort een zelve maet gemeten, als gy meet
 Aen anderen. Vind gy tot wrecken u gereet
 En neigende, Godt zal den boogh van wraecke spannen;
 U handelen, gelijk wreedaerdige tyrannen
 Om hunne bitterheit van hem gehandelt zijn:

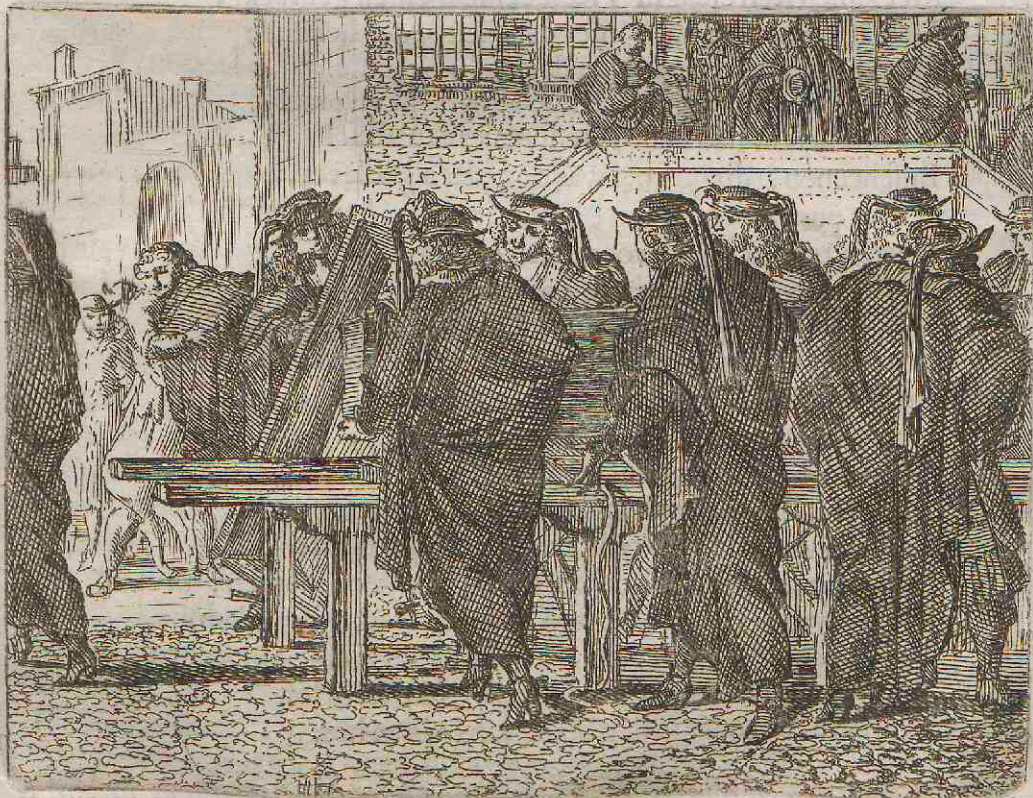
Maer zijtge een gunsteling des genen, die met pijn
 En wederwaardigheit u aen het harte rackte,
 Ja dankbaer aen de hand, die eens uw Zeer genaekte;
 Wy zien hoe Godt u met genadestroomen drenkt,
 Uw' zonden, tegens hem bedreven, niet gedenkt,
 Maer in vergetelheit laet zincken en versmooren.

Hy kan niet liegen, die uit zijnen mond laet hooren:
 (g) Hy vind genade, die genade blijcken laet.
 Een yder mijde dan de wraecke, niet den staet
 Van stervelingen aen te passen. wrecken, dreigen
 Is Gode maer alleen, en niemand anders eigen.

Wie tegens het gebod eens Vorsten eene Stad
Regeeren wilde, zou by yder zijn gefchat
Voor een' Geweldenaer: Godt wil in zijn bedrijven
Geen' ander' lijden; laet aen hem de wrack verblijven.

QUALQUIERA CASA BASTA PARA EL, QUE HA DE
MORIR TAN PRESTO. *Diego de Estella.*

XXIV. Een huis moet gy timmeren, ende daer niet in woonen.
Deut. 28 : 30.

EEN wichtigh stuk, kon dit de blinde mensch verstaen!
Is aller dingen punt en einde gade slaen

En onderzoeken, ja de hersenen te slijpen,
 Om dat voornaemelijck te weten en begrijpen.
 Wie hier is afgerecht, behalve dat hy niet
 Verrast kan worden door een einde vol verdriet
 In eigen handel en bedrijven, zal den dooden,
 Daer wy hem roepen, en tot deze staetsy nooden,
 Niet kunnen aanzien zonder traenen, droef en zwaer
 Verzuchten, daer hy wort geheven op de baer;
 Nadien hy, in den tijd van zijne pelgrimaedje,
 Zich onderwonden heeft die trotse timmeraedje
 Ter hand te nemen, nu gebleven onvolmaekt
 Met zijnen sterrefdagh. Heeft eenig mensch gebrackt,
 Gemartelt zonder nut, niet denckende acn het ende
 Van zijn bestaen, zoo is het deze: hy belende
 Ten halven, en begon een huis tot pracht en prael
 Te timmeren. had hem de reden met een' strael
 Bescheenen, dit gewoel was ongedaen gebleven.

Het punt en einde van een huizinge is, het leven
 Daer in te slijten, zich voor sneeu en hagelvlaeg
 Te bergen, of, wanneer de Zomerlucht ons plaeg'
 Met groote vyerigheid en hitte, daer te schuilen:
 Eene eigenschap, gemeen met onderaertsche kuilen
 En bergspeloncken, van den Noordeling bewoont.
 Hoe onberaden heeft zich deze dan getoont,
 Wanneer hy aenving zulk een groot gevaert te bouwen,
 Als hier te zien is by de Lijkbaer, met betrouwen
 En hope van daer huis te houden naer zijn' wensch!
 Want wat zoo licht is om te vinden, zal geen mensch,
 Gezont van zinnen, met zoo groot een' arbeid zoeken.

Men hoort, behalve dit, den Godt des Hemels vloecken

(a) Wee den
 genen, die
 daer zeght:

Ik zal my

een wijd huis timmeren ende ruime eetkameren. Jer. 22: 14. Ik versmaede de hovaerdye
 van Jacob, ende ik haete zijne huizen. Amos. 6: 8.

De Vader (b) Abraham en kreunde zich de waerde
 Der hooge huizen niet : maer leefde hier op aerde
 In Tenten , met zijn' Zoon , en met dien grooten Neef ,
 Waer uit het twaleftal der Stammen sproot. hy dreef
 Met zijn gedachten op een huis van vaster gronden ,
 Dat vyer noch vlammen vreeft , en niet en is gebonden
 In zijne duurzaemheit aen jaeren , noch aen tijd ,
 Die alle gevelen vernieright en verflijt.

Uw (c) Zaligmaecker , kan een huis uw hart bekooren !
 Wert in een' beestenstal in arremoe geboren ;
 Was in zijn' wandel hier beneden (d) zonder huis :
 En eindelijk , toen hy te sterven quam aen 't Kruis ,
 Gebeurde hem een (e) graf , dat andren toebehoorde.

O Aerdworm ! zie eens , wat voor dwaesheit u bekoorde ,

Die morgen sterven moct , of mogelijk van daeg ,
 Zijt ongenegen , op uw Heylandts spoor , zoo laeg
 En zonder oimmeslagh van huizinge te duicken.
 Godt leeft als balling : gy wilt een Paleis gebruicken ,
 En als een machtige beneden zijn gevyert.

Zoo dit na zaligheid en heil der ziele zwiert ,
 Dan zijn Godtyruchtigen met reden te beklaegen :
 Maer neen ! de vroomen , die zich nimmer en ontsagen

Gering te woonen , gaen op eenen vaster voet ;
 Zy hangen met geen hart aen huizen ; hun gemoed
 Is vry en rustigh , en veel vlugger om te stijgen
 Dan zyliên , die te zeer na hunnen adem hijgen ,
 Wanneer het aenkomt op een zweven naer om hoogh.

(f) Loths Echtgenootte zagh te rugge , hart en oogh
 Week van de hoogte der gebergten , om in 't leste
 Haer noch te paeien met zien der lieve veste ;

Een daet , die haer verschept in eenen harden steen.
 Niet beters wacht hy , die met zijn genegentheên
 Aen steene muuren , en aen kameren blijft kleven.
 Uw huis is onvast , en wort haestigh neêrgedreven ,
 Ja tot den grond verdelgt , al stont het op een Rots
 Gelijk een Vorstenslot , ten zy de (g) vreeze Godts

(b) Door het geloove heeft Abraham gewoont in het Land van Belofte, als in een vreemt land, woonende in kuttén met Isaac ende Jacob, mede-erfgenaemen derzelver belofte. Want hy verwachtte eene Stad, die fundamenten hadde, welcker konstigh maecker ende Schepper Godt is.
 Hebr. II: 9. 10.
 (c) Luc. 2: 7.
 (d) Math. 8: 20.
 (e) Math. 27: 59.
 (f) Gen. 19: 26.
 (g) Ist dat gy u in de vreeze des Heeren niet naerfelijk houdt, zoo zal uw huis baeftelijk omgeworpen worden. Eccl.

Uw 27: 4.

Uw' gangen stiere, en u in al uw doen regeere.

Hangt geen genegtheit aen huizen: bout den Heere
Een woonhuis op den gront des harten: maekt geen werk
Van aertsche wooningen; want al wat, in het perk
Der werelt, door den bouw van menschen is begrepen,
Zal in het einde toch vernietigen: al sleepen
De jaeren in het oogh der menschen langsaem voort,
Men kan 't besluiten en gelooven op het (b) Woord
Van uwen Godt; die u het woonhuis wil verleenen,
Daer alle wooningen voor wijcken en verkleenen.

(b) De werelt vergaet, ende haere wellustigheit. 1 Joam. 2: 17.

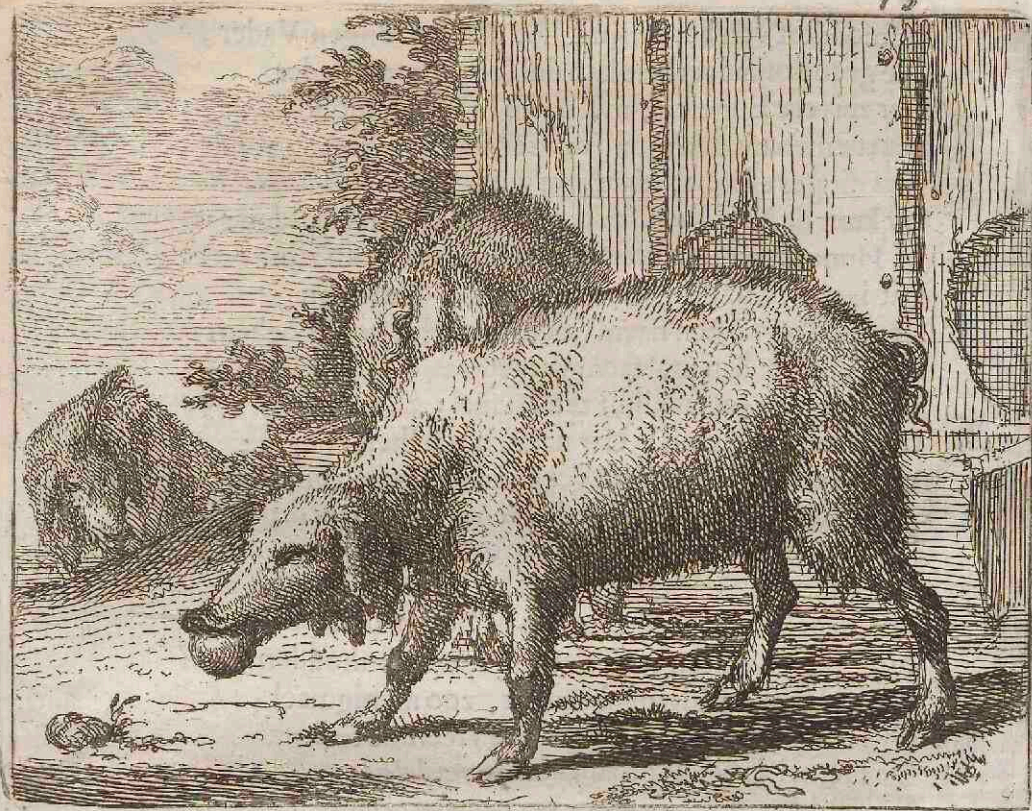
FAMA BONOS LÆDIT, PLURES AD SIDERA TOLLIT
FAMA MALOS. FAMÆ NON ADHIBENDA FIDES.
Joachimus Dentatus.

XXV. Ninguno metera en su boca la mançana, que traxeron perros
o otros animales suzios en sus bocas.

DE boomvrucht, van het zwijn in zijnen muil gevat
En omgedraegen, en besmoddert en beklad,
Bekoorde niemants mond. zoo zulk een dier bederve
Dic schoone blooztheit, en aengenaeme verve,
En u dien appel tot een spijsz wort geboën,
Gy walgt alleen niet, maer gy acht het als een' hoon
U aengedaen, en met geen goet gedult te lijden.

O Gy, die op de tong der werelt zoekt te rijden,
Begeerigh dat het volk van uwen naem gewaeg',
En dien geduurigh op de lippen voere en draeg',
't Zal u gelieven toe te treden: wy verliezen,
Naer onze giffinge, in het Zwijnebeeld te kiezen
Geen gunste van gehoor: de wereltlingen staen
In eenen leeger graed dan dieren, zoo de blaën
Van (a) Godts Propheeten aen hum' lezeren getuigen.
Uit onze Schetse dan is geen vergif te zuigen,
me bewaert: maer mijn volk en heeft des Heeren oordeel niet gekent. Jer. 8: 7. Isai. 1: 3.

(a) De Kiekendief heeft in den Hemel zijne tijd gekent, ende de Zwaluwe, ende de Oye-vaer hebben den tijd van hun aenkomē

Schoon wy den wereltling, verbreider van uw' naem,
 Gelycken by een zwijn: want haelt men eens te zaem
 Al zijn bedrijven, zijn wanschappenheit van zeden;
 Wy hebben geene schult; en gy wel dubble reden
 Te klaegen, dat men u aen eere en faem verkort,
 Indien in zijnen mond uw naem gedraegen wort;
 Ja, als Sint Paulus te Philippen, u te stooren,
 Vol ongedult, wanneer hy zijnen lof most hooren
 Uit een (b) waerzeggerin; men zwijge wat gevaer
 Vooruwe ziele valt te vrezen, en hoe zwaer
 Het Godt wil nemen, dat gy wenschen derft te zweven
 Op menschentongen, door boosaerdigen te leven.
 Gy hebt, en dat gewis met reden, trek noch lucht,
 Om met uw' lippen te genaecken aen de vrucht,

K

(b) Paulus
 wee daer af
 hebbende, en
 hem omkee-
 rende, heeft
 gezeghe tot
 den geest: Ik
 gebied u in
 den naem
 Jesu Christi,
 dat gy van
 haer uit-
 gaet. Act. 16: 18.

Be-

Befmoddert van het zwijn; hoe zou der dingen Vader,
 Die geene onzuiverheit kan dulden, bron en ader
 Der zuivere Engelen, uw' naem in zijnen mond
 Dan nemen uit den mond der zondaers? op wat grond
 Was dit gevefticht, daer zijn woorden anders luiden?
 Gy kunt de ftem van Godts oraekel niet misduiden:

(c) Ik zal *hunlieder naemen niet gedachtigh zijn door mijne lippen. Pſal. 15: 4.* (c) Hunn' naemen zullen niet op mijne lippen zijn.
 Dit is van boozen of hoovaerdigen, den ſchijn
 Van eenen grooten naem waerdeerende, geſproocken.
 Hoe laeg leit dan uw' faem vernedert, en gedoocken,
 Wanneerze niet en klimt ten Hemel, en by Godt
 Geen' toegang vind! Uw naem is ydelheit en ſpot;
 Want zonder hem en kan geen dink in wezen blijven.
 Behalve dit, wat wraek de Hemel toe quam drijven
 Den faembegeerigen, is al van outs beſpeurt:

(d) Laet ons *nederwaerts gaen, ende laet ons daer kunne ſprake verwarren, zoo dat de een des anders ſtemme niet en verſta. Gen. 11: 7.* (d) eerzuchtigen gebeurt,
 Die Babels toorensſpits tot aen de ſterren bouden,
 Blijft in gedachten, en niet dan te wel onthouden,
 Ja van den vreemdeling bezucht, zoo menigmael
 Hy zich verlegen vind door eene vreemde tael.
 De Hemel is behuft de zulcken te verdelgen
 En tot den wortel uit te roeien, geene telgen
 Te ſpaeren, of wat hunn' gedachtenis verwek?
 Gelijk hy eertijts den (e) Godtloozen Amalek
 Door't zwaert van Jofua met al zijn faem verteerde.

(e) Ik zal de *gedachte-niſſe van Amalek onder den Hemel te niet doen. Exod. 17: 14.* Wie zonder zucht tot faem en eere zich verneerde,
 En Godtbehaeglijk zoekt te leven, vind een' (f) lof-
 Die eeuwig is. Al noemt zich (g) Abraham maer ſtof
 En aſſche, Godt heeft hem in zijne hand geteekent,
 En noit is zijn waerdy by iemand recht bereeckent;
 Zijn (h) naem is ruchtbaer, zijn gedachtenis verheugt
 De vroomen meer dan Moſt. Was Joſeph in zijn jeugt

(f) *Veræ fama hæc eſt glorioſa proprietas, ut appetitores ſui contemnat, appetat contemptores: famam fugiendo conſequitur, quam perderet in conſequendo. Alanus de Compl. Nat. (g) Gen. 18: 27.*

(h) Ik zal uwen naem groot maecken. Gen. 12: 2.

Oit roembegeerigh? Neen gewis. Hy hield zich leeger,
 Een dienaar van zijn' Heer, een ernstigh overweeger
 Van zijnen plicht, en wat de Godtheit oit beviel.
 Dat was de bron van zijn vermaertheit. Groote ziel,
 En steun van Jakobs huis! hoe doncker en verschoven
 Gy in den Kerker laegt, gy lichte (i) Pharoos hoven,
 En glinsterde op den Nijl, gelijk een volle Maen.
 Kan zulk eene eer, van Godt genooten, u ontstaen,
 Zoo kan de (k) Zon noch eens den naeren nacht verlichten,
 Gelijk in 't Joodtsche Land gebeurde. Mijn gedichten
 Verheffen zich, wanneerze uw' naem in hunne maet
 Behelzen mogen, en gewaegen van uw' staet.

Zoo krijgt de stille (l) deugt vermaertheit op haer zijde.
 Wie zijn behoudenis en heil bemint, vermijde
 Naer eenen grooten naem te jaegen. Godt alleen
 Geeft faem en eere. De vermaertheit, hier beneên
 By menschen ingeleit, by Koningen en Grooten,
 En zonder ootmoed en vernedering genooten,
 Schijnt onbedrevenen wel hoog te zijn van draf,
 Maer hem, die kennis draegt, een wit geschildert graf.

Godt te niet gebracht, ende hy heeft gelaeten de gedachtenisse der ootmoedigen van zinnē.
 Eccles. 10: 21.

(i) Pharaō
 dede hem
 klimmen op
 zijnen twee-
 den wagen,
 dā uitroeper
 roepende,
 dat zy alle
 hunne knyen
 voor hem
 buigen zottē-
 den. Gen.
 41: 43.

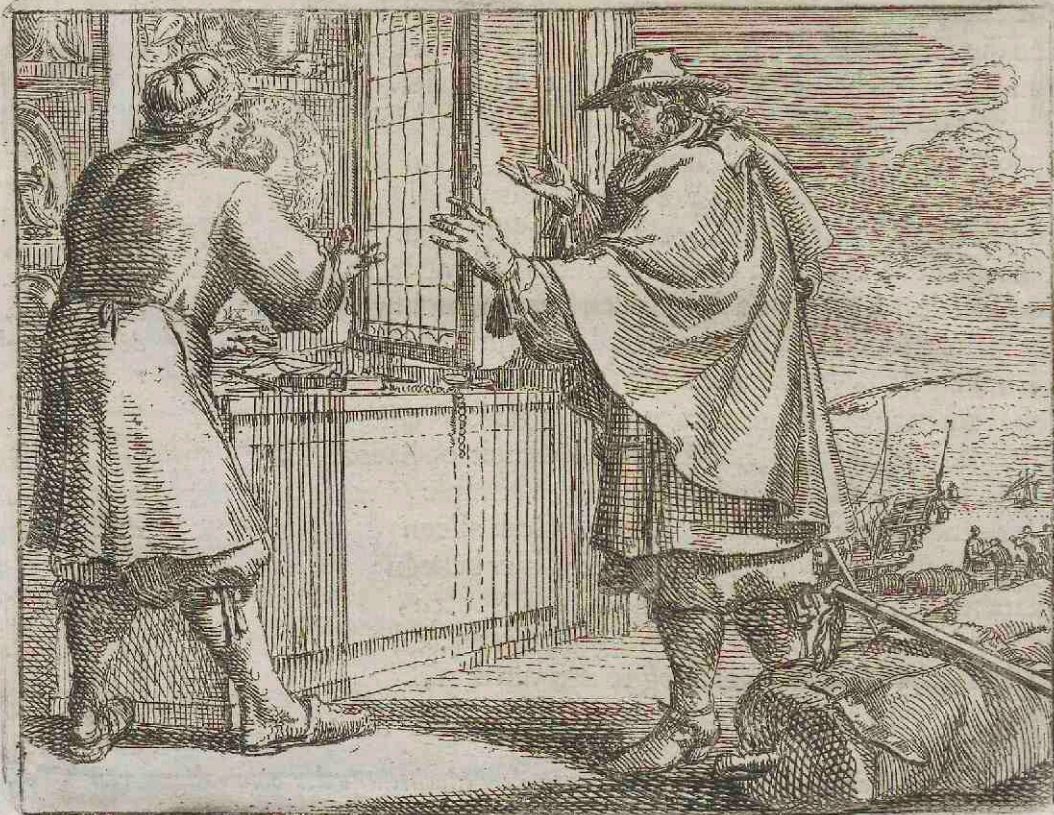
(k) Fosue.
 10: 12.

(l) De ge-
 dachtenisse
 der hoovaer-
 digen heeft

IK BEN EEN VREEMDELING BY U, ENDE EEN PEL-
 GRIM, GELIJK ALLE MIJNE VADERS. *Psal.* 38: 13.

XXVI. *Iter facientes per Regna externa ad propria, non emunt ea, quae non possunt secum ferre, ut sunt arbores & similes res, sed gemmas aliaque monilia pretiosa.*

DE Reiziger, daer hem zijn herte woelt en brand,
 Om naer lang zwerven het verkoren Vaderland
 Weêr aen te doen, gelijk een lang gewenschte haven,
 Zoekt geene goederen te koopen, in het draeven

En rotsen al te' zwaer te voeren , hout noch steen ,
 Of hinderlijk gewicht van loot en yzer ; neen !
 Hy is zoo dwaes niet in 't beleggen van zijn gelden,
 Hoe leeg de Koopliên ook hunn' logge waeren stelden ,
 Hy zoekt gesteenten en kleinoodien , gepast
 Met dingen van waerdy , met eenen zonder last
 En eenig hinder op de reize meê te dragen.

(a) *Univer-* Is dit een (a) wijsheit in dien Pelgrim , om de plaegen
fos oportet , En ongemacken van de reize te ontgaen ,
qui sapien- Hoe zal men eigenlijk dan noemen het bestaen
tes , qui ho- Van zulcken , die belast ten Hemel willen reizen ?
mines meri- De steile Hemelbaen en kan met geen gepeizen
tò dici vò-

lunt, fragilia contemnere , terrena calcare , humilia despicerè , ut possint cum Deo beatissima necessitudine copulari. Lact. Firm.

Geleucken worden by de zijne: het gevaer
 Van struickelen is hem zoo lastigh niet en zwaer,
 Als henliên op den wegh naer boven, hier te missen
 Geld slechts het lijf niet, maer de ziele. duifterniffen
 Vermengt met zwavelvyer, geborsten uit den gloet.
 Der Helle, dreigen ons, indien men niet den voet
 Eens koom' te doolen en de rechte streck niet houde.
 Wat dwaesheit is het dan, dat iemant zich betroude
 Dien wegh te wandlen met zoo weinig achterdocht,
 En zich tot buigens toe te laden; ongekocht
 Juweelen van de deugt te laeten, en te zweven
 Met zijn gedachten op de dingen van dit (b) leven?
 Men bout vast Huizen en Paleizen, en men breekt
 Zijn hoofd met rijkdom te vergaëren, of men steekt
 By aertsche Koningen naer eene kroon van cere;
 Men wenscht een' Amptenaer te wezen, en een' Heere
 Van aenzien onder 't Volk en Borgers: zoo vergeet
 De mensch waerom hy is geschapen, en besteet
 Al zijne gelden, al zijn middelen aen waeren,
 Die zijn behoefstigheid en armoë noch bezwaeren.
 Indien men, eene ry van jaeren achter een,
 Zich kon verzeekeren te leven hier beneên,
 Het was verschoonbaer, ja onstrafbaer by de kloecken,
 Naer macht en middelen te jaegen en te zoecken:
 Nu is het leven van de menschen eng bepaelt,
 En 't is onzeker of het licht, dat heden straelt,
 (Al schijnt het iemant vreemt) ons morgen zal gebeuren.
 Men moet dan d'ydeldheit verlaeten, en niet treuren
 Om zulk een (c) slecht verlies, dat namaels wort geboet.
 Het Licht der Heidenen, verslingert op het zoet
 Des derden Hemels, kent noch weet geen (d) stad op aerde,
 Die by de vroomen zoo te achten zij van waerde,

(b) *Tantis malis repleta est haec vita, ut, comparatione ejus, mors remedium puretur, non poena.*
S. Aug.

(c) *Sola quidem amaritudinis consideratio, quae per hu-*

jus vitae delectationes sparsa est, sufficit, ut omnis mundana & sensualis consolatio odio habeatur. Stella in Lucam. (d) Wy en hebben hier geen blijvende Stad, maer wy zoeken een toekomende. Hebr. 13: 14.

Om daer te blijven en te woonen: hem behaegt
 Alleen Jeruzalem daer boven: hy verdraegt
 Met zijn genooten op die zoete hoop veel strijdens
 By Heydenen en Joôn, (e) veel ongevals en lijdens
 In al zijn leven, zoo te water als te land;
 Ja hy ontsiet zich na dit slaven niet, het zand
 Te verwen met zijn bloed in 't oud gebied van Roome.
 Men zal gewis, indien men langer maele en droome
 Van groote dingen hier beneden, Godts genâ
 Verwaereloozen, en het zielverlies te spâ
 Bekennen, als men zich bedencke op 't krancke bedde.
 De snelle tijd vereischt, dat yder een zich redde,
 En nederwerpe, wat hem hindert op den pad.
 Zoo komt hy noch ter nood des avonts in de Stad.
 worden niet verlaeten; wy worden verworpen, maer wy en gaen niet verloren. 2 Cor. 4. 8: 9.

ALLE VLEESCH IS HOY, ENDE AL ZIJNE GLORIE
 ALS DE BLOEME DES VELDTS. *Isai. 40: 6.*

XXVII. *Parvi pueri admirantes nimium in libris auraturam,
 aut picturam pulchram, privantur ejus libri Medullâ,
 doctrinâ nimirum.*

(a) *Expecta paulisper, & non erit.*
DE schoonheit van het vleesch is als een Lelybloem,
 Of eene Lenteroos, haer heerlijkheit en roem
 Naer (a) eene korte wijl van niemand te beschouwen.
 Noch kan de Jonkheit hier de zinnen bezigh houwen
 En kittelen, als of die blankheit en dat root,
 O blintheit van den Mensch! ons eenig voordeel bood.
 Eene oorzaak, dat wy, om het stomp vernuft te scherpen,
 De beeltenis van een onnoozel wicht ontwerpen,
 Dat voor zijn handgebaer een Boek heeft, rijk vergult
 En cierlijk toegestelt, zijne oogen streelt en vult

Met

Met dat uitwendigh schoon des leeders, zonder voordeel
Te trecken uit de blaên van binnen; want zijn oordeel
Staet noch te rijpen, en te groeien met den tijd.

De leerzucht koos dit Beeld uit niemants haet of nijd,
O jeugt der werelt! maer bewoogen door de reden:
Want oogtmen op uw doen en wandel, uwe zeden
En neigingen, gewis men ziet uw beeld hier in,
Daer gy de schoonheit vyert gelijk eene Afgodin.
Van uwe ziele hier beneden, niet gedachtigh
Hoe Godt, in al zijn werk zoo wonderlijk en machtigh,
Die schoonheit schiep, om u te meer tot zijnen Troon,
Dat eeuwich Paradijs, die zee van al het schoon,
Te locken: want men leert (b) d'onzienelijke dingen.
Uit deze zichtbaerheên bevatten. Waer begingen

(b) Want
zyne onzie-
nelijke din-
gen worden
beschout uit
het schepsel
der werelt,
alsze door
zulcke din-
gen, die ge-
maekt zijn,
verstaet wor-
den. Rom. i:
20.

Oit

Oit kinders grover feil dan deze? Spreek eens rond,
 Indienge in uwen Hof een waterader vond,
 Zou u de klaerheit van het water zoo bekooren,
 Dat gy de bron daer af niet zoecken zoud? behooren
 Wy dan niet om te zien, wanneer ons eenig licht
 Van schoonheit hier om laeg bejegt; het gezicht
 Te wenden na die bron der schoonheit; ons te wennen

(c) *Ex perpetuitate
 creaturarum
 intelligitur
 Creator æ-
 ternus, ex
 magnitudi-
 ne omni-
 tens, ex or-
 dine & dis-
 quisitione sa-
 piens, ex gu-
 bernatione
 bonus.*

S. Aug.

(d) *Math.*
 6: 24.

(e) *Omnium
 terribilium
 mors est ter-
 ribilissimum.*
Aristoteles.

*Sapienti
 valde utile
 est adstirisse
 morienti.*

*Hier. Car-
 danus.*

(f) *Plu-
 guiesse a*

*Dios que no
 te determi-
 nasses en*

*la primera vista: sino que luego del primer golpe en viendo algún rostro hermoso, te acordasses
 de la verdad de lo que es el hombre. Diego de Estella.*

Den (c) Allerhoogsten in zijn Schepsel te bekennen?
 Gewis d'onzeckerheit des levens eifcht het ruim.
 Ey staek dan kinds te zijn, en vaegh het dertel schuim
 Uit uwe zinnen: laet geen Schepsels u verkloecken
 Met hun uitwendigh schoon: gebruik hun als de Boecken,
 Waer in men lezen kan, hoe Godt bemint moet zijn.
 Wie eenen Afgodt maekt van 't Schepsel, zal met pijn
 Den Schepper naderen. (d) Het dienen van twee Heeren
 Valt ons onmogelijk, en veel te zwaer te leeren.
 Is echter iemand noch zoo vast om laegh gehecht,
 Dat hy het Schepsel waent met groote reën en recht
 Den naem te geven van een schoonheit waert te prijzen:
 Het is geraden, dien beminner eens te wijzen
 De (e) gruwzaamheit, waer in die schoonheit moet vergaen,
 En in hoe korten tijd zulks beuren zal. waer staen
 Die blinkende oogen, als den adem is vervaeren?
 Dat voorhoofd van Albast? die roode wangen? baeren
 Oit spoocken meerder schrik by menschen, als het lijf,
 Waer in bevalligheit en schoonheit haer verblijf
 En zetel namen, als 't berooft wort van zijn leven?
 Heeft oit een vuile Poel meer stancken uitgegeven,
 Dan zulk een Monster, een verblijf van ongediert?
 Is dit geen waerheit, zoo is ook met een verziert
 En valsch, al wat men oit op aerde zaghe gebeuren.

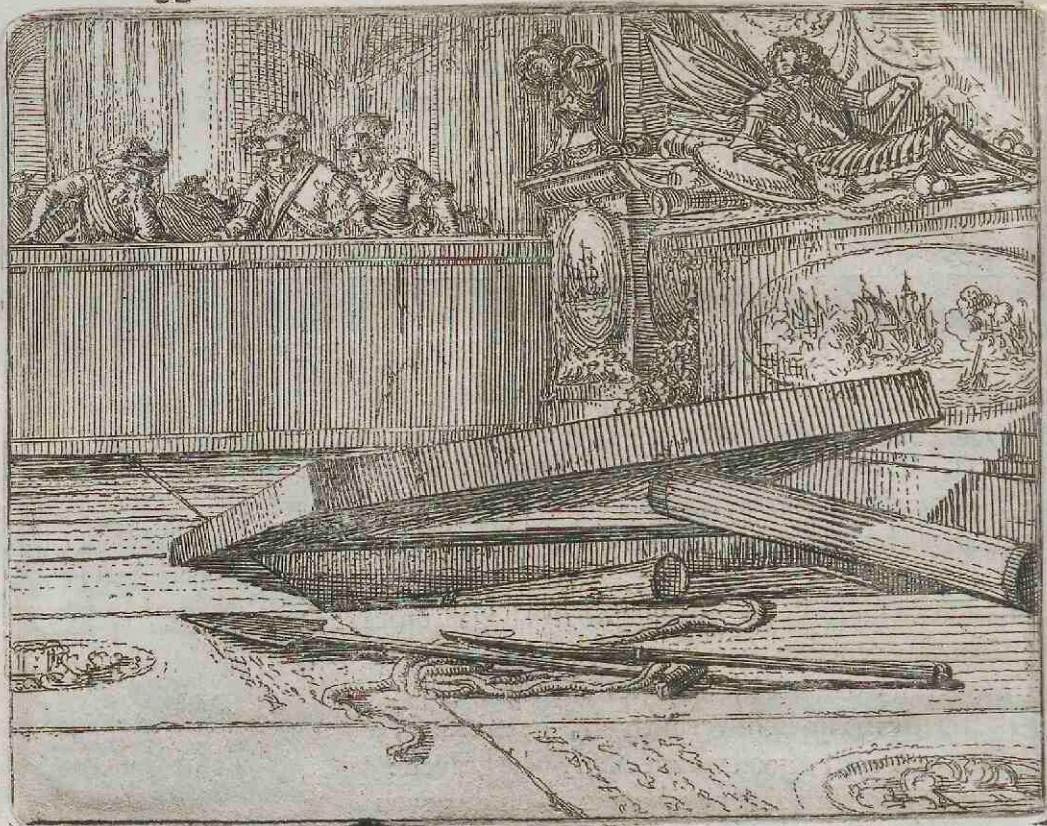
O Jonge zielen! laet u stof noch schaduw' sleuren
 Noch ringelen; maer komt u (f) eene schoonheit voor,
 Zoo denk eens aen den mensch, hoe al zijn glans en gloor,

Zoo veel het lichaam is betreffende, verduistert;
 Hoe waere schoonheit niet verandert noch ontluistert.
 Wien dees bedenkinge eens het hart bewegen kan,
 En dagelijks beweegt, wat ist een rustigh man!
 Hoe zal hy Godt zijn ziel, van ydelheên ontslagen,
 Opossen kunnen, en hem zucht en liefde draegen!

VESTIUM SORDES CANDIDÆ MENTIS INDICIA
 SUNT. *S. Hieron: ad Eustoch.*

XXVIII. *Wee u, want gy zijt gelijk de gewitte graven, die den menschen van buiten schoon schijnen, maer van binnen zijnze vol van doode beenderen, en van alle onreinigheit. Math. 23: 27.*

IN dien de mensch, van Godt zoo rijk begaest met reden,
 Meer was genegen zich met Christelijcke zeden
 Te cieren, dan het lijf met kostelijk gewaed,
 Ik zou my in zijn licht verlustigen, geen' raed,
 Om hem te leeren, gaen verzoecken by de graven:
 Nu doet de nood ons zien naer beelden, en de gaven
 Te wercke leggen, die de Hemel ons vergunt.
 Wiert mijne Grafprent slechts voor eene gankbre munt,
 Waer op het beeld staet van zijne ydelheit, ontfangen
 En aengenomen, ik bereikte mijn verlangen.
 't Beliefde Jesus, in zijn' wandel hier beneên,
 De Schriftgeleerden en geveinsde Phariseen
 By witte graven te gelijcken, schoon van buiten
 En lustigh aen te zien, maer in het open sluiten
 Vol doode beenders en onreinigheit: dit magh
 Ook wel van henliên zijn gesproocken, die de vlagh
 Van overtolligheit in kleeders laeten zwieren.
 Zoo veele zorgen, in het proncken en vercieren.
 Van lijfen leden, by de Jofferen gewoon,
 En wat in dertelheit en weelde maet noch toon

Kan houden (laet zich vry de blinde werelt vleien
 Met een verscheidenheit in drachten en levreien)
 (a) *Vanum* Is ons een klaer bewijs van (a) ydelheit in 't hart,
cor vanita- Is ons een klaer bewijs van (a) ydelheit in 't hart,
is notam Van opgeblaezenheit inwendigh. Men verwacht,
ingerit cor- Neen zeecker ! nooit zoo diep in 't zienlijk, zoo de zinnen
pori, & ex- Genegen zijn 't cieraet der ziele te beminnen.
terior super- Twee strijdigheden, die als vyer en water zijn,
fluitas in- Vereenigen zich nooit. Hy is met valschen schijn
terioris va- En waen beholpen, die gelooven kan, dat zeden,
nitatis indi- By Godt ontfangbaer, zich met dertelheit bekleeden.
cium est. Een dootbaer heeft cieraet noch luister, zooze niet
Mollia in- Met eenen dooden is geladen: en men ziet
dumeta ani-
mi molli-
ciem indicant. Non tantum curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens in-
culta virtutibus. Bernard. in Apolog.

Op aerde niemant tot de (b) pronckery genegen,
 Dan die een ziele draegt, gestorven en verslegen
 Door overtredingen en zonden; want indien
 De ziele leven had, men zou haer wercken zien
 Ter stede, daer zy woont; de zinlijkheit verdoofde
 Haer' yver niet; gy zaegt het lichaem van den hoofde
 Tot aen de voeten in een' nederiger stant;
 Het lichaem volgde haer gehoorzaem aen de hand,
 Niet eens gedachtigh aen cieraeden; het verfmaede
 De beuzelingen, daer de werelt hem toe raede.
 Hier van verzeeckert ons de wandel van (c) Sint Jan:
 Hoe verre was de pracht van dien verkoren Man!
 Most niet het purper en de zijde van dien (d) Rijcken,
 De plaeg van Lazarus, voor zijnen gordel wijcken,
 Alleen van leeder, en zijn kleed van Kemels hair?
 Nu denk ik aen het Lied van Sions Harpenaer,
 Verslingert om de Bruid van zijnen Godt te looven:
 (e) Al haere glory (hoe vernedert en verschoven
 Staet hier de werelt met haer kostelijk gewaed!)
 Is, zingt hy, maer alleen inwendigh. Kon de maet
 Van Orpheus, zoo men leeft, de redelooze dieren
 Aendachtigh maecken, wat een zeegbaerheit in 't cieren
 Is dan te hopen in een redelijcke ziel,
 Indien haer oit de maet van David onderhiel?

Wie dan met wijsheit zijn bedrijven wil beleggē,
 Vermijde tegen 't licht der waerheit iets te zeggen,
 Dat is, zijn hoovaerdy te decken met wat schijns.
 Hy dencke liever, hoe zijn (f) Heyland zoo vol pijns
 Ontbloot van kleederen aen 't Joodtsche Kruis most hangen,
 Om onze zonden naekt most sterven. Zijn verlangen
 En yver, heeft hem Godt met (g) overvloed verzien,
 Zy den nootdrustigen te kleeden, hun te biēn

ut in peccato sanemur, Christum Crucifixum intueamur. Quo modo, qui intuebantur serpentem aeneum in deserto, non peribant moribus serpentum: sic qui intuentur sive Christi mortem, sanantur à moribus peccatorum. Augustinus super Joān. (g) Maekt voor u vrienden van den Mammon der ongerechtigheit, op dat zy u ontfangen, als gy vergaen zidi, in de eeuwige Tabernakelen. Luc. 16: 6.

(b) *Serico
 & purpura
 induit a Chri-
 stum sincere
 re induere
 non possunt:
 auro, mar-
 garitis &
 monilibus
 adornat a
 adornamen-
 ta mentis &
 cordis per-
 diderunt.
 Cyprianus
 de Hab.
 Virg.*

*Mulier sic
 ornata om-
 nium domus
 est. Demo-
 num infer-
 nalium. Am-
 brof. de Vir-
 ginitate.*

Lib. 1.

(c) *Math.*

3: 4.

(d) *Luc. 16:*

19.

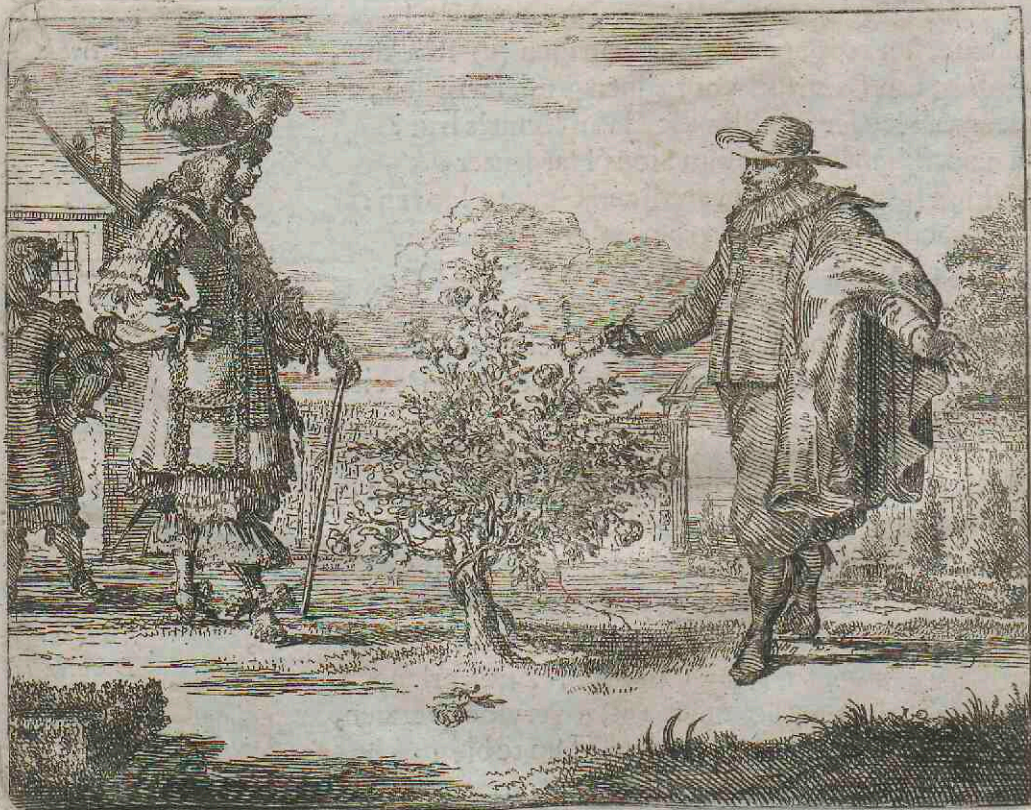
(e) *Al de
 glorie van
 des Konings
 Dochter is
 van binnen.
 Psal. 44: 14.*

(f) *Frarres,*

Een Broederlijke hand ; zoo komt hem Godts genade,
Wanneer hy eenmael die behoeven zal , te stude.

— QUI GENUS JACTAT SUUM,
ALIENA LAUDAT. — *Seneca in Hercule Furente.*

XXIX. De Man, eenen doornetak van eenen Roozeboom
afpluckende, spreekt.

HET was onnoodigh aen het Sparen, uit te vinden
De Kunst van Drucken, en de zinnen te verbinden

Aen doode letters, daer het wezen der (a) Natuur
Van wijsheit overvloeit. De Jeugt, met leerzaam vuur
Ontsteecken, en behoeft, om 's werelts ydelheden
Te vatten, geen en Boek; men kan ook goede zeden
En kennis krijgen by de boomen in den Hof.

Mijn Zoon, ik geef het u te dencken, of my stof
En reden mangelt zoo te spreekken, in 't beschouwen
Van dezen Roozegaert; en of geen vast betrouwen
Ons noodigh zy, dat Godt met oordeel en beleit
De dingen wezen gaf? Wie noch met onbescheit,
Ontbloot van deugden op zijn' adel wil braveeren,
Gelijk 'er veele zoo verydelt zijn, kan leeren
By dezen Roozeboom, hoe (b) eige deugt alleen
De menschen adelt, en doet scheiden van 't gemeen.
Want dat uit eenen struik en wortel frissche Roozen
En doornen wassen, beeld ons aerdigh af, hoe (c) boozen
En vroomen menigmael uit eenen zelve Stam
Geboren worden. Maer zoo dit de boozen quam
Te stade, diende dit tot hunnen glans en eere,
Dat zy gesprooten zijn van een' doorluchtigh' Heere,
Die leven wekte door zijn deugden, dezen tak,
Die my zoo vinnig met zijn scherpe doornen stak
Aen hand en vingers, had dan reden zich te roemen.
Wat stam is eelder dan de Roozeboom? zijn bloemen
Verquikten eene ziel, die op haer sterven lagh.
Maer dit en helpt niet aen de doornen; zy vermagh
Met haer geboorte niets: zoo baet geen' mensch den (d) Adel.
Der ouden, indien hy zelf niet in den Zadel
Ga zitten, en zijn bloed met dapperheit vercier?
Wie Grootvaers adel op wil haelen, niet den zwier
Van zijne daeden volgt, gebrueckt eens anders veders
En pluimen tot cieraet; of dekt zich met de kleeders
Van rijcke lieden, hem geschoncken als in nood.
By zulk een ydel slag van menschen was de Jood

(a) *Nec est
quisquam
gentis ul-
lius, qui du-
cem natu-
ram nactus,
ad virtutem
venire non
possit. Cic.
lib. 1. de
Leg.*

(b) *Splendi-
dum te, si
tuam non
habes, aliena
claritudo
non efficit.
Boëthius de
Cons. Phil.
Lib. 3.*

(c) *Sis licet
ingenius, &
clarisque
parentibus
ortus, esse
ramen vel sic
bestia magna
potes. Co-
drus Ur-
ceolus.*

(d) *Egregia
Antecesso-
rum facino-
ra ignomi-
nia & de-
decori sunt
Successori,*

nisi eadem imitetur. Did. Saav. Symb. XVII.

Te tellen, toen Godts Zoon op aerde hier verkeerde:
 Hy roemde zich een (e) Spruit van Abraham, begeerde
 Zich met dien valschen roem te cieren: maer hy schein
 In zijne zeden eer een Duivels kind; een steen,
 Een houten blok zoo veel dien Vader te gelijcken
 Als hy. Om dezen naem te draegen, mosten blijcken
 Des Vaders zeden en bedrijven in den Zoon.
 De wercken reicken aen den Edeldom de Kroon.
 Wanneer de deugden in den Edeling ontbreecken,
 Dient hy zijne ouderen tot schande, wort geleecken
 By geen en mensche, maer een monster, is verdriet
 En innigh hartseer voor de Moeder, anders niet.
 Dat nu de Hoveling dien valschen lof ontleere,
 Indien hy voor geen' dwaes geacht wil zijn: hy keere
 Zijne oogen enckel na de deugden: laet hem eens,
 Of ook den Adel voor wat groots en ongemeens
 By Godt wort aengezien, naspeuren uit Godts Boecken.
 Verkoos hy (f) Saul niet tot Koning, die ging zoeken
 Zijn Vaders Ezels, als een Landman zonder lof,
 En uit een' laegen Stam gebooren? Uit het stof
 Verhief hy (g) Jephtha, van zijn Broederen verstootten
 Om zijne onwettige geboorte, tot een' grooten
 Verlosser zijnes Volks, van Ammons dwinglandy
 Besprongen, en gedreigt met harde slaverny.
 De Heyland (h) koos ook tot Apostelen geen Heeren
 Van hoogen Adel; neen! de werelt most bekeeren
 Door arme Visschers, en by hun ter schoole gaen.
 En om den Edeling noch bet te doen verstaen
 Zijne ydelheit, of hy ten leste zich mocht schaemen
 In al dit proncken met zijn titelen en naemen;
 Hem zelven noemde hy (i) een' Herder, die een Prins
 En Vorst der Vorsten was. Stelt iemand veel gewins
 En voordeels in den wind der ydelheên te volgen,
 Hy zal ten leste zich bedrogen zien, verbolgen
 Van 's werelts Rechter zijn bejegt, als de dagh,
 Waer in men hoovaerdy noch ootmoed plegen magh,

(e) Jesus
 zeide tot
 henlieden:
 Zijt gy Abra-
 hams kinde-
 ren, zoo doet
 Abrahams
 wercken.
 Maer nu
 zoekt gy my
 te dooden,
 eenē mensch,
 die u de
 waerheit ge-
 sproocken
 hebbe, die ik
 geboort heb-
 be van God,
 dat en heeft
 Abraham
 niet gedaen.
 Joā 8: 40.
 (f) I Kon. 9.
 (g) Judic.
 11.

(h) Heeft
 Godt de ar-
 me mensche
 niet verko-
 ren in deze
 werelt?
 Jac. 2: 5.
 (i) Ik ben
 een goet
 Herder.
 Joā. 10:
 11.

Eens zal verscheenen zijn. Denk liever, Christe zielen!
 De wormen zullen my doorknaegen en vernielen,
 Gelijk mijne ouderen gebeurt is: (k) d'edelheit
 Van henliên afgedaelt, is eene doot, ja leit
 In een verrotting, die ik morgen heb te wachten.
 Zoo deze dingen u geduurig in gedachten
 En zinnen speelen, zal u noit de dwaetze zucht
 Tot lof bekooren, maer verdwijnen in de lucht.

(k) La nobleza, que dellos heredaste, fue mortalidad y corrupcion. Diego de Esbella.

DIE RIJK WILLEN WORDEN, VALLEN IN BEKOO-
 RINGE, ENDE IN DEN STRIK DES DUIVELS.

1 Tim. 6: 9.

XXX. *Quando divitiarum amore teneris, animam tuam pro opibus vendis, cumque ipsa pretiosior sit omnibus mundi opibus, pro vili stercore illam mutuas, tanquam Puer uberibus matris lactatus, qui lapidem pretiosum contemnit, si pomum ei offeratur.*

D. Stella in Lucam.

HET hart des rijcken wort bezeten van het goet,
 En al zijn hope steunt op eenen overvloed
 Van schattē, die zijn brein van't (a) Hemelsch licht beroovē.
 Bleef Godt zijn hope, noit had Jesses zoon, van boven
 Met eene onfeilbaerheit beschoncken, hem geraēn:
 (b) Valt u de rijkdom toe, zoo laet uw hart daer aen
 Zich niet verbinden; ik verzwijg' dat mijne veder,
 Om uit te drucken zijn verkeerde wercken, weder
 Bestaen zou eenig Beeld te teekenen; dit Kind,
 Dat voor een schoon Juweel veel liever is gezint
 Te kiezen eene Peer of Appel: zy gewende
 Haer liever zijnen lof te melden; want het ende
 Van zulk een' rijcken wort met zaligheid becroont.

(a) Neque altum, neq; divinum illi suscipere possunt, qui suas omnes cogitationes in rem humilem & contemptam abjicerunt. Cicero Lib. de Amic.
 (b) Indien de

Vraegt iemand nader: Wat dit Kinderbeeld vertoont?

rijkdommen overvloedig zijn, zoo en wilt uw harte daer aen niet stellen. Psal. 61: 11.

Wat

Wat anders, dan het doen des menschen, die 't gesteente
 Des Hemels, 't eeuwigh heil, dat Godt aen zijn Gemeente
 En Kinderen, zijn jock opnemende, belooft,
 Zoo reukeloos versmaet, om een verganklijk goest
 Van weelde en rijkdom te genieten hier op aerde.
 Den (c) Hemel reeckent hy van een geringe waerde,
 Die op den rijkdom vlamt. Ik toon dit: zoo men Godt
 Genieten wil, en met de zaligen een lot
 Deelachtigh worden, is het noodigh, zijn gedachten
 Naer Godt te wenden, en de (d) winst der werelt achten
 Voor louter schade: maer (e) wie gelt en goet bemint,
 Is nacht en dagh daer meê bekommert, en hy vind
 Zijn om de overhooge kennisse Jesu Christi onses Heeren. Phil. 3: 8. (c) *Qui divitiarum
 servus est, divitias custodit ut servus. Hieronymus.*

Noit meer genoegen, dan wanneer hy zijn vermogen
 Gelijk een volle Maen ziet wassen. Zoo beoogen
 Des rijcken driften dan geen zaligheid; zoo staet
 De Hemel, Godts Paleis, in eenen leegen graet
 By hem; zoo wenscht hy 't heil der Engelen te missen
 Voor een' onnutten klomp van Goud. Wat duisternissen
 Bedwelmen het gezicht van zijne ziel! Helaes,
 Wanneer de mensch geen licht uit Gode scheidt, hoe (f) dwaes
 Is al zijn poogen en bedrijven in dit leven!
 Een Valk, indien men hem veel spijsze komt te geven,
 Is zijnen Meester niet gehoorzaam: zoo en ziet
 Een Man van middelen na (g) Godts bevelen niet.
 Geen rijkdom baete den verloren Zoon: hy scheidt
 Uit dat gezaligt huis zijns Vaders, en vermeide
 Zich in de dertelheit en weelde; maer wanneer
 Hy al zijn gelden had verloren, van een' Heer
 Geworden was een slaef, die vuile zwijnen hoede,
 Zoo (h) openbaerde zich de kennis. d' Arremoede
 Bekeerde hem, die van den rijkdom was verleit.
 Wie zou om rijkdom dan noch wenschen, die bescheit
 En reden plaetsc gunt? De rook des vycrs, gedreven
 Uit eenen Schoorsteen, zal ons in 't gezichte zweven
 Voor een kortc wijl: de rijkdom en het goet,
 Al maekt het iemant zoo hovaerdigh van gemoed,
 Is (i) onbestandigh en verdwijnende. Wie heden
 Gegoet is, en van elk geëert wort, en gebeden
 Dat hy zijn dienaer slechts genoemt magh wezen, zal,
 Eer noch de Morgenzon gerezen is, ten (k) val
 Geraecken, ja een kleed voor zijne nacktheit hoeven.
 Maer schoon al draeide zijn geluk op vaste schroeven,
 De rijkdom schaft hem zorge. Een dienaer, die getrouwt
 Zich in den dienst quijt van zijn' Huisheer, en den bouw
 Van zijnen Acker helpt bevorderen, vermindert
 Zijns Heeren kommer, die te voren was verhindert
 Met al dien ommeslagh in zijn' gewoonen slaep:
 Maer grooten rijkdom is een ongetrouwen knaep,

(f) *Nihil mi-
 serius est,
 quam prop-
 ter num-
 mum Deum
 contemnere.*

Idem.

(g) *Nisi va-
 caveritis à
 terrestribus,
 nihil cognos-
 cere poterit-
 is de caele-
 stibus. Am-
 brosius.*

(h) *Ik zal
 opstaen, ende
 gaen tot mij-
 nen Vader,
 ende hem
 zeggen: Va-
 der, ik heb-
 be gezon-
 digh in den
 Hemel ende
 voor u. Luc.*

15: 18.

(i) *Het is
 een damp,
 die een lut-
 tel tijts ge-
 zien wort.*

Fac. 4: 15.

(k) *Divi-
 tiarum est
 formae gloria
 fluxa atque
 fragilis est.
 Salust. in
 Catil.*

Dewijl hy noit zijn' Heer laet rusten van de zorgen,
Ja hem den last verzwaert, en met den vroegen morgen
Doet waecken, om te zien of niemant hem verkort.

(1) *Ille di-
ves cui tanta
possessio est,
ut ad libe-
raliter vi-
vendum fa-
cile conten-
tus sit; qui nihil quærat, nihil appetat, nihil optet amplius.* Cicero in Parad.

Wel (1) zaligh is hy dan, die niet gedreven wort
Na d'ydelheden dezer werelt, zijne zinnen
Op geenen rijkdom zet; maer eerder zoekt te winnen
Den Schat des Hemels, die de ziele vergenoegt;
Nadienze zich hier door by haeren Schepper voegt.

WIE DE RIJKDOMMEN LIEF HEEFT, DIE EN ZAL
DAER AF GEENE VRUCHT NEMEN. *Eccles. 5:9.*

XXXI. *Come per li molti frutti sogliono rompersi li rami de gl' arbori; così
sogliono spiccarsi da Dio quelli, che son molto carichi di ricchezze, &
cader con loro nell' inferno. Diego Stella.*

ALS iemant eene zaek van groot belang zijn' vriend
Bevelen wil, en die van hem met yver dient
Gehantheft en verzorgt, hy zal 't hem niet betrouwen
Met eens te melden, maer wel driemaal hem ontvouwen

Schier met een' zelve klank van woorden. Doet men dit

In aertsche dingen, om het voorbeogde wit

Gewis te treffen, wat verstandige zou laecken,

(a) *Nun-
quam satis
dicitur, quod
nunquam
satis disci-
tur. Seneca.* Dat wy met vaerzen, die het (a) Hemels leven raecten,

Den rijcken andermael bejeegnen? Heeft de hand

Van dat onnoozel wicht, voor eenen Diamant

Het fruit verkiezende, zijne oogen niet ontflooten,

Nu zal de Teeckenaer hem in het puik der looten

Van eenen Appelboom verbeelden; of hy raed

Met Godt wou leven in zijn' kommerlijcken staet.

Hy zie met aendacht dan in dezen tak, geladen

Met Appelen, die 't oogh eens lustigen verzaden,

Zijn Beeltenis, daer hy van gelden overvloeit;
 Hy zie hem niet alleen, zoo vol en dicht begroeit,
 Gebogen naer om laegh, maer neigen om te breecken,
 Te scheuren van zijn' Stam, en dan te blijven steecken
 In slijm en modder van den velde, daer het krielt
 Van vuile Padden en van Adderen. Vernielt
 Dat vuig gedierte [hoor den rijcken hier verzuchten,
 En klaegen] eenen tak met zulcke schoone vruchten,
 Dat zal my jammeren, en quetsen in het hart.
 Gy hebt gelijk, mijn Vriend: nu denk eens, hoe het smart
 Een ziele, die al lang uw eeuwigh heil beminde
 En zocht te vorderen, wanneerge u zoo verzinde,
 Dat uw' (b) begeerten op den rijkdom bleven staen.
 Gy dreigt, gelijk dees tak zoo zwaer met ooft gelaen,

(b) *Amor
 tempora-
 lium viscus
 est spiritua-
 lium pena-
 rum. Au-
 gustinus.*

Van uwen Godt, den boom, waer uit gy zijt gesprooten,
 Te scheuren, en met al uw' ponden gouts een' grooten
 En schrickelijcken val te lijden, in een' poel
 Met ziele en lichaem te verzincken, daer 't gewoel
 Van Helsche padden en gedochten u vervaeren,
 En daer te blijven, niet een ry van weinig jaeren,
 Maer zonder einde; beeft u noch het harte niet?
 Of waentge dat mijn pen geen wit van waerheit schiet,
 Zoo hoor uw' Heyland in het Evangelij leeren:

(c) *Lichtelijcker is 't eenen Kemel door eener naelden ooge te gaen, dan den rijcken mensch te komen in het Rijke der Hemelen. Math. 19: 24.*

(d) *Wie niet en verzaekt alles dat hy bezit, die en magh mijn Discipel niet wesen. Luc. 14: 33. Si habet animus unde oblectetur extrinsecus, sine delicijs*

manet interius. August: Super Joan. (e) Exod. 16: 3. Num. 11: 4. (f) Nihil est tam angusti tanque parvi animi, quam amare divitias: nihil honestius magnificentiusque, quam pecunias contemnere. Cic. lib. 1. de Offic. (g) Luc. 16.

(c) Eer zal een Kemel door een naeldenoog passeeren,
 Dan een vermogende ten Hemel innegaen.
 Met eenen zwaeren last langs eene steile baen
 Te klimmen, wort geen' mensch van vleesch en bloet gegeven:
 Maer wat is lastiger, dan hier beneên te leven
 In eenen slommer van veel goederen en gelt?
 Des rijcken ziele, dus beladen, kan gewelt
 Noch kracht gebruicken, om den Hemel te verwerven;
 Want (d) niemant wint hem, dan met alles af te sterven,
 Wat hier beneden oit een menschenhart bekoort.
 De Heylige Lantdouw' sloot Israël de poort,
 Zoolang het noch een' trek gevoelde tot de (e) spijsze,
 Die in Egypten hem wiert aengedist. De wijze
 En rechten middel om te komen in dat land,
 Was Pharoos wellusten verzaecken, het verstant
 Te reinigen, en met een heiligh vyer ontsteecken.
 Wel aen, ô Rijke! zoek de deugden, die gebreecken
 Aen uwe ziele: smaek (f) geen' kost van bedelaers.
 Geen trek en is 'er tot wat ongemeens en raers,
 Geen honger om by Godt aen zijnen disch te eten,
 Indien men hier om laeg zijn lusten koelt. Wy weten
 Den droeven uitgang van den (g) Rijcken gierigaert,
 Daer Lazarus den schoot van Abraham bewaert.

QUAS DEDERIS, SOLAS SEMPER HABEBIS
OPES. *Martialis.*

XXXII. Zed uw broot op de voorbygaende wateren, want na veele
tijden zult gy dat vinden. *Eccles. II: I.*

TOen my d' aeloutheit met haer Wijzen onderhiel,
Die gaeven hadden om ook eene Chriſte ziel,
Niet denckende op haer' plicht, een goede les te geven,
Zagh ik een' (a) Leerling van Diogenes, gedreven

(a) *Crates
Thebanus,
Philosophus
Cynicus,
Diogenis dis-*

cipulus, ut est apud Philostratum in vita Apollonij, & Dioclem, substantiam in mare projecit, uti liberius philosopharetur, atque dixit: Abire pessum, malæ cupiditates: ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis, neque putavit se posse & virtutes & divitias simul possidere.

Tot wetenschappen en geleertheit, al zijn goet
 Te gelde maecken, en met eenen fieren moed
 Dien rijkdom worpen in de grondlooze baeren,
 Met deze woorden: Gaet verloren, snoode waeren!
 Die mijn begeerlijkheit maer gaende maekt; verzinkt
 Tot in den afgrond, eer gy mijne ziel verdrinkt
 In eene diepte van verganckelijcke weelde.

Ik gaf dien Philosooph, daer mijn bedencking speelde
 Op zijne vreemde daet, geen' Christelijcken lof:
 Want een verachter van de werelt vind wel stof
 Om zijnen overvloed wat nutter te besteden.
 Nochtans, indien men zich wil buigen na de reden,
 Wy moeten overal, gelijk de Honigby,
 Uit slechte Bloemen ook de zoete leckerny
 Der ziele zuigen, en in Beelden en Gedichten
 Te berde brengen, wat den doolenden kan lichten
 In deze duisternis der werelt. Mijne blaen
 Behelzen dan het Beeld van Krates den Thebaen,
 Als eenen spiegel, dien winzuchtigen behoeven,
 Niet om uitwendigh hem te volgen, maer te proeven
 Wat onder deze schors van zijnen handel leit.

(b) En wilt
 voor u geene
 schatte ver-
 gaderen in
 de aerde,
 daerze de
 roeft ende
 de motten
 verdueren,
 ende de die-
 ven uit gra-
 ven en stee-
 len. Math.

6: 19.
 (c) Verga-
 dert u schat-
 ten in den
 Hemel. vers.
 20.

Want dat hy zijne munt, uit haet van d' ydelheit,
 De wateren beveelt, ontraed ons geene schatten
 En grooten rijkdom te verzamelen; wy vatten
 Hier uit de plaetse, daer men veilig die verbergt;
 Daer geene (b) dieven, van begeerlijkheit getergt,
 Hen rooven kunnen, en de roeft hen niet bederve.
 Indien gy zegt: Wel hoe? men moet in 's (c) Hemels erve
 Zijn schatten bergen, zoo de Heyland ons belast.
 Wy stemmen dit met u volmondigh: maer ons past
 Voor al te weten, met wat middel en maniere
 Dat dit geschieden zal, op dat men niet en zwiere
 Door slingsse paden, en het rechte spoor verlies.
 Om u dan rijk te zien daer boven, zoo verkies
 De wateren, en worp uw' rijkdom in de vlooden;
 Noch roep niet: Ik verhoop, de Hemel zal verhoeden

Zulk eene dwaesheit, als my heden wort geraén.

Gy vind een zelve les in 's wijzen Koningsblaén:

Dat hier ten spiegel wort gedaen van eenen Heiden,

Is u van Salomon bevolen, noit misleidden

U zijne lippen, daer hem Godt met wijsheit vult.

(d) Zend op de wateren uw brood uit: want gy zult

Dat weder vinden na verloop van lange tijden.

Zoo spreckt hy, en verstaet by wateren het lijden:

En zwaerigheden dezès levens. Dit bewijst

De Vader, een Propheet, daer zijne stemme rijst

Naer Godt met dezen toon: (e) Wilt, Heere, my bewaecken;

Dewijl de wateren aen mijne ziel genaecken.

Wie is zoo dom, die niet met zijn verstant bevat,

Dat Dávid hier niet rept van een gevoelzaem nat,

't Welk geene ziele kan bevlóeien; maer van rampen:

En tegenspoeden, daer de ziele meê moet kampen

En worstelen in 't perk des levens? Maer wie lijd

Die meer, dan armen en behoeftigen? Men snijdt

Hen veel verwijtingen in 't aengezicht: bekenden

En Vrienden schuwen hen. (f) Zoo dientge dan te zenden

Met raed des wijzen den nootdrufigen uw broot.

Al wat den armen wort gegeven, daer de nood

Hen pijnicht, zet men in den Hemel als op (g) renten.

Kan iemand slechte Waer op hooge marten venten,

Hy zal zich met de winst verheugen in zijn hart:

Nu wint 'er niemant meer, dan die der armen smart

Aenschouwendé, zijn gelt aen henliên geeft ten beste;

Want Godt zal hem een' vloed van schatten op het leste

Daer voor verleenen, ja een (h) koelen beker nats,

Dat meer is, wort by Godt vergolden met veel schats:

Wat eertijts is verdicht van Midas by Geleerden,

Hoe alle dingen zich in klinkklacrgout verkeerden,

Die hy met zijne hand slechts rakte, wort te recht

Van 's armen handen met de waerheit hier gezegt:

by zal hem zijnen wederloon vergelden. Prov. 19: 17.

(h) Zoo wie u te drincken geeft eenen kroes waters in mijnen naem, die en zal zijnen loon niet verliezen. Marc. 9: 41.

(d) Eccles. II: 1.

(e) Maecte my zaligh, Godt, want de wateren zijn gekomen tot aen mijne ziele. Psal. 68: 2.

(f) Offerenda est eis consolatio, quos caminus pauperatis excoquit: illis inferendus est timor, quos consolatio gloriae temporalis extollit.

Gregor in Pastoral.

(g) Hy woekert de Heere, die barmhertigheit doet de armen, ende

Want

Want alle gaeven hen gegunt, en hunne handen
Die raeckende, wie zou hier op niet watertanden!
Veranderen in Gout des Hemels, en de vriend,
Die hunne zwaerigheid verlichte, wort gedient
Van zulk een' rijkdom, by geen menschen te waerdeeren.

Hoe ydel het dan zy, de schouderen te keeren
Den armen, en de kas met gelden t' overlaên,

(7) *Nil
tam com-
mendat
Christia-
num, quam
miseratio
Charitatis.*

Wort by (i) rechtsinnigen begrepen. Nu wel aen,
Verlaet die dwaesheit: maek u vrienden en genooten
Met dezen rijkdom, eer de Hemel blijf geslooten
Voor uwe ziele; want de Godtheit geeft de kroon
Der zaligheid alleen (k) barmhertigen ten loon.

Ambrosius. (k) *Zaligh zijn de barmhertige, want zy zullen Godt zien. Math. 5: 8.*

NON MEMINI ME LEGISSE MALA MORTE MOR-
tuum, qui libenter opera Charitatis exercuit. *Hieron:*
in Epist. ad Nepotianum.

XXXIII. *Als de Mayl gegaen was onder eenen dicken ende grooten
Eickenboom, zoo verhing Absolons hoofd aen den Eickenboom.*
2 Kon. 18: 9.

Zoot zoet genoeg, daer de ziele diep in deelt
Uit haeren eigen aerd, wanneer ons niet verveelt
Den nood des armen te gedcncken, en te redden
Die quynen van gebrek op hunn' verlaete bedden,
By alle menschen wert begreepen, mijn gedicht
Behoefde met geen beelt van Absolon het licht
Te zien; dewyl een trek hun allen aen zou leiden
Om in dat Paradijs door weldaên ruim te weiden.
Maer nu de bezigheid der werelt hen berooft
Van oordeel, en hun vyer van medelijden dooft,
Zal deze dwaenze Zoon van David hun een baccken
En fakkel strecken, om te zorgen en te waecken

Voor hunnen welstant, ja hunn' zielbehoudenis.

Het middel, daer die Prins door oingekomen is,
 Toont mijne Prent: hy bleef aen zijne locken hangen;
 Dat uitgelezen hair, der Jofferen verlangen,
 En lust der oogen, was een strop, die hem verhing.
 Wy laeten rusten hoe zijn jonkheit haer misging
 Aen wederspannigheit, en Vaders Kroon begeerde,
 Daer hy in ouderdom den Scepter droeg: men leerde
 Dit overvloedigh uit de Goddelijcke blaën;
 Het is dien Jongeling te jammerlijk vergaen,
 Dat hy maer (a) eens in 't jaer zijn locken liet besnijden:
 Het hair belette hem te vluchten, en t' ontrijden
 De speer van Joab, die hem priemde door het hart.
 Wie met de zinnen niet te diep en leit verwacht

(a) 2 Kon.
 14:26.

In zijnen rijkdom, en zijne oogen eens wil leenen,
 Zal licht bevroên, dat wy met 's Princen locken meenen
 De groote middelen der machtigen, bewaert
 En opgeslooten, om te voeren eenen staert
 Van pracht en hoyaerdy; de schatten niet besneden
 Noch met de schaer gekort van liefde, daer gebeden
 En sineeckingen van veel behoeftigen den nood
 Te kennengeven, en hoe zeer zy met de doot
 Gedreigt zijn door het zwaerd des hongers, 't leven enden
 In eene baere zee van zorgen en elenden.

(b) *Muchos causan la muerte las riquezas y posesiones, por no cortarlas y darlas a los pobres. Diego de Estella.* Het (b) jammer, dat hier een vermogende verwacht,
 Kon ik in Absolon maer schaduwen: de macht
 Ontbrak mijn veder, om het naer den eisch te schrijven;
 Want aen Godts (c) flincke hand ten jongsten dage blijven,
 Is vry wat anders, dan te sterven in het woud
 Aen eenen Eickenboom. Wy spreecken niet te stout,
 Maer 't Euangelij na. Wie (d) rijk is, zonder gaeven
 Aen den nootdruftigen te deelen, en te laven
 Des armen ziele met het korten van zijn goet,
 (c) *Voorwaer ik zegge u lieden, zoo lang als gy 't niet gedaen en hebt eenen van deze minste, zoo en hebt gy 't my ook niet gedaen.* Ontbeert Godts gunste. Dat steenachtige gemoed
 En zal geen vonnis van barmhertigheid verwerven.
 Om dan met Absolon het leven niet te derven,
 Zoo dient de rijkdom by vermogenden besnoeit
 Met arme lieden te gedencken. Noit en vloeit
 Op eenigh' handelaer van boven zoo veel zegen
 Als op een' milden Heer. Dit zienwe wel te degen
 Tot onze zeekerheit in Vader Abraham:
 (d) *Wie zijn oore sloopt tot den roep des armen, die* Godt schonk dien vroomen, die de (e) vreemdelingen quam
 Gemoeten, eerze noch ontrent zijn' dorpel waren,
 45. Zoo veele schatten, dat hy in den schild dorst vaeren
 (f) *Wie zijn oore sloopt tot den roep des armen, die* Vijf Koningen, gedoft in 't harnas, die het velt
 Hem lieten, en met Loth den roof in zijn geweld.

zal ook roepen, ende en zal niet verhoort worden. Prov. 21: 13. (e) Hy liep hen te gemoete van de deure zijner Tente, ende hy zeide: Heere, heb ik genade gevonden voor uwe oogen, zoo en wilt uwen dienaar niet voorby gaen. Gen. 18: 2. 3. (f) Gen. 14.

Zie wat de weldaet kan: (g) De weduw' te Sarepte
 Elias in zijn' nood onthalende, wat sचेpte
 Zy daer al nuttigheit en voordeel uit! haer meel
 En oly wist van geen verminderen, hoe veel
 Zy al haer huisgezin en waerden gaff bercide:
 En schoon haer lieven zoon ook uit het leven scheide,
 Het hinderde haer niet; die Heilige Propheet
 Herwon met bidden zijne ziele. Men besteeft
 Dan aen behoefligen zijn gelden om re winnen.
 O liefdegiften! wie uw' waerde kan bezinnen,
 Is zeer (h) geluckigh, en by d'Engelen gezien.
 Met een talent om laeg te geven worden tien,
 Wat zeghik, hondert, ja wel duizent aengeschreven
 Daer boven, die men zal genieten na dit leven;
 Behalve dat men hier noch veel deelachtigh wort.
 Gebeurt ons dit geluk zoo zelden, het en schort
 Aen Godt niet, maer aen ons, in 't geven veel te spade.

Weest dan gewaerschuwt u te wachten voor de schade,
 Die gy te lijden hebt. Indienge niet en zaeit,
 Hoe kan het wezen, dat gy rijpe vruchten maeit,
 Wanneer het tijd is om de zeissen te gebruicken?
 Uw' (i) gaeven zullen als de Roozen open luicken
 Ten jonsten dage, ja u dienen tot een' krans,
 Die alle kroonen dooft, hoe blinckende van glans.

(g) 3 Kon.
 17.

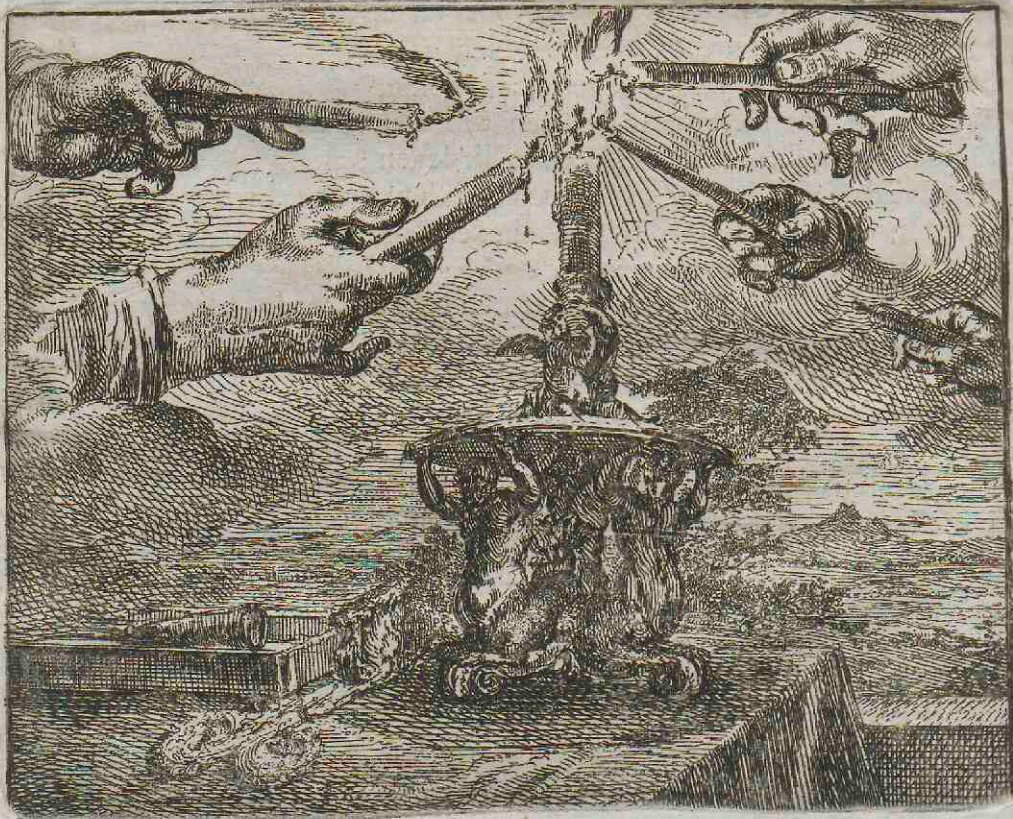
(h) Doet
 wel, ende
 leent, niet
 daer af hoo-
 pend, ende
 uw loon zal
 veel zijn,
 ende gy zult
 kinderen des
 Alderhoog-
 sten zijn.
 Luc. 6: 35.

(i) En esta
 tierra flaca
 y esteril
 siembra tu

pan: y cogeras cien tanto multiplicado en el cielo. Diego de Estella.

ILLUD BENEFICIUM EST JUCUNDUM, QUOD ALI-
CUI OBIUM VENIT. *Seneca de Beneficijs.*

XXXIV. Godt doet zijne Zonne opgaen over goede ende
quaede, ende regent op de rechtvaerdige ende onrecht-
vaerdige. *Matth. 5 : 45.*

DAer wy bevinden, hoe de harde keyfsteen slijt
Door eenen waterdrop met lankheit van den tijd,
Behoefde 't niemant, by zijn zinnen, vreemt te geven,
Dat ook de rijcken, daerze dikwils naer het leven

De winst verbeelt zien in den rijkdom te versmaën,
 En den nootdrustigen uit liefde by te staen,
 Een opzet namen om den naekten wat te kleeden:
 Met dit beding nochtans, indien hy hen in zeden
 En leven nergens en bezwijcke; zoo hem iet
 Aen dezen kant gebreekt, hy zal hunn' gaeven niet
 Deelachtigh worden, maer op zijn gebeên en smeecken
 Niet anders hooren, dan verwijt en smaedigh spreeken.

Dit slag van menschen, dat des armen ingewand
 Doorwroet, wanneer het in 't voorby gaen hem de hand
 Eens reicken zal, en in zijn' honger wat vereeren,
 Kon zulk een dooling wel gemakkelijk ontleeren
 Met zich te spiegelen aen 't edel zonnevyer;
 Een schepsel, gunnende zijn warmte mensch en dier,
 Ja zonder aenzien al die in de laegte leven;
 Was hun de ziele niet belemmert, in te zweven
 Naer boven, woegh hun gout en zilver niet te zwaer.
 Ik heb dan eene kaers op dezen kandelaer
 Gezet, en hier om laegh voor henliên die ontsteecken.
 Godt gave, dat wy met dit leerzaam Zinnetecken
 Een ziel bewaerden voor de helsche duisternis.
 Al wat van weldoen niet alleenlijk eigen is
 De zonne, maer ook zelf den (a) Allerhoogsten Vader,
 Wort afgeteekent in dees kaersse. wie dit nader
 Begeert te vatten, hoeft alleen met zijn gezicht
 Te letten, hoe zy met een onvermindert licht
 Zoo veele kaerssen, als haer naderen, doet branden.
 Wat beeld Godts miltheit ons volmaekter uit? geen landen.
 En volcken zijn 'er, 't zy Godtsdienstigheid en tucht
 By hen gevyert wort, of, & laster! eene klucht
 Gereekent, die dit niet van onzen Godt verhaelen,
 Dat zy, zoo dikwils als het licht hun komt bestraelen,
 Uit zijnen milden schoot eene opgehoopte maet
 Van weldaën nutten en genieten. Godt en slaet
 Uit mededoogen niet het oogh op onze wercken,
 Waer in hy groot gebrek en seilen zou bemercken,

(a) Impios
 quæsit
 Dominus,
 qui cum non
 quærebant,
 & pro eis
 voluit mori.
 Ambros. su-
 per Lucam.
 Quare Do-
 minus unum
 Proditorem
 inter duode-
 cim habere
 voluit? nisi
 ut malos to-
 leremus, nec
 corpus Do-
 mini divi-
 damus. Au-
 gust. super
 Joan.

Maer

Maer helpt den (b) genen, die het onderhout behoeft.

Wie gy moogt wezen, die den lijdenden bedroeft

Met zijnen wandel voor het geven t' onderzoeken,

En hem te tasten in de winckelen en hoecken

Van zijn geweten, laet die dwaesheit toch eens na.

(b) *Crede
mihi, mise-
ris caelestia
numina par-
cunt,
Nec semper
laesor et sine
fine pre-
munt. Ori-
dius.*

De (c) Vader van het licht, die geene wedergâ

In zijne wercken en bedrijven kan gemoeten,

Staet u te volgen, en een licht voor uwe voeten

Te wezen, eer gy, met den blinden in de gracht

Gevallen, uw verzuim met eene jammerklacht

Al stervende betreurt. Hy zend den koelen regen

Op Goddeloozen als op vroomen, ja zijn zegen

Wort onverdiend by u genooten alle daegh.

Zoo (d) Godt uw' deugden eerst wou leggen in de waegh,

(c) *Weest
volmaekt,
gelijk uw
Hemelschen*

En onderzoeken of zy niet te licht en waren,

Eer hy u zegende met weldaën, uwe haeren,

't Is zeecker, stonden wel te berge; want gy weet

*Vader vol-
maekt is.*

Hoe dikwils gy den tijd in dwaesze lusten sleet.

Math. 5:48.

Zijt gy onwilligh in behoefstigen te voeden,

(d) *Si Dios no*

Die quaet van leven zijn, wy kunnen wel bevroeden

diese limos-

Wat gy verkrijgen zult van Gode, die uw hart

na fino a so-

Noch meer tot boosheit ziet genegen, ja verwacht

los los bue-

Door (e) weelde in neigingen en tochten, die de zinnen

nos: que se-

Van eenen armen noit vermochten te verwinnen.

ria de mu-

Het Evangely meld, hoe menigh (f) duizental,

chos de no so-

By een gescholen en vergaert van overal,

tros? Diego

Den Heyland volgde, toen hy veele wondten dede:

de Estella.

Die altezamen, daer zy in het lange en breede

(e) *Divitiæ*

Gezeten waren, van den Heere zijn gevoed;

vittorum

Dewijl hy zagh dat zy 't behoefden. maer gy moet

magis, quam

Niet dencken, dat dit al rechtvaardigen en vroomen

virtutis mi-

By hem bevonden zijn; geenzins; dit kan niet komen

nistræ sunt.

In eenig' mensch, die zich maer eens voor oogen zet,

Isocrates ad

Hoe 't klein getal van zijn Discipels was besmet

Dæmoni-

Met eenen Judas, een' verkooper van zijn' Heere.

(f) *Joan. 6:*

De Zaligmaecker heeft nochtans tot uwe leere

10.

Dien gantschen troep de hand geboden, zonder dat
Hy onderzoeken ging, wie zich bezondigt had.
De schaemte lijd ook in behoefligen dit (g) vraegen
En toetsen niet: het zal een lijdend hard mishaege
Ja meerder quetsen, dat men na zijn ongeval
Zoo keurigh peilt, dan hem uw' gaeve baeten zal.

Schuw dan de gramschap van den Hemel, die den armen,
Om zijne naektheit zich niet machtigh te beschermen,
Eens zal verdedigen, ja wreecken al het leet
En lasteringen, die men hem in 't aenzicht smect.
Komt iemand onder hun onwaerdigh iets t'ontfangen,
Daer zijn 'er, die met hart en ziele Godt verlangen
Te dienen, schoon het by geen' ander' is bekent.
Zoo wie met minzaamheit, en liefde zich gewent
Te geven, zal gewis het rechte wit beschieten,
En overvloedigh loon hier na by Godt genieten.

(g) *Plerique
sunt, qui
beneficia as-
peritate
verborum &
supercilio in
odium addu-
cunt, eo ser-
mone usi, ea
superbia, ut
impetrasse
penitent.
Seneca lib. 1.
de Beneficijs.*

VERGADERT DE BROCKELINGEN, DIE OVERGEBLE-
VEN ZIJN, DAT DIE NIET VERLOREN EN GAEN.

Joan. 6 : 12.

XXXV. *Multi dant, quicquid habent, illis, qui omnibus affluunt, aquam
in mare fundentes; pauperes verò & egentes praeferunt, nec vel
minimum ijs teruncium donant.*

H Ad iemand lust om door Figuren en Gedichten
In 's werelts Doolhof den verdwaelden toe te lichten,
En hem te leiden uit zijn' kommerlijcken staet,
Zoo mocht ik, daer ik ben genegen om op maet
Te zingen, na den trek, dien ik gevoel van binnen,
Mijn Vaerzen schicken, en een ander lied beginnen;
Maer niemant weet ik, die mijn' toeleggh volgen zou.
Ik zal dan, schoon het Lijk van mijne waerde Vrouw
My noch het harte drukt, ten troost van 't eenzaam leven
Het webbe, voor haer doot begonnen, gaen volweven.

Godt

Godt gave, dat mijn geeft hier door wat 'adem kreegh.
 My komt te vooren, daer ik dit vast overweegh,
 Het Beeld eens Onverlaets, die hier zijn vat vol water,
 Hoe zeer om nat gebeên, met lachen en geschater
 Moedwilligh in den stroom van boven neder giet.
 My jammert zijn' gebuur, die zoo onnoozel ziet,
 En om een weinigh vocht belaên is en verlegen.
 Wat schuilt hier onder, dat ons niet en dient verzwegen,
 Maer uitgemeeten, en wel ruim ten toon gestelt?
 Die jonge Wulp, by wien het smeecken niet en geld,
 Verbeelt de quistigen, de machtigen en Heeren,
 Die in veel overdaets hunn' middelen verteeren,
 En storten in den vloed der werelt, zonder oit
 Na hun te luisteren, die, arrem en berooit,

Eene aelmoes bidden, om hun leven t' onderhouden;
 d' Elendigen, die wy in dien gebuur beschouwen,
 Die op zijn bidden hier het water missen moet.
 Is dit niet droevigh, dat de zielen, vol van gloet
 Van Godt geschapen om het (a) beste te verkiezen,
 Haer zelven in den stank der werelt dus verliezen,
 En zweven naer den poel des Afgronts zonder toom?
 Om den doorbrengeren te wecken uit den droom,
 Zoo mocht men ook de Prent des Rijkemans vertoonen:
 Van 's armen (b) Lazarus quetsuuren te verschoonen,
 Of hem te spijsen met een weinigh overschot,
 En maekte hy geen werk; terwijl op zijn gebod
 De disch gelaen wert met gebraden en gezoden,
 Waer aen hy dagh aen dagh met dertele genooden,
 En in een groote pracht van purperen gewaed
 Zich nederzette, tot dat Godt, dien overdaet
 Niet langer willende verdraegen, hem liet sterven.
 Nu magh hy in den gloet geen' druppel nats verwerven,
 Om zijne dorre tong te laeven in dien druk;
 Daer Lazarus om hoog deelachtigh is 't geluk
 Van in den zachten schoot van Abraham te rusten.
 Wat Wijze zou dan hier de dwaenze vreugde lusten,
 Daer zy na dezen zoo geweldigh wort bezuurt?
 Zoo lang uw rijkdom, pracht, en overdaet hier duurt,
 Wort gy, o quistige! van vleiers aengebden,
 Gevyert, en hoogh geacht: uw' kostelijcke kleeden
 En nieuwe drachten doen de werelt ommezien,
 En 't oogh verwondren en verheugen; maer by wien
 De reden huisvest, en uw doen met rijpe zinnen
 Gewogen wort, kunt gy de minste gunst niet winnen,
 Of door een huwelijk met hun in maegschap treên;
 Hunn' Dochters zullen zy veel liever uitbesteên
 Aen Jongelingen, min voorzien met pracht van kleeden,
 Dan schoone deugden, en rechtschapenheit van zeden.
 (c) Themistocles, het licht van Grieckenland, die los
 En reukeloos, gelijk een ongebreidelt Ros,

(a) *Ad hoc anima conjuncta est corpori, ut fruatur scientijs, & virtutibus. Si autem cum fervore magno se invenerit, benignè recipitur à suo creatore. Sin autem secus, relegabitur ad infera. Plato in Timæo.*

(b) *Luc. 16.*

(c) *Unicæ filie pater Themistoclem consulabat, utrum eam pauperi, sed ornato: an locupletiparum probato collocaret? Cui is, Malo, inquit, virum pecunia, quàm pecuniâ viro indigentem. Quo dicto stultum monuit, ut generum potius, quam divitiarum generum legeret. Val. Max. lib. 7.*

Zijn

O

Zijn jeugt in lusten, en in dertelheden spilde,
 Zei, toen hy ophield van te leven in het wilde,
 En al die feilen voor de dapperheit verftiet,
 Bewuft van zulk een wijs van leven: Liever liet
 Ik mijne Dochter, in het bloeien van heur jaeren,
 Met eenen Man, van gelt en goet behoefstigh, paeren,
 Dan met veel gelt en goet, dat eenen Man behoeft.
 Hoc zeer de dertelheit met haer gewaeden schroeft,
 En aertfche Goden en Godinnen schijnt te scheppen,
 Men moet by wijzen en verftandigen niet reppen
 Van zulk een dwaesheit, hen verworpen en veracht;
 Want al dat praelen fluit fomwijle met een' nacht
 Van zwaere schulden, met gebrek en armoede.

(d) *Lue. 15.* (d) Om dat die dertle zoon, die edel was van bloede,
 En eenen rijcken Heer tot zijnen Vader had,
 In ydelheden al het goet, dat hy bezat
 En voor zijn erfdeel had genooten, wulps verdede,
 Ontinoete hem zoo veel verdriets en zwarighede',
 Dat hy de zwijnen most gaen weiden, en zijn maeg
 Verzaden met den draf, en, wat een zwaere plaeg!
 Hem dienen, die 't gewis gereceekt had tot eere,
 Zoo hy had mogen zijn de dienaer van een' Heere;
 Gelijk de Vader was van dien verloren Zoon.

Dir is het einde der doorbrengers, en het loon
 Van zulcken, die het goet, hun uit genâ gegeven
 Om zielen wel te doen, die hier in armoê leven,
 Uitstorten in een zee van pracht en overdaer.

Ay dertel mensch! hou op: verander dan van staet:
 En denk eens, wat gy gunst by Godt en wijze menschen
 Kunt winnen; ja gy zult, een schat die vroomen wenschen,
 Van binnen in 't gemoed de rust deelachtigh zijn;
 Een leven leiden, vry van druk en hartepijn,
 Indien gy uwen staet wilt (e) maetigen, en deelen
 Den armen mede van uw overschot; Juweelen
 Zult gy vergaeren, om te zetten aen de Kroon
 U boven toegeleit, daer al het aertfche schoon

(e) *Parcere
 divitijs, qui
 tempore no-
 vit & ui,
 Ille modum
 servans in-
 ter utrum-
 que sapit.
 Thom. Mo-
 rus.*

Voor zwichten moet, gelijk het kaerslicht voor de Mane;
 Gy zult u zelve dus ten Hemel eene baene
 Bereiden, en van Godt noch hooren: (f) Vroome knecht,
 Nu gy met weinigh hebt gehandelt trou en recht,
 Zal ik u geven het bewint van veele goeden;
 Gaer in uws Heeren vreugt om uwe ziel te voeden.

(f) Wel aen,
 Goede en
 getrouwe
 Knecht, de-
 wijl gy over
 weinig hebt

getrouw geweest, zoo zal ik u over veele stellen; komt binnen in de blyfchap uwes Heeren.
 Math. 25: 23.

QUÒ FORTUNA ALTIUS
 Evexit ac levavit humanas opes,
 Hoc se supprimere magis felicem decet.

Sen: Tragæd. 6.

XXXVI. Ziet uw Koning zal u komen, rechtvaerdigh, ende een Zalig-
 maecker, hy is arm, ende zit op eenen Ezel, ende op een veulen
 der Ezelinne jonge. Sach. 9: 9.

Wanneer de Heyland, na veel druks en zwaarigheên
 By hem van Joden en weêrspannigen geleên,
 Nu schier den droeven dagh bereikte van zijn lijden,
 Zagh hem (a) Jeruzalem op eenen Ezel rijden,

(a) Mark.
 21.

En met een dier, by elk verworpen en versmaet,
 Zijn staetsy houden in dien toeloop langs de straet,
 Om die triomfe van ootmoedigheid verwondert.

Wy hebben deze daet van Jesus uitgezondert,
 Om aen leergierigen te leveren in Prent.
 De Groote Heeren, aen den ommeslagh gewent
 Van schoone paerden en vergulde Speelkarossen,
 Staet mijne vraeg, indien 't hun lust, eens op te lossen,
 Of zyliên, met den naem van Christenen gedoopt,
 Niet houden eene baen, die naer den Afgront loopt?

En of men Christus in die groote pracht kan volgen?

(b) Wee u, Godts geest roept menigmael, ontsteecken en verbolgen
 die rijk zijt Van gramschap, over hun, die dus te wercke gaen
 op den bergh In Sion, (b) wee op wee: (c) Hy wil de paerden slaen
 van Sion, Met schrik, en die daer op vol trots en hoogmoed rijden,
 ende betrouwen hebt in Met zinneloosheit; ja hy brult aen alle zijden
 den bergh Met dreigingen; (d) hy zal de koets uit Ephraim
 van Sama- Met twee paer rossen (dat de pracht haer vry beklimm')
 rien, hoer- Vernielen, 't paerd ook van Jeruzalem niet spaeren.
 delijk gaen- Hy dreigtse hevigh, die naer (e) Pharoos Rijcken vaeren,
 de in 't huis van Israël. Amos, 6: 1. en vers 4. (c) In dien dagh, zegt de Heere, zal ik alle paerden tot
 verbaeftheit slaen, ende zijnen berijder tot uitzinnigheit. Sach. 12: 4. (d) Ik zal den wagen
 met vier Paerden vernielen uit Ephraim, ende het Paerd van Feruzalem. Sach. 9: 10.
 (e) Wee den genen, die in Egypten astreken ter hulpe, in de paerden hopende, ende betrouwen
 hebbende op de wagenen. Ijai. 31: 2. Betrou-

Betrouwende zich op de wagens, en hunn' hoop
 Op paerden stellende. Och, hoe dier staet hun in koop
 Te houden zulk een' staet, wannecr Godts tooren steigert!
 Wien zou het lusten, als hy zijn genade weigert,
 Het leven in die pracht te slijten, en 't geluk
 Te zoeken hier beneên, om namaels in den druk
 Te zitten, en, helaes! den Hellschen brand te lijden?

Men kan bequaem de pracht en pompe leeren mijden,
 Die in en buitens huis te dertel wort gepleegt,
 Indien men niet alleen de staetsy overweegt
 Van Jesus, die wy hier by ons Gedicht vertoonen,
 Maer ook, gelijk het past aen rechte Christe zoonen,
 Zijn leven naziet, van daer hy geboren wort,
 En in de Kribbe slaept, tot daer zijn bloet, gestort
 Aen 't wreede Kruis, een bad verstrekt om onze zielen
 Te reinigen, na dat zy diep in dootschult vielen.
 Al's Heylands leven, zoo men 't Evangely leest,
 Heeft enckelijk bestaen in lijden, is geweest
 Vol armoê, vol gebrek, en met de dertelheden,
 Waer in zoo veelen nu al hunnen tijd besteden
 Als vyanden van 't Kruis, gesleept by hunnen Godt,
 Recht strijdigh. Steigert eens met die vervloekte rot
 Der Joden op den bergh, daer (f) Jesus wert gehangen:
 Bemerck eens, hoe hy, totter doot met pijn bevangen,
 Dat harde Kruisbed met bebloede leên beslaet,
 En gy zult zien, hoe gy ten onrecht slaepen gaet
 Op zachte bedden, en u dekt met zijde spreien.

Indien een Koning zich te paerde ging verincien
 Met eenen dienaer, en het hem daer op geviel
 Eens af te zitten, geen gemak en wederhiel
 Den dienaer, dat hy niet den zadel zou verlaeten:
 Zult gy, ô mensch! de (g) pracht en pompe dan niet haeten,
 Daer gy, een aerdworm, en alleen gevormt van slijk,
 Uw' Koning, ja den Godt van Aerde en Hemelrijk

(g) *Quid tam efficax ad curanda conscientiae vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula meditatio?* Bernard. in Cant.

(f) *Ubi princeps tanta afflictione plangebatur, quis illo fente non fletet? quis in dolente non gemeret? quando pro gemmato diademate Rex cinerem gestabat in capite, carnis pulvere, non atate. Castod. in Psal. 50.*

Niet slechts de dertelheit der werelt ziet verachten
 En met de voeten treên, maer ook aen 't Kruis verfmachten,
 En met de Moordenaers een' schandelijcken doot
 Bezuuren? Och! 't is tijd, u zelve naekt en bloot
 Te stellen, wilt gy metter daet een Christen wezen.

Dat ongeloovigen, die geenon Godt en vreezen,
 En zonder hope zijn van d' eeuwigeit hier na,
 Zoo prachtigh leven, en met hunnes naesten schâ
 Het zeil van hoogmoed in den top op Aerde zetten,
 Is geen verwondrens waerd; die zweven zonder wetten

*(h) Accepi-
 sti post bap-
 tismum ve-
 stimenta
 candida, ut
 esset indi-
 cium, quod
 exueris vo-
 luptatē pec-
 catorum, &
 indueris in-
 nocentiae ca-
 stavelamina.
 Ambros. lib.
 de Sacram.*

In 't wilde; maer die tot zijn rechtsnoer Christus heeft,
 Dient zich te schaemen, dat hy dus hoogmoedigh leeft,
 Daer hy de werelt in het *(h)* Doopzel lang verzaekte.

O Hovelingen! Al wat Jesus leed, dat raekte
 Zoo wel u lieden, en uw' ziels' behoudenis,
 Als eenige andren; loopt het spoor niet langer mis.
 't Is tijd te dencken, waer gy na de dood zult vaeren,
 En hoe deze ydelheit vervloeit gelijk de baeren.
 Hy is elendigh, die op losse gronden bout.
 Wie zich in tijds niet wil beraeden, het berout
 Hem duizentmael, wanneer hy niet en is te redden.
 Den dagh aenbreeckende, verlaeten wy de bedden.

HET LAETSTE VAN DE BLYSCHAP IS DROEFHEIT.

Prov. 14: 13.

XXXVII. *Infans in tenebricoso natus carcere, ludit, jocatur, & lata-
 tur in tenebris, quia, quid sit lux, ignorat: Mater autem, cui jam
 aliquo tempore lucis suavitas & libertas nota fuerat, flet,
 tristatur, & lamentatur.*

*(a) Alles,
 dat in de we-
 relt is, dat is
 begeerlijk-
 heit des vlee-
 sches, ende*

A

L heeft de mensch, in 't ruim der werelt omgedreven,
 Den schoot vol blyschap en genoeghen, ja een leven
 Bevrijd van zorgen en van allerhande ramp,
 Noch is de *(a)* werelt by de Wijzen maer een damp

heits, ende begeerlijkheit der oogen, ende hoovaerdye des levens. 1 Joan. 2: 16.

En

En duisterheit, waer in zy niet en doen dan zuchten:
 En die zich kittelt met haer beuzelen en kluchten,
 Wort niet oneigen, na hun oordeel, uitgebeelt
 Met dit onnoozel wicht, dat in het duister speelt
 Van eenen Kercker, daer de Moeder het in baerde.
 Het kent de zonne niet, by yder hoogh van waerde,
 Waerom het welgemoed by duister is: 't verlies
 Der Zonnestraelen doet de Moeder onder dies
 Verzuchten, daerze, stil in eenen hoek gezeten,
 De deugden van dat licht noch wel weet af te meeten,
 Als die het certijts heeft genooten en gesmaekt.

Dat dan de gene, die van diep verlangen blaekt,
 Om alle vrolijkheit op aerde te genieten,
 En dien de werelt voor den Hemel zou verdrieten

(b) *Astor. 9.* Te wiffelen; nadien hem noit, gelijk het (b) Licht
2 Cor. 12. Der Heidenen, een ftrael des Hemels in 't gezicht,
 Noch voorsmaek van het heil der Englen kon gebeuren;
 Zijn hart ten leste van de werelt leere scheuren,
 En van de vreugde, die hem zijnen geest verblint;
 Op datwe hem niet meer by dit onnoozel kind,
 Maer by de Moeder, die de zonne kent, gelijcken.

Men zagh dit misverftant in Jacobs zoonen blijcken,
 Wien, in de dienstbaerheit van Memphis opgevoed

(c) *Zy hebben voor niet geacht dat gewenschte Land. Psal.*
 En daer gebooren, dat (c) gewenschte hongzoet
 Des Lands, van Godt hen uit genade mild geschoncken
 Om in te woonen, kon bekooren noch ontvoncken;
 Dies lokte dikwils dat bederffelijk gepeis

105: 24. Hunn' zinnen uit, om weêr naer Pharoos Rijk de reis
 Te nemen, en aldaer, gelijk verworpe slaeven,
 Hun in de dienstbaerheit van Memphis te begraven;
 Een lust, by hun wel dier met goet en bloet betaelt.

(d) *Tristes esse voluptatis exitus quisquis vollet reminisci libidinum suarum, intelliget. Boëtius lib. 3 de Cons. Phil.*
 Indien het (d) lockaes, dat ons in de zinnen maelt,
 Eens grondigh wert gekent, wat zou men Hellsche plaegen
 Ontworstelen; hoe zou de lust, en dat behaegen
 In dingen hier om laeg, verdwijnen en vergaen!
 Men zou in dezen damp na geene vreugde staen,
 Maer die gelijk een pest vermijden en vervloecken.
 Daer treurens reden is, moet niemant vreugde zoecken.
 Wy wandelen hier in een puure duisterheit,
 Noch zijn niet machtigh, als bedrogen en misleit,

Ons zelve naer den eisch en rechten gront te kennen:
 En of de genen, daerwe ons doorgaens meê gewennen
 Te leven, goet of quaet van ons te noemen zijn?
 Het hart is dikwils met den uiterlijcken schijn
 Verschilligh, als het licht by naere duyfstermissen.

(e) *De mensch en weet niet, of hydes haets, of der liefde waerdig zy. Eccles. 9: 1.*
 (e) De mensch, na 't oordeel van den Wijzen, kan niet gissen
 Noch weten of hy haet of liefde waerdigh zy?
 Geen Reiziger en is te recht van harte bly,
 Maer staet wel jammerlijk bekommert en verlegen,
 Wanneer hy twijffelt, of hy ook de rechte wegen

Is ingeflagen, en niet van het spoor verdwaelt.
 Hoe is de ziel, het beeld van Godt, zoo lacgh gedaelt,
 Dat zy triomfe zingt voor 't winnen van de zege!
 Dat eens de mensch met pit van reden overwege,
 Of hy verzeeckert is gewilt en aengenaem
 By Godt te wezen; en zich vry der vreugde schaem',
 Indien hy dit niet na den eifch en kan bezeffen.
 Wy moeten vreezen dat Godts oordeel ons zal treffen,
 En om het zondigen verftooten in den gloet
 Der Helle: zal men, daer wy gaen op zulk een' voet,
 En yder dagh, ja uur ons dit kan wedervaeren,
 Zich niet bedencken? van die vreugde niet bedaeren?
 Met vreeze en beven niet gewapent zijn? Gewis,
 Hy heeft geen reden dat hy bly en vrolijk is,
 Die 't huys van zijn' gebuur ziet door den brand verflinden.
 Wat dunkt u? zultge niet zoo dwaes u zelyen vinden,
 Zoo gy den tijd, u tot de betering verleent,
 Verslijt in lusten, daer uw vriend vast leit en steent
 Van dootsche pijnen, en gereet is om te sterven?
 De doot is zeecker: in wat staet zy u zal kerven
 Den draet des levens, is onzeecker. Het verstant
 Dient op te waecken; men (f) behoort zich by der hand
 Te houden, of de doot eens schielijk aen quam kloppen.
 Het hart met weelde, met vermaeckingen te kroppen,
 Die einde nemen, eer dat zy begonnen zijn,
 Is dwaesheit; al de vreugt der werelt is maer schijn.
 Dat bleek aen Haman: Die (g) Rampzalige braveerde
 Hoogmoedigh, ziende hoe hem Vorst Affuerus eerde,
 En hem de Koningin genoodigt had alleen
 Ter tafel; maer die dagh van zijne vrolijkheên
 Besloot zijn leven, daer hy 't vonnis heeft ontfangen
 Van schandelijk ten toon aen cene galg te hangen.
 En (h) Holophernes, als hy vrolijk had gebrast,
 Ging welgemoed, van drank en eten overlast,
 Te bedde; maer zoo haest de dagh begon te schijnen,
 Vernam men onder de bebloede bedgordijnen,

P

(f) *Latet
 ultimus dies,
 ut observen-
 tur omnes
 dies. August.
 de discipl.
 Christiana.*

(g) *Esther.
 5. en 7.*

(h) *Judith.
 12. en 14.*

Zijn'

Zijn' hoofdeloozen romp, de ziel, van haeren band
Ontslagen, diep gezakt in 's Afgronts ingewant.

Zoo sluit de werelt haer vermaeckelijke spelen.

Wie noch geneigt is in haer vrolijkheit te deelen,
Hy zie wel toe, dat hem niet desgelijks gebeur'.

(i) Prov. (i) De droefheit staet, daer vrecugt gepleegt wort, aen de deur,
14:13. Gereet en vaerdigh om ter zaelen in te komen.

Omhelst het Kruis van uw' Verlosser: laet de droomen
Der werelt vaeren; zoo bereiktge in 't einde niet

(k) *Vis nunquam esse tristis bene vive: bona* Dien (k) druk en jammer; maer, voor lijden en verdriet,
Een zaligh einde, daer u Godt toe heeft geschapen.
Geluckigh zijnze, die zich aen geen' schijn vergaepen.

vita semper gaudium habet. Hugo, lib. 3. de Animo.

HET HARTE DER WIJZEN IS, DAER DROEFHEIT IS,
ende het harte der dwaezen. daer blyfchap is.

Eccles. 7: 5.

XXXVIII. *El Ciervo viendose cercado de los Perros, llora y gime.*

(a) *Fletus
est cibus ani-
marum, cor-
roboratio
sensuum, ab-
solutio pec-
catorum, re-
fectio men-
tium, lava-
crum culpa-
rum. Cassio-
dorus.*

HOe veel gevaeren dat ons dreigen hier beneën,
Wy houden niettemin het harte hard als steen:
't Is dan wel noodigh, dat ik ook van (a) rouwe en traenen
Begin te schrijven, om my zelve op te maenen;
Want zoo de traenbron, die de Duivel sluit aen slot,
Zich quaem' t' ontsluiten, daer wy zondigen voor Godt,
Men hoefde niemand om de ziele toe te lichten,
Die, van zwaermoedigheid benevelt, haere plichten
Verzuimt, en sluimert in een' zorgelijcken staet.
Wy nemen dan de jacht van dieren hier te baet,
Een Hert omcingelt in het woud van Haezewinden,
Dat, zonder middel om een' open wegh te vinden,
Waer door het vlieden, en hunn' tanden mocht ontgaen,
Begint te krijsschen, en een naer geluit te slaen,

Ten teekken, dat het is tot stervens toe verlegen.

Wat dunkt u, voeltge noch het harte niet bewegen?
 Want schreit een reedloos dier, van honden dicht bezet
 En aengevochten, hoe zult gy, die van de wet
 Der reden het verstant laet regelen en leien,
 Uw traenen spaeren, niet eens dencken om te schreien?
 Die van geen honden, ik beken 't, maer van 't gebroet
 Des Hellschen Afgronts, van uw eigen vleesch en bloet,
 Uw quae de neigingen geduurigh wort (b) bestreden.
 Zy zullen u, waek op, de ziel te berste treden
 En stampen, zoo gy niet om Godts genade sineekt,
 En, daer gy midden in zoo veel gevaeren steekt,

(b) Nobis
 militandum
 est quodam
 genere mili-
 tiæ, quo nun-

quam quies, nunquam otium datur. Debellandæ sunt inprimis voluptates, quæ, ut videt, seiva quoque ingenia rapuerunt. Seneca. Epist. 52.

De bracke traenen niet laet vloeien langs uw' wangen.

En zeecker, my zou wel een trek en lust bevangen,
 Om al de naemen der Godtvruchtigen, die eer
 Door traenen grooten troost verworven van den Heer,
 Aen een te schaeckelen, en, als een goude keten,
 Te slingren om den hals van henliên, die niet weten
 Noch vatten kunnen, wat gebroockenheit vermagh,
 Of dat Juweel hen kon verlichten; maer een dagh
 Zou hier te kort zijn, eer men al die vroomen melde.
 'k Zal dan slechts eenigen van die de Godtheit stelde
 In haere bladers, op den toets van hunne dengt,
 Met hunne naemen hier gedencken, om de jeugt,
 Die mijne Vaerzen komt te lezen, aen te wijzen,
 Hoc hoogh de zielen door een' vloed van traenen rijzen.

De Heylige Anna, met Prophete Samuël
 Noch niet bezwangert, en veel lijdens en gequel
 Om haere onvruchtbaerheit verdraegende, viel neder,
 En smolt voor Godts Altar in traenen, die gereeder
 De droeven helpende, dan eene Moeder 't kind,
 Dat krank is, en noch zoekt te zuigen, haer begint
 Te troosten; want zy hoort van Heli: (c) Gaet in vrede,

(c) Gaet in vrede, ende Godt van Israël wil u geven uwe begeerte, daer gy hem om gebeden hebt. 1 Kon. 1: 17.

De Godt van Israël en zal u deze bede
 Niet weigeren, die gy van hem gebeden hebt.
 Vorst Ezechias, die ter nood noch adem schept
 In eene krankheit, die hem dreigt in 't graf te slepen,
 Valt aen het smcecken en het schreien, zoo benepen
 En angstigh als hy leit; (d) dics vind hy troost en baet
 Aen zijnen Godt, die hem bevestight in zijn' staet,
 En vijftien jaeren noch de zonne laet genieten.

(d) Ik heb uw Gebed verhoort, ende uwe

En (e) Sara, wie met recht het leven mocht verdrieten,
 Die spruit van Raguël, nu zevenmael gehuwt
 En zevenmael berooft van Bruidegom, geschuwt,

traenen aangezien, ende ziet ik heb u genezen, ten derden dage zult gy opklimmen in des Heeren Tempel. 4 Kon. 20: 5. (e) Tob. 3

Gelaftert, en veracht, wat doet zy dus verschoven?
 Zy zwijgt, en gaet, beklemt tot aen de ziel, na boven,
 En stort in stilte daer een' vloed van traenen uit:

Zy valt drie dagen en drie nachten, en besluit
 Met eene dankbaerheit aen Godt, die haere smarte
 Met meer dan Vaderlijk meêdoogen nam ter harte;
 En haer een' Bruidegom door zijnen Engel zond.

(f) Heldinne Judith, toen't Assyrisch heir den grond
 Van al het Joodsche Land deê daveren en schricken,
 Wist in het hart van Godt als met een' pijl te micken
 Door haer verzuchtingen en traenen. Hy verhoort
 Haer bede: want het Hooft van 's vyants heir, bekoort
 Door haere schoonheit en betooverende loncken,
 Sterft van haer handen, daer hy, diep in slaep en droncken,
 Den doodelijcken slag in zijnen nek ontfangt.

(f) *Judith.*

13.

En (g) Mardacheus, daer der Joden leven hangt
 Aen eenen zijden draet door Hamans booze treecken,
 Houd met het Jodendom geduurig aen met sneecken
 En schreien, zittende gewonden in een' zack;
 Een middel, dat al 't werk des wreeden Hamans brak,
 En hem om hals help; maer al 't Joodsch geslacht bekroonde
 Met eere en glory, daer Assuerus het verschonde,
 Zijn schoone Hester en Vorstinne ten geval.

(g) *Ester. 4.*

(b) Suzanna, om haer deugt en schoonheit overal
 In Israël berucht, en by 't Gerecht verwezen
 Op 't valsch aenbrengen van twee boeven, zag na dezen
 Of genen niet om hulp: ô neen! zy riep aen Godt
 Met luider keele, die, haer ongeluckigh lot
 In achting nemende, een' Verlosser haer verwekte,
 Een' Daniël, die haer een trouwe voorspraek strekte,
 En, overtuigende die schelmen, haere faem
 Zoo zuiver liet als sneeu. Nu denk, hoe aengenaem
 Het Godt moet wezen, datwe aen hem om hulpe schreien,
 En, als de nood ons drukt, de traenen ruim gaen weien.

(b) *Dan. 13.*

Wannecr een Veltmaerschalk een Stad bestormen wil,
 Indien het regent als met backen, blijft hy stil,

Noch zal 't beklimmen van de muuren niet beginnen :
 Zoo zullen ook al die bekooringen der zinnen,
 Die brand en driften in het dertel vleesch en bloet
 Niet stormen op de ziel, de rust van ons gemoed
 Niet flooren, zoo wy maer van traenen overvloeien,
 En onze wangen met dat heiligh vocht besproeien.

(i) *Se di dentro ha-
 vrai lo spi-
 rito della
 compuntio-
 ne, cessarà
 ogni mala
 suggestione
 di fuora.*

*Diego Stel-
 la.*

(k) *Sicut
 impossibile
 est, ut ignis
 inflammerur
 in aqua; ita
 impossibile
 est, compun-
 ctionem cor-
 dis vigere in
 delicijs.*

Chrysoft. de

Comp. Cordis.

(l) *Multi sunt, qui in otio quærunt Christum, & non inveniunt: & sunt, qui quærunt in persecutionibus, & citò inveniunt. Ambros. de Isaac. (m) Num. 20: 11.*

(i) Zoo 't hart van binnen met leetwezen is gedrukt,
 Men wort van buiten niet bevochten noch verrukt,
 Maer alle tochten en begeerlijkheden zwichten,
 Men zal een (k) vlamme vyers in 't water niet zien lichten,
 Maer sinooren, alzo haast het vocht den gloet genaekt:
 Zoo kan de welluist, hoe geweldig datse blaekt,
 Niet leven, daer het hart in traenen wenscht te baeden.
 Om dan den Duivel, die vast toeleit op verraden,
 Het hooft te bieden, uit te dempen al den brand
 Van onze tochten, en te weeren van de hand,
 Dient Godt gebeden, dat hy met de (l) lijdensroede
 Eens op het harte, 't welk verhard is, ons ten goede
 Gelief te treffen, dat het vloeie van het nat
 Gelijk de (m) Steenrots, die de Joodsche Leitsman had
 Geslagen met zijn' staf, om al het volk te laeven,
 Gebeurt ons dit, men zal de vyanden als slaeven
 Gebonden zien, en, 't jok der werelt van den hals;
 Godt zelf genieten, die ons schencken wil van als.

DIE IN TRAEKEN ZAEIEN, ZULLEN IN VERHEUGEN MAEIEN. *Psal. 125: 5.*

XXXIX. *De ninguna cosa aprovechan las lagrimas, sino de curar los peccados: y son medicina solamente para los peccados. Diego de Estella.*

Godt redde dikwils uit zijn loutere genade
 Verlege menschen, die om groot verlies en schade,
 Of eenigh leet, dat hun in 't leven viel te zwaer,
 Zijn' troon genaekten met veel traenen en misbaer;

En

En 't is wel reden , hem daer over dank te zeggen :
 Indien wy echter 't stuk wat nader overleggen ,
 Dat schreien , schoonze troost ontzingen van Godts hand ,
 Was veeltijts noch vermengt met eenigh misverstant :
 Zy klaegden , alsze naer het lichaem zich bevonden
 In nood en kommer , of geknevelt en gebonden
 In Kerckers lagen , van hunn' goederen berooft ;
 Maer in de zonde , die geacht wort als het hoofd
 Der zwaerigheden , zagh men hun geen traenen storten.
 De zonden zijn het , die ons naer de ziel verkorten ,
 't Is dwaesheit , dat men om wat anders rouw betoon' .
 Op dat zich niemant in dien mislagh dan verschoon' ,
 Heb ik hem , die met recht zich daer aen schuldigh reeckent ,
 In een' , die mangel heeft aen d' oogen , afgeteeckent ,
 En met het water , hem gegeven om verlicht
 Te worden , en wat baet te vinden aen 't gezicht ,
 De vuiligheden wil afwasschen van zijn voeten.

Als Jesus , om de feil der Ouderen te boeten ,
 Begaen in Eden , met zijn Kruis geladen ging ,
 Zoo volgde hem (dewijl de druk het hart beving
 Uit medelijden) een geheele schaer van Vrouwen ,
 Die bitter schreiden door den Heyland te beschouwen
 In dien bedrukten en beklaegelijcken staet ;
 Eene oorzaak , dat hy haer met dezen nutten raed

(a) Gy Bejengt : (a) Dochters van Jeruzalem ! laet vaeren
 Dochteren Om my te schreien : wilt dien vloed van traenen spaeren
 van Jeru- Voor uwe kinders , en u zelve. (b) Niemand zou ,
 zalem , en Al reeckende hy al de plaegen , die oit rouw
 wilt niet Verwekten , zwaerder plaeg gemoeten , dan het lijden
 weenen over By Jesus uitgestaen in die vervloekte tijden ;
 my , maer En noch verbied hy dat men om zijn lijden schrei' ,
 weent over u zelve. En langs het bloedigh spoor met traenen hem gelei' .
 Luc. 23 : De Heyland , dunkt my , wil dit zeggen in zijn reden :
 28.

(b) Non vi e Gy moet de Medecijn van traenen niet besteden ,
 vista humana , che possa comprendere i dolori , & i tormenti , che ti tormentavano , se non tu
 Sign. che li patisti. Diego Stella.

Dan daer de kancker van de zonde wortels schiet.
 Wat schreit gy over my? Ik heb de zonde niet.
 Beschreit u zelve, en uwe kinderen, met zonden
 Behangen en beylekt. Bedenk nu, op wat gronden
 De droefheit rust, die gy om aertsche dingen maekt:
 Gy ziet hoe Jesus in zijn meeste pijnen blaekt
 Van yver, om u noch dees doolingen t'ontwennen.

Leert eens, dat zwaer is, uit de lichte dingen kennen,
 En schreien om een zack, die u het meeste drukt.

Die Jesus navolgt, het is zeecker, hem gelukt
 Zijn toeleg, en zijn doen bekomt een zaligh ende.
 De Heyland (c) schreide hier beneden om d'elende

(c) Luc. 19:
42.

Der Stad Jeruzalem; dewijlze niet begreep
 Den tijd van haer bezoek, en noit de zinnen sleep,
 Om eens haer zelve van de zonde rein te wasschen.

En (d) Lazarus, wanneer de doot hem quam verrassen,
 Stont hem op traenen, in het aenzien van den Jood:

(d) Joan.
21: 33.

Hy schreide, toornigh op de zonde, die de doot
 Den mensche toebrecht, die gezielt was om te leven.

En (e) eer hy aen het Kruis den dootsnik quam te geven,
 Heeft hy de zonden van het menschelijk geslacht

(e) Hebr.
5: 7.

Beschreit, en hunne straf al schreiende verzacht,
 En by den Vader hun vergiffenis verkregen.

De (f) Zoon van Jesse, dicht aen 't hart van Godt gelegen,
 Beweende niet zijn kind, dat zonder zonde was,

(f) 2 Kon.
12: 20.

Wanneer 't den geest gaf, neen; hy vond zich wel te pas
 En rustigh, ja hy liet vernoegt de tafel decken:

Maer Absolon, gesmoort in zonde, kon hem wecken
 Tot (g) groote droefheit, en tot aen de ziel verflaen.

(g) Hy sprak
al gaende:
Mijn zoone
Absolon,
Absolon
mijn zoone,
wie mocht

Die wijste Vorst, die ons voor oogen dient te staen,
 En wilde d'artseny van traenen niet gebruicken,

Dan voor de zonde. Laet dan zonder schreien duicken
 En ondergaen de Zon van al uw aertsch geluk,

Niet (h) waerdigh dat men daer om weene. Zoo gy druk

my geven, dat ik voor u mocht sterven. 2 Kon. 18: 33. (h) Nihil infelicius eo, cui nihil
 accidit adversi, quia male judicaverunt. Dij de ipso. Seneca.

En

Q

En rouw betoont alleen om ongerechtigheden,
 Godt zal u redden, ja het heil in volle leden
 Op aerde geven, zoo 't de ziele zaligh is.
 Der dingen onderscheit bezeffen zal gewis'
 Aen hem behaegen: 't is in Salomon gebleeken:
 Hy wilde na geen Kroon van eere en rijkdom steeken,
 Maer bad om wijsheit en vernuft, varr (i) onzen Godt

(i) Ziet ik
 heb u ge-
 daen na uwe
 woorden,
 ende ik heb
 u gegeven
 een wijs ende
 verstandigh

Hem toegestaen, en noch met eene tot een lot
 Meer macht en glory, als een Vorst had derven wenschen.
 De ziele wacht een kroon, die nimmer zal verslenffen,
 Ook wort haer licht om laegh veel zegens toegeleit,
 Indienze maer alleen om haere zonden schreit.

harte, alzoo grootelyk, dat 'er niemant uwes gelijk voor u geweest en is, noch na u opstaen zal. Maer noch heb ik deze dingen, die gy niet begeert en hebt, u ook gegeven, te weten, rijkdommen ende glorie, alzoo dat 'er niemant van de Koningen uwes gelijk en zal geweest hebben in alle voorlede dagen. 3 Kon. 3: 12, 13.

IN CONVIVIJ LÆTITIA, ETIAMSI QUID TIMORIS
 HABERE VIDEBAMUR, AMITTIMUS. Hieron:
 in Ecclesiasten.

XL. Jacob voortgaende heeft zevenmael ter aerde neder aenge-
 beden, tot dat zyn Broeder aenquam, Gen 33: 3.

DAT eenc ziel, beluft te leeren, uit de blaëren
 Der Heilige Schriftuur de wijsheit kan vergaëren
 En zuigen, als een By den honig uit het kruid,
 Is niet van noode, dat het iemant wort beduid,
 Indien hy slechts een vonk van kennis heeft ontfangen:
 Nochtans, dewijl ook zelf de vroomen met verlangen
 En liefde hooren, dat hun grondigh is bekend,
 Vind ik geraeden, op het zien van deze Prent,
 Daer twee gebroederen elckander heusch gemoeten,
 En Jakob Esau met eerbiedigheit komt groeten,

Ja als een dienaer voor hem knielt en nederbuigt,
 Een woord te zeggen, dat de werelt overtuigt
 Van haeren overdaet, waer in zy noch blijft steeken,
 'k Geloof, een yder zal my toestaen zonder spreken,
 Dat mijn beschouwinge op geen losse schroeven staet,
 Indien ik Esau, die 't geboorterecht verlaet
 Om eene schotel moes, by 't lichaam vergelijkke:
 En Jakob, om zijn deugt wel waerdigh in een Rijcke
 Te heerschen, dat alleen van vroomen wort bewoont,
 Hier neeme voor den Geest, die, schoon hy is bekroont
 Van zijnen Schepper met veel rijkdoms, en een' zegen,
 Vry meer te schatten, dan die Jakob heeft gekregen
 Van Vader Isak door zijn Moeders loos beleit,
 Zich echter somwijl moet verneëren, en bereit

En vaerdigh wezen om het lichaem te believen,
 Daer voor te buigen, als het zich maer wil gerieven,
 Gelijk zijn nootdruft eifcht, met slaepen, drank en spijs.

(a) *Donec in carne est anima, inter spinas profectò versatur, & necesse est, ut patiatur inquietudines tentationũ, tribulationumque aculeos. Bernard. super Cantic.*
 Al zweeft de geest naer Godt, hy (a) moet zich na de wijs
 Van 't lichaem voegen, nu en dan zich overgeven:
 Indien hy dit begon te weigeren, het leven
 Zou in het lichaem haest bezwijcken, Zon en Lucht
 Verveelde, ja het storf met eenen bangen zucht.
 Ik wilde dan (want wy en vinden niet beschreven
 Dat Jakob, van een zucht tot Esau aengedreven,
 Met hem voor eeuwich is getreden in verbond,
 En, op een zelve wijze als hy, geraden vond
 Een leven, zonder hoop van d' eeuwigheit, te leiden)
 Het hart der Grooten, daer zy ruim en weeligh weiden
 In alle daeg te banketteeren, doen verstaen
 Hoe zy behooren 't spoor van Jakob na te gaen,
 Die, toen hy uit het Land van Laban quam getogen,
 Zich wel ootmoedigh voor zijn' Broeder heeft gebogen,
 Maer echter niet met hem en leefde naderhant.

(b) *No es vicioholgar-te un dia: pero cosa abominable es gastar la vida en continuos regatos y deleytes. Diego de Estella.*
 (b) Het is onstrafbaer, by de vroomen geene schand,
 Somwijle zich met zijn bekenden te vermaecken,
 En veele zorgen, die te fel aen 't harte raecken,
 Eens af te spoelen met een' vriendelijcken dronk;
 Met dank te nutten, dat ons Godt genadigh schonk,
 En niet voor dieren, maer voor menschen heeft doen waffen:
 Maer dagelijks het lijf te koesteren met brassen,
 Is gruwelijk; en Godt niet dienen, maer den (c) buik.
 By al de genen, die dit houden in gebruik,
 Wort Godt beleedight, en verscheide slaggh van zonden
 Begaen; de tonge, door den (d) heeten drank ontbonden,
 Begint afwezenden te schenden, en met smaet

(c) *Phil. 3: 19.*
 (d) *Quem admodum musto dolia*
 Te spreecken, ja men ziet de gramfchap in 't gelaet

ipsa rumpuntur, & omne quod in imo jacet, in summam partem vis caloris eiecit: sic vino exestuante, quicquid in imo jacet abditum, effertur & prodit in medium. Seneca, Epistola 84.

Der gasten rijzen, en tot vechtens toe ontfteecken.

Ik zal van dingen, my fomwile zelf gebleecken,

Niet melden, zoo wy eens Godts Boecken open slaen,

De Gasteryen, die ons daer beschreven staen,

Zijn zelden zonder bloed en jammeren gefloten:

(e) Vorst Pharo liet, daer hy aen zijne Hofgenooten (e) Gen. 40.

Een heerlijk Gastmael gaf op zijn geboortedagh,

Een' van zijne Oversten verworgen. Met den slag

Wiert (f) Ammon op het Feest van zijnen eigen Broeder (f) 2 Kon.

Gewaerschuwt; want de haet van Absolon, verwoeder 13.

By heeten drank, kon zich niet paeien dan met bloet.

Door eene Maeltijd zag Assyrie den moed

Van al haer legers voor Bethulie gezoncken;

Want (g) Holophernes, van de tafel vol en droncken (g) Judith.

Te bedde, liet zijn bloet en leven door het zwaerd. 13.

En (h) Haman, in het Hof te vooren lief en waerd, (h) Esther. 7.

Wort aen de tafel der Vorstinne tot de galge

Verwezen. Is het dan geen reden, dat men walge

Van groote Feesten? Of voldoet u dit noch niet?

Zoo ziet (i) Herodes in een' jonger tijd: Hy liet (i) Marc. 6.

Op zijn Geboortefeest dien grooten Heiligh dooden,

En't afgehouden hoofd vertoonen den genooden

In eene schotel, als een aengenaem gerecht.

Met reden heeft ons Godt door Amos mond gezeght:

Die (k) wijnen nuttigen uit schaelen, gaet de sinarte, (k) Den

De wederwacrdigheit van Joseph niet ter harte. wijn uit

En (l) Job, de spiegel der Godtvruchtigheit, bestont schaelen

Geen ydel offer, als zijn Kinders in het rond drinckende,

De Feesten onderling geduurigh omgaen lieten: hadden zy

Hunn' zonde, dacht hy, zou aen Gode licht verdrieten, geen mede-

Daer zy hem hoonen in het harte; want hy wist lijden over

Hoe zich de mensch by die gelegentheit vergift. de vernie-

Wegh dan met slempen en geduurigh banketteeren. tinghe van

Men schaemt zich van een' Kok te zijn by groote Heeren. Joseph.

dagen der Maeltijden omgegaen waren, zond Job tot benlieden, ende hy beiligdeze, Amos. 6. 6.

morgens vroeg opstaende, offerde hy brantofferren voor elk byzonder. Job 1: 5. (l) Toen de

En Princen : maer indien men leeft op deze wijs,
Verschaft men wormen en gedrochten drank en spijs ;
Men zal dat vuil gespuis een maeltijd toebereiden
In lijf en leden, daer het weeligh in zal weiden

(m) *Modicus ac temperatus cibus et carnis utilis est.*
Hieron. En teeren ; is 't met ons niet jammerlijk gestelt ?
Indienge na de (m) ziel wilt leven ongequelt,
Zoo handelt met het lijf, gelijk met eenen ziecken :
Dien geeft men, dat hem lust te smaecten noch te riecken ;
Want zagh men op den lust en smaek van zijnen mond,
Zoo bleef hy quijnen, en geduurigh ongezont.

DOOR DE GULZIGHEIT ZIJN'ER VEELE GESTORVEN,
MAER DIE SOBER IS, ZAL ZIJN LEVEN
VERLENGEN. *Eccles. 37 : 35.*

XLI. *Como el Cavallero, que esta muy cargado con armas, no es bueno para la guerra : assi el, que esta muy cargado de manjares, es inabil para pelear contra los vicios. Diego de Estella.*

ALS iemant zien wil den beklaegelijcken stant
Van eene schoone Stad, geheel tot puin verbrant,
Dient hy te steigen op eenen hoogen Tooren :
Ik, om het nadeel uit het nuttigen van kooren
En wijn te wegen, en t' ontleden op een draet
Hoe jammerlijk den mensch de gulzigheit vergaet,
Dien my met soberheit en vasten te bereiden,
Te stijgen met den geest, om gulzigen te leiden
Tot kennis, afgebeelt, op 't velt van onze blaên,
In dezen Kamper met zijn harnas overlaên.

Al is men in de School van Mars niet opgetogen,
Men kan wel vatten hoe een Krijgsman is bedrogen,
Die, daer hy om 't gewicht der wapens schier geen hand
Of voet kan roeren, noch zijn' vyand in het zand

Verhoopt te leggen, en de zege te behaalen.
 Och wilde Godt, dat slechts een vonkje quam te daelen
 Uit zijnen Hemel, en de blinde ziel genas!
 Die haer laet ringelen, en (a) broozer is dan glas,
 Als haer de Duivel om te kampen daegt te velde.
 Wat wonder is het, dat de vyand haer beknelde,
 En in den strijd verwon naer zijnen eignen lust?
 Zy komt te voorschijn met een lichaem, toegerust
 Met overvloed van drank en spijsen, meer tot slaepen
 Genegen, en zijn' lust te koelen, dan om 't wapen
 Te voeren met de ziel. Is zy niet wel voorzien
 Om een' geweldigen met voordeel 't spits te biën,
 En zoo veel aenvals van gebreecken af te weeren?
 De ziele, die haer van het lichaem laet verheeren,

(a) *Inca-
 sum contra
 exteriores
 hostes in
 campo bel-
 lum geritur,
 si intra ci-
 vitatis mœ-
 niainfidians
 civis habe-
 tur. Gregor.
 Moral. lib.
 30.*

Is onbequaem, als zy gebeden storten wil.

(b) Quicumque gulæ indulgent & gaudia ventris sectantur, sunt hebetes, fumoque ciborum (haud secus ac nebula sol) offuscatur eorum ingenium, & nequeunt verum spectare nitorem. M. Paling in Zod. v. r. e. lib. 3.

De *(b)* gulzigheit maekt ons van binnen koud en kil,
 En ongenegen, om wat goet is, aen te grijpen,
 Men zwijg' van eindigen. Natuure kan ons slijpen,
 Die plomp van oordeel zijn: Uit overvloedigh nat,
 't Welk, afgezegen van den Hemel, wegh en pad
 Bessaet, of van een' bergh in eenigh dal komt zincken,
 Ontstaen moerassen, slijm, en Poelen, om het stincken
 Ons niet te nadren, en 't fenynigh ongediert,
 Dat in dien modder leeft, en door malkander zwiert:
 Uit overvloed van drank en spijsze zal de reden
 Bezwijcken, en een *(c)* poel van quaé begeerlijkheden
 Ontstaen, ja 't Hemelsch zaet bederven in den grond.
 Wat help het Loth, dat hy twee Englen vacrdigh vond,
 Om zijne ziele voor den Solferbrand te spaeren?
 Hy kon zich voor den gloet des vleesches niet bewaeren
 Met *(d)* wijn in overvloet te drincken: hy begaet
 Bloetschennis in 't gebergt. Zoo lang de werelt staet,
 Zal yder zijnen val gedencken, ons beschreven,

(c) Esus carniū, & potus vini, ventrisque saturitas, seminaria sunt libidinis. Hieron. contra Forvian.

(d) Gen 19: 32.

(e) Wacht u, dat uwe herten by avonture niet bequaert en worden met

Om tot een' spiegel voor den gulzigen te leven.
 Die zich te gulzigh aen de tafel overlaed,
 Is slimmer dan een dier; dat kent in 't eten maet,
 En zal, wanneer het is verzadicht, ook gedwongen
 Niet meerder inslaen. Zoo de ziele wort besprongen,
 En van bekooringen bevochten en gequelt,
 Het is haer eige schult; zy moet, om dat geweld
 Te stuiten, naet de stem van haeren Heyland hooren;
 Hy, wien het drucken zou, dat iemand ging verloren,
 Wil dat men *(e)* dronckenschap en gulzigheit vermy'.
 Om met het lichaem niet elendigh in de ly
 Teraecken, zal men zich van deze en gene kruiden
 Voorzichtigh spaenen, zoo wy uit ervaere luiden
 Vernemen, datze zijn vergiftigh in den aerd:
 Maer hy, die grondigh weet en kent, wat u bezwaert,

worden met gulzigheit ende dronckenschap. Luc. 20: 34.

Leert u den overvloed van spijs en drank vermijden;
 Volg Jesus raed dan, die bezorgt is voor uw lijden.
 Een (f) sober lichaem wort van lusten niet bekoort:
 De geile brand, waer in de werelt leit versmoort,
 Is daer onmachtigh om zijn vlammen aen te queecken.
 (g) Het vyer, te Babel in den oven aengestecken,
 Liet zelf de kleeders van dat drietal, niet gewent
 Het lijf in gulzigheit te voeden, ongeschent.
 De lust tot eten, en het lijf volop te geven
 Heeft (h) Adam en zijn Bruid uit Edens Hof gedreven.
 De Duivel raed ons tot de gulzigheit, en Godt,
 Genegen om den mensch te zegnen met het lot
 Der Engelen, gebied ons soberheit en vasten.
 Zijt gy begeerigh het getal van zijne gasten
 Te helpen vullen, en te sijn aecken met uw' mond
 De dischgerechten, ons belooft in 't Nieuw Verbond,
 Zoo boet uw' honger aen het vleesch niet van Egypte.
 Het Manna, by den Jood, die Pharoos juk ontlipte,
 Genoten, was de tong zoo lieflijk niet van sijn aek,
 Als 't Hemels heilbanket daer boven. Geen vermaek
 Is by de vreugde van den (i) Hemel te gelijcken.
 Nu denk, wat schooner prijs de soberheit zal strijcken.

(i) *Hic erit vobis requies laborum, hic portus placida manens quiete, hoc patens unum miseris asylum.* Boëtius de Cons. Philosophiæ, lib. 3.

(f) *Fames amica virginitati est, inimica lascivia. Satietas verò prodigit castitatem, nutrit illecebram.*

Ambros. in serm: Quadrages.

(g) *Dan. 3. 24.*

(h) *Gula à Paradiso regnantem expulit:*

Abstinentia ad Paradisum revocavit errantem. Ambros. de Februario.

ZY BRENGEN HUNNE DAGEN OVER MET WEEL-
den, ende op eenen oogenblik daelen zy neder
ter Helle. *Job. 21: 13.*

XLII. *Van a su muerte cantando, y baylando, y riendo estos dançadores;
pues aun en el tiempo, que estan dançando, caminan a la
sepultura. Diego de Estella.*

D Es menschen zinlijkheit, in zaecken van gewicht
Gewoon te sluimeren, begeeft zich los en sicht
Tot dertelheden, en vermaekelijcke dingen,
Ja onder andren ook tot huppelen en springen,

En

En aen den rey te gaen met uitgelaeten geest.
 Zoo volgt een reedlijk mensch de domheit van dit beest,
 Dat van den slager naer de Slachtbank zich laet leiden:
 Gy ziet het huppelen, van geen ter doot bereyden
 Noch sterven weten, daer het vast de bijl genaekt.

De reden, dat het Vee geen zwaerigheid en maekt,
 Schoon hem de bijl ook van den Slager blinkt in d' oogen,
 Is licht te vatten; want wy weten 't onvermogen
 Van zijn begriip, dat niet dan hoy en haver kent;
 Maer dat de mensch, begaeft met reden, die zijn end
 En uitgang kan voorzien, en weet dat hem geen dagen,
 Geen uren zeecker zijn te leven, noch (a) behaegen
 En lust schept, om, verciert met eenen Roozekrans,
 De hand te houden aen een' reukeloozen dans,
 Dat is een stuk, by geen verstandigen begrepen.
 Zoo iemand, tot den strop verwezen, niet benepen
 Om 't harte, maer met lust en vreugde na 't gerecht
 Ging huppelen, gy dacht met reden: Hy is slecht
 En zinneloos; zijn ramp heeft hem het brein bedorven.
 Het gantsche Menschdom heeft het zoo by Godt verkorven,
 Dat yder 't vonnis van de door is aengezeit.

(a) De partibus vite
 omnes deli-
 beramus, de
 vota nemo
 deliberat.
 Seneca.

De Rechter spreekt een tael, met geene duisterheit
 Vermengt: (b) Een yder is 't verordent eens te sterven.
 Kunt gy die losheit dan op uw gemoed verwerven,
 Dat gy gaet danssen, en in nood van sterven lacht?
 Geen reden is 'er, dat gy u voor wijzer acht,
 Als dien gedoemden, daer ik even van vermaende.

(b) Allen
 menschen is
 gezet eens te
 sterven.
 Hebr. 9: 27.

De dans stont Isrel dier: schoon Godt hen gunstig baende
 Een' wegh door 't Roode Meer, en uit Egyptenland
 Verloste, na dat zy zoo reukloos hand aen hand
 Een' rey aenhieven om het Kalf van goud gegoten,
 Heeft die lichtvaerdigheid zoo lijdigh hem verdrotten,
 Dat hy met (c) Levys zwaerd veel duizenden versloegh.
 Een (d) maegdeken, daer Vorst Herodes harte loegh
 Op haere zwieren, heeft met die gezwinde sprongen
 Hem ingeluid, en naer Johannes hoofd gedongen,

(c) Exod.
 32: 28.

(d) Marc.
 6: 21

En dat verkregen. Is het niet een schoone vrucht,
Die van het danſſen komt? Godt gave dat de lucht,
Waer in wy leven, was gezuivert van die ſmette.

Wat is'er, zoo men eens met zinnen daer op lette,
Gewiſſer teecken van lichtvaerdigheid, dan dat
Een Vrouperſoon, die voor haer' koſtelijkſten ſchat

(e) Nutrien- De ſtille (e) zedigheit moet houden, d' oogen pacie
dus eſt pu- Van wulpſchen met een' dans, en om en weder draeie,
dor, qui quã- Ja haere leden tot een ydelfchouſpel mack'?
diu in ani- De wijsheit, is het niet een jammerlijcke zaak,
mo durave- Verhuift dus uit het hoofd, dat luiftert na de voeten.
rit, aliquis Zoo Jongelingen eens een' (f) rondanſen gemoeten.
erit bonæ Van Maegden, daerze met dat ſpringen haere ſtem
ſpei locus. Vereenigen, gewis, zy raecken in de klem,
Seneca, Epi- En blijven met de ziel in haere ſtricken hangen.
ſtola 25.

(f) Con tan- Den Duivel, tochtigh na't verleiden, en het vangen
tas espadas Van onbedrevenen, is't eigen in den aerd
pelea el De- De Vrouwekunne te gebruicken voor zijn zwaerd:
monio, con Hy weet zich liſtigh in haere oogen te verbergen,
quantas per- Met loncken, mijnen, en gelaet den geelt te tergen
ſonas ata- Van braeve Helden, die hunn' vyand voor de vuift
viadas va- Uitdaegden, en met lof en zege, vuil begruift
namente en- Van bloet en ſpieren der gematſten, wederkeerden.
tran en la De Filiftijnen, die zich lang vergeefs verweerden,
dança. Die- Daer ſtercke Samſon hun bejegende in het velt,
go de Eſtel-
la.

(g) Samſon Verwonnen door een (g) Vrouw dien kloecken; zy geweld
validus et Noch kracht gebruickende, maer loos en liſtigh vleien.
fortis leonem Zoo liet zich (h) Salomon betoovren en verleien
ſuffocavit, Door Vrouwen tot den dienſt van Afgoôn, en verliet
ſed anorem Den wacren Godt, die hem beveſtigde in't gebied.
ſuum ſuffo- Och of dan Schepſelen, voorzien met een vermogen,
care non po- Waer door de dapperſte verleit zijn en bedrogen,
tuit: vincula
ſolvit boſ-

tium, ſed ſuarum non ſolvit nexus cupiditatum. Meſſes incendit alienas, ſed unius ipſe
mulieris accenſus igniculo, meſſem ſuae virtutis amiſit. Ambroſ. lib. I. de David. Jud. 16.

(h) 3 Kon. II.

Tot meerder schade zich niet voegden aen den rey!
 Noch minder past het, dat een Jongeling geley
 Zijn mackeren ten dans: want, buiten het bedencken
 Daer op gegeven, 't is vernietigen en krencken
 (i) 's Mans achtbaerheit, dat hy met hupplen zich beinoei'.

Dat dan een yder dees brootdronckenheit verfoei',
 En kennis draege, dat hy niet van Godt het leven
 Ontfangen hebbe, om zich tot dwaesheit te begeven,
 Maer om te zorgen, dat geen ongeluckigh end
 Ontijdigh hem verrasse in 't bloeien van zijn Lent.
 Een ygelijk moet zich een' wegh ten Hemel baenen
 Met danffen niet, maer met verzuhtingen en traenen.
 Laet ons de vreugde zoo gebruicken hier beneen,
 Dat wy de blyfchap van den Hemel ook met een
 Noch eigen houden, daerwe ons, onder zalige Engelen,
 In een' volmaecten rey voor ceuwigh zullen mengen.

(i) Scriptura
 Sacra
 viros vocare
 consuevit,
 qui vias Do-
 mini forti-
 bus & non
 dissolutis
 gressibus se-
 quuntur.
 Greg. Mo-
 ral. lib. 38.

NON MULTIS VERBIS OPUS EST, SED EFFICACIBUS.
Seneca, Epist. 38.

XLIII. *Schuyt de ongeestelycke ende onnutte klappernijen; want zy vor-
 deren veel tot de ongoddelykheit, ende haer lieder spraecke kruipt
 voort als de Kankerziekte. 2 Tim. 16: 17.*

GElijk een geest, op keur van kunsten afgerecht,
 Zoo hy gewaer wort dat zijn wercken byster slecht
 Beslaen, en hy daer meê zijn' nootdruft niet kan winnen,
 De krachten inspant om wat anders te beginnen,

Waer op hy teeren, en met eere leven kan:
 Zoo zal de (a) Duivel (die, om dat hy in den ban
 Gedaen is van zijn' Godt, zijn leet op ons wil wreeken)
 Iet anders aenslaen, als hy schandelyk blijft steeken

*rans se in Angelum lucis, deceptionum laqueos ubique protendere, & ut quoquo modo creden-
 tium mentes corumpat, instare. Leo Papa, Serm. 8. Nativ.*

(a) Non de-
 finit hostis
 antiquis
 transfigu-

In zijne vonden, en geen winst noch voordeel ziet.
 Om dan met schade van veel zielen in 't gebied
 Te blijven, dient hy zich van dertele verftanden,
 Die ſchrijven droomen en hiftorien, in landen
 Of ſteden noit gebeurt, vervullen met geklagh
 Van liefde hunne blaên, met beuzelen, den dagh
 Onwaerdigh niet alleen; maer ook, om recht te ſpreken,
 By Kanker in de borſt van eene Vrouw geleecken;
 Niet uit te roeien, noch te helpen, zoo men met
 Een vinnigh mes de borſt niet tydigh af en zet.

En niemand denk', die hier de Kancker uit ziet ſnijden,
 Dat uit het lezen van die Boecken zachter lijden
 Te wachten zy, als deze Elendige gevoelt:
 Want dat fenijn, ſchoon of het diep naer 't harte woelt,

En ook veroorzaekt dat men met het lichaem sterve,
 Strekt aen de ziele niet ten eeuwigen bederve,
 Gelijk het helfsch vergift, dat in die bladers schuilt.
 Dit kruipt als Kanker in de zinnen, en vervuult
 Het helder aengezicht der ziele. Wie verstorven
 In lusten was, gevoelt, benevelt en bedorven
 Van oordeel, door dat hy aen 't lezen is geraekt,
 Hoe hem het harte van onkuische vlammen blaekt,
 En onbequaem is zich ten Hemel te verheffen.
 De geest des Afgronts, om ons naer zijn' (b) wensch te treffen,
 Komt hier te voorschijn met welspreekentheit, en kunst
 Van zeggen, na den stijl der Hoven, daer hy gunst
 By kitteloorigen meê winnen kan. Zy zoeken
 Met zulk een vyerigheit het lezen dezer Boecken,
 Die met verdichtfelen en droomen zijn gevult,
 Dat, om den nacht daer in te slijten, hen gedult
 Noch lust ontbreekt, en met den geest daer in verzopen,
 Gevoelenze den tijd niet eens ten ende loopen,
 Ja wenschen dat het Boek, uit ledigheid verziert
 Van eenen dwaezen geest, in 't lezen grooter wiert.
 De Sathan, die wel eer (c) begeerigh was den donder
 Als Godt te voeren, en vermetel als een wonder
 Te zitten aen de zy' der Godtheit, zoekt hem noch
 Gelijk te zijn, en, om zijn laegen en bedrogh
 Te doen gelucken, waer het mooglijk zy, te volgen.
 Wanneer hy dan, uit nijd gebeten en verbolgen,
 Het Evangely door de werelt ziet geplant,
 En dat bevestigen door Schrijvers, in 't verstant
 Verlicht van eenen geest, waer door zy wondren baeren,
 En zielen trecken, daerze in duisternissen waeren,
 Niet wetende hoe Godt van haer gedient wil zijn;
 Heeft hy, vol hoops van dus te prenten zonder pijn
 De boosheit in het hart der werelt, ook zijn Schrijvers,
 Evangelisten van den Afgront, die vol yvers
 De menschen leeren, hoe men daer moet henen gaen,
 Gelijk Godts Heiligen met schrijven onderstaen

(b) Diabo-
 lus, quan-
 do decipere
 quenquam
 querit,
 prius natu-
 ram unius-
 cuiusque in-
 tendit, &
 inde se ap-
 plicat, unde
 aptum homi-
 nem ad pec-
 candum in-
 spexerit.
 Isid. de
 Summo boño
 lib. 3.
 (c) Isai. 14:
 14.

De doolenden op 't pad des Hemels te geleiden.

O Goddeloos bestaen van boosheit uit te breiden
Door Boecken, die zoo licht van zelfs in 't harte groeit!

Met zulk een sapis ook ons Vaderlant besproeit:

Men vind hier geesten, die zich moeien met vertaelen

Van deze stoffen, en die zielpst in te haelen

Met yver, als het Paerd, daer Troje door verzonk

In eene zee van vyer. Wy zien hoe oud en jonk

Die Schrijvers eere geeft, beluft is zijne dagen

Daer in met lezen te besteden, die te draegen,

Wanneer zy reizen, tot een' wellust in den zak.

Zoo wint de Hel'sche geest de zielen met gemak,

En zonder op het hart een' fellen storm te geven.

Als Jesus zeght, de Wegh, de Waerheit, en het Leven,

(d) Ik zeg- Dat Godt in 't oordeel ons van yder ydel (d) woord

ge u, dat Volkome reeckening zal eischen, hoe behoort

yder ydel Hy niet te schricken, die met duizenden van woorden

woord, dat Het zact der zonde zaeit, en, als met zijde koorden,

de menschen De ziel verstrikt, eer zy de banden wort gewaer?

gesproken Gewis, loopt iemants heil en zaligheid gevaer,

hebben, daer af zullen zy Het zijn de zulcken; Godt de waerheit kan niet liegen.

reden geven Laet af u zelve dan zoo druckigh te bedriegen,

in den dagh Het zy gy zulk een slagh van Boecken schrijft of leest,

des oordeels. Of eere doet: en zijt bekommert en bevreest

Want uit (e) Een' schat van tooren en van gramfchap te vergaëren

uwe woor- Ten dagh der wraecke; want de Rechter, neêrgevaeren

den zult gy Ten oordeel, zal u niet verschoonen, maer zijn hand

gerechtvaer- U wijzen naer den Poel, die zonder einde brand.

dicht wor- Om al dees beuzelen van schriften te weêrleggen

den, ende uit En af te keuren, hoeft men maer alleen te zeggen

uwe woor- Wat wy verliezen van den (f) kostelijcken tijd,

den zult gy Ons uit genâ verleent, om naerstigheit en vlijt

verdoemt In 't werk te leggen, dat wy Godt om hoogh genaecken.

worden. In geene dingen kan men beter zich vermaecken,

Math. 12:

37. (e) Rom. 2: 5. (f) M. Varro dicere solebat, nullam jacturam esse graviolem, praesertim scienti, quam temporis.

Dan in het (g) oeffenen van deugden: lof en eer
 Is daer te winnen en te vinden, nergens meer.
 Het zwijn verkieft den drck voor lieffelijcke Roozen:
 Den dertelen, en die hun heil verreuckeloozen,
 Staen schriften van de deugt en vroomheit in het licht.
 Het is verloren, dat men Boecken van gewicht
 Hun aen wil prijzen; zy beminnen nieuwicheden
 En beuzelingen, ten bederve van de zeden.

(g) *Imbibe
 virtutes, et
 inania gau-
 dia sperne,
 Sunt animi
 comites gau-
 dia vera bo-
 ni.
 Virtuti ope-
 radanda est.*

sine qua amicitiam, neque ullam rem expetendam consequi possumus. Cicero.

ZALIG IS DE MAN, DIE IN DE WET DES HEEREN
 ZAL OVERDENCKEN DAGH ENDE NACHT.

Psal. 1:2.

*XLIV. En la Escriptura sagrada como en un espejo se vee la cara de
 nuestra anima: donde veemos si esta sea o hermosa, y que tanto
 vamos aprobechando. Diego de Estella.*

HOewel de mensch van zijn geluk en heil verviel
 In Edens Lusthof door het eten, en zijn ziel
 Bevlekte met den last des Hemels t' overtreden,
 Ja federt eeuwen lang in leven en in zeden
 Den Schepper, die hem zoo begaefde, wederstont,
 Noch bleef de Godtheit in het harte diep gewond
 Met eenen scherpen schicht van liefde, van ontfermen,
 Om als een Moeder hem te redden, en in d'ermen
 Te vatten, daer hy lagh gevallen in het slijk
 Van ongerechtigheit. Men heeft bewijs en blijk
 In overvloed, om dit onwetenden te toonen.
 En zeeker, dat zy graeg by ons begeert te wonen,
 Ja dat de zondaers in haer gunste mogen staen,
 Getuigt genoeg het pand van haer gewijde blaen
 Aen ons gegeven: want de ziel, met vuile vlekken
 Bezoedelt, kan daer in naeukeuriglijk ontdecken

Het mangel, dat haer maakt onaengenaem by Godt,
 Gelijk men in het glas van dezen spiegel, tot
 Een leerzaam Zinnebeeld den Lezer opgedraegen,
 Kan zien de smetten, die in 't aenzicht ons mishaegeen,
 En of het zuiver is, of afgewasschen dient.

Bewijst zich Godt dan aen de ziele zulk een' vriend,
 Met haer de gaeve der Schriftuure toe te deelen,
 Die zoo veel heils belooft, en vaert de geest uit speelen
 In Boecken, die den lust ontsteeken van het vleesch?
 Dan is het veer genoeg. Waer toe zich schor en heefsch
 Geroepen, als de mensch uit (a) moedwil niet wil hooren?
 Het voordeel, by de Zon te winnen, gaet verloren,
 Wanneer men zijnen lust met slaepen liever boet.
 Wie zijne tochten zoekt te dempen, vleesch en bloet

(a) *Quid
 iuvat innu-
 meros scire
 atque evol-
 vere casus,
 si facienda
 fugis, si su-
 gienda facis?*

Een peil te zetten, en het woelen van de zinnen
 Te stuiten, die behoort het lezen te beminnen
 Van bladers, die Godts geest met zijne pen beschreef.
 Al wat in zijnen plicht van weldoen achter bleef,
 Kan hier de lessen van een heiligh leven haelen;
 Hier schiet het (b) leven der Godtvruchtigen zijn straelen
 In onze harten, en het nood ons, om de baen
 Der deugt, vol distelen en doornen, in te slaen,
 En zoo de poorten van den Hemel te genaeken.
 Aendachtigh lezen doet de ziel van yverblaeken,
 En vaerdigh worden om te storten haer gebeên
 Voor Godt, die haer een' schat van veele nuttigheên,
 Op die gebroockenheit des harten, laet genieten.
 En schoon de dingen ons uit zwakheit meest ontschieten,
 Men zal verrijcken in den geestelijcken schat,
 Indien men daeglijks uit het lezen iet of wat
 Bewaere: cen gulde spreuk, het koffer der memory
 Bevolen, kan naer tijds gelegenheit ook glory
 En eere baeren in de dingen hier om laeg.
 Doch dat het uwen geest als eene pest mishaege',
 Alleen uit (c) zinlijkheit te lezen, of om eere
 Te winnen, en vooreen' doorlichtigh' letterheere
 Geacht te worden; maer, als Christenen betaemt,
 Om zoo te leven dat het anderen beschaemt.
 Men wachte zich ook van Godts bladeren te lezen
 Om onbedrevenen te vatten, hun te wezen
 Tot eenen strik, gelijk by veelen thans gebeurt.
 De zin der letteren wort jammerlijk geseurt,
 Gebogen en verminkt. De Bybel raekt in lijden.
 't Is hondert tegen een, indienze niet bezijden
 En avrechts loopen, die op hunnen regel staen.
 Iets aen te trecken uit de Goddelijke blaên
 Dient wel gewogen: komt men hier den draet te missen,
 Men doct vermetel als de Prins der duisternissen,
 Daer hy by (d) Jesus op de Tempeltinne stont:
 Hy was Schriftuurvast, maer op eenen valschen grond,

(b) *Perpendo Petrum, considero latronem, aspicio Zachaeum, & nihil in illis aliud video, nisi ante oculos nostris posita spei & poenitentiae exempla. Greg. Hom. 25.*

(c) *Succos saluberrimos caute & sapienter sumere debemus, ne pariter venenit perfidie sorbeamus. Casiod. de Instit. Scripturarum.*

Quò minus legas, non te terreo, dum quicquid legeris, ad mores statim referas. Seneca.
 (d) *Math. 4. 6.*

En om den Heyland te verzoeken en te tergen.

Zagh cenigh Pelgrim in het reizen hooge bergen:
Met beemden, rijk van gras en klaver voor het Vee,
Dat daer gaet weiden in volkome rust en vreed:

*(e) Quid au-
tem Scrip-
turam dixe-
rim nisi sil-
vam? Cu-
jus senten-
tias quasi
fructus quos-
dam dulcis-
simos legen-
do carpi-
mus, tra-
ctando ru-
minamus.
Hugo lib. 3.
Didasc.
(f) Hablas
con Dios,
quando oras:
pero quando
lees, oyes a
Dios, que
esta hablan-
do contigo.
Diego de
Estella.*

Zoo is de hoogte der (e) Schriftuure voor de zielen

Een vette weide, daerze in volle weelde krielen

En zwerven, als de visch in 't vochtigh Element.

Godts Heilblad geeft het brein veel luisters, en ontwent

Den wil de liefde tot verganckelijcke dingen;

Het leert den aeval der begeerlijkheên ontfpringen

En teugelen; het wijst de deugt en ondeugt aen;

Hoe deugt ons boven al ter hatte dient te gaen,

Op 't helder voorbeeld van de Heiligen en Vroomen.

(f) Wy voeren tael met Godt, als wy tot bidden komen;

Maer in het lezen hoort men Godt, die met ons spreekt.

Men overweeg' dan eens, of hem geluk ontbreekt,

Die met aendachtigheit, en om in goede zeden

Te vorderen, zijn' tijd en uuren gaet besteden

Als in een' winckel, daer de deugden zijn te koop.

Gewis wy zien hem, na het einde van den loop

Zijns levens, eene kroon van heldre sterren draegen;

Daer wy bekommert zijn te dencken en te vraegen

Wat hem beschooren zy, die in de droomen suft

Van dwaenze Schrijvers, en de zinnen en 't vernuft

Befinet met dat fenijn van adderen en slangen.

Hy doet geen voordeel, die aen beuzelen blijft hangen.

NIHIL EST GRANDE IN TOTO MORTALIUM GE-
nere, nihil solidum; sed existimatione modo
magna, modo parva videntur. Hier: Cardanus
de Utilit. ex adversis.

XLV. En wilt geene Kindren worden na de zinnen.

I Cor. 14. : 20.

DE Helsche vyand hoeft, om zielen te verrassen,
Niet als een krijgsman met geweeren op te passen:
Wy blijven (a) Kinderen in zinnen en verstant;
Dies hy ons locken en kan wennen naer zijn hand

longè quærendus, me video. Seneca. Auriculas asini quis non habet? Persius, Sat. 1.

(a) Si quan-
do fatuo de-
lectari volo,
non est mihi

Met ydle schaduwen van eere. Wat genoeg
 Zou iemand scheppen in te zweeten en te zwoegen,
 Om hier wat aenziens te bekomen onder 't volk,
 Hadhem die geest niet, uit den Helchen zwavelkolk
 Gestegen, in het brein beguichelt en betoovert?
 Om dan de zielen, van zijn list noch (b) onverovert,
 Te toonen, dat men jaegt naer ydelheit en wind,
 Indien men eere zoekt op aerde, s'cheen dit kind
 My dienstigh, daer het op een' rietstok aen komt rijden.
 Laet vry een Edeling den schoonsten hengst beschrijden,
 Die oit gezien wert in een' Vorstenpaerdestal,
 Het houd zijn rieten Paerd veel waerdiger, noch zal
 Niet ruylen willen, zoo men 't keur geve om te kiezen.
 Wy lachen om dien geest van kintsheit, en verliezen,
 Daer wy (c) bedaegt zijn, om vergankelijk genot
 Van eere 't eeuwigh heil, het aengezicht van Godt,
 De bron van glory en van eere, niet te wegen
 Met duizent werelden. Men wind ter (d) nood den zegen
 Der Hemelsche eere, zoo men vyerigh dien bejaegt:
 Hoc zou het mooglijk zijn, indien men liefde draegt
 Tot aertsche glory, en niet anders zoekt te minnen?
 Die eertzucht, ons zoo diep gewortelt in de zinnen,
 Ja als met stempelen van stael daer in geprent,
 Gaf ons de Schepper tot een loffelijker end;
 Niet om als dieren in een doncker woud te zwerven,
 Macr om den Hemel, rijk van glanssen, te verwerven,
 By Godt te leven als een vriend by zijnen vriend.
 Met zulk een ende zijn Godt vruchtigen gediend:
 Dat leert hen walgen van de tijdelijcke dingen,
 En al die titelen, gezocht met staele klingen,
 Ja daer men om verzinkt in eene zee van twist,
 Niet anders achten, dan voor eenen damp en mist,
 Die voor de straelen van de Zonne moet verdwijnen.
 Wie eertzucht lief heeft, en beluft is by de zijnen
 Den naem te draegen van een' (e) onverwonnen Held,
 Moet zijne neigingen betoomen, en het velt

(b) Cum bene vivitur, valde timendum est, ne mens, despectis caeteris, de gloria singularitatis elevetur. Gregor.

lib. 6. Moral.

(c) Desine eadem velle senex, quae voluisti puer. Seneca.

(d) Ad questo Regno non salimai, che non credete in Christo, ne pria, ne poi chel si chiavasse al legno. Dante's Paradisi cap. 19.

(e) Qui se vobis esse potentem, animos domet ille, feroces, nec victalibidine colla foedis submittat habentis. Boetius de Cons. Phil. lib. 3.

Des harten vaegen van die schadelijcke pesten.
 Dat is wat meerder, dan een Stad met steile velten
 Bemachtigen, of in het velt een Leger slaen.
 Des werelts (f) voorspoet is bestandigh als de Maen,
 Die wy by beurte zien verminderen en wassen;
 Een Winterzonneshijn, en als in zoute plassen
 Een stilte, kort gevolgt van storm en donderslagh.
 Hoe zorgelijk het zy voor anderen de vlagh
 Van eer te voeren, kon (g) Sennacherib getuigen,
 (h) Nebukadnezer, en (i) Antiochus; zy buigen
 Als slaeven voor den troon van 't wisselbaer geval.
 Men zou hier veelen noch gedencken, wien de bal
 Wert toegekaeft van hoogh geacht te zijn op aerde;
 Maer al de werelt weet, wat ongeval hen baerde
 De hoogheit, en hoc zy, als (k) Haman, in een' strop
 (l) Verstikten, of een' teug des doots in eenen kop
 Ontfingen, of de snee van bijl of zwaerd bezuurden.
 Die eerbewijzingen der onderdaenen duurden
 Zoo lang, tot hen Fortuin den kaelen rugge bood.
 Men magh die losse, daerze op haeren ronden klood
 Gelijk de weërhaen draeit, gelooven noch betrouwen:
 Ook leit het dootkleed, dat u decken zal, gevouwen
 En reede; en daer gy nu gaet proncken met de kroon,
 Zult gy op morgen noch verhuizen, en den troon
 Uw' nazaet ruimen, die niet beters heeft te wachten,
 Al voed hy zich met veel verhevene gedachten
 En zinlijkheden, daer men jaeren toc vereifcht.
 Wie hier op titelen van eere leit en peift,
 Gelijkt een' (m) Pelgrim, die de reis heeft aengenomen
 Naer 't Vaderland, en in de schaduwe der boomen
 Gaet zitten, zonder dat hy meer daer aen gedenkt.
 Dat dan geene eere, die ons zwak geheugen krenkt,
 En ons de reize naer den Hemel doet vergeten,
 Den geest bekoore. Zoo gy zijt beluft te weten

(f) *Nemo tam Divos habuit faventes, crastinum ut posset sibi polliceri. Seneca in Thieste.*

(g) *2 Paral. 32.*

(h) *Dan. 4.*

(i) *1 Mach. 7.*

(k) *Hest. 7.*

(l) *Quae est haec potestas, quae sollicitudinum morsus, formidinumque aculeos vitare nequit? Boetius de Cons. Phil. lib. 2.*

(m) *Loco es el caminante, que caminando a su tierra, dexa el camino, y se queda entre*

las frescuras, y arboledas, olvidado de su jornada. Diego de Estella.

Met welk een' middel gy tot eere raecken zult,
 Gy moet haer vlieden, en met ootmoed en gedult
 Den nederigen staet omhelzen. Wil men leven
 In eenzaamheit, men zal hier op de tongen zweven.
 Gy ziet de schaduwe, hoe zy den looper vlied,
 Maer zit hy neêr, zy blijft als onder zijn gebied;
 Zoo wort de (n) glory by de vroomen stil verkregen.
 Zocht gy met aendacht en met yver t' overwegen,
 Dat gy in weinigh tijds verandren zult in (o) stof
 En asfiche, gy en zoud niet dencken om naer lof
 Te staen, die d'ydelen zoo vyeriglijk beminnen.
 Och of de Hemel ons de wegen help bezinnen!

(n) Gloria
 umbra simi-
 lis est, qua
 insequentem
 fugit. Sequi-
 tur fugien-
 tem.

(o) Nihil aequè tibi proficiet ad temperantiam omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis
 aevi & hujus incerti. Quicquid facies, respice mortem. Hieron. ad Heliodorum.

TERSTONT ALS ZY GE-EERT ZULLEN ZIJN
 ende verheven, zullen zy gelijk rook ver-
 gaen. *Psal.* 36: 21.

XLVI. *Lapis quia gravis est, naturaliter descendit; funda vero
 impositus, vi brachij volat contra naturam suam per aërem
 instar avis.*

WIe enckel voor heeft, om naer hoogheit hier te staen,
 Zal, zoo zijn toeleghe niet ten beste wil beslaen,
 Met 's Hemels gunste, tot de Hel zijn' toevlucht nemē,
 Dat is naer (a) Juno, dat verwoede Monster zweemen,
 Daer Maro, Dichter der Latijnen, van gewaegt.
 Maer hoe dat stijgen den eergierigen behaegt,
 Al wat met hulpe van den Duivel wort begonnen,
 Ontbeert den zegen, zal, gelijk het is gewonnen,
 Verloren worden met veel jammers en verdriet.
 Heb ik dan ongelijk van hem, die zijn gebied

(a) Fletere
 si nequeo su-
 peros Ache-
 ronta move-
 bo. *Virg.*
Aeneid.
 lib. 7.

Wil ondersteunen met Godtloozen, te gelijcken
 By eenen keysteen, daer hy in de lucht gaet strijcken
 Gelijk een vogel, met een' stercken arm gezwaeit
 Uit enen slinger? want, zoo hoogh gevlogen, draeit
 Hy naer beneden, zinkt, van zijn gewicht gedreven,
 Recht naer zijn middelpunt. Wat baet het hoogh te zweven,
 Wanneer men neêrdaelt op een' sprong, gelijk men rijst?
 Hy magh dit Zinnebeeld met eene goude lijst
 Vereeren, en ten toon in zijne kamer hangen,
 Die, om te stijgen, zich behelpt met slimme gangen
 Van ongerechtrigen en boozen, in den staert
 Gelijk het Schorpioen vergiftigh. (b) Hoe bewaert

(b) Nulla
 ram astuta
 & prudens

est malitia, quae satis cavere sibi possit, quin suis met artibus tandem irvetiatur. Did. Saav.
 Symb. XVIII.

T

Hy

Hy meent te wezen, als die trouweloozen zwichten,
 En hem begeben, en verract en laegen stichten
 Naer hunn' gewoonte, dan bezwijkt zijn hooge macht;
 Dan zinkt hy als een steen, verlaeten van de kracht
 Des slingers, en bekoopt zijn hoogheit met het leven.
 De Godtheit heeft alleen 't vermogen, om te geven

(c) Door my regeeren de Koningen, ende de wetstelders ordineeren, dat recht is. Prov. 8:15.
 Een duurzaamheit aen eere en aenzien: want (c) door haer Regeeren Koningen en Vorsten; het gevaer Is niet te mijden, zoo men aanspant met de boozen.

Wie zaght oit eenigh volk zich meer verreukeloozen,
 Als die van (d) Sichem, toenze Abimelech, den Zoon
 Van Gideon, een pest voor zijn geslacht, ten Troon
 Verhieven? Want die vloek, met reden vergeleeken

(d) Iud. 9. By eenen doornboom van Jotham, aengesteeken
 Van helsche vlammen in het harte, valt de stad
 Met wapens aen, verdelgt de vesten, en beklad
 Zich met den bloede van de Borgers, die hem kroonden.
 Zy hoopten, toenze hem inhaelden en verschoonden,
 In rust te leven, en in top van eer te staen;
 Nu ging het anders. 't Zal met u niet beter gaen,
 Daer gy met hulpe van den Duivel poogt te stijgen.

(e) Quisigitur illos putet beatos, quos miseri tribuunt honores? Boëtius de Consol. Phil. lib. 3.
 Wat eere zou men van (e) eerloozen kunnen krijgen?

Wie laet zich noodigen van iemand, afgevaft
 En bleek van armoë, om aen zijnen disch een gaff
 Te strecken, en zich naer begeeren te verzaeden?

Wie eere zoekt, moet met de vroomen zich beraeden;

Die deelen van het goet, dat hen de Hemel gaf.

Gyraekt door hunne hulp op eenen hooger draf,
 Dan eenigh mensch zich met gedachten oit verbeelde.
 Men neem' het, dat gy stijgt tot hoogheit en tot weelde,
 Dewijl de boozen u begunstigen, die kans

(f) Henliciter glorie zal ik tot smaet verkeeren. Oze. 4:7.
 Blijft echter wisselbaer en los; want al hun glans

Zal ondergaen, en u niet lang in d' oogen blincken.

Zy zullen uit den kop van 's Hemels gramschap drincken:

(f) Ik zal hunn' heerlijkheit veranderen in smaet;

Zoo roept Godt door den mond van een' Propheet. Wat raed

Met henliên dan, die op zoo krancke zuilen bouwen?
 Zy zullen deelen met een ydel naberouwen
 In al de straffen, die de Hemel neder zend.
 Men wort niet groot, het is aen yder wel bekend,
 Door slimme treeken, dan met andren door te strijcken
 In staet en middelen: Maer dat (g) verongelijcken,
 En dat verkorten, by onnoozelen geleên,
 Roept Godt om wraecke, die dat jammerlijk gesteen
 Van arme Weduwen en Vaderlooze Weezen
 Zal hooren, en (begint u 't harte niet te vreezen?)
 Gelijk een Vader hen beschermen, en het recht
 Hanthaeven tusschen u en hunliên. Och hoe slecht
 Een' uitgang wil dit pleit aen uwe zijde nemen!

Wacht u, met anderen van hun bezit t'ontvreemen,
 U groot te maecken, u te dienen van den stok
 Der ongerechtigen op aerde; want de wrok
 En haet van velen, die den overlast gevoelen,
 Zal op u kleven, ja Godts gramschap, aen het woelen
 Geraeckende, zal op u blixemen. De baen
 En wegh, waer langs gy waent tot heerschappy te gaen,
 Wil u bedriegen, en ten ondergang geleiden.
 Wie zal zich eenen strop moedwillens gaen bereiden?

(g) Is't
 zaecke dat
 gy henlieden
 hinder doet,
 zoo zullen
 zy tot my
 roepen, ende
 ik zal hae-
 ren roep hoo-
 ren, ende
 mijn toorn
 zal gram
 worden, en-
 de ik zal u
 met den
 zwaerde
 verstaen.
 Exod. 22.
 23.

T z

WIE

WIE ZIJNEN NAESTEN EENEN STEEN STELT,
die zal hem daer tegen stooten. *Eccles. 27 : 29.*

XLVII. Come il mare, quando cresce, imbratta la riviera, e netta se stesso : così son molti, che per lodar se stessi, vituperano e condannano la fama de gli altri. Diego Stella.

DE Zee, wanneer zy komt te springen uit den band,
En hoogh te rijzen en te vlocien, zal het strant
Met slijm beveleken, en haer zelve zuiver maecten.
Zoo blijft van modder, die wy schroomen te genaecten,
Den

Den gantschen oever, daer hy schoon was, vuil besmet.

(a) Die stijgen willen, is het eene staele wet,
Wat hun in 't licht staet, en den wegh schijnt af te breeken,
Met lastren, achterklap, en vuil en smaedigh spreeken

In naem en eere te bekladden, ja te treên
Met onrecht en geweld den nekin, om alleen
Te zitten op den Troon, en helder uit te lichten.

't Is dan wel reden, dat ik henliên in het dichten
Gelijcke by de zee, die, daerze rijft en wast,
Het strand bevekt, en zich van vuiligheên ontlast
En zuivert: mijne Prent magh noch een vonk verwecken
Van wat nadenckens en omzichtigheit. Zy trecken

Het zeil niet in den top met hunnes naesten schâ,
Of hen staet voor gewis te duchten d'ongenâ

Des Hemels. (b) Wie een' steen om hoogh werpt, voelt in 't zinken
Hem ploffen op zijn kruin. 't Is kostelijk, te blincken

In top van eere met zijns naesten ondergang.
Het licht der zonne valt zoodanigen te bang.

Wanneer zy eindigen met hunne rol te speelen:

(c) Wat holpen Haman zijn cieraeden en juweelen,
Toen hy, van hoovaerdy ontfteeken en verblind,
Met al de Joden te vermoorden zijn bewint

En aenzien in het Hof des Konings wilde stercken?
De galge was hem tot vergelding van zijn wercken,
Voor Mardacheus, den onnooslen, opgerecht.

Men poogde met den (d) moord van Daniël, Godts Knecht,
Te Babel gunste by den Koning in te leggen:

Die liet zich op den raed der Oversten gezeggen:

Men wierp hem in het hol der Leeuwen, en men sloot

Den mond met eenen steen. Nu was hy al voor doot

Gerekent, als de Vorst des morgens hem verlosste,

En ongequetst vond van de Leeuwen; maer dit koste
Al zijne vyanden het leven, die terfont

In 't hol geworpen, (e) eer zy raekten op den gront,

in het paviment des Kuils, de Leeuwen en hebben ze gegrepen; ende zy hebben al hunne beenderen
in stucken gebroken. Dan. 6: 24.

(a) *Maxi-
me addu-
cuntur ple-
rique, ut eos
justitie ca-
piat oblivio,
cum in im-
periorum,
honorum,
gloriae capi-
ditatem in-
ciderunt.*

*Cic. lib. 1.
de Officijs.*

(b) *Wie
eenen steen
om hoogh
werpt, die
zal op zijn
hoofd vallen.
Eccles. 27.
28.*

(c) *Hester.
3. en 7.*

(d) *Dan. 6.
12.*

(e) *Zy en
zijn niet ge-
komen tot*

Verflonden wierden van die hongerige muilen.

Geen booswicht heeft de macht van 's Hemels wraek t'ontschuilen,

(f) *Lento gradu ad vindictam divina procedit ira, sed tarditatem supplicij gravitate compensat.* (g) *Kon.*
 Die na (f) lang sluimeren hem diepe wonden slaet.
 (g) Achitophel zocht gunst by Absolon, met raed
 En daet te schaffen, hoe hy best den ouden Heere
 Zou overweldigen in 't vluchten: maer zijne cere
 Verdween, als Chusai daer tegen wert gehoort;
 Dies doode hy van spijt zich zelyen met de koord,
 Zoo leed hy straffe voor het schenden van zijn trouwe,
 En een' onwettigen te volgen. druk en rouwe
 Volgt onverwacht, wanneer men zeecker waent te zijn.

17.

Hy lijd van eenen worm onlijdelijke pijn
 In zijn gewisse, die zich niet ontfiet te stijgen
 Met den onnoozelen te dempen. Om te krijgen
 Gehoor, indien u van rechts wegen hooger staet
 Te eischen zy, zoo leeft met uw geweten raed;
 Dat leert u simpel 't stuk verdedigen met reden,
 En uwen naesten niet te krencken, noch zijn zeden
 Te lasteren, dat Godt om hoogh niet-lijden wil.
 Was dit in Hoven een gewoonte, och hoe stil,
 Hoe vredigh, en gerust zou zich de ziele vinden!

Daer zijn 'er veele, die zich vyerigh onderwinden

Naer titelen en staet te dingen; hun verstant
 En hunn' geleertheit is ook waerdigh aen de hand
 Te houden, en bequaem om hooger op te klimmen;

Maer Godt en wil het niet gedoogen; zy (h) begrimmen

(h) *Ambitio multos mortales falsos fieri coëgit. Salust. in Catil.*

En schenden andren, die met hun naer eere staen,

En hoopen, zoo zy die verdrucken, eene baen,

Die hun geleid tot staet en eere, te ontdecken.

Dan schijnt hun toe, wanneer zy anderen onttrecken

De faem en glory met veel lasterens en smaet,

Dat hun de wagen op een' effen zandwegh gaet;

Maer onderwijlen laet de Hemel hun in schande

En smaet vervallen, en zy druipe door de mande.

(i) *Math.*
20:20.

(i) De Moeder van de zoons van Zebedeus quam

By Jesus haer verzoek instellen: maer benam,

In voor haer kinderen te spreken en te dingen,
Eens anders eer niet; al die met den Heyland gingen,
En wandelden, liet zy geworden, om, gelijk
Als zy, verzoek te doen van in het Koninkrijk
Der Hemelen een' stoel van aenzien te bekomen.
Het gaet met henliên, die van hooge staeten droomen,
Als in het (k) wegen: noit en rijft de slinker schael,
Ten zy de rechter met haer wicht beneden dael';
Zoo kunnen veelen ook zich zelve niet verheffen,
Ten zy met andren te doen daelen, hun te treffen,
Dat zy verzincken en versmooren in hun bloet.

(k) Quando
una balança
sube a lo alto,
abaxo la
otra: asi ay
muchos, que
no saben el-
los subir, sin
abaxir y der-
rocar a o-
tros. Diego
de Estella.

Elendigen! ey toom uw' reukeloozen moed:
Laet (l) quaede middelen, om op te stijgen, vaeren.
Begeert gy cere, zoekt gy helder op te klaeren,
Zoo draegt u eerlijk, en zijt schuw van iemants faem
Te quetsen; zoo zult gy met eenen grooten naem
Gedurigh proncken, en daer by de rust van binnen
In uw geweten, 't best dat iemant heeft, gewinnen.

(l) Satis no-
bis (si modò
in Philoso-
phia aliquid
profecimus)
persuasum
esse debet, si
omneis Deos,
hominesque

celare possemus; nihil tamen avarè, nihil injustè, nihil libidinosè, nihil incontinenter esse faciendum. Cicero lib. 2. de Offic.

MAGNÆ FELICITATIS EST, A FELICITATE NON
VINCI. *August. de verb. Domini.*

XLVIII. Heere, het is ons goet hier te zijn, indien gy wilt, zoo laet
ons hier drie Tabernakelen maecken. *Math. 17: 4.*

G Een Helikon kan my opwackeren, ò neen!
Ik wensch den bergh, daer mijn Verlosser schoonder scheen
En blancker dan de Zon, in haere volle klaerheit,
Eens op te stijgen, en mijn lamp aen 't Licht der Waerheit
Aldaer t'ontstecken, eer ik weêr beneden dael.

Sint Pieter, op de kruin van Thabor Hemeltrael
Aenhoorende, en het woord des Vaders voor zijne oogen
Verheerlijkt ziende, stont verrukt en opgetogen,

En

En wenschte daer altijd te blijven; ja vergat
 (a) Joann. Al zijne Vrienden, zelf (a) Andreas, die hem had
 1:41. Zijn' Godt doen kennen, en den Heyland eerst geweest.
 Nu wilde hy, ten top van zijnen wensch gerezen,
 Drie Tabernakelen gaen bouwen, als een Heer
 Zich met genoeg en daer vermaeken; zonder meer
 Aen hun te dencken, die om laeg bekrompen leefden.

(b) Hoc qui- Daer mijn gedachten vast op dien Apostel zweefden,
 dem videre Vond ik geraen hem hier te tekenen in prent.
 licet, eos, qui Hy diende my: want waer men menschen vind en kent,
 antea com- Men magh met voordeel hundert Beeld voor oogen zetten.
 modis fue- (b) Geluk en zegen stelt gemeenlijk andre wetten,
 runt mori-

bus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari; spernique ab iis veteres amicitias, & indul-
 geri novis. Cicero de Amicitia.

Verandert zeden en gewoonten. Walt de wind
 Van voorspoet in het zeil van iemand, hy wort blind
 In al zijn vrienden en spitsbroederen te kennen.
 Nu hy gewoon is op een' hooger draef te rennen
 En met vermogenden en grooten om te gaen,
 Heeft hy geen wezen van 't gezichte meer te slaen
 Op zulcken, dien hy voor zijn vrienden hield en kende
 In een' geringer staet. Waer ik mijne oogen wende,
 Het (c) aertich vermogen en aenzienlijkheit bederft
 Godtvruchte zielen. Als de nedrigheit versterft
 In 's menschen harte, raekt hy aen het suifebollen,
 En komt, van hovaerdy ontfteeken en gezwollen,
 In veelcrhanden slagh van zonden reis op reis.
 Te struickelen. Om dit mijn zeggen naer den eisch
 Te toonen, kan ik wel geschiedenissen leenen
 Uit Godts gewijde blaen en schriften, zonder weenen
 Niet leesbaer voor een ziel, die wat gevoelen heeft.
 Hoe vroom was (d) Saul, hoe ootmoedigh en beleeft
 Van zeden, eer men hem in goud en purper kleede
 Hy was in Israël de beste: men (e) besteede
 Veel tijds in zijn' persoon te zoeken, toen men hem
 Zou kroonen, en voor Vorst met algemeene stem
 Uitroepen; want hy had uit ootmoed zich versteeken,
 En kende zich die eer niet waerdigh; maer hoe bleeken
 Zijn slimme rancken in den Koninklijcken staet!
 Nu bleef hy, daer de nood hem drukte, niet om raed
 By Godt aenhouden, die zijn feilen uit kon wiffchen;
 Maer zocht een (f) Tooveres, den Prins der duifternissen
 Aenmaenende, dat hy de waerheit melden zou.
 En (g) David, daer hy in verlegentheit en rouw
 Gedompelt was, wift noch van Saul te verschoonen,
 Zijn' vyand, die hem zocht te dooden; maer na 't kroonen
 Verviel hy tot den (h) moord van zijnen trouwen knecht,
 En boete met de Vrouw desselven, was 't niet slecht!

(i) *Non mi-
 rum wideri
 debet, quod
 in infimo
 statu aliquis
 constitutus
 humilis sit,
 sed illud
 maximum
 est, quod omni
 laude dig-
 nissimum, ut
 inter hono-
 res et digni-
 rates sedens
 humilitatis
 documentum
 in ipso splen-
 deat. Did.
 Stella in
 Lucam.
 (d) I Kon.
 9:2.
 (e) En Io.
 21.
 (f) I Kon.
 28.
 (g) Davids
 herte sloegh,
 om dat hy
 den boord
 van Sauls*

mantel afgesneden hadde. I Kon. 24. 6. I Kon. 26: 9. (h) 2 Kon. 11.

Zijn' geilen lust. Helaes! hoe zeltsaem zijn de deugden,
Wanneer ons veel geluks en tijdelijcke vreugden
Gegeven worden, en de werelt ons bezint.

(i) *Segetem ubertas nimia sternit, rami onere franguntur: ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. Seneca, Epist. 80.*
Het is de (i) voorspoet, die in kennis ons verblind,
En zorgeloos het brein doet sluimeren. Noit krencken
Oms meer de Duivels, die na ons verderven dencken,
Dan als wy met den geest niet op de wacht en staen.

Luxuriant animi rebus plerunque secundis, nec facile est aqua commoda mente parari. Ovid. Artis lib. 1.
Hy zal in tegenspoet zich allermceest verflaen,
Die 't vleierende geluk wil dienen als een slaeve.

Men moet zich dan voor die bedriegelijcke gave,
Daer al de werelt haer bedenckingen op vest,
Voorzichtigh wachten, ja die schuwen als een pest.

Op (k) Gilboa, dat hoogh gebergte, wert verflagen
De bloem des Adeldoms van Israël: wy klaegen

Met recht en reden, dat de deugden, ons by Godt
Ontfangbaer maeckende, wanneer ons hier het lof

Van hoogheit en geluk komt in den schoot te vallen,
Haer leven missen. Zet u rustigh op de wallen,

Eer dat de vyand van ter zijden u bestookt.
Het (l) aertsch geluk is nier bestandiger dan rook,

(k) 2 Kon. 3. 1.
Die in de lucht verdwijnt; wie wil het niet verlangen
Dan zoeken, aen een' damp met hart en zinnen hangen?

En los montes de Gelboë murieron los nobles de Israel: y en las honras y prosperidades deste siglo pienden la vida las virtudes. Diego de Estella (l) *Letitia saeculi est vanitas, cum magna expectatione speratur, ut veniat, & non potest teneri, cum venerit. August. super Joan. (m) Sempër Deus hic eos vulnerat, quos ad salutem perpetuam parat. Isidor. Soliloq. lib. 1.*
Verheug u, zoo gy met den Zaligmaecker lijd;

Want (m) zaligh zijze, die hier zwaerigheit en strijd
Verdraegen. Laet het heil van deze werelt vaeren,
Zoo zal u Godt het heil, dat eeuwigh duurt, bewaeren.

honoras y prosperidades deste siglo pienden la vida las virtudes. Diego de Estella (l) Letitia saeculi est vanitas, cum magna expectatione speratur, ut veniat, & non potest teneri, cum venerit. August. super Joan. (m) Sempër Deus hic eos vulnerat, quos ad salutem perpetuam parat. Isidor. Soliloq. lib. 1.

SÆPE TULIT LASSIS SUCCUS AMARUS OPEM.
Ovidius, Amorum lib. ultimo.

XLIX. *Srijkt terstont op zijne oogen van deze Vischgalle, die gy met u draegt: want weet, dat terstont zijne oogen zullen geopent worden, ende uw Vader het licht des Hemels zal zien. Tobia. II: 8.*

AL doet een weinigh leets ons al den lust vergaen,
 En nederzincken, daer wy waenen vast te staen,
 Noch zal de waerheit (wil de Hemel my verlichten
 En in de ziel wat vyers verwecken) mijn Gedichten

Verrycken met een' geur, daer zich een wijzer Man,
Min onderworpen aen zijn' lust, van dienen kan.

Daer my de geest dreef in Tobias Boek te lezen,
Quam my te voren, hoe die vroome wert genezen
Van zijne blintheit, op den raed van Raphaël
Godts Engel, door de gal van eenen Visch; de schel
Viel hem van d'oogen, met dat bitter vocht bestreeken.
Hy zag de Zonne, die voor eeuwig scheen geweeken,
Weer aen den Hemel, naer veel lijdens en gezocht.

Gewis, indien men in verlegentheit wat vrucht
En voordeel uit het Boek kan scheppen van dien Vroomen,
Wy schieten hier, daer hy, van blyschap opgenomen,
Met bittere galle door zijn' zoon geholpen wort,
In zote lessen en gedachten niet te kort,
En achten dit met recht wel waardigh afgeteekent.
Hier kan hy, die zich in het aertsch geluk misreekent,
En boven 't wit van zijn begeerten heenafschiet,
Ja voor de weelde met veel lijdens en verdriet
Wort aengevochten, zoo 't hem lust, zijn' adem haelen.
Hy bleef geduurigh met zijn zinlijkheden maelen
Op aertsche dingen, ja zijn ziel was steekeblind:
Zy kon geen licht om hoog bekennen: nu begint
De Schepper, na zijn' aerd vol zucht, vol mededoogen,
Met gal van tegenspoet de schellen haer van d'oogen
Te lichten, en, gelijk een Vader, (a) slagh op slagh
Te geven. Was zy blind voorheene; kon zy dagh
Uit nacht niet kennen; bleef zy hier beneden slaepen;
Nu (b) rijft zy op, en komt te velde met het wapen
Van lytsaemheit, gelijk een fiere Krijgsheldin:
Nu leert zy opzien naer den Hemel, haeren zin
En lust betoomen, en de beste dingen zoeken.
Men komt te slijgen door (c) aenvechtingen, het vloecken

(a) Wien de
Heere lief
beeft, dien
kastijd hy,
ende hy
geesselt elk
Kind, dat
hy ontfangt.
Hebr 12: 6.
(b) Hunne

krankheden zijn vermenigvuldicht, daer na hebben zy gehaest. Psal. 15 : 4. (c) Maxima omnium tentationum est nullam pati tentationem. Tunc potius existima majores habere tentationes, cum nulla tibi adest. Did: Stellain Lucam.

Van veele menschen is een zegen, die ons dient.
 Schoon (d) Koning Salomon een yder had te vriend,
 En Palestijne, toen hy heerschte, met een' regen.
 Van gout begoten was: wort hy gewogen tegen
 Zijn' Vader, al dat heil en voorspoet is te licht:
 De Zoon van Jesse, die in al zijn leven dicht
 Beyochten was van druk, is (e) zaligh overleden;
 Maer Salomon, die door 't geluk tot overtreden
 Van Godts geboën verviel, en geene zwaerigheid
 Geleden heeft, of hem van Gode zy bereit
 De Kroon des Hemels, dat is duister om te raeden.
 In zwaerigheden leeft de ziele. Wie in daeden
 Vermaert wil zijn, (f) moet strijd in 't leven onderstaen.
 De voorspoet maekt den geest onlustigh in de baen
 Des Hemels, dicht bezet van scherpe doornestruicken,
 Te houden. Als ons Godt verhindert in 't gebruicken
 Der aertsche dingen, en 't gewenschte ons wort ontfeit,
 Dan wort de ziele, die om laegh bevangen leit
 Met eenen diepen slaep, gewekt en aengestooten
 Om op te (g) waecken, eer zy, met een' pijl geschoten
 Van haeren vyand, in het zondigen versmoort.
 Gy zijt zwaermoedigh, en 't verveelt u schier, een woord
 Te spreken, nu gy troost op aerde komt te missen:
 Houd op van zuchten; want uit deze duisternissen
 Zal rijzen eene Zon van zegen en geluk.
 't Verlies der dingen schaft ons kennis. Op dit stuk
 Gedenk ik Saul, daer hy sluimert in zijn leger:
 Hy gram op David, en een reukloos overweger
 Van zijne zonde, quam tot (h) kennis en verstant,
 Daer hy zijn watervat en spies in Davids hand
 Beschoude, dicze hem in zijnen slaep ontroofde.
 Ook was het (i) Pharo, die in zijnen druk beloofde

(d) 3 Kon.
10.

(e) La tribulacion as-
seguro la vi-
da en Da-
vid: y la
prosperidad
puso en ba-
lança la sal-
vacion de
Salomon.
Diego de
Estella.

(f) Nullus
homo tanta
iustitia est
præditus,
cui non sit
necessaria
tentatio tri-
bulationis,
ad perficien-
dam vel pro-
bandam vir-
tutem. Au-
gust: contra
Faustum.

(g) Iustis
temporalia
flagella ad
eterna pro-
ficiunt gau-

dia: Ideoque & iustus in pœnis gaudere, & impius in prosperitate lugere debet. Isidorus.
 (h) Saul zeide: Het is openbaer, dat ik dwaesselijk gedaen hebbe, ende dat ik boven maete zeer
 onwetende geweest hebbe. 1 Kon. 36: 21. (i) Exod. 8: 8.

't Geslacht van Jakob, op 's Almogenden bevel,
Te laeten trecken; daer hy, ongeplaegt, hen fel
En wrevligh viel, en als een dwingeland bezwaerde.

(k) *Gen. 7.* Hoe meer het water van den (k) Zondvloet over d'aerde
Quam aen te wassen, des te meerder rees 't gebouw
Van Noachs Arke naer den Hemel toe: de rouw,
Het water van verdriet, indien het komt te vloeien,
Drijft ons naer boven, maekt ons los van d'aertfche boeien,
Werpt Nagelen, en Myrrhe, en Wierook in den gloet,
Zy spreien door de lucht een' zoeten geur: zoo doet
Het vyer van onheil ons de deugden van de vroomen
Bekennen, en hunn' geur, voorheene niet vernomen.
Een regenvlaeg verquikt de Bloemen, dat men 't ziet:
De ziele groeit in al het lijden en verdriet,
En klimt ten Hemel met verzuchtingen en traenen.

(l) *Zaligh is de Man,* Men draege hier het Kruis op aerde met gedult.
die de bekoo- De Zaligmaeker leed veel smerte zonder schult:
ringe ver- Laet ons wat lijden, die zoo schuldigh zijn aen zonden,
draegt; Oin namaels Godt te zien, door tegenspoet ontbonden
want als hy Van ongerechtigheên, te leven daer om hoogh.
zal geproeft De hope van dat heil maekt ons de wangen droogh.
zyn, zal hy
ontfangen de
Kroon des levens, die Godt belooft heeft den genen, die hem lief hebben. Jac. 1: 12.

IK ZAL SLAEN, ENDE IK ZAL GENEZEN.

Deuter. 32 : 39.

L. Colui la cui casa stà abbruciando, ringratia a chi gli porta dell' acqua per smorzare il fuoco, & volontieri la riceve.

(a) *Qui ab omnibus accipiunt, omnibus ditiores sunt. Audi Chrysippum in Proverbijis: Quod tu non nosti, fortassis novit asellus. Hugo lib. 3. Didasc.*

MEt heilzaem zaet is (a) al de werelt rijk bezaeit,
Ontbreekt de ziele slechts geen goede wil, zy maeit

Een'

Een' oegst van lessen, om zich in benaeude tijden
 Daer van te dienen, en behoefte en lijden,
 Haer toegezonden, te verdraegen met gemak.
 Zoo moet ik spreken, daer de brant, in huis en dak
 Geslagen, wort gelescht van wackere gebuuren,
 En daer de Huisheer, die dit jammer moet bezuuren,
 Door 't vyer gewekt, en noch ten halve maer gekleet,
 Henliên eerbiedigh kust de handen, die zijn leet
 Ter harte nemende, den gloet met water simooren.

En zeker, niemand, is hy anders Mensch geboren,
 Zal zich verwonderen, indien ik in den brant,
 Die uitgegoten wort met water, voor 't verstant,
 Behangen met een' damp, wat klaerheit meen te vinden;
 Hy zal zijn oordeel aen het mijne graeg verbinden,

Wanneer mijn inzicht hem wat ruimer is ontdekt,
 Gelijk die Huisheer, uit zijn' diepen slaep gewekt,
 Hen dank bewijft, die hem den brant met water bluffchen:

(b) *Idè* Zoo zal't ons passen, dat wy (b) Godt de handen kuffen,
Deus felicitatibus terrenis amaritudines miscet, ut alia queratur En hem bedanken, als hy't water van verdriet,
 En van aenvechtingen en tegenspoeden giet
felicitas, cuius dulcedo non est fallax. Aug. super Math. Op't huis der ziele, door wellustigheid ontstecken.
 Gy klaegt uw lijden, en uw harte schijnt te breeken
 Van ongedult, als u de dingen tegen gaen,
 En niet gevallen: maer dat geesselen en slaen
 Van's Hemels roede, geeft bewijs dat geen (c) genade
 U is ontrocken. Wat de werelt acht voor schade,
 Dient u tot voordeel en aenzienelijk gewin.
 (c) *Om dat gy Gode aengenaem waert, daerom is het van noode geweest, dat de bekooringen proeven zoude. Tob. 12: 13* Liet Godt u leven naer uw' eigen lust en zin,
 Gy zoud hem, die u zoekt te houden, licht ontglippen,
 En zeilde met het Schip des levens op de klippen
 Des Hellschen Afgronds. Om hier voor met raet en daet
 Bewaert te wezen, komt zijn toezicht u te baet;
 Laet hem geworden met zijn Vaderlijcke handen.
 Wat zou hem lusten, u te binden met de banden
 Van tegenspoeden, had hy u niet (d) lief en waert?
 (d) *Zaligh is de Man, die van Godt gestraft wort; daerom en verwerpt des Heere kastydinge niet. Job 5: 17.* Wy zijn in (e) voorspoet, 'tis ons eigen in den aerd,
 Hoogmoedigh: om ons dan te redden uit die droomen,
 Komt ons Godts liefde te vernederen, te toomen
 Met eenen teugel van elende, van verdriet.
 Zijt gy in twijffel of u Godt bemint of niet,
 Wanneer gy angstigh met uw' neigingen moet strijden,
 En veel van binnen en van buuten hebt te lijden,
 Zoo let eens op het doen van eenen Valkenier:
 Hy heeft een' schoonen Valk, die met een' snellen zwier
 Het lekker Wiltbraet in de lucht weet op te jaegen;
 (e) *Aurem cordis tribulatio aperit, quam fapè prospèritas hujus mundi claudit. Gregor. lib. 26. Moral.* Hy mint den Vogel, acht hem kostlijk, sचेpt schaegen
 In hem te streelen, laet hem eten uit zijn hand;
 Maer echter heeft hy hem de pooten met een' band

Verzeekert, en hy hangt een deksel hem voor d'oogen.
 En voor gewis, hy was zijn' Meester lang ontvlogen,
 Had die, tot teken van genegenheit en zucht,
 Hem door de banden niet verhindert; zonder vrucht
 En iemants voordeel zou hy in het wilde zwerven.

Nu denk eens na, of Godt uw' dienften niet zou derven,
 Indien hy u, gelijk die Valk gehandelt wort,
 Niet handelde. Dat hy de (f) wiecken u wat kort,
 Geschied uit liefde, ja uit Vaderlijk erbermen.

Wien van de vroomen zocht Godt meer met opene armen
 t' Omhelzen, dan den (g) zoon van Jesse? hy verzagh
 Hem met vermaertheit, eere en glory; dagh aen dagh
 Vernam gantsch Isrel, om zijn moedigheid verwondert,
 Hoc hem de Hemel tot 's volks heil had uitgezondert,
 Gekoren en gezalft tot Koning, ja verlicht

Met een' Propheetfchen geest, om zaecken van gewicht,
 Die volgen zouden, aen het Jodendom te spellen;
 Maer niettemin vond Godt geraden hem te quellen
 Met smaet en lalter, ja met honger en verdriet,
 Met haet van Saul, die hem nergens rusten liet,
 En als een' booswicht en verader dong naer 't leven.
 Godt vreesde dat hem die gewenschte zou begeven,
 Onaengevochten, en vol voorspoet en geluk;
 Dies mengde hy zijn heil met ongeval en druk.

Ook stont (h) Elias in 't Getal van Godts getrouwen
 En lieve knechten; maer de snootste van de Vrouwen
 Dreef hem ten lande uit, een Godtlooze Jezabel
 Viel hem, op dat hy Godt zou dienen, hard en fel.

De (i) Geest des Zatars gaf Sint Pauwels harde slagen,
 Ook leed hy in het vleesch onlydelijcke plaegen
 En prickelen, op dat hy nedrigh van gemoed
 Zou blijven, na dat hy het onbegrijpelijk zoet
 Des derden Hemels in dit leven had genoten;
 Want bleef oit iemant van Godts aengezicht verstoeten

ven het steeksel mijns vleesches, de Engel des Zatars, dat hy my zonde aen mijne wan-
 gen slaen. 2 Cor. 12: 7.

(f) *Secreto
 Dei consilio
 agitur, ut
 ejus pere-
 grinationis
 tempore ele-
 ctorum vita
 turbetur.
 Idem lib.
 23. Moral.
 (g) 1 Kon.
 16.17. en 18.*

(h) 3 Kon.
 17.

(i) *Op dat
 de grootheit
 der openbae-
 ringen my
 niet verbes-
 sen en zonde,
 is my gege-*

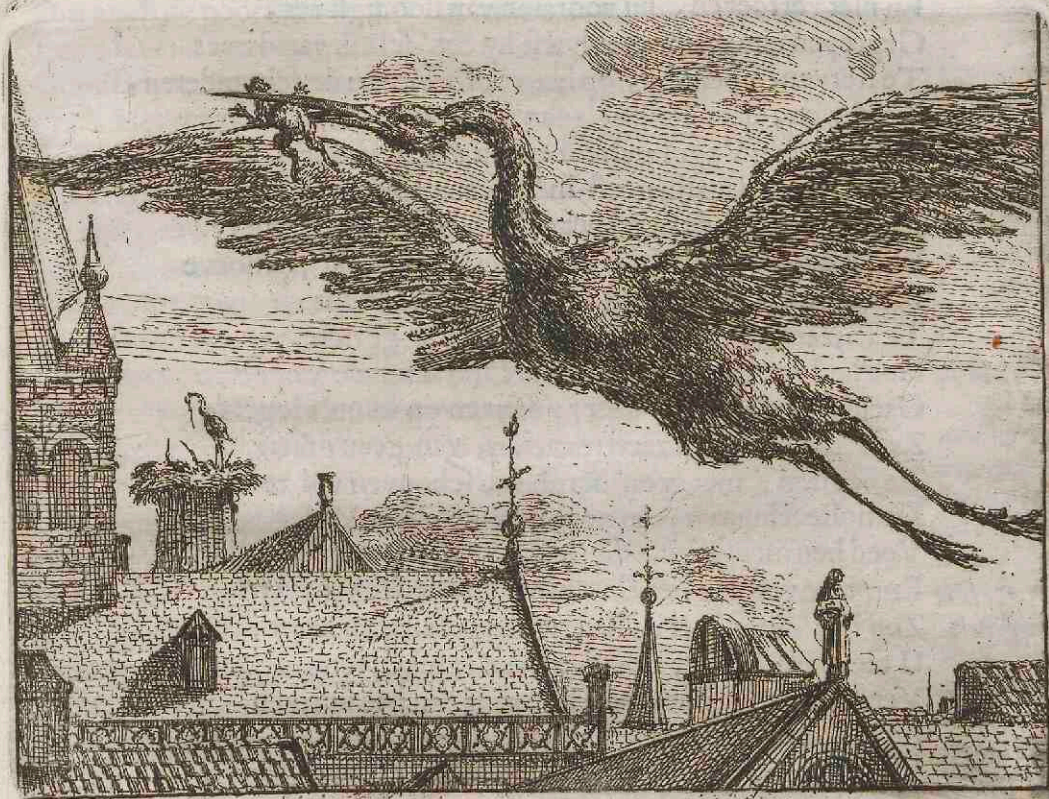
- (k) Phile- Om zonden, eene ziel, besmet van (k) hovaerdy,
monem in- Verliest den Hemel, raekt in 's Duivels slaverny.
terrogavit Dus leeft de Godtheit met haere uitverkoore kinders.
Aesopus
Poeta, quid- Zijt dan te vreden, hier wat ongevals en hinders
nam ageret Te lijden; aengezien uw heil daer in bestaet.
Jupiter? Men ziet de sterren op den middagh niet, maer laet
Respondit En in den donkren nacht met haere straelen lichten:
Chilo: Alta De deugt des vroomen, die in voorspoet niet kon slichten,
humiliat, Zal helder blincken in den nacht van tegenspoet.
humilia verò Dat tuigt de (l) lijtzaemheit des vroomen Jobs, van goet,
exaltat. Van kinderen, van gunst by vriend en maegh verfteeken,
Diog. Laërt. Mishandelt door den geest des Afgronts, overstreeken
de vita Phi- Met schurft en zweeren, daer hy gaef was en gezont.
losoph. Zoo u dan oit wat leets in 't leven tegenstont,
(l) De Hee- Zeght nu van harte: Godt, ik ben met u te vreden;
re heeft ge- Kallijd my met de roê van uw' barmhertigheden,
geven, de Heere heeft
genomen,
gelijk bei den Heere beliest heeft, alzo is het geschiet. *Job. I: 21.*

NEQUAQUAM MENS AD SUPERNA ATTOLLITUR,
si curarum tumultibus continuè in infimis occu-
patur. *Gregor: lib. 5. Moral.*

LI. Aenziet de vogelen des Hemels: want zy en zaeien noch en maecien
niet, noch zy en vergaderen in de schuuren niet, ende uw Hemelsche
Vader voedse. *Math. 6: 26.*

DAer ik den Voorhof vast ging cieren voor de Ziel
Met beeltenissen, en haer telckens onderhiel
Met leeringen, uit Godts gewijde blaên getogen,
Of wijze boecken, die zoo veel op haer vermogen,
Dat zy met yver na het beste zoekt te staen;
Was my de reden van den Heyland schier ontgaen,
Daer hy, genegen om de doolenden te leiden,
En hun een wisse baen ten Hemel te bereiden,

Hun,

Hun, om te leeren, tot de vogelen verzend.
 Het was dan tijd, dat hier een Vogel wert geprent,
 Een (a) Oyevaer, die met het aes, om laegh gevangen,
 Niet blijft beneden; maer vol yvers en verlangen
 Op zijne wiecken zich begeeft naer 't hooge nest.

Nu wort de gene, die zijn hart en zinnen vest
 Op ydle zorgen, en, van bezigheên beslommert,
 Om zijnen nootdruft zoo geweldigh is bekommert,
 Dat hy om laegh blijft, en niet eens naer boven ziet,
 Genoodight, om zich uit dat noodeloos verdriet
 Te redden, en in meer vermaek en rust te leven.
 Hy ziet den Oyevaer gezwint ten Hemel streven,

(a) No haze
 el ave en la
 tierra mas
 asiento de lo
 que la neces-
 sidad le
 fuerça, y lo
 mas ordina-
 rio de su vi-
 vir es en el
 Cielo: Si
 quieres esca-

parte de los peligros de esta vida; es menester huir de la tierra. Diego de Estella,

En niet vertoeven, nu voorzien van noodigh aes,
 Gegrepen uit een' floot: heeft hy een' schrik van dwaes
 Te sterven; zoekt hy, op het voorbeeld van de schranderen,
 Zijn leven, daer het krielt van feilen, te veranderen,
 Hy stell' dien Vogel zich tot eenen spiegel voor.
 Hy ly' niet, dat zijn geeft in 's levens zorgen smoor',
 En langer, dan de noöd het eyscht, om laeg vertoeve.
 En zeker, daer de Mond der Wacrhheit spreekt, behoeve
 Ik niet te stamelen, om hem tot zijnen plicht
 Te wijzen, en de schel te lichten van 't gezicht.

(b) *Math.*
 6: 26.

Hoe luid de taele des Verlossers? (b) Ziet de Vogels,
 Gaet by hen leeren, daer zy drijven op hunn' vlogels:
 Zy wecten van geen zaet te zacieren, van geen graen
 Te oegften, met geen' bergh van schooven vol te laên
 De holle schuuren; en nochtans uw milde Vader
 Voed hen met spijsze. Gy legt aen zijn hart noch nader,

(c) *Gy hebt hem gestelt over de wercken uwer handen. Alle dingen hebt gy onder zijne voeten geworpen.*

Psal. 8: 7.

En (c) overtreft het al wat hier op wiecken zweeft.
 Zou hy, die u met zulk een zorg geschapen heeft,
 U niet van voetsel, om hier levende te blijven,
 Verzorgen, dat was hem in 't aengezichte wrijven
 Een lastersmette, ja zijn Vaderlijk gemoed
 Van slofheit schandelijk beschuldight. Zweet en bloet
 Van kinderen, bestect aen onophoudlijk draeven,
 Geeft nabedencken dat des Vaders zorg begraven
 En doot is, en niet lust te waecken voor 't gezin:

(d) *En wilt niet zorgvuldig zijn, zeggende: wat zultē wy eten of drinken, of waer mede zullen wy gedekt worden?*

Daer steekt dan laster voor uw' Godt en Vader in
 Al dezen overvloed van (d) zorgen. Laet de reden
 Toch plaetse vinden; want gy zoud Godts cere treden
 Met voeten, die ons van den nootdruft mild verzorgt.
 Waerom uw' ziele toch zoo schandelijk verworpt
 Met eenen tacieren strop van zorgen, die niet baeten?
 Gy moet die bēzigheit in weinigh tijds verlaeten,
 En met een dootkleet u genoeg en in het graf.
 Wie voor neemt als een Held te rijden op een' draf,

Want uw Hemelsche Vader weet wel, dat gy al deze dingen behoeft. Math. 6: 31.

Om noch de poorten van (e) Jeruzalem te winnen
 Eer's levens zon verzinkt, magh wel met zijne zinnen
 Geruft zijn, dat hem Godt geen spijsze weigren zal.
 (f) 't Hebreuefch geflachte, was het voor dit ongeval
 Beducht geweest van kost en drank te zullen missen,
 Het waer' gebleven in Egyptens duifterniffen,
 En noit gekomen in het rijk Belofde Land.
 Schuif d' overtolligheit der zorgen aen een' kant,
 Wilt gy het land, daer melk en honigh vloeit, bekomen,
 En daer een Borger zijn. De mensch en moet niet droomen
 Dat hem alleen het (g) broot doet leven: dat hy niet
 Ten grave neërdaelt, is, dewijl hy ook geniet
 Het voedsaem woord, dat van Godts lippen komt te vloeien.
 Dat Afgodiften met veel zorgen zich bemoeien,
 Is ons geen wonder; want zy dienen de Fortuin
 Als een Godin; maer dat een Christen om den tuin
 Zich leiden laet, en van bekommernis verrukken,
 Daer hy gelooft, dat Godts voorzienigheit de stukken
 Van zijn bezit om laeg genadigh houd by een,
 Is niet te dulden, en te byfter tegen reën.
 (h) Voed' Godt de vogelen, om 's menschen wil geschapen,
 Hy zal den mensch (men magh daer wel geruft op slapen)
 Wel voeden; aengezien hy dien om niemant schiep,
 Dan om zich zelven. Eer dat u de Godtheit riep
 Om hier te leven, was 'er goede zorg gedraegen:
 De lucht, het water, en de rijke aerde zagen
 Wat u van noode was, en schaften, op 't bevel
 Van Godt, u rijckelijk den nootdruft. Laet gequel
 Van ydle zorgen en bekommerniffen rusten,
 Zoo zal 't u ziele, schoon zy leit gevangen, lusten
 Op Godt te dencken, met den Schepper om te gaen.
 Zy kan haere ermen om des (i) Bruijgoms hals niet slaen,
 ipsum? Chrys: super Matth. (i) Anima quanto magis circa terrena angitur, tanto
 in his, quae sunt caelestia, minus videt, eo quod curis suis extra se ducitur. Gregor. su-
 per Ezech.

(e) Zoekt
 eerst het
 Rijke Gods
 ende zijne
 gerechtig-
 heit, ende
 alle deze
 dingen zul-
 len u toe-
 geworpen
 worden.
 vers 33.

(f) Exod. 16.
 (g) De
 mensch en
 leeft niet al-
 leen van den
 broode, maer
 van elk
 woord, dat
 uit den mon-
 de Godts
 gaet. Matth.
 4:4.

(h) Anima-
 lia fecit Deus
 propter ho-
 minem, ho-
 minem prop-
 ter se ipsum.
 Si ergo ani-
 malibus mi-
 nistrat prop-
 ter homi-
 nem, quomo-
 do homini-
 bus non mi-
 nistrabit
 propter se

Zoo lang de zorgen haer belemmeren en binden.
 De geest kan geen en smaek in 't overdencken vinden,
 Noch in het bidden, daer men Gode meê genaekt,
 Zoo hem den overvloed der zorgen moede maekt,
 Ja 't brein leit met een' damp benevelt en verdonkert,
 Wilt gy dan komen, daer Godts aengezichte slonkert,
 En u bereiden op den roep van zijne stem,
 Ontboeit uw harte, dat te byster in de klem
 Geraekt is, door zoo veel verwijderens en kommer;
 Zoo zult gy rusten als een lam in koele lommer.

NOS INSENSATI VITAM ILLORUM AESTIMABAMUS
 infaniam, & finem illorum sine honore.

Sap. 5: 4.

LII. *Herodes heeft hem versmaet met zijn heir, ende heeft hem bespot,
 gekleedt zijnde met een wit kleet. Luc. 23: 11.*

MEn wensche, ô Goltfus! Uw' ziele rust en vrede,
 Dewijl gy uwen tijd tot 's vroomen dienst besteede
 In uit te beelden wat de Heyland heeft geleên:
 Daer wy van uwe hand in koper zien geineên
 Zijn' zwaeren Kruisgang, wort een Christe ziel bewoogen,
 En, daer zy om haer leet vast zit met weenende oogen,
 Gemoedicht om, als hy, te lijden met gedult.
 Uw yver, was uw tijd op aerde niet vervult,
 Had my, daer Jesus hier in 't wit staet afgeteekent,
 Met smaet bejegend van Herodes, wel gereekent
 Voor zinneloos; en van aendachtigheid misdeelt,
 Indien my, op het zien van zulk een leerzaam Beeld,
 De lust ontgaen was, om met Rijmen en Gedichten
 Verflaeden in den strijd te stercken en te sichten.
 Wy zien dan hier de Bron der wijsheit aengedaen
 Met een gewaet van spot en laster; een bestaen,

Waer voor zich d'Engelen in 't zaligh licht ontsetten.
 Maer wil men op het doen der (a) werelt nader letten,
 Gy zult verstandigen en vroomen op die wijs
 Van haer gehandelt zien. Een Heyligh kan geen' prijs
 By haer behaalen met uitmuntenheit van deugden.
 Der vroomen wercken, die het harte Godts verheugden;
 Verwecken haer alleen tot smaelen en gespot.
 De wereltskinderen, ontaerd van hunnen Godt,
 Vol wrevels, en gelijk als Lucifer verbannen
 En uitgejaegt, bestaen de vroomen aen te rannen,
 En voor uitzinnigen te treden op den nek;
 Daer zy hem eeren, die zijn mangel en gebrek

(a) Por sa-
 bio tiene el
 mudo al que
 disimulan-
 do sus vicios
 sabe alcan-
 çar honras
 y dignida-
 des: y por
 locos a los
 que despre-
 cian seme-
 jantes vanidades. Diego de Esfelta.
 Met

(b) *Labi in
apertum sce-
lus imbecil-
litas qua-
dam est:
virtutes si-
mulare me-
ra malitia.
Did: Saav.
Synb.*

XVIII.

(c) *Omnia
vel notilita-
tis vel hono-
ris insignia,
quamvis ad
speciem
splendidae
illustria
sint, falsa
tamen et
inania cum
sint, nul-
lumque in
se, cum vera
virtus abest,
solidum fru-
ctum conti-
neant, à sa-
pientissimo
quoque de-
spiciuntur,
atque promi-
silo putan-
tur. Hier.
Ofor. de Re-
lig. lib. x.*

*Pares om-
nes natura
secte, sola*

virtus discrimen interponit. M. Z. Boxh. Emblem. VII. (d) En ziet zijn aengezicht niet aen, noch de hoogheit zijner lengte, want ik hebbe hem verworpen, ende ik en oordeele niet na'der menschen gezichte: want de mensche ziet de dingen, die van buiten schijnen, maar de Heere doorziet het harte. 1 Kon. 16: 7.

Met eenen schoonen schijn (b) ontveinzende, zich zelve
Weet op te voeren, en den toegang op te delven
Aen andren, waerdiger in top gevoert dan hy.
Maer hoe Godtvuchtigen hier schijnen in de ly
Te leggen, en omringt inct jammer en elende,
Zy zullen geen geluk ontbeeren op het ende,
Wanneer hun eens de draet des levens is gekort.
Wie hier vertreden, en met smaet bejegend wort,
Is by d' Almogentheit in aenzien en in eere.

Van (c) edel bloet en rijk te wezen maekt geen' Heere,
Maer overlegh, vernuft, en wijsheit in het hart.
Het oordeel van den mensch, benevelt en verwart
Van zinnen, is heel wijd van 't oordeel Godts verscheiden.
Hy laet zich byster van 't uitwendige verleiden,
En schat hem zaligh, die aenzienlijk is gekleet,
En rijk van goederen en have. Godts Propheet,
Nu vaerdigh om een zoon van Isai te zalven
Tot Vorst in Israël, van (d) Eliab ten halven
Vermoedende dat hem de Hemel had bezint,
Vernam het tegendeel: want David, maer een kind,
En, by zijn Broederen geleken, voor de werelt
Gering en ongeacht, wert met de kroon bepeerelt;
De Godtheit Samuël verbiedende na 't oogh
Te vonnissen. Zoo dan, wie by de werelt hoogh
In eere staet, en als een Puikjuweel der Wijzen
Wort aengebeên, acht Godt niet waerdigh om te prijzen.
Den kleinen gaf hy Kroon en Scepter in de hand;
En die geacht was, en van yder veel verstant
Wert toegeschreven, most zich onderdanigh buigen.
Godtlooze Balaam, toen Godt door hem wou tuigen
De waerheit, liet, wanneer hy Isrel overzagh,
Daer het in Tenten op het velt gelegert lagh,

Dees reden hooren, niet vervreemt van Godts Orakels:

(e) Hoe schoon, ô Israël! zijn uwe Tabernakels,
 En uwe Tenten. Maer toen hy in dezen roem
 Quam uit te bersten, was de schoonheit en de bloem
 Der Tabernakelen en Tenten lang gesleten;
 Een tijd van veertigh jaer, 't is licht om af te meten,
 Had hen veroudert, en met lappen dicht bezet.
 De werelt looft en prijft wat zuiver is, en net
 Van buiten, maer het oogh der Godtheit schiet na binnen:
 Inwendigh schoon kan haer alleen het harte winnen,
 Dat geene rimpels zet door lasteren of smaet.

Wie voor een' wijzen Heer en Rechter pleit, verlaet
 Zich op d'uitspraecke van den zelve, niet verlegen
 Of hem het vonnis van een' plompen (f) Rechter tegen
 De scheenen sprong, en hem voorheene dwaes verwees:
 Zoo past het ook, dat een Godtvruchtige de vrees
 Ter zijde stelle, schoon hem wereltwijze mannen
 In hunne Vyerschaer, slechts tot ongelijk gespannen,
 Verwijzen; want hy magh zich op een hooger recht
 Beroepen, daer het pleit rechtvaardigh wort beslecht,
 En wereltwijsheit in den Afgrond moet verzincken.

Getroost u dan met Godt den lasterkelk te drincken,
 En hem te volgen in het spottelijk gewaad.

Uw' zaeke wort om hoogh gewogen: raet en daet
 Zal u gebeuren, na verloop van weinig dagen.

De (g) smaet en hoon, die ons in 't leven komt te plaegen,
 Maekt ons genooten van den Heyland, en zijn rijk
 Deelachtigh. Klaegt gy noch van eenigh ongelijk?

vos adversa patimini, quia non est Christianae Religionis in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Augustinus in Serm: de Patientia.

(e) Hoe
 schoon zijn
 uwe Taber-
 nakelen,
 Jakob, ende
 uwe Tenten,
 Israël!
 Num. 24: 5.

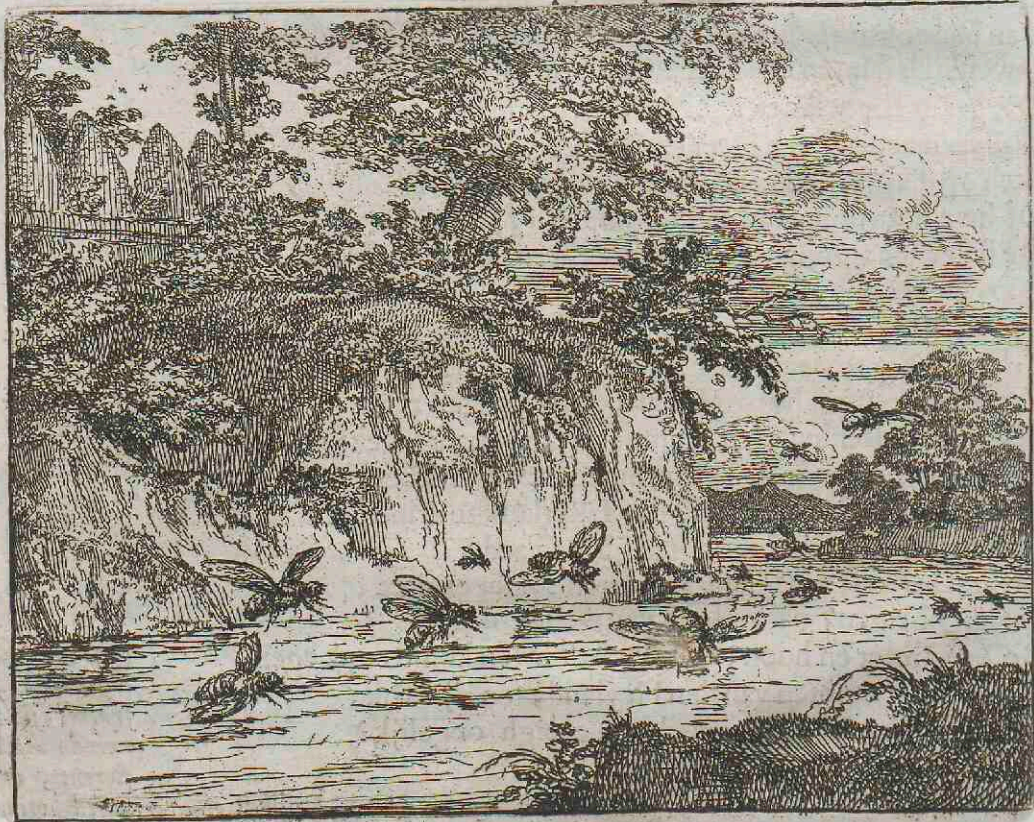
(f) Vel ex
 ipso Judice
 condemnari
 rei colliga-
 tur innocen-
 tia. Lod.
 Vives de Ve-
 rit. Fidei.
 lib. 2.

(g) Ne in-
 dignemini,
 fratres, si in
 mundo mali
 florent, &

VIRTUS EST VITIUM FUGERE, ET SAPIENTIA
PRIMA STULTITIA CARUISSE. *Horatius,*
Epist 1. ad Mæcenatem.

LIII. In een quaetwillige ziele en zal de Wijsheit niet komen, noch zy en
zal niet woonen in een lichaem, dat de zonden onderworpen is.

Sap. 1: 4.

K On eens de mensch zich van zijn neigingen ontslaen,
Die hem doen struickelen, en dagh aen dagh verraên,
Daer hy zich inbeeld, dat zijn vyand is verwonnen,
Hy zou zich laeven uit de (a) Kristalijne bronnen
(a) Si voluptas omnes mortales allicit, nulla voluptates sunt cum ijs, quæ mente ex notitia rerum capiuntur, ulla ex parte conferendæ.
Hier: Osorin de Gloria, lib. 2.

Der waere Wijsheit, die (b) veroudert noch bezwijkt:
 Nu moet ik met de hulp van eenen Geest, verrijkt
 In zijne Tekenkunst met aengenaeme zwieren,
 De Honigby, het puik van alle kleine dieren,
 In mijne bladeren gedencken, daerze zweeft
 Langs eene beek, en by dat vochtigh zilver leeft
 En haeren dorst verlaet, afkeerigh van te zwerven
 Ontrent moerassen, die de lucht met stank bederven,
 Of dat gedierte, schoon het klein is en gering,
 Hem met een' lust van zich te spiegelen beving.

Om dan den honigh van de Wijsheit op te gaeren,
 Naer Godt te zweven, en te drincken uit den klaeren
 En lieffelijcken stroom van 't zaligh Paradijs,
 Is 't noodigh, dat de ziel zich hoede, na de wijs
 Dereedle Honigby, voor stinckende moerassen,
 Dat is, voor (c) tochten en begeerten, opgewassen
 Om haer te dompelen, te smooren in den gloet
 Der Helle. Zuivert uw geweten en gemoed:
 Schrikt voor laetdunckenheit, ô mensch! en iets te plegen
 Naer uwen (d) eigen wil. Het past u, wilt gy zegen
 In wijsheit en verstant, Godts wil alleen te doen.
 De waere Wijsheit na te speuren, en te voên
 Inwendigh eene zucht tot ongerechtigheden
 En vuile zonden, is een zaek, die met de reden
 Recht strijdigh is, ja Godt en d'Engelen getergt.
 Waerom u zelve niet onmogelijks geveert,
 En niet geluistert na het heilzaam woord des Wijzen?
 Hy zeght: (e) Mijn Kind, zoekt gy in wetenschap te rijzen
 En toe te nemen, zoo bewaert gerechticheit,
 En Godt zal u daer meê beschencken. Godt ontfeit
 Hem niets, die nedrigh, kuisch, en sober zoekt te leven,
 Gelegheden mild, waer door men word gedreven
 Tot zondigen, en, eer men 't weet, ten val geraekt.
 De wereltliefde dient verworpen en verzaekt,

(b) *Ubi sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, et fortitudo.*
Ambros. in Epist. ad Simplic.

(c) *Nihil in hac vita laboriosius, quam desiderijs terrenis aestuare: et nihil hic quietius, quam hujus saeculi nihil appetere.*
Bernardus in Serm. 6.
 (d) *Quid ardet in Inferno, nisi propria voluntas? Quid etiam destruit mundum, nisi propria voluntas?*
Idem.
 (e) *Zoon, begeerende Wijsheit, on-*

derhoud de rechtvaardigheit, ende Godt zal u die geven. Eccles. 1: 33.

En afgewasschen 't slijk, in d'oogen u gestreeken
 Om laeg, wilt gy de Zon van Wijsheit door zien breeken,
 En voordeel trecken uit dien zaligenden glans.
 Al bloeit de Hooge School te Leiden, weinig kans
 Is voor leergierigen, om daer genoeg te leeren.
 De waere Wijsheit is by taelgeleerde Heeren
 En Meesters niet; ô neen! Zy is een gave Godts:
 Alleen met kracht daer na te staen, heeft weinigh slots:

(f) Qui vult igitur sapiens ac beatus esse, audiat Dei vocem, discat justitiam, sacramentum nativitatibus suae noscat, humana contemnat, divina suscipiat, ut summum illud bonum, ad quod natus est, possit adipisci.
Lact. Firm. advers. Gent. lib. 3. cap. 30.
(g) De vreeze des Heeren is het beginsel der Wijsheit.
Prov. 1: 7.
(h) Isai. 14: 12.
(i) Gen. 3.
(k) Gen. 8.

Men dient de zaake met den (f) Hemel t'overwegen,
 En Godt te bidden, is in wijsheit heil gelegen,
 Dat hyze neder stier' van zijnen hoogen Troon.
 Weeft niet beschaemt u voor onwetende ten toon
 Te stellen, en uw krank vermogen te belijden
 In iets te vatten: want die dit met schroom vermijden,
 En zijn niet waerdigh in d'onwetenheit verlicht
 Te worden. Om een' strael van wijsheit op 't gezicht
 Te krijgen, dient men den (g) Almachtigen te vreezen;
 Dat zal de toegang tot de rechte Wijsheit wezen.
 Gelijk my yder een zal toestaen, dat hy niet
 Voor wijs te houden zy, die zich geensins ontsiet
 Te stroopen in het land van eenen Vorst en Heere,
 Die scherpe wacht zet, en terstont is in de weere
 Met zulcke rooveren te sleepen naer 't Gerecht:
 Zoo moet ook yder een bekennen, dat hy slecht
 En dwaes is, die niet vreeft, daer hy zijn' Godt beledight;
 Een' Heere, die zijn recht zoo hanthaeft en verdedight,
 Dat hy een (h) schepsel, dat in 't Koor der Englen blonk,
 Om eene misdæet los van boven neder klonk,
 En in den gloënden brant der Helle liet verzincken.
 Om (i) Adams zonde most al zijn geslachte drincken
 Den kelk des doots, en kon in 't leven niet bestaen.
 De sterren zagen eer de werelt ondergaen,
 En alle menschen in de (k) wateren verzoopen,
 Acht uitgenomen, die in d'Arke dit ontsloopen,
 En 't leven bergden in dat jammerlijk gesteent.
 Godt niet te vreezen, zijn bevel met voeten treên

Berockende dit quaet, en help hen om het leven.

Wie na de Wijsheit dan op aerde zoekt te streven,
 Hy (l) vreeze Godt, die hem dezelve geven kan.
 Die hem van harte poogt te vreezen, zal zich van
 Het (m) zondigen, gelijk van eene pest, onthouden.
 Schoon veelen zich op vlijt en naerftigheit betrouden
 Om waere Wijsheit te bekomen, noit bequam
 Haer iemand, zoo hy eerst in 't harte niet de vlam
 Van geilheit, en de zucht tot alle zonden doofde.
 Godt helpt de genen, die hem (n) smeeken; hy beloofde
 Dit langh voorheenc. Wie de Wijsheit heeft te haet,
 Ontbeert in 's werelts nacht geen licht noch toeverlaet.

(l) *In via Dei à timore incipitur, ut ad fortitudinem veniatur. Gregor: lib. 2. Moral.*
 (m) *Solus est Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina,*

innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem. J. Chryf. in Serm. Joh. Baptiste.
 (n) *Ist dat iemand van ulieden wijsheit behoeve, die begeere haer van Gode, die allen menschen overvloedelyk geeft, ende niet en verwijt, ende zy zal hem gegeven worden. Jac. 1. 5.*

E N N I U S :

NEMO ME LACHRYMIS DECORET, NEC FUNERA FLETU FAXIT. *Cicero de Senectute.*

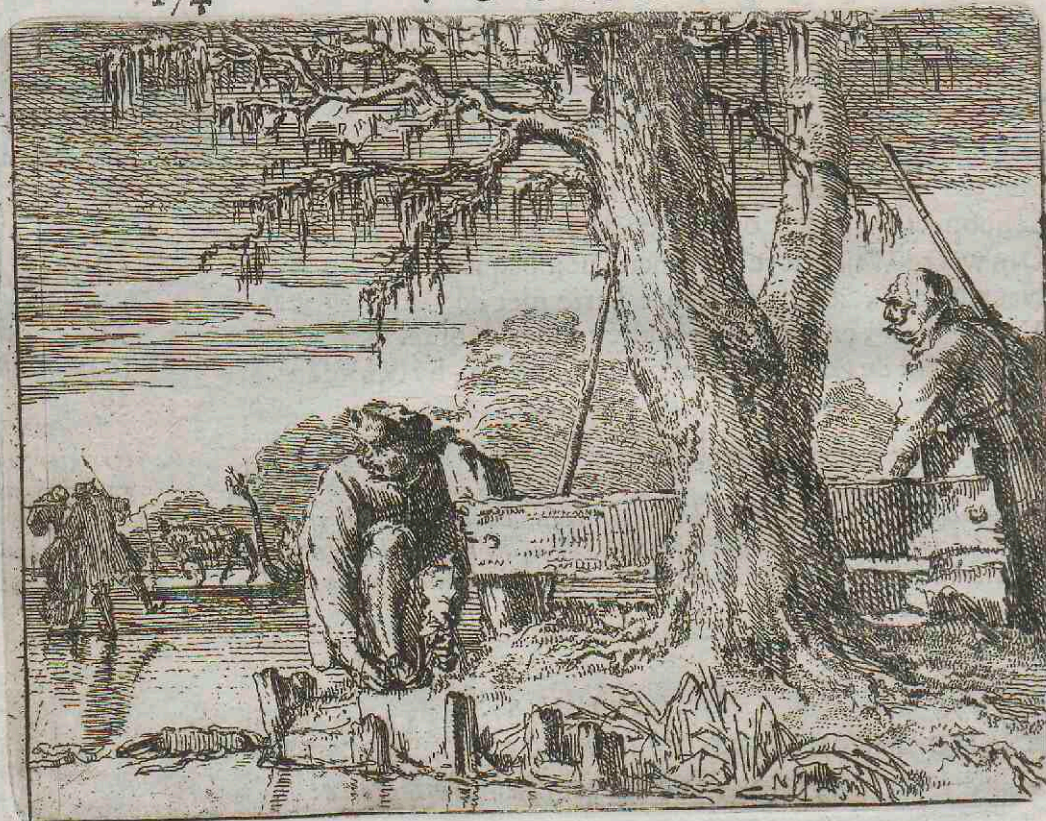
LIV. Gy zyt doot, ende uw leven is verborgen met Christus in Gode.
 Als Christus hem openbaeren zal, uw leven, dan zult gy ook openbaeren met hem in glorie. Col. 3. 3: 4.

(a) 't **I**S beter, na den raed des Wijzen, in het huis
 Der klaegenden te gaen, dan onder het gedruis
 Van blijde gasten, zich vermaekende met eten
 En drincken, aen den disch eens Bruidegoms gezeten.

Dit zal ook d'aendacht van mijn' Lezer zoo verstaen,
 Wel wetende, hoe licht wy ons te buiten gaen,
 En Godts geboden en bevelen overtreden
 In eenen (b) overvloet van Bruiloftsdertelheden:

(b) *Affluentiam ciborum comitari solet insolentia verborum: saturitatem ventris sequitur levitas operis, & vanitas mentis. Hugo, lib. de Claustro Animæ.*

(a) *Het is beter te gaen tot het klaeghuis, dan tot het huis der blijden maeltijds. Prov. 7: 3.*

Maer dit gevoelen, schoon het vast op reden staet,
 (c) *Ab omni* Veroorloft echter geen (c) ontijdigh wangelact,
Philosophia En jammerklaegen en onlijtsaem handenwringen,
videtur alie- Gepleegt by veelen, daer de doot in huis komt springen,
rius, qui mi- En vroomen vrienden en verwanten mede sleept.
serius ducit Wie (d) sterft in Gode, wort geluckigh ingescheept,
mori natum, Om met een' voorwind recht te loopen in de haven
quam nasci Der zaligheid, na veel verdriets en angstigh slaeven;
moriturum. Een zaek eendrachtigh by de Christenen gelooft.
Erasmus in Ick nam dan voor, een' Boom van bladeren berooft,
Epist. ad Met sneeu en kegelen behangen, af te beelden,
Jod. Gave- Om eenigen, indien zy noch uit zwakheit deelden
rum.
 (d) *Vocatur* *ante tempus*
boni, ne diutius vexentur à noxijs. Augustinus.

Aen dezen misflagh van veel huilens en misbaer,
 Wat neêr te zetten en te stillen. Als het jaer
 Ten einde loopt, en met den winter wort geslooten,
 Dan ziet men geenen (e) boom voorzien van groone looten;
 Veel min van appelen en ooft; maer blank en wit
 Van rijp en sneeu; de kracht des levens en het pit
 Schijnt met de koude van den winter te versterven:
 Maer als de barre lucht, waer in wy alles derven,
 Wat in de velden en de tuinen 't hart vermaekt,
 Verzacht, de Lente met haer bloemen weêr genaekt,
 Begint hy weeligh uit te botten en te bloeien,
 Met loof zijn tacken te bekleeden, en te groeien
 Vol schoone vruchten, tot vermack des Hoveniers.
 Hoe ongereet schein in den winter zoo veel zwiers
 Van rancken! Waert gy niet bedreven in de hoven
 En tuinen, zoudge u dit van eenen boom belooven,
 Als gy hem zaegt met rijp en kegelen gelaên?
 Wanneer de doot dan met haer zeissen komt te slaen,
 En 't leven afmaeit van rechtvaerdigen en vroomen,
 Moogt gy hen wel te recht gelijcken by de boomen;
 Nadienze 't leven slechts verbergen voor een' tijd.
 Zy zullen rijzen, spaert uw' traenen, wie gy zijt,
 Ten jongsten dage met (f) onsterffelijcke glanssen.
 De Godt des Hemels zal hen niet met groene kranffen
 Noch loof vercierren, maer met (g) glinsterend gewaed
 En kroonen, daer geen gout op aerde by bestaet.
 Wat wilt gy uwen vriend met ongedult beklaegen?
 Hy is van kommer en elende glad ontflagen,
 En zoo veel onheils, als dit leven mede brengt.
 Het sterven, dat Godt in rechtvaerdigen gehengt,
 Indien men 't anders magh den naem van sterven geven,
 Is een beginsel van de glory, en het leven,

(e) Come
 l'arbore l'in-
 verno è lan-
 guido senza
 foglie, ne fio-
 ri, ne frutti,
 ma la pri-
 mavera si
 mostrabello,
 e fruttifero:
 così la gloria
 di quelli, che
 dormirono
 nel Signore,
 farà hora nas-
 costa nella
 radice, che è
 Christo, ma
 quando ver-
 rà la gloria
 della risur-
 rectione, ap-
 pariranno i
 giusti cari-
 chi di frut-
 ti, e molto
 gloriosi. Die-
 go Stella.

(f) De
 rechtvaer-
 dige zullen
 blincken als
 de Zonne in
 hun Vaders
 Rijke. Mat.
 13:43.

(g) Wy verwachten onzen Heere Jesus Christus, die hermaken zal het lichaem onzer
 swoothet, dat gelijk maekende den lichaeme zijner klaerheit. Phil. 3:21.

- (b) *Naturalis est sepulchri horror, si tamen potentior in nobis esset ratio, quã videdi appetitus, plurimũ uigilaremur, quando illi fieremus propinquiores.* Did: Saav. Symb. C F.
- Dat in der eeuwigheit geen einde nemen zal.
 Men maekt, als iemand wõrt geboren, bly geschal,
 En in het sterven ziet men Bloetverwanten schreien;
 Maer liet de mensch zich van het licht der (b) reden leien,
 Hy zou verblijd zijn op het scheiden van een ziel;
 En zuchten, als een vrouwe in 't kinderbedde viel.
 Veel (i) beter is de dagh des doots, dan van geboorte;
 Want naeulijks komt natuur t' ontgrendelen de poorte
 Des levens hier om laeg, of enckel zielverdriet
 Staet ons te wachten; en de doot is anders niet,
 Hoe zeer zich iemand van de vreeze laet verrucken,
 Dan eenc baen, waer langs men duizent ongelucken
 Te boven komt, en zich by d'Engelen verbergt.
 De Zoon van Jesse, lang gepijnigt en getergt
 Van 's levens rampen, bad, bekommert van gewisse:
 (k) Geley mijn ziele, ô Godt! uit dees gevangenisse.
 De ziel des vroomen, daer zy uit het lichaem scheid,
 Magh hem bejegenen, die heete traenen schreit
 Op haeren uitgang, met 's Verlossers eige rede,
 Gesproken, daer hy zijn benaede Kruisreis dede,
 Tot die bedroefden van het wreed Jeruzalem:
 Wat (l) klaegt gy over my met een bedrukte stem?
 Gy hebt meer reden van te schreien om u zelven.
 Die om zijn' nootdruft met de spade moet gaen delven,
 En zich met baggeren geneeren in het Veen,
 Magh souwyl zijnen staet met zuchten en gesteen
 Eens overdencken, maer geen' machtigen met reden
 Beklaegen, die zijn' tijd in weelde kan besteden.
 Men staecke dan den rouwe en traenen zonder vrucht.
 (m) Kostelykis in des Heeren aenzichte de doot van zijne Heiligen: Psal. 115: 15.
- Geen vroomer, daer hy sterft in Gode, dient bezucht;
 Men wensch' hem veel geluks op zijne Hemelreize;
 Zijn (m) doot is kostelyk in d'oogen Godts. Hy peize,
 Die schreiens lust heeft, op (n) Godtloozen, van de doot
 Bevochten en verrast: daer is het schreiens nood,
 (n) *Illi deplorandi sunt in morte, quos miseris infernus ex hac vita recipit, non quos caelestis aula laetificando includit.* Isid: lib. 3. de summo bono.

Als wy bedencken wat hen zwaerigheden volgen,
 En hoe de Rechter in het oordeel hen verbolgen
 En ongenadigh zal verwijzen tot den brand.
 Haelt Godt de vroomen, 't is een byster misverstant
 Ons ongeduldigh met veel schreiens af te slooven;
 Daer wy d'onsterfflijkheit der ziele vast gelooven,
 En hoe haer huis van Godt daer boven is gesticht.
 Een pak, wel opgevat, valt in het draegen licht.

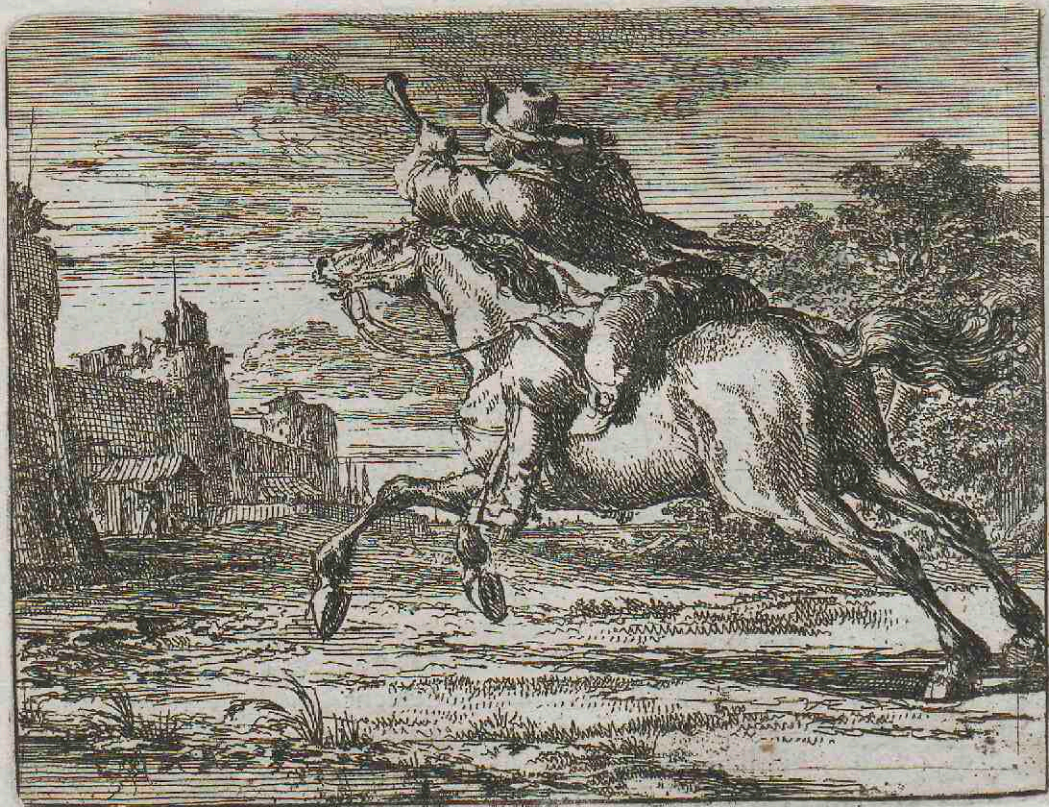
WEE MY, DAT MIJNE PELGRIMAGIE VER-
 LENGT IS! *Psal.* 119:5.

*LV. Bonus est Nuncius, qui parvo tempore multum
 conficit itineris.*

MEn zal een' Post, gelaên met brieven van gewicht,
 Op zijne komfte met een vriendelijk gezicht
 Verwelkemen, voor zijn reize dankbaer loonen,
 Zoo hy, gelijk wy hem in onze blaên vertoonen

Tot meerder nadruk, niet en sukkel onderweegh;
 Maer over bergen en valeien met een veegh
 Geronnen, menigten van mijlen laet van achter,
 Ja als een blixem van Stadts vesten by den wachter
 Noch voor den avond met verwondren wort ontdekt.

Het is wel reden hem te dancken, ja hy trekt
 Ook mijne gunst; ik wensch dien vlijtigen te groeten,
 En, schoon hy my geen' brief komt brengen, te gemoeten
 Als eenen vroomen, die niet sluimert in zijn' plicht.
 Zoo spreekt gy, Lezer, daer u, nevens mijn Gedicht,
 De Post op zijnen draf in deze Prent bejegt:
 Maer zijt gy in verstant en oordeel niet miszegt,
 Hy zal u dienen, en tot eenen spiegel zijn.
 Daer gy somwijle zucht van rouwe en hartepijn,

Om dat gy weinigh tijds van jaeren hebt te leven,
 En lang beneden wenscht te woonen en te zweven,
 Staet u te dencken, hoe u zijn gezwinde reis
 Te wonderlijk gevalt. Gy, zoo gy naer den eisch
 Uw' dingen aenlegt, en de reis naer 's Hemels zaelen
 Zoekt voort te zetten, zult by Gode dank behaelen,
 Gelijk die bode by de menschen, en geen' loon
 Ontbeeren. (a) Waerom dus gewenscht, om metter woon
 Beneên te blijven, en het leven uit te recken?
 Met lang te leven wort de ziel van vuile vlekken
 En zonden meer en meer ontreinigt en besmet.
 't Getal der misdæen groeit van dagh tot dagh, ja zet
 (a) Porque deesseamos vivir mucho tiempo en esta vida: pues quanto mas vivieremos en ella, tanto mas pecamos, y quanto es mas larga, tanto el numero de las culpas es mas grande. Diego de Estella.

Zich

Zich tot een' hoogen bergh, en onder dit verstercken
 Der ongerechtigheên, bezwijcken goede wercken
 En deugden, en wat ons by Gode maekt gewilt.
 Al's levens feilen op te reeknen staet te wild
 En woest voor ons begrijp; 't is ook niet uit te spreken,
 Hoe (b) dikwils wy in deugt te oeffnen blijven steeken,
 Wanneer ons maer een stroo bejegend op den wegh.
 Dir leven, dat met zoo veel vlijts en overlegh.
 Wort waer genomen, ziet men schreiende beginnen;
 En die de kintsheit komt te boven, moet de zinnen
 Te wercke leggen, om te dienen als een slaef;
 Maer op den uitgang (is het leven niet een gaef,
 Om na zijn duurzaamheit te wenschen, te verlangen?)
 Verhuizen wy met schroom en vreeze om 't hart bevangen.
 Dit is 't beginsel, en het midden, en het end
 Des levens, daer gy uw' genegentheit naer wend.

Die geene deugden en verzamelt, 't is verloren
 Al leeft hy lang; hy had veel nutter ongeboren
 Gebleven, en den glans der Zonne noit gezien.
 Gerechtigheit en (c) deugt en goede wercken biên
 Het eeuwigh leven aen. Schept niemant groot behaegen
 In lang te leven, 't staet aen hem, een kans te waegen
 Na 't leven, daer men van geen doot noch sterven weet;
 Van outheit niet, maer jeugt; van blyschap zonder leet;
 Van vrede, dien geen twilt noch tweedracht zal verbreeken;
 Van onderlinge zucht, bevrijd van slimme streeken;
 En daer het licht is, zonder nacht en duisterheit.
 (d) Niet in veel jaeren, maer in wel te leven leit
 Uw heil en zegen; zoekt gy ergens naer te wenschen,
 Wel leven is de Bloem, die nimmer zal verslenssen.
 Een (e) goet geweten gaet een' Koninklijcken schat,
 Ja duizent werelden te boven. Zoo gy dat

(b) *Sæpe occasio peccandi voluntatem facit. Isid. de Summo bono. lib. 2. cap. 9.*

(c) *In quo virtus sit, ei nihil deesse ad beatè vivendum puto. Cicero in Paradoxis.*

(d) *Nemo quàm bene vivat, sed quândiu curat, cum omnibus possit contin-*

gere, ut benè vivant, ut diu nulli. Seneca, Epist. 22. (e) Quid dulcius aut quietius bona conscientia, quæ nec damna, nec verborum contumelias, nec quidquam aliud formidat? Bernardus in lib. de Conscientia.

Bekomen kunt, het heil is op uw' zy' gevallen.
 Is onder Koopliën hy de wijste niet van allen,
 Die voor alle andren zich in weinig tijds verrijkt?
 Gewis. Hy leeft ook lang, die geen en tijd verkrijkt
 En spilt in d'ydelseit te volgen; maer zijn dagen
 Den Hemel offert, schoon hy wort ter neêr geslagen,
 En van de doot verrast in 't bloeien van zijn jeugt.
 Het leven leit niet in den tijd, maer in de deugt:
 Dat wist die (f) Veltheer, die, gekomen tot zich zelve,
 Zoo veel verloop van tijd in prachtige gewelven
 Gesleten, niet en heeft gerekent, maer alleen
 De jaeren, die hy quam aen deugden te besteën
 En wijsheit, als die hier geen ander leven kende.
 Voorwaer, een Grijsaert, nu gekomen aen het ende
 Van zijne dagen, is te houden voor een (g) kind
 En onbejaerden, zoo men geene deugden vind
 By hem geoeffent, en met reden te verfoeien.
 Sprey dan de vleugels uit om Hemelwaert te roeien.
 Wat wil men wenschen, en na lang te leven staen,
 Daer wy vast struiklen, en zoo veel te rugge gaen
 In goede wercken en verdiensten? Zonder reden
 Verzocht (h) Sint Pauwels niet met vierige gebeden.
 Van 't lichaem dezès doots ontslagen en bevrijd
 Te wezen, en by Godt te rusten. Al de tijd
 Van hondert jaeren, nu ge-eindigt en verstrecken,
 Is niet met allen, by een' oogeblik geleecken.
 Wie lang wil leven, moet by Godt en d'Englen zijn;
 Om laeg is niet dan rook, dit leven maer een schijn.

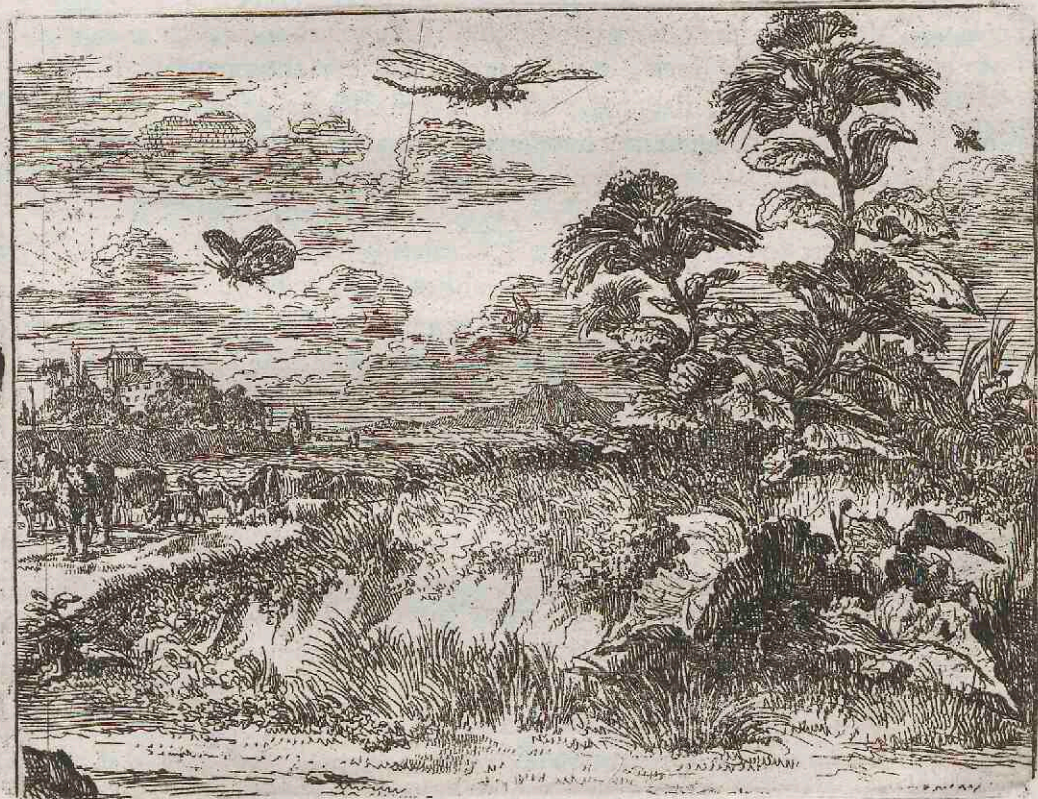
(f) De Veltheer-
 overste Similis ordi-
 neerde zich
 zelve dit
 Graffschrijft:
 Similis leit
 hier begraven,
 die wel tot eenen
 grooten ouderdom
 gekomen is,
 doch hy en heeft
 maer zeven jaeren
 geleefd. Fr.
 Heermans Gulde An-
 not. cap. 5.

(g) Een Kind van
 hondert jaeren zal ver-
 vloekt zijn. Iſai. 65: 20.

(h) Ik hebbe begeerte om ontbonden te zijn, ende met Christus te wezen. Phil. 1: 23. Wie zal my verlossen van het lichaem dezès doots! Rom. 7: 24.

IN SEPULCHRO ANIMA VERUM ÆTERNÆ
 QUIETIS THESAURUM REPERIT.
Did. Saav. Symb. CI.

LVI. Hy zal uitbloeien gelijk eene bloeme des velds.
Pfal. 102: 15.

Als onverwacht het huis van een' bekenden vriend,
 Die ons met yver na vermogen heeft gedient,
 Wel vast gesloten wort met vensteren en deuren,
 Wy zullen zuchten, en om zijnen uitgang treuren,

Z 3

Als

Als die een' langer tijd van leven waerdigh was ;
 Want is'er iemand, die van zijne quael genas,
 Wy achten hem van Godt en d'Englen begenadight. .
 Het brein des menschen wort met ydelheên verzadigt,
 En is met eenery van jaeren in zijn' schik ;
 Maer Godt ziet hooger, en verhaest den oogenblik

(a) *Dios por el grande amor, que nos tiene, acorta nos la vida, queriendo que sea breve, porque trabajemos poco tiempo.* Diego de Esfella.

Des doots, al luid het vreemt, uit louter (a) medelijden.
 Het jammert hem, dat wy geduurigh moeten strijden

En worstelen met veele elenden en verdriet.
 De Veltbloem op dit blad, zoo u de waerheit niet
 Verveelen kan, zal u het menschlijk leven toonen,
 Godt bidden doen, dat zijn genade wil verschoonen
 Uw' dooling, daer u geen kort leven en behaegt.

De Veltbloem met haer' geur en kleur, wanneer het daegt,
 Zooliefflijk voor den reuk en d'oogen van de menschen,
 Komt met den overvloed van regen te verslenssen,
 Of uit te droogen door een' schraelen Oostewind,
 Te zengen van de Zon; ook zal het Vee, te blind
 En reedloos om een bloem van groente t' onderscheiden,
 Dat cierlijk Veltjuweel niet laeten af te weiden;
 Of wel een wandelaer, met zinnen en gemoed
 Verwart en bezigh, haer vertreden met den voet.
 Zoo blijft dat schoon gewas in slijk en modder steeken.
 Het menschlijk leven wort dan wel te recht geleeken
 By deze Lentebloem, die op den velde staet.

(b) *Quid in hac vita non experitur adversi? Quas non procellas tempestatesque perpetimur? Quibus non exagritamur in commodis?*

Om's (b) levens rampen uit te drucken, zou my raed
 Ontbrecken, schoon ik't in welsprekenheit kon haelen
 By Tullius; het brein verbystert, en wy dwaelen
 Als in een' Doolhof, daer het lijden wort bedocht
 Van 't leven, en wat hier de mensch wel overbrocht
 En moft bezuuren in een kleine ry van jaeren.
 De ziekten, quellingen, en dolle pijnen waeren
 Als geesten, daer hy woont, en zeeker waent te zijn;
 Hy wort verraden en verongelijkt in schijn

Cujus parcitur meritis? Ambros. de morte Satyri.

Van vrientschap, om de deugt gelastert en geschonden;
 Hy wort in Kerkeren gekluistert, of verzonden
 In ballingschap; hy lijd veel ongevals en nood,
 Daer hy zich by de Zee moet voeden, en den schoot
 Des Oceaens, en storm en onweêr blijft bevolen;
 Om brood en voetsel moet hy als een Paerd den molen
 Van arbeid trecken, met gehoorzaamheit en stil
 Zijn Meesters dienen, en zich voegen naer hunn' wil.

(c) Tot moeite wort de mensch gewonnen en geboren.
 Die regel, uit den mond des vroomen Jobs te hooren,
 Genoeg u, schoon men daer niet wijders toe en zegh'.

Men denk dan eens, of Godt niet rijp van overlegh
 Geweest zy, toen hy hier des levens tijd verkort.

(d) In d'eerste werelt, als het aen de deugt niet schorte,
 En 't menschedom zijnen Godt eenvuldigh diende, gaf
 Hy het veel hondert jaer te leven, en het graf
 Bleef als vergeten: maer wanneer de boosheit groeide,
 En zich de mensch in al zijnleven niet bemoeide,
 Dan met veel zondigens te tergen zijnen Godt,
 Zich tijd verzeekrende van boete, wert een schot
 By Godts rechvaerdigheit voor deze plaegh geschoten,
 En 't leven in een perk van kleinder tijd besloten,
 Op dat hy zich niet met langduurigheit van tijd
 Voortaen zou koesteren en vleien. Wie gy zijt,
 Geloof ons, het getal der ongerechtigheden
 Neemt met lang leven toe. De Godtheit goede zeden
 In u bemerckende, en wel wetende 't geweld
 Der vyanden, waer door gy neder wort gevelt,
 Zoekt u te bergen, en te stieren in de haven.
 Men stell' voor vast, wanneer een vroomme wort begraven,
 Dat Godt hem niet en liet verrassen van de doot,
 Dan om hem (e) hooger op te voeren, deelgenoot
 Te maeken van het heil der zaligen en Engelen.
 Toen Godt het lichaem met de ziel bestont te strengelen,

Charontis virtus: non Stygij guttura trina canis: Sed secum ad superos animas trahit incluta sanctas, ducit ubi laetos vita beata dies.

(c) De
 mensch wort
 geboren tot
 arbeid. Job.
 5: 7.

(d) Quando
 los hombres
 vivian con
 mas simpli-
 cidad en el
 principio
 del mundo,
 dava les
 Dios larga
 vida: pero
 como vio que
 crecia la ma-
 licia, y que
 usavan mal
 del tiempo,
 determino
 de abreviar-
 le. Diego de
 Estella.

(e) Non vi-
 det obscuros
 manes, non
 transtra

En aen elkandere te huwen, als een Bruid
 Aen haeren Bruigom, was hy nergens meer op uit,
 Dan om dat reedlijk dier de glory te vergunnen.
 De Schepper hangt noch aen zijn schepfelen. Hoe kunnen
 Wy schricken, daer hy ons wil leiden langs de brugh
 Des doots ten Hemel? Worpt het pak van uwen rugh,
 Waer meê de werelt u zoo schandelijk belaste.
 Een die van zijnen vriend gebeden wort te gaste
 Op een' bestemden tijd, zoo hy de klok hoort slaen,
 Belast zich met geen pak, maer doet den mantel aen.
 Geluckigh is hy, die het (f) leven komt te leiden
 In lijdsfaemheit, en met verlangen op het scheiden
 En sterven wacht. Godt sluit uw leven hier by tijds,
 Om u in uwen plicht te maenen tot meer vlijts.

(f) Qui de-
 siderat dis-
 solvi, &
 esse cum
 Christo, non
 patienter

moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur. Augustinus super Joannem.

QUI SE QUOTIDIE RECORDATUR ESSE MORITURUM,
 CONTEMNIT PRÆSENTIA, ET AD FU-
 TURA FESTINAT. Hieron: Cypriano.

LVII. De Pluimen zal hy by den Altaer worpen aen de Oost-zijde, op de
 plaetse, daer men d' asschen pleeg uit te storten. Levit. 1: 16.

(a) Gedenkt
 aen uw nit-
 terste, ende
 gy en zult
 in der eeu-
 wigheit niet
 zondigen.
 Eccles. 7:
 40.

MEn zal van tochten, die ons in de ziele krencken,
 Ontslagen zijn, met aen het (a) sterven te gedencken
 En onzen jongsten dagh, ja in der eeuwigheit
 Niet zondigen; gelijk de mond des Wijzen zeit.
 Ik heb dan, om den geest der slaependen te nooden
 Tot overdencken, hier een' Priester van de Joden
 Gekoren, zoo als hy gereet ten offer staet,
 En het gevogelte, naer 's Hemels wil en raed
 Verwezen ten Altaer, zijn vederen en pennen
 Ontruikt, waer op het plagh te drijven en te rennen,

En die laet vallen in het Oosten, als hem niet
Van waerde zijnde, daer men d'assche neder giet.

Gy zult, indienge met den geest niet zoekt te doolen,
Wel haest begrijpen, dat hier ietwes is verholen
Van nadruk, en dat u in 't leven dienen zal.

Hier is nu kans, om u voor leet en ongeval
Te hoeden, wilt gy van een' Joodschen Priester leeren.

Hy, zijnen Vogel vast ontruckende de veëren
En pennen, worpt haer neêr op eenen bergh van asch.

Al wat voor dezen u in d'oogen waerdig was,
En u de zinnen met acnlokfelen bekoorde,
Ja hart en ziel gelijk met eenen priem doorboorde,

Zijn niet dan vederen van ydelheit en wind,
Die u als vleugelen verheffen, om gezwint

- Te stijgen naer den top van rijkdom en van cere.
- (b) *Vedi di gittare le piume, & vanitadi, che come ali ti portano, & alzano a credere costesti vani segni di honori, con la santa Meditatione, & Contemplatione della sepoltura, che è luogo delle ceneri, nelle quali hai da risolverti.* D. Stella.
- (c) *Homo nihil aliud est, quam spermatactidum, sacculus stercorum, & cibus vermium.* Post hominem vermis, post vermem fautor & horror, sic in hanc speciem vertitur omnis homo.
- Bernardus lib. Meditat. cap. 3.
- (d) *Meditare mortem. qui hoc dicit, meditari libertatem jubet: qui mori discit, servire dediscit.* Seneca, Epist. 26. (e) *O quam contempta res homo, nisi supra humum se erexerit.* Aristot. Epist. ad Alexandrum.
- (b) Worpt deze vederen, op dat u niets en deere,
Eens wegh met heiliglijk te peizen op het graf,
De plaete daer gy, schoon u Godt een lichaem gaf
Vol vyers en levens, in een' afchhoop moet veranderen.
Gy boogt op staeten, en gy onderhoud malkanderen
Met veel vertellens van uw adelijk Geslacht:
Hier is uw Maegschap: een verworpen en veracht
Gewormte met veel zucht en liefde te gedencken,
Zal uwe hovaerdy doen zincken, u beschencken
Met waere wijsheit, daer men Gode door behaegt.
Schoon of het wereltsdom van uwen naem gewaegt
Een ry van jaeren, en u weelde magh gebeuren
In grooten overvloed, gy kunt den tijd van (c) treuren,
Van ziekte, zwakheit, en van sterven niet ontgaen:
Maer laet in leet en ramp eens voor uwe oogen staen,
Al wat gy met vermaek te voren hebt genoten,
Gy zult verbaezen, en, in 't aengezicht verschoten
Van verve, d'ydelheit bezuchten van dien tijd.
Op (d) sterven dencken, eer men noch het sterven lijd,
Ontdekt de valscheit, rukt de grijns van 's werelts wangen,
Waer aen de zielen zoo beklaglijk blijven hangen.
Zoo gy het laeken, u te winden om de leên,
Het dootkleed, als gy met veel zuchtens en gesteen
Den geest zult geven, eens in uw' gedachten schildert,
Gy zult niet haeken naer den rijkdom, zoo verwildert
Van zinnen, noch u kleên in kostelijk gewaed.
Bedenk eens, hoe een lijk zich hoogh met aerde laet
Bedecken, met den voet instampen en betreden,
Ja by de menschen wort vergeten; en de reden
Zal u de waerdigheit der werelt doen versmaên.
Wien zou het lusten zich in weelde te verzaên
Aen eenen rijcken disch met Vorstelijcke spijzen,
Indien men hem eens op een (e) lichaem komt te wijzen;
- Dat

Dat van de wormen wort gegeten en geknaegt?

Leeft iemand dertel, het is zeeker, hy en draegt
Die schilderyen niet geduurigh voor zijne oogen.

Die in de (f) schoole van de doot is opgetogen,
Toont kennis en verstant, wanneer een ander niet
Weer by te brengen, en onnoozel staet en ziet.
De Godtheit wilde, och of ons dit wat gaende maekte!

Dat (g) Jeremias de Propheet het huis genaekte
Eens Pottebackers: daer begeerde zy het brein
Te scherpen van dien knecht, en van de vlekken rein
Te vaegen. Kon zy dit niet over al beleggen?

Gewis. Maer zulk een doen is ons zoo veel te zeggen,

Dat in het huis van leem, te weten, in het graf

De waere wijsheit is te haelen. wie niet laf

Wil onderwezen zijn, moet daer ter schoole vaeren:

De duistere dingen, die ons in den geest bezwaeren,

Zijn daer te leeren en te hooren; ons vernuft

Verneemt de (h) kortheit daer van 't leven, noch het suft

Niet in den prijs der stof, waer uit wy zijn geschapen;

Daer leert het, in wat stank het lichaem, nu ontslapen,

Verandert en verteert; het einde hier om laegh

Van Rijcken, Staeten, en Bedieningen, zoo graeg

Gezocht van duizenden, die niet met al en weten.

O mensch, ó aerdworm! Leert u zelve niet vergeten,

Uw leven in die schoole eens reglen, eene wijs

Op alles zetten. 't Is hier billijk na den prijs

Te dingen, en de baen der wijsheit op te streven.

Wanneer gy 's avonts u te bedde wilt begeven,

Zoo maek geen reekening de Zonne weër te zien;

Maer overdenk met ernst, hoe veelerhande liën

Te bedde gingen, met gepeis van hen te kleeden,

Zoo haest de Zonne weër zou rijzen; en zy (i) leden

Helaes! den doot, eer noch de dagh van morgen rees.

Wie op zijn hoede leeft, met beven en met vrees

Godt zoekt te dienen, en de doot houd in gedachten,

Kan alle dingen, die op aerde zijn, verachten.

(f) *Itaque
assidue cogitemus, tam
de nostra,
quam omnium,
quos diligimus,
mortalitate.
Seneca,
Epist. 64.*

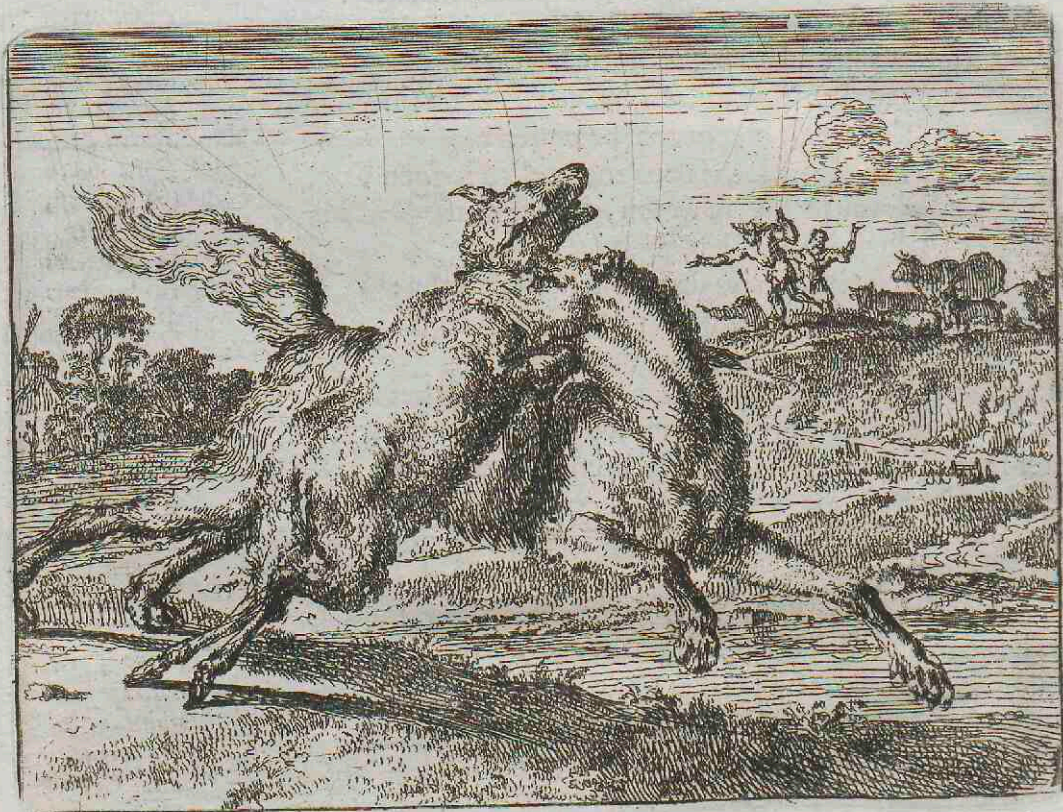
(g) *Staet op,
ende gaet
nedernaerts
in het huis
Pottebackers,
ende daer zult gy
mijne woorden
hooren.
Jerem. 18.
2.*

(h) *Ecce sumus pulvis,
fumus ecce
miserrima
tellus, Et
nostri surgunt,
ut levius
aura,
dies. Greg.
Tifernas.*

(i) *Fallimur
et cæci, mortem
procul esse
putamus:
Illa tamen
medio corpore
clausa latet.*

GY DWAES, DEZEN NACHT EISCHEN ZY UWE ZIELE
van u wederom, ende de goeden, die gy bereit
hebt, wiens zullen die wezen? *Luc. 12:20.*

LVIII. *Vivis in periculo, sicut Ovis in ore Lupi.* D. Stella.

(a) *Ubi generalis est de vitij disputatio, ibi nullius est personae injuria.* Hieron. *Qui illic offenduntur, ubi nullius editur nomen, ij mihi videntur haud multum abesse à muliereularum affectibus, quæ si quid in malas feminas dictum fuerit, sic commoventur, quasi ea contumelia ad singulas pertineat.* Erasmus in *Epist. ad M. Dorpium.*

MIJn bladeren, waer in ik veel gebreeken laek,
Zijn aen den Lezer, nu ik vast ten einde raek,
Niet opgeoffert, om hem ietwes te (a) verwijten:
En of't gebeurde, dat mijn rijm hem scheen te bijten,

Zijn

Zijn naem blijft ongeroert. Wy zochten niemants bult
 Ten toon te stellen: kan hier iemant zijne schult
 En zonde zien, ik heb de mijne niet verzwegen.
 Godt gave, dat ik slechts niet slofte t'overwegen
 Den oogenblik, waer in de doot my priemen zal.
 Het Lam, van eenen Wolf gestolen uit den stal,
 Gedraegen in den muil, behoorde my het leven
 Te regelen. Het zal terstont den dootsnik geven,
 Den Wolfsbeet in de keel bezuurende, geen raet
 Is voor dat weerloos dier in dien verlegen staet.

Zoo gaet het met den mensch: hy is geen leven zeker.

Wy wachten vast, dat ons de doot uit haeren beker
 Een' dronk zal brengen, dien men niet ontfeggen magh.
 De wreede Wolf des doots en laet ons geen en dagh,
 Geen uur, geen' oogenblik in veiligheid. (b) Wy sterven
 En zincken in het graf als water. Het bederven
 Van ziele en lichaem, daer de doot ons eene wet
 En maet van leven stelt, dient yverigh belet.
 Om niet te sluiten met een ongeluckigh ende,
 Was het van noode, dat men tijdigh zich gewende
 Te leven op die (c) wijs, gelijk men sterven wil;
 Het boek van ons gemoed eens nazagh; het verschil,
 Dat tusschen Godt en onze ziele is, effen stelde.
 Men moet de (d) zonde, die zoo lang het harte quelde,
 Terstont vernietigen door boete. Hy, die dit
 Verzuimt, tot dat de doot hem op de lippen zit,
 Is als de genen, die naer 't Oosten zullen reizen,
 En op het kooppen van den lijftocht niet en peizen
 Noch dencken, voor zy uit de haven zijn gezeilt,
 En hun geen wind en dient, om, daer men Waeren veilt
 Tot 's levens onderhoud en nootdrufft, weêr te keeren.
 Wanneer de krachten vast vermindren en verteeren

(b) *Wy sterven alle dage, ende als wateren vallen wy in de aerde.*
 2 Kon. 14:
 14.

(c) *Non potest male mori, qui bene vixerit, et bene moritur, qui male vixit.*
 August. de Doct. Christ.
 lib. 2.

(d) *En ver trekt niet, u*

tot den Heere te bekeeren, ende en stelt dat niet uit van dage tot dage. Eccles. 4: 8.
Staet op die daer slaept, ende verryft van den dooden, ende Christus zal u verlichten.
 Ephes. 5: 14.

Door eene ziekte, die ons mede sleepen zal,
 Dan heeft het wercken met de handen aerd noch val;
 Tot arbeid dienen best (e) gezonde en frissche leden.

(e) *Age Pœnitentiam dum sanus es. Si sic agis, dico tibi quod securus es, quia pœnitentiam egisti eo tempore, quo peccare potuisti. Si autem vis agere pœnitentiam, quando jam peccare non potes, peccata dimiserunt, non tu illa. Augst. lib. de Pœnit.*

In Zebedeus zoons, die op's Verlossers reden
 Zich dapper toonden, en te moedigh om de wijk
 Te nemen, ja, om noch van hunne krachten blijk
 Te geven, op zijn vraeg den (f) Bloetkelk wilden drincken,
 Quam, daer de nood hem trof, de moedigheid te zincken;
 Zy (g) vlooden, van den schrik benepen om het hart:
 Nu schijnt u toe, dat gy in ziekte, pijn en smart
 Naer Godt zult keeren, en vergiffenis verwerven
 Van zonde, door berouw en boete voor het sterven;
 Een waen, waer mede gy u zelve vleit en streelt.
 Gy hebt de wanhoop te verwachten, zult misdeelt
 Van troost en traenen zijn, komt u de doot bespringen,
 Daer gy de zinnen met verganckelijcke dingen
 Alleen beslommert in de dagen uwer jeugt
 En in gezontheit. (h) Scheen te Babel niet de vreugt
 Des Konings aen den difsch volkomen? Maer Godts tooren,
 Getergt tot wracke; quam de vreugde schielijk stooren,
 En schreef het vonnis van zijn doot met eene hand
 Daer voor zijne oogen, het luid yslijk, aen den wand:
 U, die op boete niet genegen zijt te passen,
 Zal, zoo wy vreezen, ook de sterfdagh eens verrassen,

(f) *Math. 20: 22.* Als u gelegentheit van betering ontbreekt.

Prophete Jonas, daer hy op de straeten preekt
 Van Ninive, roept uit: (i) Daer zijn noch veertig dagen
 Eer Ninive vergaet. Om die gedreigde plaegen
 Te weeren, is terfont de gantsche Stad vervult
 Met traenen en berouw, om heure zwaere schult,
 Met geen bedencken van den morgen in te wachten,
 Te zoenen, en de straf des Hemels te verzachten.

56.

(h) *Dan. 5. (i) Nogh veertigh dagen, ende Ninive zal omgeworpen worden. Jon. 3: vers. 4.*

Hoe zijt gy dan zoo hard en steenigh van gemoed
 En zinnen, dat gy niet dit werk op staenden voet
 Beginnen wilt, daer u niet eenen dagh het leven
 Verzeekert is? Die Stad zal u beschaemt doen beven
 En sidderen, wanneer de (k) jongste dagh verschijnt,
 En deze onachtsaemheit verdoemen. Wat verpijnt
 Gy meer u zelve, van onnutte zorgen zwanger,
 Tot aertsche dingen? Laet het uitsfel u niet langer
 Te rugge zetten; het vertoeven baert verdriet
 In iets gewichtigs. Een (l) Levijt wat most hy niet
 Bezuuren, toen men hem zijn lieve Bruit en Vrouwe
 In Godtloos Gabaa mishandelde? Zijn rouwe
 Sproot enckel uit verzuim en uitsfel van de reis,
 Daer zijn Schoonvader met veel smeekkens en gevleis
 Hem dwong in Bethlechem te toeven. (m) Wilt niet wachten
 Met u te beteren; ô mensch! dat geen gedachten
 U drijven om naer hem te hooren, die u poogt
 Te houden onderwege, op dat gy tydigh moogt
 De rust genieten, u in 't Hemels huis beschoren.
 Indien de nacht des doots u overvalt, verloren
 Is al uw reizen, en het gact u ruim zoo ergh
 Als dien Levijt; wien staen de hairen niet te bergh!

(k) De
 mannen van
 Ninive zul-
 len in het
 oordeel op-
 staen met
 dezen Ge-
 slachte, en-
 de zy zullen
 dat verdoe-
 men, om
 dat zy boe-
 re gedaen
 hebben door
 de Predica-
 tie van Jo-
 nas, ende
 ziet hier is
 meer dan
 Jonas.
 Math. 12:

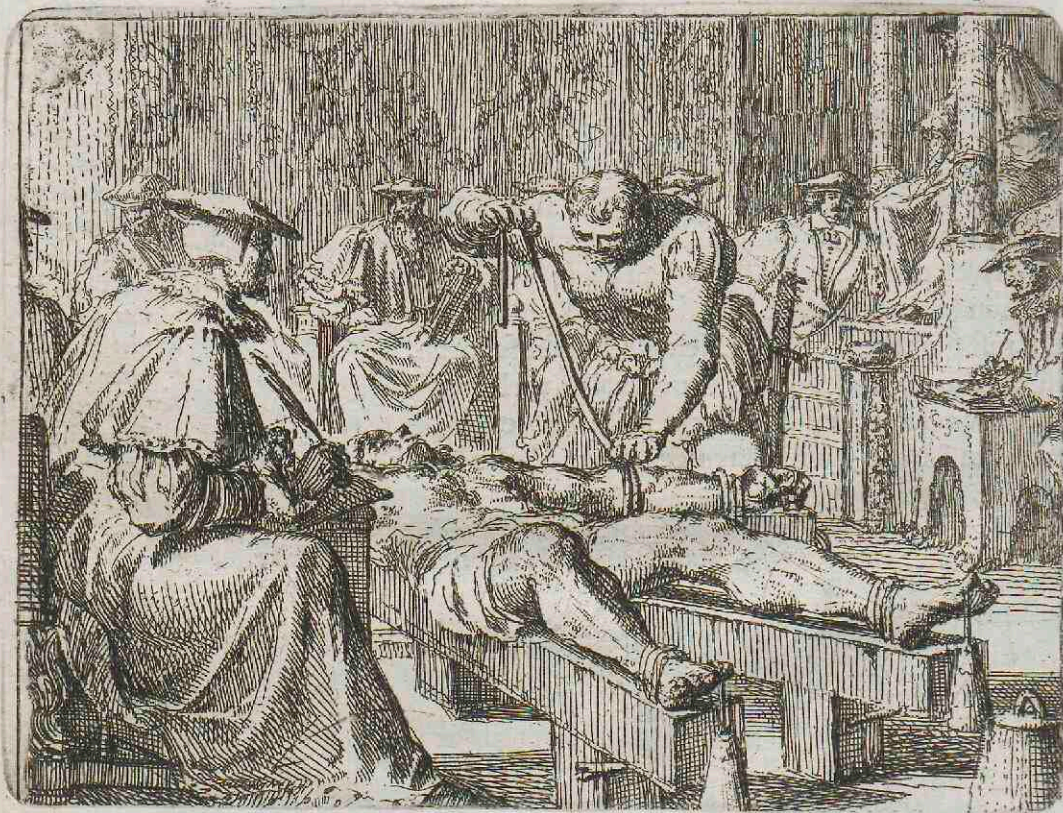
41.

(l) Judic. 19.

(m) *Madruga y toma tu camino con tiempo, haziendo penitencia agora que tienes lugar: si quieres descansar en tu casa, quando viniere la noche. Diego de Estella.*

IN DEN AENGENAEMEN TIJD HEBBE IK U VER-
hoort, ende in den dagh der zaligheid hebbe ik u
geholpen. *Jfai.* 49 : 8.

LIX. *I Ladroni non sogliono confessare i lor delitti, se non con tormenti ; &
quella confesione non gli libera dalla pena, anzi gli dà la morte.*

EEn Ziecke, zoo hy by zijn' Doktor hulpe vind,
Is wel te vreden, schoon dezelve doof en blind
En mank zy, of berucht van schandelijcke treken:
Dit geeft my stoutheit om de zielen, daer zy steeken

In een bedorven vel van ongerechtigheit,
 En wel tot zonde, niet tot sterven zijn bereit,
 Verzoek te doen, of zy aen rooveren en dieven
 Haer wilden spiegelen. Zy kunnen zich gerieven
 Met dezen Booswicht op de pijnbank uitgestrekt.
 De Rechter hoort uit dien misdaedigen, gerekt,
 Gepijnicht door den Beul, gelijk door zijn gewisse,
 Van zijne schelmery een schultbekenentisse,
 Die hem niet vry stelt, maer op lijf en leven staet.
 De mensch, die reukeloos van zeden is, geen maet
 Kan houden van zijn' lust en tochten in te volgen,
 Daer hy gezont is, zoo hem Godt, met recht verbolgen,
 Een ziekte toezend, dat hy plat in 't bedde raekt,
 En vast zijn einde voelt genaeken, die (a) verzaekt
 De werelt en haer' lust; biecht nedrigh zijne zonden;
 Toont lect en rouwe; wenscht Godts wetten noit geschonden
 Te hebben; heeft een' walg van alles wat hy zocht
 Met vlijt, en met verlies van Godts genade kocht,
 Och of de Hemel dat berouw zich liet behaegen,
 Hem op zijn uiterste verlichte, van de plaegen,
 Die voor Godtloozen na dit leven zijn, ontsloegh,
 En hem een Engel in den schoot van Abram droeg;
 Wat zou dat voor dien mensch een zaligh einde wezen,
 Een onwaerdeerlijk heil! nu sidderen en vreezen
 Al zijne vrienden, wien zijn leven is bekent,
 Wel wetende dat rouwe en traenen, aengewent
 Van eenen zondaer, nu gedwongen om te sterven,
 Meer komt uit vreeze van de zaligheid te derven,
 En met Godtloozen te verzincken in den brand
 Der Helle, dan uit zucht en liefde, die 't verstant

(a) Si nous
 observons
 celle de la
 pluspart des
 Chrestiens,
 nous trouve-
 rons qu'a-
 pres avoir
 vescu dans
 une mal-
 heureuse in-
 sensibilité
 pour Dieu,
 & d'as des vi-
 ces énormes,
 avant que
 de sortir du
 monde, ils
 se confessent,
 ils reçoivent
 le saint Via-

rique, & l'Extreme Onction, ils pleurent, ils soupirent, ils demandent pardon à Dieu, ils avouent leur desordres tout haut, ils invoquent Jesus Christ, & enfin ils meurent embrassant le signe de nôtre Redemption. Cependant l'Euangile nous assure, que le nombre de ceux, qui seront sauvez, est tres-petit; & toutes les Figures des Eleus, qui sont dans l'ancien Testament, nous montrent la mesme chose. Antoine Godeau.

Bevangen heeft om by den Eeuwigen te woonen ;
Een boete , die Godt niet genegen is te kroonen

(b) Comme rien ne rend la mort horrible, que ce qui la suit : rien ne la rend bonne ordinaire-ment, que ce qui la precede. Idem.
Met Hemelfch Goud , ô neen ! het *(b)* loon der zaligheit
Wort van den Schepper hun uit liefde toegeleit ,
Die hem met yver , als hy is te vinden , zoeken.
Men magh zich zelven wat vertroofften , en verkloecken
Met zijne zonden te belijden , daer men niet
Dan 's levens uitgang , en de doot voor oogen ziet ;
Maer zulk een betering maekt geenen mensch rechtvaerdigh.
Daer David in triomfe , als hem de Hemel waerdigh
Gekent had met de roê te geesfen van zijn' zoon ,
Te rugge keerde , om , als voorheene , weêr den troon
Van Israël tot heil der volcken te beklimmen ,

(c) 2 Kon. 19: 19.
Quam Semei , die hem door *(c)* vloecken en begrinnen
Beleedight hadde , met ootmoedigheid zijn schult
Bekennen ; smeekende , de Veist zou met gedult
Dien groven misflagh in zijn' onderdaen verschoonen :
Maer David , schoon hy geen gevoelen van dat hoonen
Meer scheen te hebben op dien blijden wederkeer ,

(d) En laet gy hem niet ongestrafe blijven ; maer gy zijt een wijs man, alzoo dat gy wel weten moogt, wat gy hem doent zult ; ende gy zult zijn grijs hair met bloede ter Hellewaerts brengen.
3 Kon. 2: 9.
(d) Beval zijn' Nazaet hem te straffen , en die eer
Van stervende met rust en vrede in 't graf te daelen ,
Niet in te willigen. Die Vorst , uit 's Hemels zaelen
Verlicht met kennis , zagh hoe dit leetwezen sproot
Uit *(e)* geenen eigen wil , maer dwang ; gelijk in nood
Van sterven veelen zich op zulk een wijze draegen.
Een booze zal van zich te beteren gewaegen ,
Als hem de middelen van zondigen ontgaen ,
En hy belet is in de boosheit voort te slaen ;
Dewijl hem 't leven en de tijd wort afgesneden.
De *(f)* dwaeze Maegden gaen te spade met gebeden
Den rijcken Bruidegom verzoecken aen de poort :
Hy weigert die voor haer te openen , gestoort
Om dit vertoeven , dat hem aen zijn kroone rakte.
Het zou een wonder zijn , dat iemant Godt genaekte

(e) Qui prius à peccatis relinquitur, quam ipse relinquat, ea non liberè, sed quasi necessitate condemnat. August. de Pœnitentia. (f) Math. 25: 12.

Vol zucht en yver in benaetheit van de doot,
 Zoo hy voorheene niet en zocht, dan in den schoot
 Der werelt, tot vermaak van vleefch en bloet, te rusten.
 Om onze vyanden te dempen, onze lusten
 En quaede neigingen te fmooren, is'er kracht
 En groote dapperheit van noode; maer wat (g) macht
 Heeft toch een krancke? Zal hy, van zoo veele rampen
 Bestreden, in het perk met voordeel kunnen kampen,
 Daer zijn party hem in gezontheit viel te sterk?
 Men moet niet spade, maer by tijds een (h) noodigh werk
 Beginnen; vraeg her eens acn wijze hantwerkslieden.
 Om Godt te dienen, zijn bevelen en gebieden
 In acht te nemen, is gezontheit allerbest;
 Dat is de dagh des heils; zoo zal men op het lef,
 Indien hy niet en wort verwaerlooft, zich in 't fteenen
 En zuchten maetigen. die dagh noch niet verscheenen,
 Dient waer genomen. Wie een' oogenblik verzuimt,
 Met hope dat hem noch wat tijds wort ingeruimt
 En toegelaeten, loopt gevaer van 's Hemels zegen
 Te missen. Is uw heil in boete dan gelegen,
 En in uw leven te verandren naer den stijl
 Van 's Heylands leven; kan de doot u in der yl
 Verraffen, en in dat gewichtigh werk beletten;
 Het is hoogh tijd om al uw' zinnen fchrap te zetten,
 Te wacken als een Helt. Zoo gaet gy wis en vast,
 Daer zich een reukloos mensch voor eeuwich brengt in last
 En zwaerigheit, en niet op zijnen Godt kan dencken,
 Als hem de ziekte komt belemmeren en krencken.

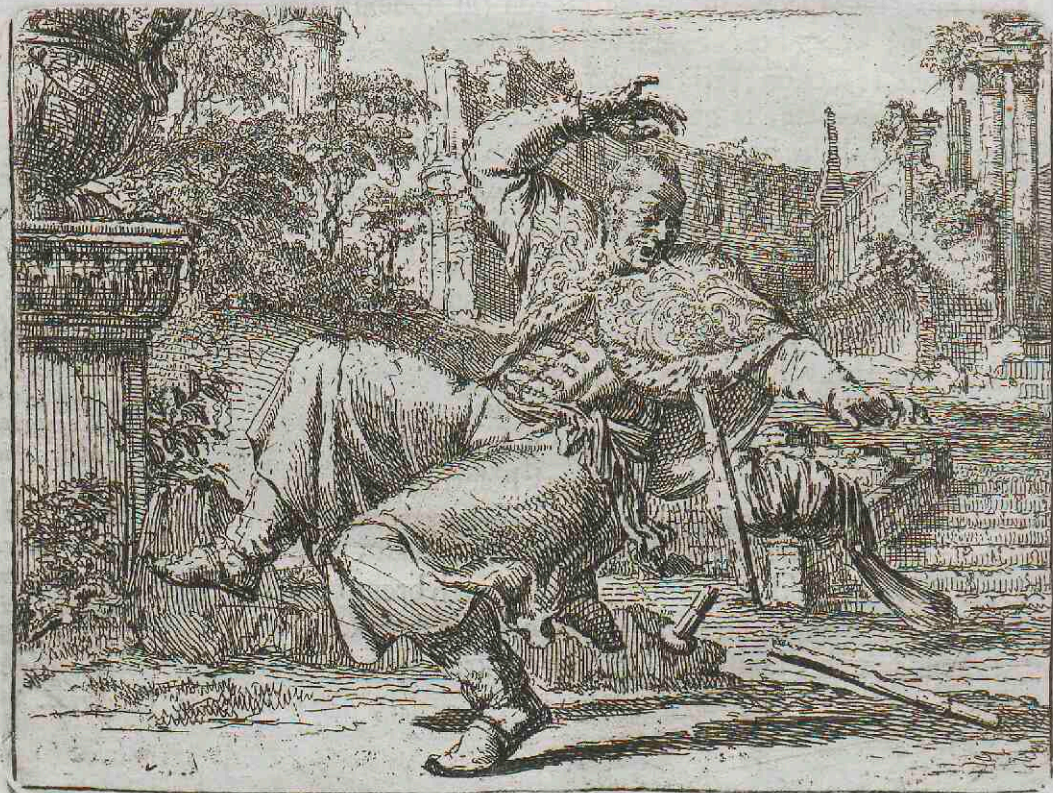
(g) *Que esperanza puedes tener de vencer, siendo tu menos poderoso, y los enemigos mas fuertes?*
 Diego de Estrella.

(h) *Venturae mortis tempus ignoramus, post mortem operari non possumus, superest, ut ante mortem tempora indulta rapiamus. Sic enim mors ipsa, cum venerit, vincetur, si priusquam*

veniat, semper timeatur. Gregorius.

CONSTAT ÆTERNA POSITUMQUE LEGE EST,
 UT CONSTET GENITUM NIHIL. *Boëtius de*
Consol. Philos. lib. 2.

LX. Ziet gy betrouw op dezen gebrokenen Rietstaf, op Egypten, op den
 welcken zoo iemand steunt, zoo zal hy in zijne hand gaen, ende
 die doorbooren. *Isai. 36: 6.*

(a) Tob. 5.
 23.

Geluckigh waert gy, ô Tobias! en bemint
 Van Godt, nadien hy u verrijkte met een kind
 Vol deugden, eenen (a) staf, waer op gy, hoogh van jaeren
 En blind, mocht steunen, ja in's levens wedervaeren
 Bestaen,

Bestaen, hoe zeer vermengt met lijden en verdriet.
Dit zucht mijn ziele u na, daer zy het wanckel riet
Ziet breeken, tot een' staf gebruikt by eenen dwaezen
En reukeloozen mensch. Wy schricken en verbaezen,
Daer hy voor over komt te storten, dat het kraekt.

Ey zegh my, Lezer, eer mijn geest een einde maakt
Van uwe aendachtigheid met rijmen t'onderhouden,
Of hun, die op den schat der werelt zich betrouden,
Iet beters beuren zal? En of u wel een beeld,
Noch nader als dit Riet de werelt eigen, speelt
In uw' gedachten, om leergierigen te schencken?
My scheen de Rietstaf hier met reden in bedencken
Te komen, aengezien hy luchtigh is en broos:
Zoo is de (b) werelt valsch en ydel. Wie haer koos
Om op te rusten en te steunen, zal mijn zeggen
Door ondervindinge bestemmen, niet weêrleggen.
Laet u geen schepfel toch bekooren, geen cieraet
Van Beelden na de kunst gehouwen, (c) rijkdom, staet.
Noch edel bloed uw hart betoovren: want de logen
En waen en ydelheit, die duizenden bedrogen,
Zijn hier te vinden. Hy, die zijn begeerten vest
Op iets, dat hier beneên vergaen moet, wort op 't leest
Noch van de Duivelen belachen met geschater.
Hy is een (d) Bouman, die zijn huis op vloeiend water
Wil stichten; een bestaen, dat droncke lieden past.
Schoon gy by vrienden en bekenden als een gaff
Eerbiedigh wort onthaelt, met minzaamheit bejegend,
Die gunst is wisselbaer: indiengē wort miszegent,
En u het los geluk den kaelen rugge keert,
Men kent u niet. O mensch! geloof het vry, gy cert
En dient de genen, daer men niet op magh betrouwen.
Men kan alleen op (e) Godt, en niet op menschen bouwen,
Daer ons de nood drukt: die om 's Hemels hulpe smeekt,
Zal niet vergaen, hoe diep hy in den rouwe steekt.

semper Deum; ille enim fons est omnium virtutum: quod si cum deserueris, nullum habebis vitæ tuæ scipionem, sed in incerto perpetuò vagaberis. Lib. de utilitate ex adversis capiendâ.

(b) Mari juste comparatur hic mundus, quia falsitatibus amarus est, fluctibus diabolicis quatitur, vitiorum tempestatibus commovetur. Cassiod. super Psal 44.
(c) Wie betrouwen stelt op zijne rijkdommen, die zal vallen. Prov. 11: 28.
(d) Como el que pone fundamento sobre las aguas, que corren: así es el, que pone su confianza en las cosas transitorias de esta vida. Diego de Estrella.
(e) Hieron. Cardanus: Dicebat olim Pater meus, me docens: Reverearis.

Wilt u op dapperheit en sterkte niet beroemen :

- (f) *Vixere fortes ante Agamemnona multi, sed omnes illachrymabiles urgentur, ignotique longa nocte carent quia Vate sacro.* Horatius. Een koorts vernietight haer ; de krachten zijn de bloemen Gelijk, in eenen dagh vertreden en verdort. Al wat van Helden by vermaerde Schrijvers wort Gelezen, zoo men dat eens konde vergelijken By d'Oorlogsdaeden, daer ons d'allerminste (f) blijcken Niet van geleverd zijn ; dewijl de grijze tijd Ons die niet overgaf ; het zy de barfse nijd Of wel de woestheit dit belette ; wy bevonden De braeffte Helden in een' diepen nacht verzwonden, Alwaer men hun gerucht niet achterhaelen kan.
- (g) *Demachtige zullen harde pijnen lyden.* Sap. 6:7. Ook worden stercken van Godts geest als met een' ban Gedreigt : (g) zy zullen zwaere en harde pijnen lijden. Nu denk eens, wat zy voor een ydel paerd berijden, Die huizen stichten als Paleizen in de lucht ; Dewijl het leven maer een schaduwe is. Wat vrucht En nuttigheit kan dit elendigh wroeten geven ;
- (i) *Bedriegelijk is de bevalligheit, en ydel is de schoonheit.* Prov. 31:30. Nadien onze Ouders, niet zoo kort, maer lang van leven, In (h) Tenten woonende, van Gode meer bezint Dan zyliên waren ? Zoo nu schoonheit u verblind, (i) Bevalligheit is van den Wijsten Vorst gelecken By loos bedrogh, het schoon by ydelheit. Te steeken Vol glory, en veel (k) roems te draegen op het schoon
- (k) *Si de la hermosura te jactas ; eres semejante al muerto, que se precia de la pintura de su sepultura.* Diego de Estella. Van lijf en leden, zoo de werelt is gewoon, Is even zoo, als of een Lijk, een overleden Vermaek schiep in zijn graf, en op de cierlijkheden En schoone beelden van zijn Tombe moedigh was. Zijt gy nu jaeren lang gezont en wel tē pas, Gy moet u zelven daer niet ydel op verheffen : Het is te vreezen, dat de vyand u zal treffen, En uw' verdoemenis verhaesten ; want die staet Is u gevaerlijk. Noit en vind de ziele baet, Maer groote schade by gezondheid. (l) Zy wort rustigh, Wanneer het lichaem, haer dootvyand, is onlustigh
- (l) *Een zwaere ziekte maekt de ziele sober.* Eccles. 31:2. En zwak, en van veel pijns bevochten en gequelt. Gy hield hem voor gewis van herffenen ontstelt

En dwaes, die, in het hoofd met eene kling getroffen
 Niet buiten stervens nood, noch lust had van te stoffen
 Op zijnen (m) gaeven en gezonden voet: zoo zijt
 Gy waerdigh, dat men u uitzinnigheit verwijt,
 Indien de frisheit van het lichaem u doet stijgen
 In uw' gedachten, daer de ziele valt gaet hijgen
 En quijnen aen eene ongeneesselijcke quael.
 Heeft u Gelcertheit in het harte met een' strael
 Verlicht; kan iemant aen uw' toorts zijn lamp ontfteeken;
 Verheft u niet: want veel te (n) weten, veel te spreken
 In vreemde taelen, is ondienstigh, en maer wind,
 Indien men geene deugt by zoo veel kennis vind.
 Daer gantsch Egypten in de (o) duisternis ging waeren,
 Zagh Israël, Godts volk, de zon de lucht doorvaeren,
 By henliên was alleen van klaerheit geen gebrek:
 Gy zijt, versteeken van de Liefde Godts, en trek
 Tot deugden, steekeblind in al uw' wetenschappen
 En kennis, en gy moet, na Memphis stijl, gaen stappen
 By duister, zonder licht te scheppen uit de Zon.
 Het is elendigh, och, indien men dit eens kon
 Bevatten! aen dat slagh van dingen vast te kleven,
 En die te volgen, en met yver na te streven;
 Nadien zy eindigen in eenen damp en rook.

Wert iemant nu beluft het Masker van het spook
 Der werelt, aengevoert door't lezen van mijn Dichten,
 Gelijk cen yvraer van Godtvruchtigheit te lichten,
 En Godt te volgen langs een steekelige baen,
 Ik zagh de zegening des Hemels mijnc blaên,
 Vol Zinnebeelden, mild besproeien en bedouwen.
 Verlosser! Heyland! daer de vroomen op betrouwen,
 Is hier wat zaets gezacit van heiligheit, van deugt,
 Door uw' genade, laet het nut zijn voor de jeugt,
 Die op de werelt met de zinnen noch blijft maelen,
 En my bevestigen voor struickelen en dwaelen.

(m) Vanidad es preciar-se el hombre de la sanidad de los pies, teniendo en la cabeça herida de muerte: así eres vano si te precias de la salud del cuerpo, teniendo el anima enferma. Diego de Estella.
 (n) Doctrina invalida est, quum aliter vivit Praeceptor ac loquitur, & mores sunt doctrinae contrarij: validissima autem est, cum ipse, qui praecipit, actionibus suis eam constabilit & sancit. Lod Vives de Veritate Fidei. lib. 2.
 (o) Exod. 10: 23.

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

B E M E R C K I N G E N
Op eenige punten van het
L I J D E N
O N Z E S Z A L I G M A E K E R S .

Christus biddende in 't Hofken.

O *Christe ziele! drukt u eenigh bitter lijden,
En komt de Duivel u bevechten en bestrijden,
Hier leert u Jesus, hoe gy u gedraegen moet.
Het eenig middel, om den strijd met vleesch en bloed
Te wagen, is met hem volherdigh Godt te smeecken.
Met vyerigh bidden kan men Godt in 't harte steeken
En prickelen, gelijk met pijlen, scherp van punt.
Al wat men wenschen magh, wort biddenden gegunt
En toegezonden van dien Machtigen daer boven.
O ziele! laet gy u moedwillens dan berooven
Van zoo veel gaven, en verquist gy uwen tijd
Met ydle dingen te verhaelen, met verwilt,
Met achterklappen, met uws naesten eer te krenken;
Wat gaet u aen? leert eens op uwen Heyland denken:
Gy kruist, gy pynigt hem met uwen zotten praet.
Of leed hy van de Joôn geen kruis genoeg en smaet?*

Zijne Discipelen in slaep gevallen.

A Postelen! wie dooft de vlam
Van uwe liefde tot het Lam?
Het geest zich voor den vyand bloot,
En worstelt deerlijk met de doot.

Een onweêr sleept den Heyland meê,
En slaept en sluimert gy, ô wee!
Hoe wil die lasheit u vergaen?
Het is hoogh tijd van op te staen.

Hy roept u toe: Het uur genaekt,
Jeruzalem heeft hem verzaekt;
Zy kent hem niet voor Davids Zoon;
Maer boeien waerdigh, smaet en hoorn.

Het uur genaekt, ô woord van Godt!
Nu denk ik aen mijn stervens lot.
De doot genaekt, de ziele scheid.
Och was ik daeglijks wel bereid!

Op de Geltzucht van Judas.

O Ziel! die Godts bevelen
verwaerloost en veracht,
En vast gaet speelen,
Verslingert om te deelen
In aertsch geluk tot wellust van de zinnen,
Gy kunt hier niet by winnen;
Durst gy dit waegen,
Gy zult het u beklaegen,
Blinde ziele, blinde ziele, blinde ziele,
Na veel dagen.

Ging Judas niet verloren
Door zijne zinlykheit?
Helaes! wy hooren
Hoe dezen Man, gekoren

*Van onzen Godt, om Rijken te bekeeren,
Zich dwaes liet overheeren
Van snoode tochten.
Och of wy dit bedochten!
Noit voor zilver, noit voor zilver, noit voor zilver
Godt verkochten.*

*Met vasten, met gebeden
Ontgaet men dezen slag;
Met vroomde zeden
En onderdanigheden;
Men moet het oor Godvruchte Vaders leenen,
Om zijne zonden weenen,
die graeg belijden.
Zoo doolt men niet bezijden;
Zoo zal Jhesus, zoo zal Jhesus, zoo zal Jhesus
Ons verblijden.*

*— Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames!*

O *Gierigheit, vervloekte pest!
Wat hebt gy zwaerigheit gebrouwen
In alle landen, Oost en West,
Waer Adams kinders hun onthouwen.*

*Hoe kan een Christelijk gemoed
Van u gewaegen zonder traenen,
Daer gy door eene zee van bloed
Den wegh tot hoogheit zoekt te baenen?
Maer nergens blykt uw' boosheit meer,
Dan daer gy Judas hart betoovert,
Verkoopende zyn' Godt en Heer.
Helaes! wat heeft hy nu veroverd?*

*O Judas! om een weinig gelt
Hebt gy de zaligheit verloren,
Uw' Ziel; hoe is mijn hart ontfelt
In zulk een' droeven val te hooren!*

Bewaer ons Jefus, lieve Godt!
Daer gy om hoogh zit by den Vader,
Op dat wy door geen aertsch genot
Verloren gaen met dien Verrader.

Petrus het rechter oor van Malchus
af houwende.

GR toont met uw geweer,
O Petrus! wel de zucht tot uwen Heer,
Maer waerom en beraed
Gy u niet wel, eer gy zoo vinnig slaet?
Gy hebt het byster qualyk voor,
Nadien gy Malchus rechter oor
In uwen heeten yver trest.
Hy doolt gewis, die eerst zijn stuk niet wel bezest.

Indien gy met uw zwaerd
Het rechter oor van Malchus had gespaert,
En't slinker afgesneên,
Dan scheen uw daet by my te staen op reên;
Dan was dit een Apostelslagh,
Die ons vernuft als met een' dagh
Van hooger kennis lichten zou.
Nu baert dit slaen u niet dan enckel naberouw.

O Catholycke ziel!
Dewyl men u zoo even onderbiel
Van hoe onnutte praet
En achterklap door't slinker oore gaet,
Zoo ondervraeg my wyders niet,
Waerom dit slaen mijn' geest verdriet;
Het rechter oore hoort na Godt,
Het slinker opent zich voor ydelheit en spot.

Magnis excidit aufis.

De Discipelen vluchtende, daer Christus
gevangen wort.

Mijn heil, mijn troost, helaes! waer zijt gy nu gevaeren?
Al zagh ik Jesus daer gevangen en verraen,
Noch was mijn hope, dat die kloecke Kerkpylaeren
Hem volgen zouden, en stant vastigh blijven staen.

Waer vlied gy allen dus, van schrik en angst benepen?
Blijf staen: dit is het spoor van wren Meester niet.
O jongers, die uw' geest en zinnen hebt geslepen
In Jesus hooge School, waer laet ik mijn verdriet!

Waer zal mijn ziel de trouwe op aerde nu gaen zoeken,
Daer Jesus geene trouwe in zijn Discipels vind?
O Menschen, wie gy zijt, verlaet u op geen kloecken:
Zy zwichten inden nood: hum' woorden zijn maer wind.

Indienge trouw begeert, het is dan tijd na boven
Te stijgen; dat juweel en vind men niet om laegh.
De deugden worden hier vertreden en verschoven.
Men vind in ongeval tot hulpe niemand graegh.

En schoon of Petrus volgt het spoor van zijnen Heere,
Hy volgt hem moedeloos met een bekrompen hart.
't Is waer, hy stelde zich daer even wel te weere;
Maer niemand strijkt den prijs, indien hy niet volhard.

OP DEN

Rietstok in Jesus handen.

O Riet! daer ik u zie in Jesus hand gedragen,
Sta ik verslagen
Met eenen zucht:
Want zoo gy wankelt in den wind en lucht,
Zoo wankel ik in al mijn doen.
Ik magh, helaes! niet goets van my vermoèn;
Dit hart van binnen
Laet zich verwinnen,
En van lusten voèn.

Mijn Godt! mijn zaligheid! nu smeeek ik by uw lijdèn,
En bitter strijden,
Verleen mijn ziel,
Die, zwak als riet, zoo menigmael verviel
Tot zonden, die den Hellschen brand
Verdienden, nu voort aen een' vaster stant,
Om niet zoo even
Als riet te beven,
In den wind geplant.

K E R S L I E D T.

Wijze: O Kersnacht.

GAet gy met vleesch en bloed te raede,
Gy racht by Godt in ongenade,
Ja wort gebannen uit het Rijk
Der Hemelen vol zalige Engelen.
Wie zich met Gode wil vermengelen,
Die neem' van vleesch en bloed de wijk.

Hoewel de Kercke dezen regel
Van waerde houd, en graeg haer zegel
Daer aen wil steecken, onze ziel
Magh echter wel met groot verlangen
Aen vleesch en bloed de zinnen hangen,
Daer eene Maegt van kind beviel.

Men gaet door vleesch en bloed verloren:
Maer 't vleesch en bloed van Godts Verkoren
Te naderen, Mariaas Zoon
Te kussen, 't Kind waer op zy toefden,
Die eeuwen lang zijn' troost behoesden,
Maekt ons van binnen rein en schoon.

Heeft iemant jaer op jaer gesleten
Met zondigen, en Godt vergeten;
Nu is het tijdt van op te staen,
Het spoor der Harderen te volgen.
De Hemel is niet meer verbolgen
Om ongerechtigen te slaen.

O Christe zielen! drukgenooten
Van uwen Heyland, en verstootten
Op aerde, zet geen hartepijn
Om eenig leet u wedervaeren.
De Kersnacht brengt u blyde maeren.
Na regen volgt de zonneschijn.

BLADT WIJZER

der

PRENTEN EN ZINNEBEELDEN.

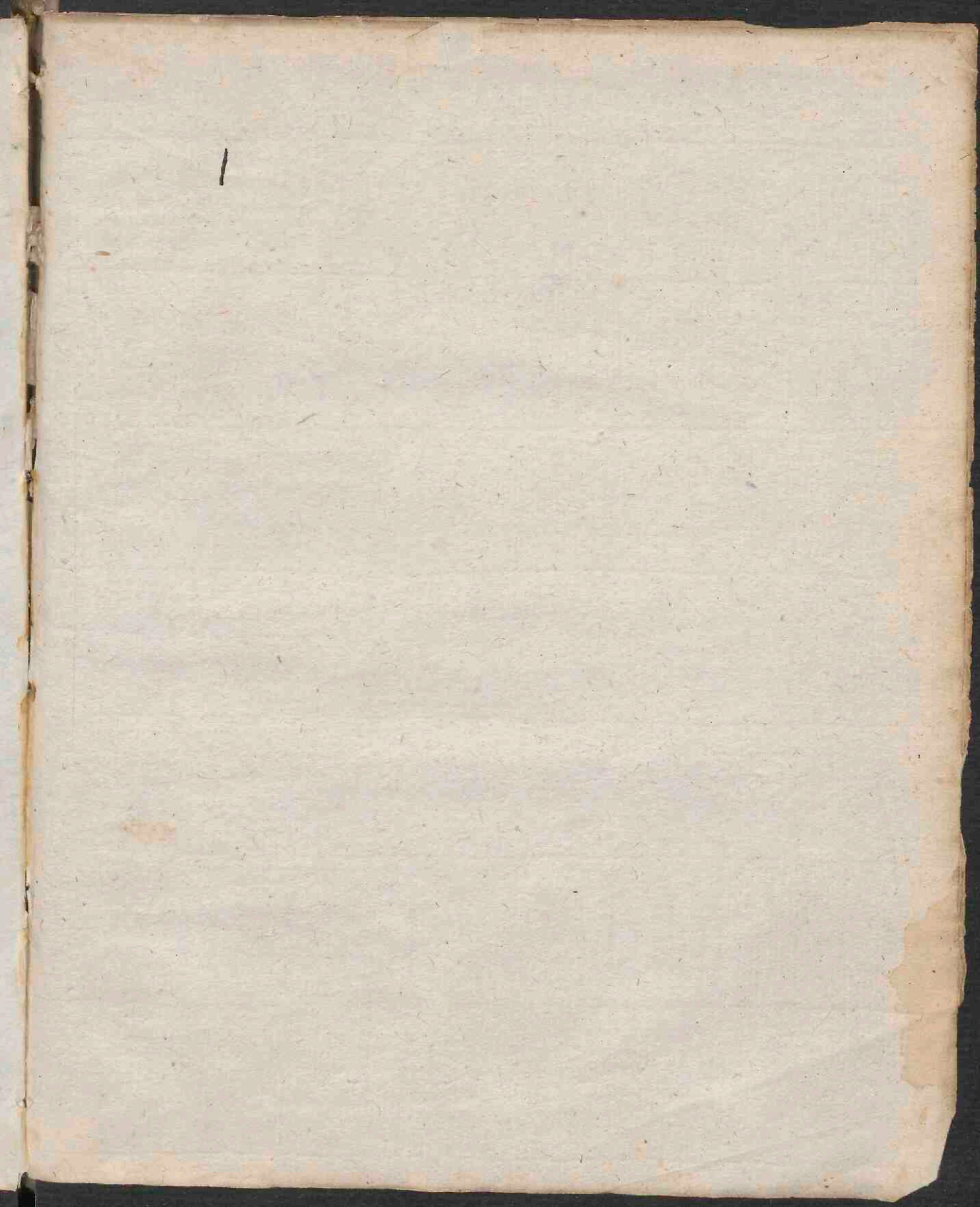
- 1 DE Man, zijnen rugh de schaduwde en zijn aengesicht de Zonne toekeerende. Pag. 1
- 2 De Postbode voor de Herberge afstijgende. 3
- 3 Rebekka in het zien van Isaak haer bedeckende met den mantel. 5
- 4 De Man met zijnen hamer op den bodem van een ledigh vat slaende. 8
- 5 Het Beelt, betekenende de vier Monarchien, van Nabuchodonozor in zijnen droom gezien. 10
- 6 Een Beer met eenen Bykorf in zijnen muil, en van eenen zwarm Byen gesteecken. 13
- 7 De Schilder over zijne schildery het oordeel van eenen Boer hoorende. 15
- 8 Een booswicht blaazende met stijven adem in eenen bak vol asseche. 17
- 9 Een welschapen Jongeling op het spotten van eenen Kreupel van recht gaen ophoudende, en beginnende te hincken. 20
- 10 De Man, het roockend Wierookvat in de hand hebbende. 22
- 11 De Duivel zaciende het onkruid onder de serwe. 25
- 12 Een ziecke, de lieffelijcke spijsze van zich afweerende. 28
- 13 Een Peereboom van de Jongers gescut en beklommen. 32
- 14 Een Fode vindende zijn verzamelt Manna krielande van wormen. 35
- 15 Een Goutsmit zijne weegschael in de hand hebbende. 38
- 16 Een Schipper met eenen goeden wind uit de haven schietende. 42
- 17 Jakob zich kledende met de ruige Bockevellen van Esau. 45
- 18 Een Vijscher zijne vangst met het net ophaelende, behoud de groote Vijschen, en werpt de kleine weder in den stroom. 48
- 19 Adam in het Paradijs, gebied voerende over de dieren. 51
- 20 Moyses met een glinsterend aengesicht afkomende van den bergh Sinai. 55
- 21 Een uitzinnige vallende met eenen blooten degen op eenen hoop volks. 59
- 22 Een Laurierboom, waer op de blixem neder schiet. 62
- 23 Een Man, met ledige emmers naer een groot vier gaende, 66
- 24 Het Lijk van eenen Rijcken op de baer geheven, en by de Lijkstaetste een onvolmaekt gebouw. 69
- 25 Een zwijn gaende met eenen appel in zijnen Muil. 73
- 26 Een Pelgrim juweelen koopende. 76
- 27 Een Kind, zich vermaeckende met een schoon vergult Boek. 79
- 28 Een kostelijck en sierlijck Graf. 82
- 29 Een Man pluckende eenen doornetak van eenen Roozeboom. 84
- 30 Een Kind uit zijn Moeders handen eenen appel kiezende voor eenen Diamantring. 88
- 31 Een tak vol appelen, dreigende

11247027

te breeken, en in het slijk te vallen.	91	45 Een Kind, rijdende op eenen Rietstok.	141
32 De Filosooph Crates van Theben werpende zijnen rijkdom in zee.	93	46 Een keysteen, uit eenen slinger door de Lucht vliegende.	145
33 Absalon met zijn hair hangen blijvende aen eenen Eikenboom.	97	47 Het Zeestrand door eenen hoogen vloed met vuiligheden bevuelt.	148
34 Een brandende Kaers, waer aen verscheide kaerffen ontsteeken worden.	100	48 Petrus in de verheerlijking van Christus op den berg Thabor.	152
35 Een moedwilligh Jongeling, gietende zijn water in den stroom, daer zijn gebuer hem verzoekt om een weinig waters.	104	49 De jonge Tobias zijn blinden Vaders oogen met galle bestrijckende.	155
36 De inrydinge van Jesus te Feruzalem op eenen Ezel.	108	50 Een Huisheer zijne gebuuren, om datze hem den brand van zijn huis lesschen, bedanckende.	159
37 Een Kind speelende in een donker gevangenhuis, en de moeder treurigh in eenen hoek gezeten.	111	51 Een Oyerwaer met eenen Vorsch om hoog vliegende.	163
38 Een krijsfchend Hert van Haeze winden bezet en benepen.	115	52 Christus by Herodes aengedaen met een wit kleed.	167
39 Een Man met zeere oogen, en gietende het oogwater op zijne naekte voeten.	119	53 Een zwarm Byen langs eene Beek vliegende.	170
40 Jakob zich nederbuigende voor zynen Broder Ezaü.	123	54 Een Boom, behangen met sneeu en kegelen.	174
41 Een Kampioen zoo stijf gewapent, dat hy zich tegens zynen vyand met den degen niet reppen kan.	127	55 Een Postbode met eenen vollen draf de stad, daer hy wezen moet, genaekende.	178
42 Een Os al huppelende van den Slager naer de Slachtbank geleid.	130	56 Eene Rloem staende in den morgenstont op haer schoonste.	181
43 Een Vrouwe, die de borst, waer in de Kanker is, wort afgezet.	134	57 De Foodsche Priester de vederen des Vogels, ten Altaer geschikt, op de aschplaetse uitstortende.	185
44 Een Spiegel, waer in de vlekken van t aengezichte bekent worden.	138	58 Een Lam van eenen Wolf in den muil gedraegen.	188
		59 Een Misdaediger op de pijnbank uitgerekt.	192
		60 Een Man op het breeken van zynen Rietstaf voor over vallende.	196

E I N D E.

Tot Rotterdam, Gedrukt by Hendrik van Puer, Boekdrucker op de Keyfers-gracht, achter Visschers-dijck. 1668.

29304

